

DH

Amantul doamnei Chatterley

Roman

Traducerea și cuvînt înainte: Jana. Ouma Mari prozatori ai secolului XX

Hyperion/Baricada Chisinau 1991

CBB 84.4 Bce - 44 L41

Cartea de (a)ă prezintă

prima (raducere din limba engleza.

Lector: Rodica Bretin Editura **HYPERION**

ISBN - 973 - 9081 -08-8

„LADY CHATTERLEY'S LOVER”

McIntosh and Sons, Glasgow, 1947

L 4703010100-337

104-92

CBB 84.4 Bce-44

ISBN 5-368-01308-6

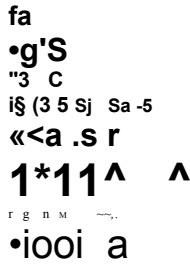
|L?r,,sr

©Desenul; Andrei -Dan, 199/

CUVÎNT ÎNAINTE

Prozator, poet și eseist, una din cele mai interesante figuri ale boemei literare engleze, David Herbert Lawrence s-a născut to 1885 la Eastwood. Patruzeci și trei de ani mai târziu, descria astfel ținutul ta care își petrecuse copilăria și cea mai mare parte din adolescență: „Mi se părea un peisaj extraordinar. între dealurile de gresie și stejarii din Nottingham se rtouiau fișiile de calcar, șirurile de fagi, împrejmuirile de piatră din Derbyshire. Pentru mine, aceasta era vechea Anglie, a pădurilor și ogoarelor; drumurile erau ferite de zgomotele automobilelor, iar puțurile de mină nu erau decît accidente în peisajul unde Robin Hood și veselii săi prieteni erau încă atît de vii". Poate că acolo, în idilica Anglie de odinioară, poetul D.H. Lawrence a găsit principalele surse de inspirație din lirica sa imagistică (Love Poems and Others, Poeme de dragoste și altele, 1913; Look! We Have Come Throagh, Privește! am ajuns la capăt, 1917; The Collected Poems, Poeme complete, 1928). Spre deosebire de poet, prozatorul și-a căutat adesea cadrele viitoarelor scrieri în țări îndepărtate, exotice, lăsmd jurnale de călătorie ce reprezintă mai puțin descrieri de peisaje ori întâmplări, cît surprinderea acelu „ceva" nedefinit, specific fiecărui teritoriu geografic și spiritualității locuitorilor lui (TWilight in Italy, Crepuscul în Italia, 1916; Sea and Sardinia, Marea și Sardinia, 1921). Personalitate contradictorie, adesea observator atent al vieții, analizatd caracterele și situațiile cu profunzime, Lawrence n-a neglijat nici studiul științific al naturii umane (finalizat în eseurile Psychoanalysis and the Unconscious, Psihanaliza și subconștientul, 1921 și Fantasia of the Unconscious, Fantezia subconștientului, 1922). Și, puternic influențate de psihanaliza freudiană -care exprimă conflictul dintre instinct și intelect - nuvelele sale nu rămîn doar simple repetiții pentru viitoarele romane, ci și remarcabile reușite literare în sine (The Prnssian Officer, Ofițerul prusac, 1914; The Ladybird, Buburuza, 1923; The Woman Wbo Rode Away, Femeia care se îndepărta călare, 1928). Lawrence a fost atras temporar și de dramaturgie, ba chiar de critica și teoria literară, Studies in Classic American Literature - Studii despre literatura clasică americană, 1923, relevînd scriitorul care știe cum și ce ar trebui să transmită literatura omenirii. însă principalele preocupări și teme ale operei sale (armonia sexuală, violul, bisexualitatea, singurătatea, autodistrugerea), teme care au stîrnit un viu interes dar și dispute aprinse sînt cel mai bine reprezentate în romanele sale (The White Peacock, Păunul alb, 1911; Sons and Lovers, Fii și îndrăgostiți,

•

$S^*A = 3aua^3 - G_w fe \sim 'aJ, v-r.$
 $Ceo. - nu3 \blacksquare \ell, a o ea$

I

II?

5 * § "fc K;
■H £J. " ta st 2.^{1*}» S.3|B~. «

$$li \ll 8?$$

Paris, 1929.

CAPITOLUL I.

Cam aceasta era situația doamnei Constance Chatterley. Războiul făcuse să i se prăbușească bolta cerului peste cap. Și ea înțelesese că trebuie să viețuiască și să învețe. Se măritase cu Clifford

Chatterley în 1917, în timpul unei permisii de o lună pe care el o petrecuse în Anglia. Avuseseră o lună de miere, după care bărbatul plecase iarăși pe front, în Flandra, pentru a fi retrimis șase luni mai

tîrziu, în patrie, mai mult sau mai puțin ciopîrțit. Constance, soția sa, avea atunci douăzeci și trei de ani; el, douăzeci și nouă.

Clifford avea o minunată dorință de a trăi. Reuși. Resturile sale păreau că se adună, că se unesc din nou. Rămase doi ani în mîinile medicilor, apoi fu declarat vindecat și trimis în viață cu jumătatea inferioară a corpului, începînd de la coapse, paralizată pentru totdeauna.

Acestea se întîmplau în 1920. Constance și Clifford s-au întors la Wragby Hali, domeniul familiei Chatterley. Tatăl lui murise. Clifford îi moștenise titlul; era Sir Clifford și Constance, Lady Chatterley. Acum începeau menajul, viața casnică, în castelul, părăsit oarecum, al familiei Chatterley, cu un venit cam neîndestulător. Clifford avea o soră, dar era plecată. Alte rude apropiate nu avea. Fratele mai mare murise în război. Estropiat pe toată viața și știind că n-ar mai putea avea niciodată copii, Clifford se întorsese în ceșosul Midland doar spre a face să trăiască atît cît mai era cu putință, numele de Chatterley.

Își suporta soarta destul de ușor. Putea să meargă într-un scaun cu roți pe care și-l manipula singur și mai avea unul, cu motor, asemănător unei mici trăsuri, spre a se plimba prin frumosul parc melancolic, de care era atît de mîndru, cu tot

11

aerul degajat pe care îl lua cînd venea vorba despre el.

Suferise atîta fîcît puterea lui de a suferi se epuizase. Rămuiea ciudat de vioi, bucuros, aproape vesel, cu înfățișarea frumoasă, cu un aer de sănătate, cu ochii albaștri, limpezi, provocatori. Avea umeri largi și tari, iafiai puternice. Se îmbrăca scump, purta cravate frumoase din Bond-Street. Totuși, pe fața lui se mai ivea mcă privirea de pîndă sau aerul puțin absent al beteagului.

Fusese gata să-și piardă viața și ceea ce fi mai rămăsese era deosebit de prețios. Citeai deslușit în strălucirea nelisiștiță a ochilor lui mîndria de a fi încă viu după groaznica mtfonpiare. Dar fusese a!it de lovit încât m el mărise ceva și unele sentimente îi dispăruseră.

Coostance era o fată frumoasă și sănătoasă ca o țarancă; avea păr moale și brun, trup solid și mișcări îheete, dar pline de o energie puțin obișnuită. Avea ochi mari, mirați, glas duios și molatec, și părea că vine direct din satul natal. În realitate era fiica bătrînului Sir Malcolm Reid, membru al Academiei de Pictură, care își avusese altădată ceasul lui de glorie. Mama Con-stancei fusese una din membrele instruite ale Societății Fa-bieane"). În mijlocul artiștilor și al socialiștilor cultivați, Constance și sora ei Hilda primiseră ceea ce se numește o educație estetică, ceconvenșiosală. Fuseseră duse la Paris, la Roma, la Florența, spre a putea respira o atmosferă de artă; la Haga și Ia Berlin, la marile congrese socialiste unde oratorii vorbeau toate limbile lumii civilizate și unde nimeni nu se mira de nimic.

Astfel, cele două fete trăiseră din copilărie în voia lor, printre teoriile despre artă și speculațiile politice. Aveau acel provincialism cosmopolit care dă o distincție artei atunci cînd ea se aliază cu nobile idealuri sociale. La vîrsta de cincisprezece ani fuseseră trimise la Dresda să studieze, printre altele muzica. Și petrecuseră bine. Trăiau libere printre studenți, discutau filozofie, sociologie și artă cu bărbații; vorbeau tot atît de bine ca și ei, ba, îi întreceau chiar. Plecau în păduri, cu tinerii germani, cmtau cîntece din Wandervogell; erau libere! Libere! Acesta era marele cuvînt: libere să străbată lumea, libere să parcurgă pădurile cu tineri puternici și cu glas frumos, libere să facă ceea ce voiau. În aceste plimbări, conta mai mult conversația, schimbul de cuvinte. Iubirea era ca un acompaniament muzical.

Înainte de a împlini optsprezece ani Hilda și Constance cunoscuseră amîndouă bărbatul. Tinerii cu care vorbeau atît de pasionat, cu care cîcttau atît de vesel și hoinăreau pe sub copaci

*) **Societate sociali utopică fondată fc 1883** (,,.. trad).

12

cu atîta libertate doreau, se înțelege, fără a o spune, să ajungă mai departe. Fetele ezitau; dar vorbiseră atît despre iubire, discutaseră atît despre ea încît iubirea ajunsese acum, de primă importanță. Și bărbații erau atît de umili, atît de rugători! De ce o tînără să nu se poarte ca o regină și să nu se dăruiască singură! Și astfel, ele sfîrșiseră prin a se dăru, nesilite, tinerilor cu care discutaseră mai subtil, mai intim. Plăcerea intelectuală rămăsese însă pe primul plan; raporturile trupești, nu erau decît un fel de întoarcere la instinct, un fel de reacțiune firească la ideea de abstenență. De aceea, după actul în sine ele erau mai puțin îndrăgostite de tineri, ba chiar înclinate să-i urască, de parcă aceștia le-ar fi violat- o intimitate ascunsă, o libertate care ar fi trebuit să rămînă numai a lor. Pentru o fată, întreaga sa demnitate și întreg sensul vieții constă în realizarea unui absolut, a unei libertăți pure, perfecte și nobile. Căci oricît de nobil și sentimental s-ar zugrăvi chestiunea sexului, ea a rămas, pentru femeie,

una din supunerile cele mai vechi și mai murdare. Poeții care o glorifică sînt mai întu bărbați Femeile au știut totdeauna că se află ceva mai bun, mai înalt. Iar acum ele știu asta cu mult mai bine ca altădată. Frumoasa și mîndra libertate a femeii este superioară oricărui fel de iubire sexuală. Din nefericire, punctul de vedere al bărbaților este cu mult mai înapoiat. Ei se încăpățînează și femeia este silită să cedeze. Bărbatul se comportă ca un copil pofticios. Dacă femeia nu-i cedează, el devine insuportabil. Dar o femeie poate să cedeze unui bărbat fără a-și ceda eul profund și liber. Poeții, oamenii care vorbesc de iubire, nu au ținut îndeajuns seama de aceasta. O femeie poate fi a unui bărbat fără să i se dea cu adevărat. Dimpotrivă, ea poate folosi actul sexual spre a cîștiga putere asupra lui. În timpul actului fizic, nu are decît să se rețină, să-l lase pe bărbat să sfîrșească și să se istovească, fără ca ea să orgasmeze. Și apoi, poate să-și prelungească îmbrățișările și să ajungă singură la spasm, făcînd din bărbat un instrument.

La surorile Reid, după intimitatea pe care o provocaseră însuflețitele discuții, dacă actul sexual devenea inevitabil, trebuia să se resemneze. Arăta sfîrșitul unui capitol și, în el însuși, era tot atît de pasionant: era o curioasă vibrație în adîncul trupului, un spasm final, ca un ultim cuvînt al unei discuții sau asemeni celui șir de puncte ce se pun dedesubtul unui fragment literar ca să arate o întrerupere în tema principală.

Cînd cele două tinere - Hilda avea douăzeci de ani și Con-stance optsprezece - se înapoiară în Anglia, în 1913, pentru vacanța cea mare, tatăl lor văzu bine că fetele avuseseră aventura lor de dragoste; „iubirea trecuse pe acolo”, cum ar fi spus un

13

poet. Dar și el avusese destule aventuri și lăsa viața să-și urmeze cursul. Cît despre mama lor, atinsă de o boală nervoasă, cu cîteva luni înainte de moarte, voia ca fiicele ei să fie „libere” și să se poată „realiza”. Ea însăși nu putuse să se realizeze: fericirea aceasta îi fusese refuzată. Dumnezeu știe de ce, căci avea și voință și avere. Își acuza soțul. Dar greșeala ei se afla mai degrabă într-o veche impresie că trăiește sub autoritatea cuiva, impresie care-i împovăra spiritul și sufletul și de care nu se putuse dezobișnui. Sir Malcolm nu avusese nici un rol; își lăsa soția să se ocupe de micile ei afaceri, în vreme ce el le avea pe ale sale. Astfel, fetele erau „libere”. Se întorseseră la Dresda, la muzica lor, la Universitatea lor, la băieții lor. Fiecare iubea și era iubită, cu toată violența vîrstei. Toate lucrurile frumoase pe care tinerii le gîdeau, le rosteau, le scriau erau pentru aceste fete.

Iubitul Constancei era muzician. Al Hildei, inginer. Dar ei nu trăiau decît pentru fetele lor - cel puțin ăa ceea ce privea spiritul și preocupările spiritului. E o curioasă și subtilă, dar indiscutabilă transmutare pe care dragostea trupească o operează în corpul bărbaților și femeilor: femeia înflorește, se rotunjește discret, asperitățile tinereții se îndulcesc, devine neliniștită sau triumfătoare; bărbatul capătă mai multă liniște, se interiorizează, forma umerilor și a șalelor e mai puțin afirmată, mai șovăielnică.

În tulburarea pricinuită în adîncul trupului de actul fizic, cele două surori sfîrșiră prin a îngenunchia în fața puterii bărbătești; dar foarte repede o luară de la capăt și socotiră actul fizic ca pe o simplă senzație, păstrîndu-și libertatea, în vreme ce bărbații, ca mulțumire pentru împlinirea fizică ce le-o dăruiseră, le cedară o parte din sufletul lor: ei semănau acum cu cel care a pierdut un franc și găsește zece centime. Iubitul Constancei arătă o tendință spre ceartă, al Hildei spre sarcasm. Dar așa sînt bărbații: nerecunoscători și nesatisfăcuți! Cînd găsesc o femeie o critică fiindcă li se dă; cîad sînt părăsiți, o critică și atunci pentru ceva, chiar fără nici un motiv - sînt ca niște copii nemulțumiți, pe care nimic nu-i poate satisface.

Litre timp izbucni războiul. Hilda și Constance fură chemate acasă, unde se mai duseseră odată în mai, la înmormîntarea mamei lor. Înainte de Crăciunul lui 1914, tinerii lor germani muriseră; la vestea aceasta plînseră, arătînd că-i iubeau; apoi îi uitară, de parcă nici n-ar fi existat.

Cele două surori trăiră în casa tatălui lor, mai exact, a mamei lor, la Kensington. Frecventau un grup de tineri din Cam bridge; grupul afișa „libertatea”, pantalonii de flanelă, căi cămășile

14

fără guler, un fel de anarhie, bine crescută, a sentimentelor, un fel de răzvrătire murmurată și șoptită și un fel de a părea ultra sensibil. Hilda se căsătorii totuși cu un bărbat cu zece ani mai bătrîn decît ea, un membru mai în vîrstă din același grup, foarte bogat și cu o funcție bine plătită de guvern. Trăii cu el într-o casă mică din Westminster și frecventă acel fel de lume guvernamentală, care nu este vîrfurile dar care este, sau vrea să fie, adevărata putere inteligentă a națiunii; o lume care știe ceea ce spune și care

pare că ar ști și ceea ce face.

Constance nu prea participă la „efortul de război” și frecventă mai departe societatea celor ce purtau flanela intransigenților din Cambridge, care, pînă la noi ordine își băteau joc de toate. Prietenul ei era Clifford Chatterley, un tîhăr de 22 ani, care se întorsese în grabă din Bonn, unde studia tehnica industriei miniere. Mai înainte petrecuse doi ani la Cambridge. Acum era sublocotenent într-un regiment de elită, spre a putea, datorită uniformei, să privească lumea și mai de sus, cu și mai multă eleganță. Clifford Chatterley era, din punct de vedere social, superior Constancei care aparținea oarecum burgheziei. El era aristocrat - e drept, nu din cei mari, dar aristocrat. Tatăl lui era baron, mama, fiica unui viconte.

Dar Clifford, deși mai bine crescut și mai „om de lume” decît Constance era totuși mai provincial, mai timid. Se simțea în largul lui numai în „lumea mare” legată de aristocrația pămîn-tului; în fața celeilalte lumi, mai vaste, a burgheziei, a artiștilor, a poporului și a străinilor, era timid și sperios. Se temea de lumea de mijloc, de cea de jos și de toți cei străini de mediul său. Era aproape paralizat de sentimentul că este fără apărare deși avea toate armele poziției sale sociale la îndemînă. E un fenomen curios acesta, dar nu rar în timpurile noastre. De aceea, siguranța liniștită a unei fete cum era Constance Reid 9 impresiona; cu ea se simțea mai în siguranță în lumea diabolică din afară. Și totuși și el era un răzvrătit, chiar și împotriva clasei sale. Sau poate că răzvrătit e un cuvînt prea puternic, prea tare. El împărtășea numai acea repulsie generală, la modă, pentru orice convenție, pentru orice fel de autoritate veritabilă.

Părinții erau ridicoli: ai săi mai ales îl covîrșeau cu încăpățînarea lor. Guvernele erau ridicole și mai cu seamă guvernul englez, cu oportunismul său. Armatele erau ridicole cu generalii lor bătrîni, și mai ridicol decît toți era acel Kitchener cu fața roșie. Și războiul era ridicol, deși ucisese deja mulți oameni. De altfel, totul era mai mult sau mai puțin ridicol; în tot

15

3 * M | "R'a .

îl sî'f⁸

g a 5 B| 5-

"ș o

IlflKiMIÎI

I îltî

™ «j «

Nu era prea plăcut, dar așa era soarta ținutului. Pe tavanul jos al norilor de noapte, pete roșii ardeau și se clătinau iiniflîncu-se și tumefiindu-se ca niște arsuri ce dor: erau fur-

11 oalele. La început avuseseră pentru Constance fascinația groazei.

Pe urmă se obișnuise. Iar dimineața ploua.

Clifford spunea mereu că preferă Wragby Londrei. Ținutul avea un fel de întunecată îndărătnicie iar locuitorii săi o' poftă foarte mare de viață. Constance se întreba dacă mai au ceva de om; în tot cazul ochi n-aveau, și nici spirit. Erau tot atît de

onstance și Clifford se întoarseră la Wraar», f« t sălbatici, diformi șiUpsiți de farmec ca și ținutul; nu mai erau în lui 1920. Miss Chatterley, care nu-l iertlSL^^^tate, de duioșie. In asprimea și confuzia dialectului lor, în pentru că se căsătorise, plecase de acolo si trăia *£»?, ?zg^{omotul} încălțăminteii cu ținte pe talpă, cu care bocăneau pe apartament la Londra. Ș1 tma mtr_un mi(asfalt cînd

se întorceau în grup de la fîntînă era parcă ceva

Wragby era o lădi h A •. teribil și misterios_

P " Nimeni nuA primise Ps tînrul stăpm la toarcere; n-a fost o sărbătorire nici o fl ă ii î fă d dl

p că se căsători

apartament la Londra.

Wragby era o clădire veche, luna si șie, începută pe la mijloc lli

Castelul era așezat pe o înălți
nici o săe, nici o floare măcar; nimic în afară de drumul umed, de copacii triști, de parcul în pantă, pe unde
treceau oi ^{cenuși} pînă sus> unde casa își arăta fața nca & lunecoasă, și

^t_suvMta 5i b̃arbatui ei aștepta 11gata s̃a babfie _ buo

5Si ^ ^ . ^ P ^ ^ ^ edTşTpSasă a^nSnS satuf tîl\$ *? f, TM ^ o leŞătŪră sufletească mtre Wra gby
HaU şi satul shall, care începea chiar la grilajul parcului s?<iS» Taver; Tavershaîl: nici un salut, nici
o plecăciune. Minerii se mărgineau şi sinistră leghe, linia dezordonată şi brutală de n^ff o ^rsă te privească
flx; negustorii îşi ridicau şepcile în faţa Constan-de leac: şiruri de case mici, de cărămidă mizerabile li
TA* ^ < ^ înaintea m&i cunoştinţe oarecare, a salutau pe Clifford m' ^f^n6cUD_B^t_e^/~~~~~âhid din cap
stingheri: aceasta era totul. O prăpastie de cu un fel de persistenţă în tristeţe şi Kă 8 ^CUlŧte Ş!
netrecut î ** ^"O P^arte *} dmtr-alta un fel de ciudă liniştită. La

Constance era obișnuită cu dunele din Sussex - acolo era satului Apoi se resemna; găsisese
Cu Stoicismul tinereții ea mSo,, - un fel de tonic, ceva care HăHe.a omăt vieții Wn ip
mit», m,,no ,,X

ani: e^evt'df L'l^tfriu^ .^^ d/ ^ »* lăsată să ardă. Și cînd vSitalsufla dintr_a
7^ \$' o aCcea era pla adeseori, cată se urn^Sf^ ufSft'eSa^" " ^^

, ceva care dădea gust vieții. Nu se putea spune că w*. și Clifford nu erau populari; problema era că ei aparțineau unei alte rase decât minerii. Un golf de netrecut, spre un ținut care nu poate fi descris, cum nu mai există poate în sudul Tren-tului. Centrul și Nordul industrial, erau ca un deșert cu care nu se puteau stabili contacte. Rămii închis în tine, și eu voi rămîne închis în mine! Ciudată negație a pulsului comun al omenirii.

Teoretic, satul simpatiza cu Clifford și Constance; dar adăuga: „Lăsați-ne în pace!”.

Preotul era un om amabil, cam de șaizeci de ani, preocupat de datoriile sale și redus, în ce-l privea, aproape la neant de tacitul: „Lăsați-ne în pace!" al satului. Femeile minerilor erau aproape toate metodiste. Minerii nu însemnau nimic. Însă haina purtată de el era de ajuns spre a-i face să nu înțeleagă că era un om ca și ceilalți. Nu, el era domnul Ashby, un fel de mașină automată, care predica și se ruga.

18

19

toate ca dumneata ești Lady Chatterley și nu?™ cu dumneata!" începu a o surprinde rînd „**fr** ciudată
amabilitate, bănuțoa^șTfa^ ^ZSi -o arătau în față, aceea curioasă STT
«fără de E?ma și ^^ PTM fTM*3 ^gaturilor familiale și " fnikiide ace«tia «« «"-l^ișca într-adevăr T** c*
*ki chiar ea nu-l atinge, «*u cel SS
atinge CU ^f Poate * în defmitvı »** nu

1.

, , . «W» UE a spune: „Oh, D<

Lady Chatterley, vorbește cu mine! *De*

să-și închipuie că îi sînt inferioar?¹"

•««"ferit. Nu putea să le depășească.

Clifford nu se preocupa de asta; ea se obișnuie să facă la fel

trecea fără a-i privi pe săteni, iar ei se uiau în ea fix, ca la < figură de ceară. Cînd avea ceva afaceri cu ei, Clifford se ară!; mîndru și disprețuitor, nu avea timp să fie^ amabil. De altfel privea de sus pe

oricine nu era din clasa lui își păstra locul fără nici o încercare de împăcare, și «" »-----'--'
Și totuși Clifford depindea în întregime de ea, avea nevoie de ea m fiecare clipă. Oricît de puternic ar
fi fost, nu putea face nimic singur. Putea să ss deplaseze mimai ia fotoliul cu roțile, ,-----.=—•»
-»----- ■" • convinge

BXJBIU iMugu*. i w« sa »= deplaseze mimai ia io dar avea nevoie de prezența Cocsîncei spre a
mat JrSia încă.
mai trăia mcă.

Avea totuși ambiție: făcuse să scrie literatură; povestiri curioase, foarte personale, despre oameni pe
care-i cunoscuse, abile, răutăcioase, și totuși misterios de lipsite de sen " ~
re de lucruri" asemeni^e

mai timid N

^eTsau era estr opiat, CKfford

£ ""i Sa?, f5" mîrîadevăr; totul părea că se petrece în Și cum în zilele noastre viața este în mare parte o
scenă

^ T^ a^t p0Ve6tiri erau to cMp curios CTedin-
d ^^

fOkOri de lux fl ta** ?eci*«wte frumoase T? ** altădată_ Nu ^^ era

ptS

7Stilă apoi deven ea iar

f TC o" CMord era de o susceptibilitate aproape bolnăvicioasă în P1*^3 P0^^^ ^ . Ar fi vrut ca toSă Smea să
le găs^scă <*& ***> ^comparabile. Apăreau ia reviste de avangardă și, « de *** **\$***!>*> »
critici. Dar, pentru CISd, criticii **?? o tOrtUră! lovituri de «^ m caTM6- P5rea că ființa lui «onud în
povestirile acestea. Constance fl ajuta atît cît

S S^" U " ^P"1 S C arătase P^ona.ă. El îi expUca subiectul

T oa

de P8^ «^"nica Clifforti ^- *.* el îi prive niște flințer *» pe ac Parte * ? ^

Ca ^ ^

^ și nu putea SU P o^ s , Cra ?V*M' lar cnrioasa și tot atît de neobișnuită ca aceea a
la mi-

cu ceilalți mai mult cu cesoriile din curînd ca pe r^v^ asemenea lui. îi era fie văzut prea des aci
grosolana lor existență îi aricilor.

Se interesa de ei de departe, ca și cum i-ar fi văzut la microscop sau prin telescop.

Nu avea contact cu ei. Nu avea contact adevărat cu nimeni,

20

Viața lor materială însemna prea puțin. Ea supraveghea

je Sir Geoffrey și ființa uscată, ; care n-o puteai numi femeie de .__ - oarecare, și care servea la masă,
de patruzeci de ani. Nici cameristele nu erau mai ;. Ce era de făcut într-o asemenea casă decît să lași să
meargă de la sine? Acest șir nesfîrșit de camere de nimeni nu se servea, obiceiurile din Midlands,
ordinele mecanice, curățenia mașinală! Totul se petrecea în bună ordine, într-o strictă curățenie, într-o
strictă punctualitate și chiar într-o foarte strictă onestitate. Și totuși, pentru Constance, asta nna o
anarhie organizată. Nid o căldura a vreunui sentiment dădea o unitate profundă acestui organism. Casa
părea tot

21

atit de tristă ca o stradă părăsită.

l? eVar f ?ff deCît să

cursul? Ceea ce" fâTM TTo UCC" Sa toși lucru nle să-și unn_eiu existau unul pentru altul; și nici unul
nu putea suporta ideea cîteodată cu fatai ei S«J Constance - Miss Chatterley ven> a vorbi despre Corp

delicti -nu se schimbese Nu-i ierte îlf*?*2 și triumfa ^dcă mT Constance ghici că tatăl ei vorbise cu
Clifford și că acesta strînsă legătură dintre fr ? M oC .Constancei de a fi rupt aSvea ceva pe vaaUL \$Ua că

lm CMord fi era diferent dacă e ajute la scrierea aceW TM ea> Emma ar fi trebuit %mi-vierge sau

demi-mondenă, atât cât nu era absolut sigur, și cât
Chatterley Sau ceva cuTnff''' a; *br căr*: Povestirile u> <"a obU_gat s. o afle_ Ceea ce ochii TM văd, ceea ce
spiritul nu existența omenirii^ erați T^JTL apo^ . ^"ieiVoa.te, - exista, tura între ele și
literatură. Erau unire în i^TM,»." - Ji "..."vait piua arunci f" "-----j", • «~^~^-----" ^~* ww ~"~~~~* ?.
«^ "~~~~«^i iui.

au unice m lume: cartJe .Chatterley", pur si si>reocupanle amindorura nu încetaseră de a se
concentra asupra

;g O vizită " " * - «'''s^fi munci. Vnrhp.an «i c<> plnmirâion f- :,,.i _i: _.: *;i _

- _ lui Cliffordu, un _{5C nn}, ----. •

^efmnă nimic și nu va dura". golul dinei

o măsură obișnuită^"nici o"leo Constance și CHfford petrecuseră doi ani la Wragby,
trăind sau expresia întrebuințate pîhă atunci ^ aceasta TM& vaSa» absorbită toată de Clifford și de
munca lui

piu. Tatăl Co'nst^cei "cînT^ ^o% »Chatterriey", pur și silj Weocupările ammdorura nu îhcteseră de
a se concentra asupra smiRP fi;»: „ij "Zz/' .cmd veDJ sa facă o vizită la Wraebv acest ei mUnCl>

Vorbeau S1 se ciorovăiau în jurul nelineiștilor

Clifford, mi se pat^{CTeatiei} și ?firșeau P¹¹ a CTe de că trăiesc într-adevăr și că umplu

_____u-vl.1, wmu veni sâ tacă o vizită la V

spuse fiicei sale: "Cît despre literatura lui Clifford, mi abilă; dar în fond nu înseamnă nimic și
nu va dura". o'

c' "'- " pe robustul scoțian, poreclit „Knighi .

otdeauna mirați c? fS/„-s -- — •

Si C

și ochii săi marTîba „Nu înseamn^nimic li

C5

. Pc făcură

colaborare era într-adevăr o servitorii... dar

munca lor

î^{TM} r" m -l' Se făcură ^ ma; i «SH» •" o ^ W^' ReStUl DU ^^ La g'y' o_-
dar

opera lui Clifford «a Ys,5T- ^ VOia să spuna tatăl ei? Da aceștia erau mș te spectrei nu m?te fun?e ^ Constance se
plim-celebru, câștiga si banTfnl ""^ DUmele lui era aproape ba r, ^ 5i prm pad urile din W sim?tea singurătatea
și afirmînd că nu cSrnfn frumoși" Ce voia să spună tatăl! misterul ravasea cu pldorul frunzele arse de
toamnă, sau lui Clifford? Ce ar fi S ^fmaa nimic acea stă literatură ^egfa floriPrimăvara. Toate nu erau

decît un vis; sau mai t

maidecît unele de al Jet P Umau fără a de

în timpul cele? deTrf •• , -o zi: a doua wzite la Wragby, tatăl ei îi

V61 permite ^Wurărilor să

rd? Ce ar fi S ^f teratură ^gf .P, ăvara. Toate nu erau decît un vis; sau
mai

Căci Constant A . degrabă un simulacru al realității.

Frunzele stejarilor îi păreau

Clipa prezentă etof,?iOP?Se , PUD CtuI de vedere al tinerilo, 1*11?616 Unui . ^ zărit într*0 o Undă? ea ^V era

asemenea numaidecît unele de al Jet P Umau fără a depindTM11? peiSONai d^ro povestea cvae^lld

flori care n« erau decît

î til ? T - _M11 amXotm SaU CUvinte_ Nimic

pentru e*> ^ o substa_n-

l^ "C1 m popas mci un conta ct! Numai viața cu Clifford, acea WșniCă ^P5*316 a firelor poveștilor despre

care Sir Malcolm 'T,?*411 ma "" fond * «* nu vor trăL De <> oare să aibă S? — ?e ? Sa*trăiască? !*«*« ^e

îi ajunge o strădanie. Secarei clipe îi e de ajuns aparența realității.

Cufford avea câțiva prieteni care îi erau mai degrabă cu-

&- Și P₆ ^ " bvia la Wn<<^_Invita tot fel^ dfoameni, Și S<?î toni oameni care adu ee^a laude cărților sale. Și ei
TM<< , -fi ^ Ca Smt mvițați la Wra*y " 5¹ laudau - Constance

Cufford, traducând apoi exoresia mteleJea bme toate acestea, cum oare să nu le înțeleagă? Era
^ bioe m^elesul " ? ^ refleCțiile ^^ di Udă N d ii f

î

în într-o zi:

- Sper Conshimv. -silească a rămîneS

.t^e Constance. De ce? și de £**? ■-%£<* el grăbii
DU?

oonYma de loc Constancei să ră

- DaS

- Mi-e teamă că n mînă definitiv odlTX'

- O demi

în englezește oenfrn !, n

Se gîna? ffanX ' ^ bioe m^elesul _

- De c/n,, i P r?și tare _ Era supărat și iimit

- Slăbește sefa^to^1⁶⁷ ^febă el asPTM_ '

ei. Ea nu e genul de scrumW supa! .aci oasă. Nu acesta e felul bun păstrăv de Scoția

e0gleZa> sub^e \$¹ uscată. E un

- Și fSără pete natnr»!

țări însă la aceasta. Era intim cu ea. Era foarte arte

u le înțeleagă? E

din o_gUndă _ Nu ve dea nici uf rău

?rd

C oostan^f N^u se putea ho-

ȘI m acdași timP Prea puțin ea ca spirit; d t'

refleCțiile nu er_a o minciună.

^^ pe tOată lumea to cea mai mare parte bărbați. Și pe ^f dteva cunoștințe aristocratice ale lui Clifford. ' CU tenul

rozⁱ cu ^ ațışare sănătoasă, cu ochii mari, ' CU părul negru buclat cu «oldurUe sculpturale, T era SOCOtită ^

demodată «" Prea » femeie"- Nu era o ' ■<>•*»*«■» <.>» băiat, cu pieptul plat și fesele P_ref fcm eie Ca să

fie cu totul elegantă. Și totuși mai des ^ care nu mai erau t^eri, făceau sluj în fata

liffd l i

22

fⁱ N^u se putea ho- £^ ' .»» băiat, cu pieptul plat și fesele

cdași timP Prea puțin SS", "" P_ref fcm eie Ca să fie cu totul elegantă. Și totuși spirit; dar trupește'ei ?^aiUⁱ mai

des ^ care nu mai erau t^eri, făceau sluj în fata «. uar știind ce chin ar fi fost pentru bietul Clifford cel

mai mic

23

semn al unui flirt, nu-i încuraja niciodată. Rămânea liniștit vagă. N-avea nici o preferință pentru vreunul și socotea că e să nu aibă. Iar Clifford era grozav de mfndru de el însuși.

Rubedeniile lui Clifford o tratau cu gentilețe. Ea știa c gentilețea aceasta provenea din aceea că nu le inspira sentimente de inferioritate și că oamenii nu te respectă atît timp cît na înspăimînti puțin. Dar primea gentilețea și disprețul lor; u face să înțeleagă că n-aveau nevoie să fie în defensivă. *

Timpu trecea. Și, pentru Lady Chatterley orice s-ar j întîmpiat, nu se iatîmpla în realitate, fiindcă ea era atît de m] desprinsă de toate. Ea și Clifford trăiau cu ideile și cărțile h Primeau... Se aflau totdeauna oameni în casă. Viața trece, aidoma bătilor unei pendule. Se făcuse opt și jumătate după c| fusese șapte și jumătate...

CAPITOLUL III.

T;

otuși, Constance simțea o neliniște crescîndă din pricina desprinderii sale de lume, o neliniște care punea stăpmînire pe ea ca o demență, o hărțuia, n-o lăsa să doarmă, palpita în trupul ei, în măruntaiele ei, ca o flacără. Inima îi bătea mai tare fără pricină; și slăbea, slăbea mereu.

Și nu era numai o neliniște; cîteodată traversa parcul în fugă, se prăvălea ca fața la pămînt, în ferigi să scape de casă... de lume...

Dar nici pădurea nu era un refugiu, un sanctuar, fiindcă nu avea o legătură adevărată cu ea. Nu pricepuse niciodată adevăratul spirit al pădurii, presupunînd că e posibil să fi existat un lucru așa de absurd. Simțea nedeslușit că se istovește; nedeslușit se știa desprinsă de totul: pierduse orice contact cu ceea ce este real, vital, pe lume. Nu-i rămăsese decît Clifford și cărțile sale; și nici ele nu existau - nu mai era nimic. Gol în gol. Simțea asta, dar era ca și cum și-ar fi izbit capul de o piatră.

Tatăl ei îi dădu un nou avertisment.

— De ce nu-ți cauți un amant? Ți-ar face biae.

În iarna aceea, Michaelis, dramaturgul, venise pentru cîteva zile la Wragby. Tîhărul irlandez cîștigase o avere în America și fusese primit cu entuziasm de societatea mondenă și elegantă a Loadrei, fiindcă scria piese elegante și mondene. Apoi, puțin cîte puțin, lumea își dădu seama că fusese îșșelată de acest mizerabil „șoarece de canal din Dublin”, și „Micfeaelis” devenise sinonim cu „ticălos” căci era antibritanic și în ochii societății aristocratice nu era crimă mai scîmavă. Fu condamnat la moarte, iar cadavrul lui aruncat în lada de gunoi a high-Ufe-ului. Și totuși, Michaelis avea un apartament în Mayfair și se arăta pe Bond Street cu toate semnele exterioare ale bunăstării unui adevărat gentleman; căci nici cei mai mari croitori nu întorc spatele clienților, cînd clienții plătesc.

Acest tînăr de treizeci de ani trecea printr-un impas. Totuși, Clifford nu șovăi să-l invite. Michaelis avea milioane de cititori sau auditori; și ca paria social era, desigur, recunoscător

25

că fusese invitat la Wragby, într-o vreme cînd toata 1,,™

călătorea însoțit de valet, într-o mașină frumoasă, dînele acela bastard din Dublin...

Era în el ceva care-i plăcea Constancei. Nu-și dădea aere; nU.și făcea nici o iluzie despre el; vorbea măsurat, scurt, practic, despre tot ceea ce Clifford dorea să știe. Nu insista, n-o lua prea repede. Știa că fusese invitat la Wragby spre a fi pus la con-- •• - ca un vechi om de afaceri, judicios și aproape în-lăsa întrebare și răspundea, pierzînd cît mai puțin

celebritate^

SB tMa ""^ și 1 raspundea pierzmd cît mai

P>tm

n<n?r^O_Șa Și_Care_i ^P^^SeTiieSS?^/^0TM1, ~ Banu1, ^Dnea * este m

fel de '""**>)*. A *&& bani nespuse să ajungă cunoscut ca scriitor și să fieTotat ™ ? 1 °^

este la om un fel de dar natural. Puțin importă ceea ce face el.

coi™ ^_ ^Lff știa bine> P™ exemplul bătrLnlf^T/,⁶ Nu există planuri, înșelătorii. Este doar o continuă întîmplare!

t^sS^ 2KSES să cîștigi ba*mer6i mai departe; pînă la _

intrebuanțate de toți pictorii dbAcadeS Ret^CMOSCute și " Dar *rebuie să începi, spuse Clifford.

Sa-ȘI vînda tablourile. Dar CMff^A JZ™™™. Regața Care VOiau _ Da. desimir. trehnie să intri în hnră N,, fari „|„r Ha.5

te. Invita tot felul se înjosească; dar, hotărît ținea t d

fwuru am Academia Reo-al" —• ~* ucuuic sa uitecpi, spuse ^uiiora.

*• Dar Clifford descoperise miil ^^ TM*f ~ Dar desiSurt trebuie să intri în horă. Nu faci nimic dacă felul de oameni la Wraebv fi,- &C&- D01 stai Pe de lături. Trebuie să lupți ca să intri. Dar odată intrat, otărît să-și facă rapid o reDutatip^{3^86} • mmeni nU te mai Poate ha pIB^ca_

26

Spune că e grec - și nu știe să facă nimic, dar tot 0 țin. Și ap, vreau să mă căsătoresc.

— Vorbești de însurătoare ca de o operație de amigdal spuse Constance rîzînd. Oare să fie atît de greu?

El o privi cu admirație.

— Ei bine Lady Chatterley, da, e foarte greu. Mi se pare iartă-mă, am impresia... că n-aș putea să mă căsătoresc cu englezoaică și Bici cu o irlandeză.

— Încearcă, spuse Clifford, cu o assericancă.

— Oh! o americană! rîse sec. Nu, i-am spus servitorul meu să-mi găsească o turcoaică sau ceva... mai aproape A Orient.

— „aproape »,

Constasce era puția sorpriasă de acest curios și melanccii(exemplu de reușită extraordinară. Se spunea despre Michaelis c; numai din America primea un venit anual de cincizeci de mii de dolari. În unele clipe era frumos; alteori, cînd privea dintr-o parte și lumina cădea pe el, avea tăcuta și durabila frumusețe, a unei măști de fildeș sculptat, cu ochii săi cam prea mari, a sprînceale bogate și curios arcuite, cu gura imobilă, co -> primată; acea imobilitate de o clipă, revelatoare însă, acea imobilitate eliberată de timp, la care aspira Budha, și pe care neî, o exprimă câteodată fără a o căuta; ceva bătrîn, foarte bătrîn supus ... Veacuri de supunere la soarta rasei, în loc de rezister individuală. Și mai era ceva, un aer de disperare care plutea deasupra lui - părea mereu pe marginea unei prăpăstii. Ce stances simți deodată un straniu elan de simpatie pentru el, 12 elan m care era milă și puțin dezgust, și care era aproape fa iubire. Era un paria „omul de-alături de drum" și se spunea că o vulgar! Cît de vulgar părea Clifford pe lingă el, cu toate că era , mai tare! Și cît de stupid...

1

Michaelis simți repede simpatia ei. Întoarse ochii de cu- I loarea alunei. O privire de perfectă detașare. O măsură ca să * vadă impresia pe care i-o făcuse. Cu englezii, nimic nu-l salva d a fi mereu „omul de alături", nici chiar iubirea. Totuși, femeile cedau câteodată; da, chiar și englezoaicele.

Cunoștea exact poziția sa față de Clifford. Erau ca doi crin de rase diferite, care ar vrea să-și arate colții și care se guduri de nevoie. Dar cu femeile era mai puțin sigur pe sine...

Se servise dejunul în camere. Clifford nu apărea niciodată înainte de prînz, iar sufrageria era tristă.

După cafea, Michaelis, singur și neliniștit, se întrebă ce-ar mai avea de făcut. Era o zi frumoasă de noiembrie; frumoasă pentru Wragby. Privi spre parcul melancolic. Doamne, ce loc! Întrebă, printr-un servitor, dacă ar putea fi de vreun folos Lady-ei Chatterley. Se gîndea să

ducă pînă la Sheffield. Lady Chatterley răspunse că ar prefera să meargă în salonul ei cel mic.

Constance avea un salonaș în al doilea și cel din urmă etaj. În corpul central al clădirii. Apartamentele lui Clifford erau, desigur, la parter. Michaelis fu măgulit că e invitat în salonul particular al Lady-ei Chatterley. Îl urmă, fără a vedea altceva, pe servitor. Nu remarcă niciodată cele ce-l înconjurau și nu lua contact cu lucrurile. Totuși, în saloaaș, aruncă o vagă privire frumoaselor reproduceri germane după Renoir și Cezanne.

- Ce cameră plăcută, constată el cu un surîs straniu

re

28

„Hu>~~~~~.~f~w~>wu*» guiuiauu uup xvcuutr și cezanne.

— Ce cameră plăcută, constată el, cu un surîs straniu, ca-.j-i descoperi dinții, de parcă zîmbetull-ar fi durut. Bine faci că preferi etajul superior al casei.

— Nu-i așa? spuse ea.

Salonul ei era singura odaie veselă și modernă din castel, singurul loc din Wragby unde personalitatea ei se revela puțin. Clifford nu-l văzuse niciodată; și Constance invita puțină lume acolo.

Acum, Michaelis și cu ea se așezară de o parte și de alta a căminului. Constance îl întrebă despre el, despre părinții lui, despre frați; pentru ea oamenii prezentaseră totdeauna interes și mister, iar cînd cineva îi cîștiga simpatia, pierdea orice prejudecată de clasă. Michaelis vorbea despre sine cu o sinceritate deplină, fără afectare, descoperindu-și sufletul amar, indiferent, de cîine pierdut, apoi, într-o

scăpărare de fulger își arată mândria răzbunătoare a succesului său.

— Dar de ce ești atât de singur? întrebă Constance.

El o privi iarăși cu ochii săi curioși, de culoarea alunei.

— Sînt și oameni solitari pe lume, răspuse. Apoi, cu o nuanță de ironie familiară:

— Dar și dumneata îmi faci impresia de a fi cam singură.

I Constance, puțin surprinsă se gîndi un moment: — în parte se poate, dar nu așa, ca dumneata! — Să fiu eu cu totul singuratic? întrebă el cu straniul său surîs, mai curînd rictus. Și ochii lui erau atît de melancolici, de stoici, de deziluzionați!

— Oare, spuse ea, pierzîndu-și răsufarea pe cînd îl privea, nu este adevărat?

Simțea că de la el îi vine o chemare teribilă, care o făcea să-și piardă echilibrul, muștea.

— Da, ai dreptate! și el întoarse capul, cu o privire umilă, cu acea imobilitate de rasă îmbătrînită, care se ține deoparte și trăiește în trecut.

Se uita la ea juri furie, cu ochii aceia mari, care vedeau totul, înregistrau totul. fi» același timp, copilul singur în noapte, striga

29

spre ea din adîncul ființei lui, un strigăt care o tulbura, o cutremura.

— Ești prea bună că te gîndești la mine, spuse el laconic.

— De ce să nu mă gîndesc la dumneata? E ceva rău în asta?

El rîse, un rîs chinuit, șuierător:

— O, așa!... Pot să te iau puțin de mînă? întrebă deodată, fixîndu-și ochii asupra ei cu o forță aproape hipnotică.

Ea îl privea fascinată, pe cînd se apropie și, îngenunchind, îi îmbrățișa pulpele și-și lipi fața de genunchii ei. Constance rămase nemișcată privind cu un fel de consternare capul acela din poala sa. În uimirea-i arzătoare nu se putea opri de a-l mîngîia cu blîndețe și milă, iar el începu să tremure. Apoi, Michaelis ridică ochii strălucitori, plini de acea teribilă chemare și ea nu-i putu rezista. Din piept i se revărsă o imensă dorință, și se lăsă în voia lui. Era un ciudat și foarte delicat amant, tremurînd de plăcere și în același timp lucid, sensibil la toate sunetele de afară.

Pe urmă, puțin cîte puțin, el se liniști cu totul, iar Constance îi mîngîie capul pe care și-l rezemase de sînii ei dezgoliți. El se ridică, îi sărută mîinile, picioarele încălțate cu pantofi de piele de Suedia, se duse într-un colț al camerei și rămase acolo pîhă ce ea își aranja hainele și se așeză iarăși lîngă cămin.

— Și acum socotesc că mă vei urî, se auzi glasul lui, ca o șoaptă.

— De ce să te urăsc?

— Așa se întîmplă de obicei.

Apoi, îndreptîndu-se de spate adăugă:

— Vreau să spun... e ceea ce așteptăm noi de la femei.

— E ultima dată cînd voi încerca să te urăsc, răspuse ea liniștită.

— Știu! Știu! Așa trebuie să fie! Ce bună ești! exclamă el umilit.

Ea nu-i înțelegea durerea.

— Sir Clifford... adăugă el. îl iubești? Constance se gîhdi puțin.

— Poate că da.

Apoi se uită la el hotărîtă:

— Nu vreau să afle Clifford. Nici *măcar* să bănuiască. Asta l-ar răni. Doar n-am făcut nici un rău, nu-i așa?

— Rău? O, Doamne, nu! Ești doar prea bună cu mine... întoarse capul și Constance observă că era gata să plîngă.

— Dar nu e nevoie să știe Clifford nimic, insistă ea. Și dacă nu știe și nici nu va bănuși vreodată, înseamnă că va fi bine

30

pentru toată lumea.

El se înclină.

— Nu va afla nimic de la mine. Îți pot săruta mîinile și apoi să ple^e? Mă duc cu automobilul la Sheffield,

acolo voi dejuna, și mă voi întoarce pentru ceai. Pot fi sigur că nu mă urăști și că nu mă vei urî?

— Nu, nu te urase. Îmi plăci.

— Ah! spuse el, asta înseamnă mai mult! La revedere și pe curînd. Am la ce mă gîndi pînă atunci. Îi sărută munile și plecă.

— Nu cred că am să-l pot suporta mult pe acest tînr, spuse Clifford în timpul mesei.

— De ce? întrebă Constance.

— Este imposibil sub spoiala lui; e gata să sară la noi.

— Dar toată lumea s-a purtat atît de rău cu el!

— Te surprinde? Și crezi că el are timp de gentilețe și bunătate?

— Cred că are un fel de generozitate.

— Față de cine?

— Nu știu.

— Desigur. Mi-era teamă că ai să iei lipsa lui de scrupule drept generozitate.

Constance tăcu. Să fi fost adevărat? Poate că da. Și totuși, ipsa de scrupule, de reținere a lui Michaelis o atrăgea. El par-îrgea kilometri întregi, acolo unde Clifford înainta cu pași ti-izi. Într-un cuvînt, cucerise lumea, ceea ce dorea și Clifford. Oare mijloacele lui-Michaelis erau mai de disprețuit decît cele ale lui Clifford? Oare chipul în care un om sărac, fără sprijin, înaintase cu mijloace proprii și pe ușile din dos, era mai rău decît acela al lui Clifford, care încerca să ajungă pe primul plan prii? reclamă?

Zeița-cățea a succesului era urmărită de mii de cîini, cu boturile întinse și limbile scoase. Cel care o avusese mai întu era cel mai vrednic, dacă judecăm după succes! Și Michaelis își putea ține coada în sus.

Totuși, ciudat, n-o făcea. Se întoarse aproape de ora ceaiului, cu un buchet mare de violete și crini și cu aceeași înfățișare de cîine bătut. Constance se întrebasese uneori dacă această expresie de dezmoștenit al soartei nu era o mască pentru a-și dezarma adversarii.

Înfățișarea de cîine bătut se menținu întreaga seară. Clifford simțea în ea doar nerușinarea interioară.

Constance nu simțea sfidarea, poate fiindcă nu era îndreptată împotriva femeilor, ci numai împotriva bărbaților, a orgoliului, mîndriei și

31

pretențiilor lor. Tocmai această indestructibilă sfidare a acestij slăbănog, îi ațța atît de mult pe bărbați împotriva lui. Numai prezența care se ghicea *svsb* fîfățișarea-i de împrumut era o jî ■; nire pentru un om bine crescat. *Coastmce* era îisdrăgostkă & e Michaelis, dar putu să reziste și îi lăsă pe bărbați să vorbească fără a se trăda. Cît despre irlandez, el se portă la fel ca înainte și păru la milioane de kilometri de aaafkrioaii săi, răspunzându-le cum trebuia și aeapropiindu-se de ei o cîipă măcar.

Constance se gîadi chiar că el uitase scena de dissrineață. N-o uitase. Dar știa unde se află... Mereu afară, acolo aade trăiesc cei „născu;! pe de lături". El nu dădea îmbrățișării din salonul unei lady o valoare prea mare. Știa că nu-l prescinmba din dme fără stăph în cîne de salon.

În foad, în adîncul sufletului său era mtr-adevăr „antisi cial", și o știa bine, cu toată eleganța sa exterioară de Bood Street. Izolarea era, peatru el, o aparență de conformism, *kt* compania cămeșilor eleganți îi era o necesitate.

Dar puțină iubire, din cînd în cîad, era un calmant, ua reconfortant, un lucru bun. Și Michaelis avea o recunoștință fiei -binte pentru orice act de gentilețe naturală și spontană; bunătatea aproape că-l făcea să plîngă. Sub masca lui palida, imobilă, un suflet de copil suspina recunoscător față de acea femeie care i se dăduse; ardea de dorința de a se întoarce lîng i ea, de a o avea din nou și, în același timp, sufletul său de paria nu se simțea înjosit m față ei.

Găsi prilejul să-i spună pe cîad aprindeau lumina în hol, înainte de a se duce la culcare:

— Pot să vin?

— Nu, am să vin eu.

— Foarte bine.

O așteptă mult... dar, pînă la urmă, Constance apăru. Michaelis făcea parte din acei bărbați nervoși, care ejaculează repede. Era ceva ciudat, copilăresc și fără apărare în trupul lui gol; ascunzișurile se datorau unor adinei instincte de viclenie; iar cînd instinctele nu erau treze se înfățișa de două ori gol, un biet copil înspăimîntat.

În Constance se deșteptă un fel de tandrețe, de patimă sălbatică, o dorință fizică aproape josnică.

Michaelis nu-i satisfăcea dorințele; ejacula prea repede și totul se sfîrșea prea curînd; pe urmă rămînea

moleșit pe pieptul ei și femeia se simțea înșelată, frustrată. Dar, în curînd se obișnuia a-l țetîne, a-l păstra acolo, în ea; atunci bărbatul se dovedea generos și ciudat de puternic; rămînea în ea, se lăsa în voia ei și femeia se zbuciuma sălbatic, furtunos de pasionată, provocîndu-și propriul

— Ah, ce bine e! murmura ea cu glas tremurător și se agăța de el, liniștită» în sfîrșit satisfăcută.

Michaelis nu mai stătu decît trei zile. Purtarea lui față de Clifford fu la fel ca în prima seară; față de Constance tot așa. j^jinic nu-i putea schimba înfățișarea exterioară.

Mai tîrziu, scrise Constancei pe același ton jalnic și melancolic, cîteodată cu spirit, mereu cu o notă de curioasă afecțiune, fără aluzii sexuale. Părea să aibă pentru ea un fel de dorință fără de nădejde, totdeauna distantă. Era lipsit de speranță pînă în adîncul ființei sale și voia să fie lipsit de speranță.

Avea un fel de ură pentru speranță. Citise undeva: „Une immense esperance a traverse la terre". Și adăugase:

— Și ea a prăpădit tot ce valora ceva.

Constance nu-l înțelesese niciodată; dar în felul ei, îl iubea. Și tot timpul simțea reflexul acestei deznădejdi. Ea nu putu să-l iubească pe deplin, fără speranță. Și el, care nu mai spera nimic, nu putea s-o iubească.

Continuă astfel destul de mult, scriindu-și și întîlnindu-se cîteodată la Londra. Ea dorea acea vie senzație sexuală pe care

0 obținea mereu singură, după ce el avusese mica-i plăcere, el voia totdeauna să i-o dea și asta era de ajuns ca să mențină relațiile dintre ei.

La Wragby, ea dovedi atunci o dispoziție grozavă. Și se servea de toată această satisfacție trezită pentru a-l stimula pe Clifford, astfel că el scria mai bine ca niciodată și era, în felul său straniu, fericit, în realitate, recolta fructul plăcerii pe care Constance o storcea din pasivitatea lui Michaelis. Natural, el nu știa aceasta niciodată. Și dacă ar fi știut-o, nu ar fi fost recunoscător

Și totuși, cînd zilele de bucurie și bună dispoziție trecură, cînd Constance deveni iar posacă și iritabilă, Clifford le regretă adine. Dacă ar fi știut cauza, poate că ar fi îndemnat-o singur să

1 se dea din nou lui Michaelis.

3Comanda nr.520

CAPITOLUL IV.

Constance presimțea că legătura cu Mick, cum îl numea ea, nu va duce la nimic bun. Totuși, nici un alt bărbat nu părea s-o atragă. Era legată de Clifford. El îi cerea o destul de mare parte din viață și ea i-o dădea. Dar ea, la rîndu-i, cerea o parte din viața unui om, și Clifford nu-i dădea aceasta, nu putea să i-o dea. Atunci se gîndea la Michaelis. Dar știa că legătura cu acesta va lua sfîșit. Cu Mick nimic nu putea să dureze. Chiar firea lui îl obliga să rupă legătura și să redevie liber, izolat, cîine pierdut. Era pentru el o necesitate de prim ordin să poată spune întotdeauna: „M-a alungat!"

Se pretinde că lumea e plină de posibilități. Dar ele se reduc în cea mai mare parte a cazurilor la prea puțin. Sînt prea puțini pești în mare; și cea mai mare parte sînt sardele și scrumbii; dacă nu te mulțumești cu așa ceva și cauți mai departe, e posibil totuși să găsești alți pești mai buni în mare. Faima lui Clifford creștea; începuse să cîștige bani frumoși. Constance avea de primit, fără încetare, oaspeți la Wragby. Dar aceștia, cînd nu erau sardele erau scrumbii; rar de tot pica un somn sau un tipar.

Erau cîțiva obișnuiți care se aflau aproape totdeauna acolo: colegi de-ai lui Clifford de la Cambridge. Printre ei, Tomm **Dukes**, care rămăsese în armată și era acum general de brigadă, l — Armata îmi lasă timp să gîndesc, spunea el, și-mi înles-

nește să nu lupt prea mult pentru existență. Mai era Charles May, un irlandez care scria articole j științifice asupra stelelor și Hammond, scriitor. Toți aveau | aceeași vîrstă cu Clifford. Erau tinerii intelectuali ai zilei și \ credeau cu toții în viața interioară. În afară de aceasta, lucrurile ^ practice n-aveau mare importanță în ochii lor; erau afaceri personale. Nimeni nu se gîndește să te întreb la ce oră obișnuiești să te duci la closet; nu te privește decît pe tine. Același lucru se întîmplă aproape cu toate actele vieții zilnice; banii pe care-i cîștigi, dragostea pentru o femeie, aventurile pe care le poți avea. Toate nu te privesc decît pe tine.

34

_ Tot ce se poate spune despre problema sexuală zicea Hammond, care era lung și subțire și care avea o soție și doi copii, fiind însă încurcat cu o dactilografă, - este că nu e nimic de spus împotriva acestui lucru. Mai exact, nu aceasta este problema. Noi n-avem nici o dorință să urmărim oamenii la closet; pentru ce vrem să urmărim o femeie în pat? Aici e toată problema. Și dacă nu ne ocupăm mai mult de pat decît de closet „nu va mai fi nici o problemă. Toate acestea n-au nici o semnificație; e doar o

chestiune de curiozitate rău plasată.

— Foarte bine Hammond, foarte bine! Dar dacă vreunul începe să-i facă curte Juliei, începi să fierbi; și dacă totuși continuă, izbucnești.

Julia era soția lui Hammond.

— Fără îndoială! Voi izbucni de asemenea dacă vreunul va începe să urineze într-un colț al salonului meu. Fiecare lucru la locul lui!

— Vrei să spui, cu alte cuvinte, că îți este egal dacă cineva face amor cu Julia într-un alcov secret?

Charles May nu vorbea fără ironie. El flirtase puțin cu Julia și Hammond fusese foarte supărat.

— Sigur, nu mi-ar fi indiferent. Dragostea între mine și Julia e o afacere particulară și natural că țin ca nimeni să nu se amestece.

— Mai bine zis - spuse Tommy Dukes, care, slab și acoperit de pistru, semăna a irlandez mai mult decât Max cel palid și destul de gras, - mai bine zis Hammond, ai instinctul proprietății foarte dezvoltat, o puternică dorință de a te afirma și o mare nevoie de succes. De când m-am definitivat în armată am uitat puțin mersul lumii; și acum văd câți oameni doresc arzător să se afirme și să reușească. Cât de excesiv s-a dezvoltat individualitatea noastră în acest sens! Și, natural, oameni ca tine își închipuie că vor reuși mai bine cu ajutorul unei femei; din cauza asta ești atât de gelos. Iată ce e pentru tine sexualitatea... un mic dinam vital între tine și Julia, care trebuie să-ți aducă izbândă. Dacă nu vei reuși, vei începe să flirtezi ca și Charles, care n-a reușit niciodată. Oamenii căsătoriți, din speța ta au etichete, aidoma unor cufere. Pe eticheta Juliei scrie: „Doamna Arnold B. Hammond”. Și eticheta ta poartă „Arnold Hammond cu bunele îngrijiri ale doamnei Arnold B. Hammond”. Oh! Ai perfectă dreptate. Viața interioară are nevoie de o casă confortabilă și de o bună bucătărie. Ai perfectă dreptate. Ea are nevoie chiar și de posteritate. **Dar** se învâртеște în jurul instinctului reușitei, care este miezul tuturor lucrurilor.

Hammond părea puțin supărat. El era mândru de ones-

35

■ ■

titatea sa de spirit și se lăuda că nu se lasă rob de gusturile zilei.

— E adevărat că nu se poate trăi fără bani, zise Max. Nici nu se poate gândi liber. Te oprește stomacul. Dar se pare că ție dragoste nu se poate suprima eticheta.

— Aici vorbește celul desfrîhat, zise Clifford.

— Desfrînat! ei bine, de ce nu? Nu văd ce rău fac unei femei dacă mă culc cu ea, în loc să dansez cu ea, să-i vorbesc de ploaie sau de timp frumos. E simplu: schimb de senzații în locul unui schimb de idei. De ce nu?

— Promiscuitatea iepurilor de casă, mîrîi Hammond.

— Ce reproșezi iepurilor de casă? Sînt ei mai răi decât o-menirea enervantă, revoluționară, roasă de patimi?

— Deocamdată nu sîntem iepuri de casă, zise Hammond.

— Hotărît. Totuși avem spiritul lor. Eu am de făcut calcule asupra unor subiecte de astronomie care sînt pentru mine o problemă de viață și de moarte. Cîteodată digestia mă oprește; foamea m-ar opri dezastruos. Și chiar înfrînarea nevoilor mele sexuale mă oprește. Ce să fac?

— Te închipuiau mai curînd suferind de o indigestie de nevoi sexuale supraalimentate, pară Hammond ironic.

— O, nu; eu nu fac exces nici de hrană, nici de sex. Dar tu ai vrea să mă reduci la foamete.

— De loc. N-ai decât să te însori.

— Și ce-ai zice dacă eu nu m-aș putea însura? Poate că mariajul nu corespunde mecanismului spiritului meu. Mariajul l-ar reduce fără îndoială la absurd. Nu sînt pregătit pentru căsătorie. De ce să mă închid într-o chilie, ca un călugăr? Ce ne bunie, dragul meu. Trebuie întîi să trăiesc și să-mi fac socotelile. Am cîteodată nevoie de femei. Asta e altceva. Eu resping condamnările și prohibițiile morale de care suferim. Mi-ar f rușine să văd o femeie mergînd și venind ca un cufăr cu numele meu și cu adresa mea pe etichetă.

Era clar că acești oameni își purtau dușmănie din cauza Juliei.

- îmi place această idee, Charles, zise Dukes, și anume că amorul nu este decât o formă de conversație, unde cuvintele, în loc să fie vorbite, sînt puse în acțiune. Asta îmi pare just. Cred că noi am putea să schimbăm multe senzații și emoții cu femeile, așa cum schimbăm idei asupra timpului. Amorul ar putea fi un fel de conversație normală și fizică între un bărbat și o femeie. Nu vorbești cu o femeie

decît dacă ai idei comune cu ea, măcar că această conversație e dezinteresată. Și chiar avînd emoții și simpatii comune cu o femeie, nu te culci întotdeauna cu ea. Însă

36

— Dacă nu împărți cu o femeie genul de emoție și simpatie care-ți convine, atunci trebuie să te culci cu ea, îl întrerupse Ivylax. Este singurul lucru pe care îl poți face. Tot așa, dacă ai un subiect de conversație interesant, comun cu cineva, singurul lucru pe care Q ai de făcut este să vorbești despre acel subiect. Nu-ți muști pudic limba. Spui ce ai de spus. Același lucru se întîmplă și în dragoste.

— Nu, zise Hammond, asta e greșit. Tu de exemplu, Max, îți risipești jumătate din puteri cu femeile. Nu faci niciodată ce ar trebui să faci, înzestrat cum ești. Talentul dumitale trece prea repede prin altă parte.

— Poate; dar același lucru ți se întîmplă și ție, dragul meu Hammond, cu toate că ești căsătorit. Păstrezi toată cinstea și puritatea spiritului. Dar spiritul seacă. Frumosul dumitale spirit se usucă asemeni unei bucăți de lemn.

Tommy Dukes izbucni în rîs.

— Haideți, spirite pure! zise el. Priviți-mă... Eu nu fac nici nobilă muncă mintală, mă mărginesc la cîteva observații. Și

tuși eu nu mă însor și nu alerg după femei. Găsesc că Charles e perfectă dreptate. Dacă el dorește să alerge după femei,

îmme liber s-o facă, nisă nu prea des. Dar nu sînt eu acela care-l va împiedica să alerge. Cît despre Hammond, el are simțul proprietății, așa că drumul direct și ușa strîmă sînt exact ceea ce-i trebuie. Îl veți vedea devenind un adevărat om de litere englez: A. B. C. din cap pînă-n picioare. Și apoi el este cineva. Eu sînt un nimic. Și ce zici de acestea Clifford? Și tu găsești că amorul nu este decît un dinam care ajută un om să izbutească în lume?

În asemenea ocazii, Clifford vorbea puțin. Ideile sale erau lipsite de profunzime. Era prea confuz, prea dedat emoțiilor, întrebarea lui Dukes îl făcu să roșească.

— Ei bine, răspunse el, eu însumi fiind în afara acestei lupte n-am nimic de spus asupra subiectului.

— Dimpotrivă, zise Dukes. Înalta dumitale persoană nu este în afara luptei. Viața spiritului dumitale este sănătoasă și intactă. Care sînt deci ideile dumitale?

— Ei bine, gîngăvi Clifford, în ceea ce mă privește, n-am nimic de adăugat. Cred că ar fi bine să ne căsătorim și să nu mai vorbim de asta, cam asta ar fi părerea mea. Cu toate că, firește, sexul este un lucru foarte important între un bărbat și o femeie care se iubesc.

— Cum, important? zise Tommy.

— Oh!... este un mijloc de a face intimitatea mai completă,

37

răspunse Clifford, decît acest gen de conversație.

— Ei bine, eu și Charlie credem că sexul este un mijloc de a comunica, la fel cum e și conversația.

Dacă o femeie începe o conversație sexuală cu mine, este natural s-o termin cu ea în pat la momentul potrivit. Din nenorocire, niciodată o femeie n-d începe. Atunci merg singur la culcare; dar n-o duc mai rău - cel puțin așa sper; căci cum aș putea s-o știu? Eu cel puțin n-an calcule care nu pot fi întrerupte, nici planuri de opere nemuritoare. Nu sînt decît un biet om care se ascunde în armata, Se lăsă liniște.

Cei patru fumau. Constance adăuga puncte lucrului la care broda... Dar ea rămînea acolo fără să spună ceva, Trebuia să stea liniștită ca un șoarece, să nu deranjeze speculațiile acelor domni intelectuali. Dar prezența ei îi ajuta. Fără ea, ideile lor n-ar fi curs atît de ușor. Cînd nu era acolo, Clifford devenea iritat, nervos, își simțea picioarele reci; conversația lîncezea. Tommy Dukes era cel mai elocvent. Prezența Constan-ței îl inspira. Ei nu-i plăcea Hammond; i se părea prea egoist. Nici Charles May, cu toate că avea atîtea stele în cap.

Cîte seri nu petrecuse Constance ascultînd conferințele celor patru bărbați! Discursurile lor nu duceau la nici un rezultat. Ea nu se tulbura, îi plăcea să asculte ce spuneau, mai ales cînd Tommy era acolo. În loc să te strîngă în brațe, ei își revelau spiritul. Era chiar foarte amuzant. Dar ce spirit rece aveau! Ea avea mai mult respect pentru Michaelis, pe care ei îl tratau cu dispreț, ca pe un degenerat, un arivist și un plebeu fără educație.

Degenerat sau nu, el mergea drept la țintă. Nu da ocol în jurul unei probleme, cu milioane de cuvinte ticluite pentru a face paradă de viața sa interioară.

Constance nu detesta viața interioară, dar găsea că i se exagera importanța, îi plăcea să stea acolo, în fumul acela, seri de-a rîndul. Se amuza. Și se simțea flatată văzînd că nu ajungeau la capătul

conversației fără prezența ei liniștită. Ea avea cel mai mare respect pentru gândire și acești bărbați încercau cel puțin să gândească cinstit. Însă discuțiile lor se împiedicau parcă de un obstacol, dar care era acest obstacol, ea n-ar fi putut spune pentru nimic în lume.

Mick n-avea alt scop decât să iasă din încurcătură și să se impună celorlalți tot atât cât încercau ceilalți să i se impună lui. El era într-adevăr un antisocial; din această cauză Clifford și ceilalți îl antipatizau. Ei nu erau antisociali; erau mai mult sau mai puțin devotați mîntuirii omenirii sau măcar instruirii ei. Duminică seara avu loc o conversație admirabilă. Se reveni asupra amorului.

38

— „Binecuvîntată fie legătura care leagă inimile noastre într-o unire și în nu mai știu ce...” zise Tommy Dukes. Aș vrea să tiu care este această legătură. Legătura care ne unește pe noi în Lest moment este un fel de fricțiune mentală pe care o exersăm unii asupra altora. De 'cum ne-am întors cu spatele, spunem ororile pe care le gîndim unii despre alții, sub false dulcegării. Este curios că viața interioară nu pare să înflorească decât atunci cînd rădăcinile sale se îmoaie într-o rea voință adîncă. Și aceasta întotdeauna a fost așa! Vedeți la Socrate, la Platon! Ce răutate și ce bucurie în a-ți sfîșia aproapele, oricare le-ar fi fost adversarul, și Alcibiade și toți ceilalți căței de discipoli vîrîndu-se și ei în încăierare. Trebuie să spun că o să ajungă să fie preferat Budha, așezat sub un smochin sau Iisus povestind discipolilor săi istorioare, liniștit, fără focuri de artificii mentale. Nu, în viața interioară, există o greșeală radicală. Ea își are rădăcina în răutate și invidie. Se judecă arborele după fructul său.

— Nu cred să fiu chiar atât de răutăcios, protestă Clifford.

— Dragul meu Clifford, gîndește-te la felul cum ne disecăm unii pe alții. Eu însumi sînt mai puțin rău ca alții, pentru că prefer mai curînd răutatea spontană prefăcătoriilor mieroase; iată adevărata otravă. Încep să cînt laude lui Clifford atunci cînd ar trebui să-l plîng. Pentru Dumnezeu, spuneți toți orori pe seama mea și voi ști că aveți puțină considerație pentru mine. Fără dulcegării...

— Oh! dar eu cred că simțim în mod sincer prietenie unii pentru alții, zise Hammond.

— Iar pe ascuns spunem atîtea lucruri rele, unii despre alții! Și eu mai mult decât oricare altul.

— Dar cred că tu confunzi viața interioară cu spiritul critic. Sînt de acord cu tine. Socrate a dat o dezvoltare magnifică spiritului critic, zise Charlie May, doctoral. Oamenii aceia erau ciudat de pretențioși sub tăcuta lor modestie. Nimic nu era mai *ex-cathedra*, și nimic nu pretindea să fie mai umil.

— E adevărat, spiritul critic și știința nu sînt același lucru, zise Hammond.

— Natural că nu sînt, insistă Bery, un tînăr timid și brun care venise să-l vadă pe Dukes și rămăsese să petreacă noaptea la castel.

Toți 9 priviră uimiți de intervenția neașteptată.

— Nu vorbeam de știință, preciza Dukes, vorbeam de viața mentală. Adevărata știință, vine din ansamblul ființei conștiente, din pîntece și din penis tot atât cât din creier și din spirit. Spiritul nu poate decât să analizeze și să explice. Odată ce permiți spiritului și rațiunii să prevaleze ele nu pot decât să înăbușe totul

39

sub critică. Aceasta e tot ceea ce putem face. Dumnezeu mare, lumea de azi are nevoie de critică... Așa, trăim viața noastră mentală și tresărim de bucurie în răutatea noastră și demascăm învechita farsă. Dar, remarcați ce se petrece: în timp ce vă trăiți viața, faceți în același timp parte organică din întreaga existență, Și dacă n-aveți nimic altceva decât viața mentală, nu sînteți decât un măr cules. Ați căzut din pom. Și atunci ați devenit neapărat și logic rău-voitori, după cum mărul cules putrezește neapărat. Clifford deschise ochii mari. Toate acestea n-aveau nici un sens pentru el. Constance rîdea pe ascuns.

— Ei bine, sîntem toți mere culese, zise Hammond iritat.

— Să devenim deci cidru, zise Charlie.

— Dar ce gîndiți dumneavoastră despre bolșevism? întrebă tînăril brun, ca și cînd toată discuția ducea acolo.

— Bravo! urlă Charlie. Ce credeți despre bolșevism?

— Ar trebui pus pe tocător, zise Dukes.

— Mi-e teamă că bolșevismul n-o să fie un subiect prea vast, zise Hammond, scuturîndu-și grav capul.

— Eu cred că nu reprezintă altceva decât ura supremă față de tot ce numesc ei „burghez”.

Sentimentele și emoțiile rămîn tot burgheze pînă ce se va inventa un om lipsit de ele. Omul individual și omul persoana este burghez; trebuie deci suprimat. Un organism, în sine, e burghez: ideală e mașina.

Singurul lucru ' adevărat, non-organic, compus din mai multe părți diferite, însă esențiale, este mașina. Fiecare om e o parte a ei și mașina acționează prin ură, ura pentru tot ceea ce e burghez: iată ce l înseamnă pentru mine bolșevismul, răspunse Charlie.

— într-adevăr, zise Tommy. Însă aceasta seamănă perfect l cu descrierea idealului industrial. Este, în câteva cuvinte, idealul ! proprietarului de uzină; doar că n-ar admite că e acționat de ură. Priviți aceste Midlands: ura nu este înscrisă peste tot... Este însă o parte a vieții mentale; și este în desfășurare logică.

— N*jg faptul că bolșevismul poate fi logic; el aruncă cea l mai mare parte din premise, spuse gmditor Hammond.

— Dar, dragul meu, el admite premisele materiale; ceea ce l admite de altfel și spiritul pur.

— în tot cazul, bolșevismul a coborât pînă m adîncul lu-erorilor, zise Charlie.

— Un adînc care n-are fund. Bolșevicii, îi puțin timp, ver avea cea mai bună armată din lume și cel mai vast arsenal militar.

— Dar asta nu mai poate continua... toată această ură. Trebuie să se producă o reacție, zise Hamraond.

— Ei bine, am așteptat «ani de zile; vom aștepta încă. Ura

40

este un lucru care crește, la fel ca altele. Este rezultatul inevitabil al acestei violențe impuse instinctelor noastre cele mai profunde pentru a le face conforme unor idei oarecare. Toți sîntem bolșevici, numai că sîntem ipocriți. Rușii sînt bolșevici fără ipocrizie.

— Dar sînt destule, alte soluții, în afară de cea sovietică, zise Hammond. Bolșevicii nu sînt cu adevărat inteligenți.

— Natural că nu, dar bolșevismul are cîteodată inteligența de a nu fi imbecil. Personal cred că bolșevismul este imbecil; dar viața noastră socială din Occident este tot atît de imbecilă. Sîntem cu toții reci și cretini, fără pasiune. Credem ă sîntem zei, oameni asemeni zeilor. Trebuie să fii uman. Trebuie să ai o inimă dacă vrei să eviți să fii zeu sau bolșevic. Căci zeu și bolșevic e același lucru: e prea frumos pentru a fi adevărat.

în mijlocul unei liniști dezaprobatore se ridică vocea neliniștită a lui Berry:

— Atunci crezi în dragoste Tommy, nu e așa?

— Amabil copil! zise Tommy. Nu, scumpul meu heruvim. Dragostea din zilele noastre este încă una din aceste comedii imbecile. Muțunachi cu taliile ondulate sărulînd fete care dansează jazz și care au fese de băiat asemenea a doi butoni de guler. Acesta este genul amorului de care vorbești sau genul proprietății, în vederea reușitei, soțul-meu, soția-meu. Nu, dragă amice, nu mai cred deloc în asta. Cred în necesitatea de a avea o inimă bună, un penis în formă, o inteligență vie și curajul de a spune „căcat” înaintea unei doamne.

— Ei bine, toate acestea le ai, zise Berry. Tommy Dukes izbucni în rîs.

— înger scump! Dacă aș avea măcar una! Una singură! Nu, inima mea e tot atît de inertă ca un cartof, penisul îmi atîrnă moale și nu ridică niciodată capul. Și prefer să-l tai decît să spun „căcat” înaintea mamei sau a mătușii mele, care sînt niște doamne. Nu sînt cu adevărat inteligent. Nu sînt decît un adept al vieții mentale. Ce frumos ar fi să fie cineva inteligent! Renoir spunea că pletează tablouri cu penisul și aceasta era adevărat: ce frumoase tablouri! Aș vrea mult să fac și eu ceva cu al meu. pumnezeule!jîiaye! Cînd cineva nu poate decît să vorbească: iată încă o tortură, adăugată infernului!

— Sînt tqUfși destule femei bune în lume, zise Constance ridicînd capul și vorbind în sfîrșit și ea. Bărbații se întunecară. Socotiseră că ea ar fi trebuit să se prefacă a nu fi auzit nimic. Le era penibil să se gîndească că ea urmărise atît de atentă o astfel de conversație.

41

***

— Dumnezeule mare! Dar dacă ele nu sînt bune cu min, ce-mi pasă că sînt bune!! Nu, nu este nimic de făcut. Eu nu oot sa vibrez la unison cu o femeie. Nu este nici o femeie De pot dori cu adevărat dacă sînt față în față cu ea, -' -'-'■ -să mă forțez la aceasta... Ah, nu! Voi rămîn duce o viață mentală. E singurul lucru onest Pot să am cea mai mare plăcere vorbind cu *■«"■ " "K"" pură, disperat de pură! Ce

dar

r * ""* ""^ ***** ""^ dacă ^^ «mîne pur, zise - Ah, viața nu e chiar atît de simplă!

CAPITOLUL V.

Intr-o dimineață geroasă, luminată de un soare palid de februarie, Clifford și Constance se plimbau

prin parc, spre pădure. Clifford își conducea scaunul cu motor, iar Constance mergea pe lîhghă el. Aerul tare avea încă miros de pucioasă, dar amîndoi erau obișnuiți cu asta. La marginea zării stăruia o ceață opalescentă, de ger și de fum, iar sus se zărea cerul mic, albastru, astfel încît păreau într-un loc împrejmuit, închiși pentru totdeauna.

Viața era mereu un vis, o nebunie, închisă într-un loc împrejmuit.

Oile pășteau iarba aspră și uscată; gerul albăstrea partea de jos a tufelor; prin parc, drumeagul ce ducea la marginea pădurii șerpuia ca o panglică roză. Clifford acoperise de curînd cărarea cu pietriș fin, cernut, luat din fundul minelor. Cum stîncea și minereurile lumii subterane arseseră și-și risipeau pucioasa, poteca devenea de culoarea racului în zilele uscate și se închidea și mai mult pe vremea umedă, cînd căpăta nuanța crabului. Acum poteca era de culoarea racului palid, acoperită de un strat albăstrui de brumă. Constancei îi plăcea acest pietriș mărunțit, de culoare roză, vie.

Clifford își conducea cu băgare de seamă scaunul pe panta colinei unde se înălța castelul. Constance se sprijinea cu o mîină de spătar. În fața lor se întindea pădurea, întu alunișul, apoi mai departe desimea stejrarilor. Se vedeau în marginea pădurii iepuri care săreau și ronțăiau. Ciorile se ridicau într-o linie neagră și se tîrau pe cerul scund. Constance deschise poarta spre pădure și Clifford înainta pe alea pentru călărit, care urca pe coasta mărginită de aluni. Pădurea era o rămășiță din codrul unde odinioară vîna Robin Hood, iar alea aceasta era o foarte veche cale ce traversa ținutul. Dar acum din ea nu mai rămăsese decît o alee pentru călăreți. Drumul spre Mansfield ocolea spre nord.

În pădure totul era nemișcat; frunzele uscate de pe pămînt își păstrau bruma. O gaiță își trimitea țipătul răgușit, o mulțime de păsărele băteau din aripi. Dar nu mai era atît vînat; nici

43

măcar fazani. Fuseseră **omor*!** de **bracomeri în timpul** războiului, cînd pădurea rămăsese fara apărare; acum msa Chf. ford își reangajase un pădurar.

Clifford adora pădurea, cu stejarii ei batruu. Simțea ca-i aparțin de-a lungul generațiilor. Voia să-i cruțe. Voia ca locul acesta să nu fie violat, să fie ferit, despărțit de lume.

Mașinăria se legăna pe coastă, săltînd pe bulgării înghețați. Și deodată, spre stingă, apărură o poiană unde nu se aflau decît un tufiș de ferigi moarte, cîteva copăcei subțiri, cîteva trunchiuri mari, retezate, arătînd vîrfuri, rădăcini fără viață și pete negre, acolo unde tăietorii arseseră surcele.

Era un loc de unde Sir Geoffrey luase lemne pentru tranșee în timpul războiului. Întreaga înălțime care se ridica la dreapta aleii era goală și izolată. Sus, unde se aflau stejarii, nu mai era nimic altceva; și acolo se puteau vedea pe deasupra arborilor colinele minelor și noile uzine din Stacks Gate.

Constance, în picioare, privea. Era ca o fereastră în izolarea desăvîrșită a pădurii, o fereastră care lăsa lumea exterioară să pătrundă acolo, Dar Constance nu-i spusese nimic lui Clifford.

Locul acesta gol ațîta totdeauna mma lui Clifford. Trăise războiul și văzuse ce înseamnă. Dar războiul nu-l încludase atît; cit această colină pleșuvă. Acum o replanta.

Clifford urca încet, cu privirea fixă. Nu voia să se aventureze pe panta lungă, foarte abruptă. Privea golul verzui pe care alea, coborînd, îl făcea printre ferigi și stejari.

Alea ocolea dealul și pierdea, dar curbura ei atît de plăcută evoca lumea cavalerilor și a doamnelor călare pe cai pur-sînge.

— Cred că aici se află inima Angliei, spuse Clifford, oprin-du-se sub soarele palid de februarie.

— Adevărat? întrebă ea, așezîndu-se pe un trunchi din marginea potecii.

— Da, aici e vechea Anglie și intenționez s-o păstrez intactă.

Dar Constance auzea sirenele care urlau de ora unsprezece la Stacks Gate. Clifford era prea obișnuit ca să le mai dea atenție.

— Doresc ca această pădure să fie perfectă, intactă, ca nimeni să nu treacă pe aici fără permisiunea mea.

Era puțină inconștiență și tristețe ironică în aceste cuvinte.

Pădurea mai păstra ceva din misterul Angliei de altădată. Dar tăierea masivă întreprinsă de Sir Geoffrey îi dăduse o mare lovitură. Cît de liniștiți erau copacii, cu ramurile lor întinse, nenumărate, cu trunchiurile* cenușii, îndărătnice, ridieîndu-se dintre ferigi!

44

Altădată vor fi fost cerbi și arcași și călugări legănîndu-se ne măgăruși. Locul își amintea de toate acestea, își mai amintea încă.

Clifford sta sub soarele palid ce-i lumina părul aproape blond, figura greu de descifrat.

— Mai cu seamă cînd vin aici îmi pare rău că n-am copii, spuse el.

— Și bărbatul de la care aş avea un copil? întrebă ea.

— Dragă Constance, aş avea încredere în bunul tău gust! N-ai fi în stare să Iaşi să se apropie de tine un om rău.
 Se gîndi la Michaelis! Acesta era exact ceea ce Clifford numea un om rău.
 — Dar bărbaţii şi femeile îşi fac despre un om rău concepţii diferite, spuse ea.
 — Nu, spuse el. Tu m-ai ales după gustul tău. Nu cred că ai putea găsi un bărbat care să-mi fie absolut opus.
 Ea tăcu. Logica putea să fie inatacabilă: era însă integral falsă!
 — Şi vrei să-ţi spun?... întrebă ea, p'rivindu-l aproape pe
 furiş.
 — De loc. Ar fi mai bine ca eu să nu ştiu nimic. Dar este de la sine înţeles, nu-i așa, că actul fizic, îndeplinit din cînd în cînd, nu poate fi comparat cu o viaţă petrecută laolaltă? Nu socoteşti că se poate subordona problema sexuală necesităţilor unei vieţi? Să ne folosim de ea, pentru că așa sîntem alcătuiţi. Şi oare, aceste înfiorări trecătoare contează ele într-adevăr? Oare problema vieţii nu este să crezi o personalitate completă de-a

46

Constance era aproape aiurită de cuvintele acestea. Ştia că el, teoretic, avea dreptate. Dar cînd se gîndea la viaţa trăită cu el, şovăia. Era oare într-adevăr soarta ei să se lase absorbită de acest bărbat, pentru tot restul zilelor? Nu era nimic altceva de făcut?
 Trebuia să se mulţumească cu ţeserea unei vieţi continue cu el, într-o singură pînză, împodobită poate, din cînd în cînd, de floarea unei aventuri. Dar cum ar fi putut oare să ştie ceea ce va simţi anul viitor? Cum va putea să afle vreodată? Cum s-ar putea spune: da! pentru mulţi ani? Acest mic *da* furat de o adiere de vînt. De ce să fii obligat pentru acest cuvîntel uşor ca un fluture? Trebuie ca el să zboare şi să dispară, spre a fi urmat de alţi „da” şi de alţi „nu”! Ca un roi de fluturi care trece!
 — Cred că ai dreptate Clifford. Şi atît cît îmi pot da seama, sînt de acord cu tine. Numai că viaţa poate schimba totul.
 — Dar aşteptînd ca viaţa să schimbe totul eşti de acord, nu?
 — O, da, desigur că da.
 Se uită la un cîine de vînătoare care venea de pe altă potecă şi privea spre ei, cu botul ridicat. Un om care purta puşcă urma dinele îndreptîndu-se spre ei cu paşi iuţi, de parcă ar fi vrut să-i atace. În loc să fugă se opri şi salută; apoi se întoarse pentru a coborî colina. Era, fără îndoială, noul pădurar. Dar pe Constance o înspăimîntase; răsărise pe neaşteptate. Aşa 2 văzuse: ca o ameninţare spontană venită de cine ştie unde.
 Era un om îmbrăcat în haine verzi, cu jambiere la fel. Avea o înfăţişare clasică: figură roşie, mustaţă roşie şi privire distantă. Cobora repede colina.
 — Meilors! strigă Clifford.
 Omul se întoarse şi salută milităreşte.
 — Vrei să-mi întorci scaunul şi să-l pui în mişcare? Va fi mai uşor așa, zise Clifford.
 Omul ridică iute puşca pe umăr şi se apropie cu aceeaşi înfăţişare curioasă, repezită şi blîndă în acelaşi timp, ca şi cum ar fi încercat să se facă invizibil. Era de talie mijlocie, cam slab

47

şi tăcut. Nu se uita la Constance.
 — Draga mea, dînsul este noul pădurar, Mellors. încă n-aj cunoscut-o pe doamna, Mellors?
 — Nu, domnule. Răspunsul fu scurt şi neutru.
 Omul îşi ridică pălăria şi-şi descoperi părul des, aproape blond. Se uită drept în ochii Constancei, cu o privire imperso. nală, fără teamă, ca şi cum ar fi voit să vadă cum era. O intimidă, Ea înclină capul şi, atingîndu-şi pălăria cu nuna stîngă, îl saluta uşor, ca pe un „domn” şi nu spuse nimic. El rămase nemişcat, cu pălăria în mînă.
 — Stai de mult aici, nu-i așa? îl întrebă Constance.
 — De opt luni, doamnă.
 — Îţi place locul acesta?
 Ochii lui se meniseră pe jumătate, ironici sau poate prea îndrăzneţi.
 — Da, doamnă, mulţumesc! Am crescut aici... O salută iarăşi, se întoarse, îşi puse pălăria pe cap şi împinse scaunul. Rostind ultimele cuvinte glasul lui sunase greoi şi parcă în batjocură. Altfel, ar fi putut fi luat drept gentleman. Oricum, era un om sprinten, ciudat, deştept, individual, solitar, dar stăpîn

pe sine.

Clifford puse în mișcare motorul; omul întoarse cu grija scaunul și îl așează în fața pantei, care se pleca puțin înspr desișul întunecos al alunilor.

— Mai doriți ceva, Sir Clifford? întrebă el.

— Da. Ar fi bine să ne însoțești. Motorul nu e suficient de puternic pentru aceste suișuri.

Omul se uită la câine cu o privire rugătoare. Cîinele de vîhătoare își privi și el stăpînul și dădu din coadă. Un zîmbet scurt, batjocoritor sau viclean străluci o clipă în ochii omului, apoi se șterse.

Coborîră panta destul de repede, pădurarul ținînd de spătarul scaunului, spre a-l împiedica să-și ia avînt. Avea mai curînd înfățișarea unui soldat decît pe cea a unui servitor. Constancei îi aducea aminte de Tommy Dukes.

Cînd ajunseră la boschetul alunilor, Constance alergă deodată în față și deschise poarta parcului. Pe cînd o ținea deschisă, cei doi bărbați o priviră, Clifford cu un aer critic, celălalt cu o mirare curioasă, amestecată cu sînge rece și delăsare: voia numai s-o vadă cum e. Iar ea desluși în ochii lui albaștri și impersonali un aer de siguranță și lehamite și totuși, o oarecare căldură. Dar de ce era el oare atît de distant, atît de rece?

Clifford opri scaunul după ce trecură grilajul, iar păduraru! alergă respectuos și închise poarta.

— De ce te-ai grăbit să deschizi? întrebă Clifford cu glasul

48

lui calm, liniștit, care arăta o nemulțumire. Ar fi putut să facă acesta Mellors.

— M-am gîndit că vei trece fără a te opri, spuse Constance.

— Și să te las să fugi înaintea noastră? întrebă Clifford.

— O, dar uni place să alerg.

Mellors se apropie de scaun avînd aerul că n-a auzit nimic; iar Constance vedea că el reținuse totul. Împingînd scaunul pe panta destul de abruptă a parcului răsufla scurt cu buzele ușor întredeschise. Nu era prea puternic. Părea plin de vitalitate dar nu foarte viguros.

Constance rămase în urmă și lăsă scaunul să înainteze. Ziua se întunecase; cerul mic și albastru, care se lipise de marginea circulară a cetii, dispăruse; începea să se răcorească. Se vedea că va ninge. Totul era cenușiu! Lumea avea o înfățișare obosită.

Scaunul aștepta la capătul potecii roșiatice. Clifford se întoarse spre Constance.

— Obosită? întrebă el.

— Nu, nu, spuse ea.

Dar era obosită. O ciudată sîrșeală, o nevoie de ceva, o vagă nemulțumire o cuprinsese. Clifford nu observă. Acestea nu erau lucruri pe care el să le remarce. Străinul le simțise însă. Pentru Constance totul, în lumea ei, în viața ei, părea irosit; și nemulțumirea ei era mai veche decît munții.

Sosiră acasă apropiindu-se de ușa din dos unde nu se aflau trepte. Clifford reuși să se tîrască din scaun pînă în fotoliul cu «■otile pe care îl întrebuița în casă. Era foarte puternic și agil în «■ațe. Apoi Constance n ridică picioarele grele,moarte.

Pădurarul, așteptînd să i se dea drumul,nu lăsa nimic să-i *spe* din vedere. Se îngălbeni parcă atunci cînd o văzu pe Con-tance ridicînd picioarele acelea inerte și așezîndu-le pe fotoliu, " timp ce Clifford încerca s-o ajute. Îi era teamă pentru ea.

— Mulțumesc pentru ajutor Mellors, spuse Clifford, cu un ir distrat, împingînd fotoliul pe coridor.

— Nu mai aveți nevoie de nimic, domnule? întrebă omul ;utru, ca un glas din vis.

— Nu, mulțumesc. Bună ziua!

— Bună ziua, domnule!

— Îți mulțumesc că ai împins scaunul de-a lungul colinei. >per că n-a fost prea greu, spuse Constance uitîndu-se la 'idurarul care ieșea afară.

Ochii ei îi întâlînră pe ai lui, deodată, ca și cum i-ar fi 'mat. Și el era pătruns de prezența femeii.

— Oh, n-a fost greu de loc, spuse el repede, și vocea i se ■potmoli în sunetele greoaie ale dialectului.

Bună ziua, doamnă.

^Comanda nr.520

49

III I

La masă, Constance întrebă:

— Cine este pădurarul tău?

— Mellors! Doar l-ai văzut! spuse Clifford.

— Da, dar de unde vine?

— De nicăieri. Era un băiat din Travershall, fiu al unui miner, cred.

— Și a fost și el miner?

— Fierar în mine, mi se pare. A fost oprit aici timp de doi ani înainte de război. Tatăl meu ținea la el; când a cerut să fie reprimat în slujbă, l-am luat ca pădurar. Sînt mulțumit că-l am.. E aproape imposibil de găsit un pădurar bun... și e nevoie de unul care să-i cunoască pe săteni.

— Nu-i însurat?

— A fost. Dar nevasta lui a plecat de acasă... pe rînd, cu diferiți bărbați, ultima dată cu un miner din Stacks Gate cu care trăiește și acum.

— Atunci, omul acesta e singur?

— Mai mult sau mai puțin. Mama lui locuiește în sat... și ei are un copil, o fetiță cred!

Și Clifford se uită la Constance cu ochii lui puțin holbați, în care apărea ceva nedeslușit. La exterior părea ager, dar în firea lui se insinuase ceva din atmosfera Midlands-ului; ceață și fum. Și ceața părea că înaintează mereu. Acum o privea țintă pe Constance, și ea simțea că în adîncul sufletului lui se afla neantul și-i era frică de el. Căci, fără să-și dea seama, pătrunsese într-una din marile taine ale sufletului omenesc: când o ființă primește o lovitură violentă care nu ucide trupul, sufletul pare că se vindecă în același timp cu carnea. Dar nu-i decît o aparență. Nu mai dăinuie decît mecanismul obișnuinței reluate. Încet, rana sufletului începe să se manifeste, ca o tumoare întu mică și care, în timp, se preface din ce în ce mai dureroasă, se întinde pînă ce, umple sufletul întreg. Și când trupul pare însănătoșit, teribila lovitură se resimte, zdrobitoare.

La fel era și cu Clifford. Cînd se întorsese la Wragby, unde își scria povestirile și unde se socotea sigur de viață înainte de toate, părea că uitase, că-și regăsise întreg echilibrul mintal. Dar anii treceau, încet, și Constance simțea cum rușinea și groaza urcă și se întind în el. Multă vreme, rana u fusese atît de adîncă, încît era invizibilă, parcă inexistentă. Acum se vedea cum apare încet în înfățișarea-i de paralytic. Psihic, Clifford părea normal, dar rana pricinuită de paralyzie se iăspîndea, puțin cîte puțin, îi tot sufletul iui.

Și Constance simțea același lucru. O teamă interioară, ui gol, o indiferență față de toate umpleau, puțin cîte puțin și*

50

sufletul ei. Cînd Clifford era bine dispus putea să discute cu vervă și chiar să sondeze viitorul. De aceea, în pădure, îi spusese l-3 „r vrea să aibă un copil și să lase un moștenitor pentru Wragby-r. Dar, în ziua următoare, toate aceste cuvinte frumoase nu mai erau decît frunze moarte, uscate, căzînd în pulbere și tîrîte de dinții suflare de vînt. Nu erau cuvintele unei vieți veritabile, plină de tinerețe. Erau doar o oaste de frunze căzute dintr-o viață fără țel.

Totul părea fără țel. Minerii din Travershall vorbeau din nou de o grevă. Constancei îi părea însă că acolo nu mai era nici o manifestare de energie; era mai cu seamă rana războiului, care, ascunsă cîtva timp, urca din nou la suprafață și pricinuia neliniște, stupoare, nemulțumire. Rana era adîncă, rana acestui război fals, cumplit. Ar fi trebuit ani și ani pentru ca sîngele viu al generațiilor noi să poată dizolva cheagul imens de sînge negru și bolnav dinăuntrul sufletelor și trupurilor. Ar fi trebuit o nouă speranță.

Biata Constance! Pe măsură ce treceau anii tremura în fața neantului existenței sale. Viața lui Clifford și a ei părea o inutilitate. Căsătoria lor, traiul împreună, întemeiat pe obișnuință și monotonie, cuprindea zile cînd devenea un adevărat deșert. Erau numai cuvinte, nimic altceva decît cuvinte.

Singura realitate rămînea neantul, sub un strat ipocrit de cuvinte.

Desigur, Clifford avea succes. Era aproape celebru. Cărțile îi aduceau mii de lire pe an; fotografiile sale apăreau pretutindeni. Un bust de-al lui se afla într-o galerie de pictură, un portret în alte două galerii. Părea că e glasul cel mai modern dintre atîtea glasuri moderne. Datorită priceperii sale de a-și face reclamă, acel curios instinct de infirm devenise în patru sau cinci ani unul din cei mai cunoscuți tineri „intelectuali". Constance nu prea vedea bine în ce constă intelectul său. Desigur, ord era îndemînat în mînuirea analizei oarecum umoris-i, care diseacă oamenii, descoperă motivele acțiunilor lor și, sfîrșit, reduce totul la părțile componente. Dar asta se semăna jocului unui cîine care sfîșie în bucăți pernițele 'vanului; numai că acum Clifford nu mai era tînăr și nu se juca; a îmbătrînit și foarte vanitos. În toate acestea era ceva baroc, ea ce Constance își spunea și repeta de zeci de ori în suflet, era nimic: doar o minunată etalare de neant. Michaelis pusese stăpînire pe Clifford - făcuse din el per-ijul central al unei piese. Schițase intriga și scrisese actul întîi. Căci Michaelis era mai abil chiar decît Clifford în etalarea neantului. Iată toată pasiunea care le mai rămăsese acestor oameni: pasiunea

de a-și face reclamă. Din punct de vedere

51

sexual erau fără patimi - morți. Și acum Michaelis nu mai dorea bani. Clifford nu-i dorise niciodată deși era fericit când îi ^

aduna, căci banul reprezintă semnul și pecetea reușitei. Șif reușita era ceea ce voiau ei.

Era ciudată această prostituare în fața zeiței-cățea a no-rocului. Pentru Constance, de când îi devenise străină și nu mai încerca fiorul cel mare, nu exista decât neantul. Însăși această prostituare cu zeița-cățea, oricât de des ar fi făcut-o bărbații, nu era decât nimicnicie, inutilitate.

Michaelis îi scrisese lui Clifford despre piesa sa. Constance era la curent cu lucrul acesta de multă vreme. Clifford fu încântat. De data aceasta altul îi făcea reclamă, și încă una foarte lingușitoare. El îl invită pe Michaelis să vină la Wragby, ca să-i citească actul întâi.

Michaelis veni. Era vară și el purta un costum deschis și mănuși de căprioară, albe. Adusese orhidee mov pentru Constance, iar actul întâi avu succes. Constance fu încântată. Michaelis era minunat și foarte frumos în ochii ei. Vedea în el antica nemișcare a unei rase care nu mai are nici o iluzie de pierdut, o extremă impuritate care este, poate, totuși pură. În călătorii, o situație socială...

— Dar suit deja măritată, repetă ea. Știi bine că nu-l pot ași pe Clifford!

— De ce nu? Își va da seama de lipsa ta abia după șase jji. Nici o existență nu contează pentru el în afară de aceea a lui însuși. Nu-i servești la nimic, după cât vâd; el nu se gîndește ' la sine.

Constance simțea că este adevărat. Dar știa tot la fel de că Mick nu era de loc un exemplu de altruism.

— Oare toți bărbații nu se gîndesc decât la ei? întrebă ea.

— Da, mai mult sau mai puțin. Dar ceea ce contează este fericirea pe care un bărbat o poate da unei femei; poate el s-o facă fericită sau nu? Dacă nu, n-are nici un drept asupra ei-

Tăcu și o privi în ochi.

— Ei bine, eu cred că aș putea da unei femei întreaga fe-pe care o merită. Sînt eu însumi o garanție pentru aceasta.

— Ce fel de fericire?

— Fericirea întreagă, singura fericire posibilă. Rochii, biju-toate relațiile pe care le-ai dori, toate lucrurile din lume, ridre terii,

punctul cel mai înalt al supremei sale prostituări cu zeița-cățea, irlandezul părea pur ca o mască de fildeș african.

Acest moment de perfectă încîntare, când îi entuziasma pe cei doi Chatterley, fu unul din momentele supreme ale vieții lui Michaelis. Însuși Clifford Q admira acum - sau aproape.

În dimineața următoare, când îl văzu pe Mick mai agitat ca niciodată, neliniștit, chinuit, cu mîinile în buzunare, Constance știu de ce: nu-l vizitase noaptea și nici el nu putuse s-o găsească. Știa că va veni s-o întrebe despre piesă. Era cu adevărat bună? Avea o grabnică nevoie să fie lăudat: asta îi da un fior mai presus de orice spasm sexual. Și ea-l acoperi de laude extaziate, deși, tot timpul, în fundul sufletului, știa că asta nu înseamnă nimic.

— Ascultă, spuse el la sfîrșit, de ce oare nu facem noi ceea ce ar trebui? De ce nu ne căsătorim?

— Dar eu sînt căsătorită, răspunse ea, mirată.

— Oh! asta n-are importanță. El va încuviința divorțul. De ce să nu ne căsătorim? Am poftă să mă însor. Știu că va fi lucrul cel mai bun pentru mine... Să mă însor și să am o viață ordonată. Duc o viață idioată acum, care-mi ruinează spiritul și trupul. Noi sîntem făcuți unul pentru altul. De ce să nu ne căsătorim? Vezi oare vreo piedică în aceasta?

Constance îl privea uimită. Bărbații sînt toți la fel: lasă la o parte esențialul.

52

Vorbea cu un fel de elocință triumfătoare, iar Constance îl privea fără să simtă nimic. Toate aceste promisiuni nu-i atingeau decât suprafața ființei. Ba chiar acea parte a ei care altădată ar fi tremurat de plăcere, nu se înfiora la cuvintele lui Mick. Nu încerca nici un sentiment. Nu putea să plece. Sta jos, și părea orbită, și nu încerca nimic; numai din când în când simțea mirosul grozav al zeiței-cățea.

Mick sta ca pe jăratec, aplecat peste scaun, privind-o a-proape isteric. Și dorea oare, din vanitate, ca ea să spună „da” sau tremura de teamă că ea l-ar spune?

— Trebuie să mă gîndesc, spuse ea. Nu pot răspunde acum. Clifford înseamnă ceva pentru mine. Când

mă gîndesc la tot ceea ce-i lipsește...

— O, Doamne, cînd vom începe să ținem seama de ce ne lipsește, aş putea să-ți arăt și eu cît sînt de singur, cum am fost întotdeauna, și așa mai departe, tot felul de prostii. Dacă un om n-are nimic care să-l recomande decît ceea ce-i lipsește... Și se întoarse furios, vîrîndu-și mîinile în buzunare.

într-un tîrziu spuse:

— Vei veni la mine, nu-i așa? Nu știu unde e camera ta.

— Bine, răspunse ea liniștită.

În seara aceea el fu un amant mai pripit ca altădată și Constance nu izbuti să orgasmeze înainte ca el să fi ejaculat. Continuă, într-un tumult sălbatic, rotindu-și șoldurile, în vreme

53

ce el rezistă stoic, cu toată voința sa, într-o dăruire totală, p... împreună" m aceeași casă.

ce femeia orgasmă, cu strigăte ascuțite, ciudate. La sfîrși, tf? Neantului! Să accepți marele neant de a trăi împreună cu

Michaelis o întrebă cu amărăciune, aproape sarcastic:

nătea singurul scop al vieții.

Toate lucrurile mici și impor-

— N-ai putea oare să termini odată cu mine? Trebuie să te ^{c*D}?/r/£ie alcătuiesc marele întreg al neantului nu mai contau, străduiești tu ca să orgasmezi? Și în momentul pe care ți-l alegi ta?¹⁶

Aceste cîteva cuvinte, în clipa aceea, o impresionară cum **pațiae** lucruri o impresionaseră în viață.

Felul pasiv în care se dăruia acel bărbat era, vădit, singurul lui mod de comunicare cu ceilalți.

— Ce vrei să spui? întrebă ea.

— Știi bine. Continui ceasuri întregi după ce ejaculez... Șj eu trebuie să aștept cu dinții strînși, pînă ce orgasmezi prin propriile tale eforturi, pentru propria-ți plăcere!

Constance fu consternată de această brutalitate neașteptată, chiar în clipa cînd ea simțea un fel de dragoste pentru el. În definitiv, ca atîția bărbați din zilele noastre, irlandezul sfîrșise aproape înainte de a începe, ceea ce o obliga să fie ea însăși activă.

— Dar nu crezi că e firesc să fiu și eu satisfăcută? spuse ea El rîse întunecat.

— Da! Poate! Dar crezi că-mi place să stau ca un butuc în timp ce tu te zbuciumi deasupra mea?

— Și de ce nu-ți place?

— Toate femeile sînt la fel, oftă el. Sau nu orgasmează de loc, ca și cum ar fi moarte, sau așteaptă ca să sfîrșesc și încearcă să se satisfacă singure, iar eu trebuie să rabd. N-am avut pînă acum vreo femeie care să termine în același timp cu mine.

Constance nu auzi decît jumătate din această teorie pur masculină, nouă pentru ea. Era uluită de resentimentul pe care Michaelis îl avea împotriva ei, de obtuzitatea-i brutală.

— Dar nu vezi că vreau și eu puțină plăcere, șopti ea.

— Bine, bine. Dar să nu crezi că e amuzant să stai nemișcat așteptînd ca o femeie să termine!

Aceasta fu una din loviturile cele mai crude din cîte primise vreodată Constance. Ceva muri în ea. Nu ținuse mult la Michaelis. I se părea acum că nu-l dorise vreodată. Dar, în seara aceea aproape îl iubise și ar fi dorit să se căsătorească cu el.

Poate că, din instinct, aflase și el; de aceea fusese brutal, deodată, și dărunase castelul din cărți de joc.

Și totul se năruie în seara aceea. Viața ei se despărți de a lui Michaelis ca și cînd el n-ar fi existat.

Constance își continuă existența moleșitoare. Nu mai era decît un mecanism în ceea ce Clifford numea viața completă, această lungă conviețuire a două ființe care s-au obișnuit să

54

CAPITOLUL VI.

ce oare bărbații și femeile nu mai știu ce este iubirea "adevărată în zilele noastre? îl întrebă Constance pe Tommy Dukes, care era oracolul ei.

— Ba știu! De cînd a apărut specia omenească, nu cred să fi fost vreo epocă în care bărbații și femeile să se fi iubit mai mult ca în zilele noastre; or să se fi iubit cu o afecțiune mai adevărată. Eu sînt un exemplu: prefer femeile bărbaților, căci aii mai mult curaj și poți fi sincer cu ele.

— Ah, da? Și totuși nu ai niciodată de-a face cu ele.

— Eu? Dar acum ce fac oare? Nu stau de vorbă cu toată sinceritatea cu o femeie?

— Da, stai de vorbă...

— Și ce-aș putea face mai mult dacă ai fi bărbat decît să-ți vorbesc tot atît de sincer?

— Nimic. Însă cu o femeie...

— O femeie ține s-o plăci, să-i vorbești și în același] s-o iubești și s-o dorești; .și mi se pare că aceste lucruri se exclud unele pe altele.

— Dar n-ar trebui să se excludă!

— Fără îndoială, apa n-ar trebui să fie așa de umedă; ea își exagerează umiditatea. Dar ce să-i faci? Îmi plac femeile și-i place să stau de vorbă cu ele; însă nu le iubesc și nu le doresc, Sînt lucruri care, la mine, nu coincid.

Constance se gîndi puțin.

— Nu-i adevărat, spuse ea. Bărbații pot iubi femeile și li pot vorbi în același timp. Nu înțeleg cum le-ar putea iubi fără i căuta să le înțeleagă, fără să fie afectuoși și intimi. Cum ar izbiți să faci asta?

— Ei bine, nu știu. De ce să generalizăm? Nu cunosc decît cazul meu. Prefer femeile și nu le doresc. Îmi place să stau d(vorbă cu ele; dar vorbind, descifrîndu-le, nu capăt nici cea mai mică dorință de a le avea. Să nu mă iei drept un caz general; nu sînt probabil decît unul din acei bărbați care gustă femeile deși nu le iubesc și care le detestă chiar, dacă îl obligă la o parodie

56'

Ae drag^{oste sau ra} o P^oodie de intrigă.

— Dar asta nu te întristează?

— Cîtuși de puțin. Cînd u văd pe Charlie May și pe atîția alți bărbați care au „legături”... nu-i invidiez de loc. Dacă soarta juj va trimite o femeie pe care s-o iubesc și s-o vreau, foarte bine. Dar pentru că n-am întîlnit-o încă, îmi închipui că sînt un om rece; anumite femei însă îmi plac.

— Pe mine mă plăci?

— Mult. Vezi însă că între noi nu poate fi vorba de dragoste fizică.

— Nu, desigur, spuse Constance. Dar nu cumva e o neîn-slegere?

— De ce? Doamne! Îmi place Clifford; ce-ai zice însă dacă da fuga să-l îmbrățișez?

— Pentru Dumnezeu, dar este o diferență...

— Unde? Care este diferența, cel puțin în ceea ce ne pri-;ște? Sîntem cu toții oameni, înzestrați cu inteligență; și raporturile între mascul și femelă trec pe al doilea plan. Ce-ai zice dacă mi-ar veni așa, deodată să mă joc de-a bărbatul stîrnit, să parodiez dorința?

— M-aș îngrozi.

— Vezi? Și dacă e adevărat că sînt totuși mascul, n-am în-tîlnit niciodată o femeie pe care s-o doresc cu adevărat. Și nici au-mi lipsește. „Gust” femeile, și-atîta tot. Cine m-ar putea sili le iubesc ori să mă prefac că le iubesc, să mă joc „de-a sexul”?

— Nu eu. Dar nu cumva e o greșeală, o neînțelegere?

— Neînțelegere?

— Da, simt că e ceva care nu merge: femeia nu mai are restigiu și farmec pentru bărbat.

— Dar bărbatul pentru femeie? Ea privi cealaltă față a problemei.

— Nu prea mult, răspunse sincer.

— Atunci să nu mai vorbim, să fim cinstiți unii cu alții, ca niște ființe omenești de treabă. Cît despre obligația 4e a parodia 'ragostea, o resping cu totul.

Constance își dădea seama el că avea dreptate. Și, cu toate iestea, tot ce spusese o făcea să se simtă părăsită, în voia sorții, un pai luat de apă într-un heleștcu pustiu.

Tinerețea ei se răzvrătea. Bărbații îi păreau așa de bătrîni, reci. Iar Michaelis era dezamăgitor; nu era bun de nimic, rbații n-aveau nevoie de femei. Nici măcar Michaelis.

Iar șarlatanii ce se prefăceau, declanșînd jocul dragostei, fau mai răi decît oricare: n-aveau nici prestigiu veritabil, nici îec pentru o femeie. Cel mai bun lucru era să te înșeli pe

57

tine însuți, să li te dai, ca lui Michaelis. Și asta n-avea nici uț sens. Ea înțelegea prea bine rațiunea cocktailului, jazzului, char. lestonului, a tuturor acestor vîrtejuri. Trebuiau să deschid-; tinereții o supapă; dar ce tragică era această tinerețe! Te simțeai bătrîn ca Matusalem. Și nu era nimic de nădăjduit. Aproape regreta că nu plecase cu Mick și că nu-și făcuse din viață o lungă cocktail-party, o lungă nopți de jazz! Ar fi fost mai bine decîi să căști toată viața, așteptîndu-ți sfîrșitul.

Intr-una din zilele ei rele, ieși singură să se plimbe prin pădure, fără să-și dea măcar seama pe unde călca. Zgomotul unei puști, destul de aproape, o făcu să tresară și o înfurie. Apoi auzi un glas și se dădu înapoi. Nu voia să mai

întîlnească bărbați. Dar urechea ei prinse un alt sunet și tresări.

Plîngea un copil. Ascultă. Cineva bătea un copil. Coborî repede alea umedă. Indispoziția și mînia o făceau aproape să alerge. Se simțea pregătită de ceartă.

Ajungînd la o cotitură, văzu două arătări în fața ei, pe alee.

Pădurarul și o fetiță îmbrăcată cu un mantou violet și cu o bonetă de pînză cernită; copilul plîngea.

— Ah! taci odată, mincinoasă mică, strigă omul înfuriat. Copilul plîngea și mai tare. Constance se apropie cu ochii scânteietori. Omul se întoarce și salută liniștit, dar era palid de mînie.

— Ce este? De ce plînge? întrebă Constance, căutînd să-și domolească răsuflarea.

Un surîs parcă batjocoritor trecu pe fața omului.

— De, spuse brutal, în dialectu-i greoi, întreab-o. Constance avu impresia că vorbele acestea o loveau în față

și păli.

— Pe dumneata te întreb, abia articula ea, tremurînd. Bărbatul o salută scurt, ciudat, scoțîndu-și pălăria.

— într-adevăr, doamnă. Apoi, tot în dialect, adăugă.

— Dar nu pot să vă spun.

Și redeveni soldatul de nepătruns.

Constance se întoarce către copil, o fetiță cu obraji îmbujorați, cu părul negru.

— Ce este micuța, mea? Spune-mi de ce plîngi, zise ea cu toată blîndețea pe care o cerea împrejurarea.

Suspinele se măriră. Urmară alte dezmierdări.

— Haide, haide, nu mai plînge. Spune-mi ce ți s-a *întîmplat*.

fa glasul ei vibra tandrețea, în același timp se căuta în buzunarele jachetei tricotate și găsi, din fericire, o monedă de

58

ase pence.

— Nu plînge, zîmbi ea, aplecîndu-se spre copil. Vezi ce am pentru tine?

Suspine, tînguiri, un obraz șiroind de lacrimi. În sfîrșit, suspinele se mai potoliră.

— Haide, spune-mi ce ai. Spune-mi, o îndemnă Constance punîndu-i moneda în mîină.

— Co... Co... Cotoiul! Fiori și suspine potolite.

— Ce cotoi, micuțo?

Tăcu apoi, cu pumnul închis sfios peste cele șase pence, arătă spre un tufiș de mărăcini:

— Acolo!

Constance privi și văzu o pisică mare, moartă, plină de sînge.

— Un braconier, făcu omul ironic. Ea-l privi cu mînie.

— E foarte natural să plîngă copilul dacă ai tras cu pușca în pisică, de față cu ea.

El o privi pe Constance în ochi, laconic, disprețuitor, neascunzîndu-și de loc sentimentele. Constance se înroși iarăși. Simțea că oricît scandal ar face, omul acesta n-o va respecta.

— Cum te cheamă? o întrebă ea pe copilă. Nu vrei să-mi spui numele tău?

Copilul își trase nasul, apoi răspunse cu glas afectat și muzical:

— Connie Mellors!

— Connie Mellors! O, ce nume drăgălaș! Și tu ai ieșit cu ticul și el a tras în cotoi? Dar era un cotoi rău!

Copila o privi cu ochii îndrăzneți și întunecați care o rutau bănuitori pe ea și simpatia ei.

— Voiam să rămîn cu bunica...

— Dar unde e bunica?

Fetița ridică un braț și arătă alea.

— Acasă!

— Acasă? Și vrei să te întorci la ea? Fiori neașteptați, suspine înăbușite.

— Da!

— Haide atunci! Vrei să te duc eu la bunica? Tata își va utea vedea de treabă.

Și întorcîndu-se spre bărbat:

— E fata dumitale, nu-i așa?

El dădu din cap în chip de răspuns.

— Pot s-o duc acasă?

59

— Dacă doamna dorește.

O privi iarăși în ochi, cu acea căutătură calmă, pătrunzătoare, detașată. Un om foarte singur, care-și vede de treburile lui.

— Vrei să vii cu mine acasă, la bunica ta? Copila răspunse cu glas subțire:

— Da.

Femeii nu-i prea plăcea copilul alintat și morocănos. Cu toate acestea îi șterse fața și o luă de mână. Pădurarul salută fără să deschidă gura.

— Bună ziua, zise Constance.

Pînă „acasă” era aproape o milă. Și Constance, pînă să ajungă la pitoreasca locuință a pădurarului, avu tot timpul să se sature de micuța Connie. Copila era rea ca o maimuță.

Ușa casei rămăsese deschisă și dinăuntru se auzeau zgo-mote amestecate. Constance micșoră pasul. Copila îi scăpă di mină și dădu fuga în casă.

— Bunico! Bunico!

— Cum, te-ai și întors?

Bunica isprăvisese de vopsit cu miniu de plumb pereții cup torului. Se apropie de ușă. Era îmbrăcată într-un șorț de pînză groasă; în mînă ținea o perie, iar pe nas avea o pată urîță. Era o femeie scundă și uscățivă.

— Doamne, zise ea, ștergîndu-și fața cu mîna cînd o văzu pe Constance înaintea căsuței.

— Bună ziua, spuse Constance. Plîngea, și am adus-o acasă-Bătrîna întoarse repede ochii spre copilă.

— Dar tatăl tău unde este?

Fetița se agăță de fustele bunicii și scînci.

— Au fost împreună. Dar el a omorît o pisică, și ea s-a , speriat.

— Vai, nu trebuia să vă supărați, Lady Chatterley. Sînteți atît de bună! Nu se cădea să vă deranjați. S-a mai pomenit așa ceva? Și întorcîndu-se spre copilă: Lady Chatterley a făcut atîta pentru tine! O doamnă n-ar fi trebuit să se deranjeze pentru atîta lucru.

— Dar n-a fost un deranj. Am folosit prilejul ca să mă plimb, zise rîzînd Constance.

— Sînteți prea bună. Și spuneți că plîngea? Nici n-apucaseră să se depărteze bine și bănuiam că o să se ihtîmple ceva. fi e frică de el: asta-i totul. Pentru ea e un străin. Și nu văd unde au să ajungă amîndoi. El are niște apucături foarte ciudate.

Constance nu știa ce să spună.

— Bunico, ia uită-te! scînci copila.

60

— Și șase pence pe deasupra. Nu se cădea. Vezi cît de uună e Lady Chatterley. Mare noroc ai avut azi.

Rostea numele ca oamenii din popor: Chat'ley.

— Ce bună a fost Lady Chat'ley cu tine!

Constance nu se putu opri să nu privească nasul bătrînei se ștergea mereu cu dosul mîinii, fără să atingă pata neagră.

— Vă mulțumesc mult, Lady Chat'ley. Mulțumește și tu doamnei Chat'ley.

— Mulțumesc, zise pițigăiat copila.

— Bine, răspunse rîzînd Constance.

Și se îndepărtă, bucuroasă că scăpase. I se părea curios că omul acela subțire și mîndru avea drept mamă o bătrînică uscată.

Iar baba, de îndată ce Constance plecă, dădu fuga să se uite în oglinda din bucătărie.

— Trebuia să mă găsească cu șorțul ăsta gros și cu fața murdară. Bună părere o să-și facă despre mine!

Constance se întoarse agale spre casă. Casa! Un nume prea frumos pentru clădirea aceea mare și tristă. Un cuvînt gol. Nu mai avea sens pentru oamenii din generația ei: iubire, bucurie, fericire, casă, tată, mamă, bărbat, toate aceste noțiuni erau pe jumătate moarte și mureau puțin cîte puțin cu fiecare zi. Casa nu mai era decît un loc de trăit, dragostea era ceva înșelător. Fericirea: un termen ipocrit de care ai nevoie cînd vrei să înșeli pe cineva; tatăl este o persoană ce se îngrijește de bucuria propriei sale vieți; soțul este cineva cu care trăiești de bunăvoie. Cît despre iubire, unul din marile cuvinte ale omenirii, era doar un cocktail care te amețește, lăsîndu-te mai dezgustat decît înainte.

Singurul lucru care-i rămânea era un stoicism încăpățânat. Și simți o oarecare plăcere punându-l în practică. În cunoașterea neantului vieții, fază după fază, etapă după etapă, se află o oarecare satisfacție posacă. Asta e! Mereu aceleași cuvinte: casă, iubire, căsătorie, Michaelis. Când mori, ultimul cuvânt de adio vieții ar trebui să fie: „Asta e!”

Banii? Poate că înseamnă ceva. Ai întotdeauna nevoie de bani. Bani, reușită, zeița-cătea erau necesități permanente. Nu poți cheltui și ultima lețcaie și să spui la nesfârșit: Asta e! Nu, chiar de-ai trăi numai zece minute și tot ai avea nevoie de câțiva gologani. Chiar și numai pentru a ține în mișcare mecanismul vieții și ai nevoie de bani.

Nu este greșeala noastră că trăim și, din moment ce trăim, banul este o necesitate, singura absolută. Se gândi la Michaelis, și la toți banii pe care i-ar putea avea

61

■?'

r

ca soție a lui. Și totuși prefera sumele mai modeste pe care le câștiga Clifford cu literatura lui și pe care îl ajuta și ea să le câștige. „Clifford și cu mine câștigăm o mie două sute de lire pe an scriind”, își spunea ea. Să câștigi bani! Să-i scoși din nimic din aer! Era singurul lucru cu care se mai puteau lăuda Clifford și ea.

Clifford părea a se preocupa mai mult ca povestirile lui să fie literatură. Dar Constance nu se prea gândea la asta. „In fond nu e nimic”, spunea tatăl ei. „O mie două sute de lire anul trecut!”. Aceasta era răspunsul ei simplu și hotărât.

Când ești tânăr îți încleștezi dinții, îți muști buzele, pînă cîț banii încep să năvălească din nevăzut. E o problemă de forță; o emanație puternică, subtilă, a voinței, ieșită din tine, și care te face să simți misteriosul miros al banului: un cuvînt pe un petec de hîrtie. Era un fel de vrăjitorie. Un triumf desigur. Ei bine, dacă e să te prostituezi, să fie atunci unei Zeițe-Cătea. Poți să te mîngîi întotdeauna disprețuind-o, chiar atunci cînd te guduri în fața ei.

Clifford avea încă tabu-uri și fetișuri. Voia să treacă drept un „adevărat scriitor”, ceea ce era o prostie. Adevăratul scriitor este cel care are cititori. La ce ar servi să fii un „adevărat scriitor” și să rămă fără public? Cea mai mare parte din „adevărații scriitori” se aseamănă oamenilor care scapă autobuzul.

Cînd scapi autobuzul rămu pe trotuar împreună cu ceilalți ratați.

Constance hotărîse să petreacă o iarnă la Londra. Cu Clifford.

Urcaseră și unul și altul în autobuz. Așa că-și puteau per mite luxul de a ieși puțin pe platformă, la aer. Clifford avea însă o tendință creșeîndă spre nedeșluit, spre absență, spre crizele de vid și depresiune. Era rana sufletului său care apărea. Și Constance era exasperată de asta. Cîteodată plîngea amarnic. Dar plîngînd își spunea: „Ce idioțenie! Să-ți uz batistele de parcă asta ar putea să rezolve ceva!”.

De la aventura ei cu Michaelis socotea că n-are nevoie de bărbați. Era soluția cea mai simplă. Numai că, tot ce avea erau Clifford, povestirile, Wragby, poziția sa de Lady Chatterley banii, celebritatea... Iubirea, sexul nu erau decît bucuri zaharisite? Trebuia să le uite. Dacă nu-i preocupau spiritul, ni însemnau mare lucru pentru ea. Iubirea fizică, mai ales... Iubire: și un cocktail: două lucruri care durează aproape tot atît de mult, avînd același efect și aceeași semnificație.

A doua oară se va aventura cu mai multă prudență. Trebuie să găsească un bărbat; și, lucru curios, nu era bărbat în lume de la care să fi vrut un copil. Un copil de la Mick? Ce în

jurispingător! Ar fi fost ca și cînd ar fi avut un copil de la un iepure de casă. Tommy Dukes?... Era înecîntător dar nu te puteai gîndi la el în ce privește copiii dintr-o nouă generație. Anglia se gîrșea cu el. Și printre toate relațiile destul de întinse ale lui Clifford nu vedea vreun bărbat pe care să nu-l disprețuiască din clipa cînd se gîndea să aibă un copil cu el. Unii ar fi fost amanți acceptabili, ca și Mick. Dar să ai un copil cu ei? Puah!

Totuși, copilul o obseda pe Constance. „Umblați pe străzile Ierusalimului și căutați în piețe un bărbat”. Nu-i fusese cu puțință piofetului să găsească un bărbat în Ierusalim, deși existau mii de oameni de sex masculin...

Poate ar trebui să fie un străin: nu un englez, și nici un irlandez. Un străin. Iarna următoare îl va duce pe Clifford la Londra. Iarna cealaltă a va lua în sudul Italiei. Să aștepte! Nu era deloc grăbită în ceea ce privește copilul. Era o problemă care n-o privea decît pe ea, singurul subiect în care, deși era femeie,

rămînea serioasă pînă în adîncul sufletului. Putea să aibă oricînd un amant, dar omul ce-i va da un copil era cu totul altceva. „Umblați pe străzile Ierusalimului și căutați...”.

Trebuia să găsească un bărbat. În definitiv putea să-l urască. Dar dacă el va fi bărbatul care u trebuie, ce importanță are puțină ură? Nu de ură sau de iubire era vorba aici...

Plouase ca de obicei și potecile erau prea umede pentru scaunul cu roțile al lui Clifford; dar Constance ieșea să se plimbe. Îi plăcea să fie singură și se plimba mai ales în pădure, unde nu întâlnea pe nimeni. În ziua aceea, Clifford voia să trimită o poruncă pădurarului. Și cum băiatul menajerei era bolnav, Constance spuse că va trece ea pe la casa lui Mellors.

Aerul era cald și mort, ca și cum lumea pierdea încet. Totul era cenușiu, tăcut. Nu se auzea nici zgomotul de la mine, care, azi, nu funcționau. Era ca și cînd ar fi fost sfîrșitul lucrurilor!^ în pădure nici o suflare de viață; numai picăturile mari ce cădeau din frunziș cu sunet gol. Peste tot, copacii bătrîni nu erau decît profunzimi de cenușiu, de nemișcare fără leac, de tăcere.

Constance înainta. Din pădurea aceasta bătrînă venea spre ea o melancolie veche, care o liniștea, vorbindu-i mai mult decît insensibilitatea lumii exterioare. Îi plăcea această rămășiță de pădure, reticența mută a marilor copaci. Păreau o forță a tăcerii, o prezență vitală. Și ei așteptau, necurmat, stoic, răspîndind virtutea tăcerii. Poate că nu așteptau decît să fie tăiați și ridicați: sfîrșitul pădurii, pentru ei sfîrșitul tuturor lucrurilor! Dar poate că tăcerea lor puternică și aristocratică, tăcerea lor de copaci

62

63

vînjoși, însemna altceva.

Ieșind din pădure prin partea de nord, zări Ungă cabina de pază o căsuță neagră, clădită din piatră. Părea nelocuită, atît de liniștită și de singuratică era. Dar o șuviță de fum se ridica din coș și grădinița din fața casei era bine întreținută. Ușa era închisă.

Acum, cînd se afla aici, se simțea intimidată de acest om cu ochi de fulger. Nu-i plăcea să-i aducă ordine, și-i venea să se întoarcă. Bătu încet la ușă. Nu ieși nimeni. Bătu iarăși, mai încet. Nici un răspuns. Se uită pe fereastră și văzu camera întunecoasă, aproape sinistă, și care părea că respinge pe orice nepoftit.

Rămase acolo să asculte, și-i părea că, de dincolo de ziduri vin zgomote. Nereușind să se facă auzită ocoli casa. În spate, pămîntul se ridica puțin, astfel că în curte se afla un mic dîmb. Și în curte, chiar la doi pași de ea, omul se pregătea să se spele, nesinchisindu-se de vreo prezență străină. Avea bustul gol. Se aplecase peste un jgheab unde-și muia capul, pe care îl scutura mereu, repede, ridicînd brațele subțiri și albe, frecîndu-se cu săpun în urechi, încredințat că e singur. Constance se întoarse în fața casei și intră apoi în pădure. Fără să-și dea seama era tulburată. În definitiv, un om care se spală. Nimic neobișnuit. Și totuși, viziunea aceea era pentru ea o experiență ciudată. Vedea încă pantalonii ce alunecau pe șoldurile albe, cu oasele bazinului puțin ieșite; și sentimentul că acea ființă era foarte singură, o încurca. Goliciunea unei ființe care trăiește singur i: imaginea îi intrase dintr-o dată în sînge; și ea o știa. Era gravă» a acum în ea. Dar spiritul Constancei înclina spre batjocură: un om ce se spală în curte! Desigur, cu săpun galben care miroase urît. Era puțin scîrbită. De ce să vadă asemenea întimități vulgare?^

Începu să meargă, tot mai repede. Dar, după cîteva clipe se așeză pe un trunchi. Era prea tulburată ca să se mai gîndească la ceva; și cu toată tulburarea era hotărîtă să transmită porunca lui Clifford. Nu trebuia să plece, ci să-l aștepte să se îmbrace. Se întoarse la colibă, ascultînd atentă. Totul era ca înainte. Un cîinc latră. Ciocăni la ușă, cu inima bătînd. Auzi cum cineva coboan scara cu pași ușori. Omul deschise ușa.

— Lady Chatterley, spuse el fără să pară surprins, pofti înăuntru.

Felul său de a se purta era atît de corect și de natural, ci ea trecu pragul și pătrunse în odăița cea tristă.

— Am venit ca să-ți transmit ceva de la Sir Clifford, ro * ea cu glas dulce, puțin tremurat.

64

El o privea cu ochii-i albaștri, care străpungeau totul. O găsea drăguță, chiar frumoasă în sfîiciunea ei.

— Luați loc, u spuse, gîndindu-se că femeia nu va primi Ușa rămăsese deschisă.

— Nu, mulțumesc. Sir Clifford voia să te întrebe dacă... Și bîgui ce avea de spus, cu ochii fixați într-ai lui, care păreau acum calzi și buni, de o bunătate ce se adresa mai ales femeilor, minunat de calzi și de buni.

— Prea bine, doamnă, am să văd numaidecît. Și intră într-un fel de răceală și detașare de prezent.

Constance șovăia. Ar fi trebuit să plece. Dar își plimba ochii prin odăița curată, bine orînduită, cu un fel de descurajare

Trăiești singur aici? întrebă ea.

Singur, doamnă.

Și mama dumitale?

Ea are o căsuță în sat.

Stă cu copilul? întrebă Constance

Da.

I Și fața-i liniștită, îmbătrînită înainte de vreme, luă o înfățișare de vagă ironie. Avea o figură care se schimba mereu și dezorienta.

Mama vine și-mi curăță aici, sîmbăta. Restul îl fac eu singur

Constance îl privi iarăși. Ochii lui surîdeau din nou, cam

•onici. O privea mirat. Era numai în pantaloni și într-o cămașă

le flanelă; avea părul moale și ud, chipul palid și obosit. Când

lu-i mai rîdeau ochii, avea aerul de a fi suferit mult, fără a-și

pierde totuși umanitatea.

Ea ar fi vrut să-i spună atîtea lucruri, dar nu putea vorbi. Îl mai privi odată și adăugă:

Cred că nu te-am deranjat? Zîmbetul îi reapăru în ochi.

îmi pieptănam părul. Vă rog să mă iertați că-s fără hai-dar nu știam cine a bătut Nu vine nimeni pe aici, cel puțin nu vizitatori neașteptați.

O urmă pe poteca grădinii ca să-i deschidă poarta. Era subțire și puțin adus de spate. Trebuie să fi avut treizeci și șapte sau treizeci și opt de ani.

Constance merse încet pînă la pădure știind că era privită. Era foarte tulburată și nu-și dădea seama de ce. Iar el, întoreîndu-se, șopti pentru sine:

E drăguță E mai drăguță decît își dă seama. Pe drum, ea nu se gîndi decît la Mellors. Avea atît de puțin

•nfățișare de pădurar atît de puțin aerul unui muncitor Se

.

SComanda nr 520

65

asemăna, e adevărat, cu oamenii din partea lacului, îns-j deosebirea era și mai izbitoare.

— Mellors, pădurarul, u spuse ea lui Clifford, pare aproape un gentleman.

— 'Da? rise Clifford. N-am băgat de seamă. Știu puține lucruri despre el. A părăsit armata anul trecut.

A fost în Indii, cred. Poate c-a împrumutat de acolo felul de a se purta. Poate c-a fost ordonanță la vreun ofițer și asta l-o fi făcut să se cizeleze puțin. Așa se întîmplă cu mulți soldați. Dar pentru ei nu-i bine. Când se întorc acasă sînt nevoiți să-și reia vechea poziție socială.

Constance îl privea pe Clifford și vedea antipatia caracteristică clasei lui față de orice om din popor care are șansa de a se ridica.

— Dar nu găsești că-i ceva deosebit la el? insistă.

— Ca să spun drept, nu! •

O privi curios, nemulțumit, pe jumătate bănuitor Și ea simți că nu-i spunea adevărul întreg. Sau mai curînd lui însuși nu și-l spunea. Clifford detesta ideea că o ființă omenească poate fi cu adevărat excepțională; trebuia să fie, nici mai mult nici mai puțin, la nivelul lui sau sub el.

Constance simți iarăși îngustimea și sărăcia de spirit a bărbaților din generația ei. Erau atît de ponderați și atît de înspăimîntați de viață!

CAPITOLUL VII.

Cînd Constance se sui spre camera ei, făcu ceea ce nu făcuse de mult timp. Se dezbracă de tot și se privi goală în oglinda cea mare. Nu știa ce căuta. Aprinse lampa, astfel ca lumina să cadă din plin pe ea, și se gîndi la ceea ce se gîndise și altădată, destul de des: ce lucru delicat, ușor de rănit și vrednic de milă e un trup omenesc gol!

I se spusese că este frumoasă. Dar acum era demodată: prea femeie, prea statuară, nu se asemăna cu un băiețandru, ca tinerele mondene. Nu era înaltă, însă avea o grație care ar fi putut fi frumusețe. Pielea îi era închisă la culoare și trupul avea forme pline, curbe și rotunjimi de fruct. Însă, în ultima vreme, în loc să se împlinească, trupul i se asprea, se lățea, inform, cenușiu, fără sevă... Ajuns la maturitate, se opacizase, își pierduse suavitatea adolescentină, se făcuse puternic și tern.

Sînii îi atîrnau, aveau forme de pară. Erau moi, lipsiți de forță, de semnificație. Pîntecele pierduse rotunjimea și proșteimea din tinerețe, cînd îl mîngîia primul amant, neamțul, pe care Constance îl iubise cu adevărat. Atunci, întreg corpul ei era fraged, copt, era o adevărată sărbătoare. Acum pîntecele era aplatizat dar moale, coapsele nu mai zvîcneau, nervoase, se veștejiseră, privite din față păreau ușor arcuite.

Corpul ei se urîtea, devenea doar carne fără strălucire, fără viață adevărată. Era bătrînă la douăzeci și șapte de ani. Bătrînă prin propria-i delăsare. Femeile la modă își îngrijeau trupul ca pe un porțelan scump, îi păstrau strălucirea, măcar că nu era nimic sub acel porțelan. Ea n-avea însă nici măcar această strălucire de împrumut

își privi talia, șalele, în cealaltă oglindă, din spate Se subțiasse, și n-o prindea deloc. Părea mereu obosită; altădată fusese atît de sprintenă.. Și curbele șoldurilor, ale feselor își pierdeau splendoarea. Toate se duseseră. Numai neamțul o iubise; și el era mort de aproape zece ani. Cum trecea timpul! Un iubit mort de zece ani și ea n-avea decît douăzeci și șapte! O acel băiat plin de sănătate, cu proaspăta și stîngacea-i sen-

67

zualitate, și pe care îl privise de sus! Unde l-ar mai putea regăsi? Bărbații de acum nu i se potriveau. Aveau spasmele acelea demn© de milă, durînd două clipe, ca Michaelis... Dar nici o senzualitate cu adevărat umană, care să-i înfierbînte sîngele și să-: reîmprospăteze ființa... Cea mai frumoasă parte a trupului ei rămînea curbura prelungă a șoldurilor, începînd de la fese. Acolo, se mai putea găsi o nădejde de viață, acolo carnea se păstrase încă fragedă. Partea din față a corpului însă, o deznădăjduia. Începea deja să slăbească, se veștejise înainte de a fi trăit cu adevărat. Și Constance se gîndea la copilul pe care l-ar putea concepe. Era ea pregătită, capabilă, pentru așa ceva? Alunecă în cămașa de noapte și se vîrî în plapumă, unde începi să plîngă amar în disperarea pî ardea o rece indignare împotriva lui Clifford, a literaturii și conversației lui; împotriva tuturor bărbaților din aceeași speță, care văduveau femeile de corpul lor!

Era nedrept, nedrept! Sentimentul de injustiție o ardea pînă-n adîncul inimii.

Totuși, a doua zi se sculă la șapte și se duse la Clifford Trebuia să-l ajute să-și facă toaleta; el n-avea valet și nu voia să fie ajutat de o servitoare. Soțul guvernantei, care-l cunoscuse încă de copil, îl ajuta să se scoale. Dar Constance îi făcea micile servicii intime. Era poate umilitor, dar dorea să-l ajute cu tot ceea ce-i sta în putință.

Nu părăsea aproape niciodată Wragby mai mult de o zi sau două; și atunci, pe Clifford îl servea guvernanta. El găsea firesc tot ce făcea Constance dar ea începea să nutrească un sentiment de frustrare, sentimentul că e înșelată. Un asemenea sentiment este periculos, din momentul cînd a început să încolțească Trebuie să-și găsească o supapă, altfel o devoră pe femeie Sărmanul Clifford! Nu era vina lui. El era mai de plîns decît Constance; toate făceau parte din catastrofa generală. Și totuți. nu era și el vinovat? Nu era responsabil de această lipsă de contact fizic firesc? Clifford nu era niciodată apropiat, nu era'nici măcar gentil; n-avea decît curtoazie, o oarecare considerație, dar un ton ridicat, rece. Niciodată acea tandrețe pe care o poate avea un bărbat față de o femeie.

În fond, toți bărbații erau aspri, indiferenți și, pentru ei tandrețea era de prost gust. Trebuia trecut cu vederea acest lucru; totul era perfect pentru cei de aceeași clasă, cu aceeași fire. Puteau să rămînă reci, să-și păstreze principiile și să se bucure că și le păstrează Dar dacă erai din altă clasă, dacă aveai altă fire, asta era altceva Și de fapt, ce sens aveau toate din moment ce aristocrații cei mai eleganți n-aveau propriu zis prin

68

ci

cipii de respectat, iai condmfa lor era doar falvtate?

O revoltă rece mocnea în CoBStance. Care era rostul jertfirii vieții ei pentru Clifford? tt ce hun? Chiar Clifford, atît

■ de detașat, de mîndru că aparține clase./ traducătoare, nu ezita să alerge cu limba scoasă după zeița-cătea. Michaelis avea mai multă demnitate; succesul lui era de alt gen. Dacă-i oriveai de aproape, Clifford au era decît o păpușă, și e mai umilitor să fii păpușă decît bătăran.

Dintre acești doi bărbați, mai utilă i-ar fi fost lui Michaelis. El avea chiar mai multă nevoie de ea decît Clifford, căruia orice soră de caritate u putea îngriji picioarele paralizate. Și dacă era vorba de eroism, Michaelis era un șoarece viteaz. Clifford, doar un cățel care făcea „frumos”.

Aveau invitați la masă și, printre ei, o mătușă a lui Clifford, Lady Bennerley, tanti Eva. Era o femeie

slăbuță, de șaiszeci de ani, cu un nas roșu, văduvă și încă destul de *grande dame*. Aparținea uneia dintre cele mai bune familii și avea un caracter la înălțimea situației. Constance o iubea mult. Era așa de simplă și deschisă, iar pe deasupra și bună... în fond, era o adevărată maestră în arta de a-și păstra principiile într-un chip mai pur, mai înalt decât ceilalți. Prea sigură de sine ca să fie snoabă, își apăra cu tenacitate punctele de vedere și îi obliga pe ceilalți să-i cedeze în orice dispută.

Față de Constance era foarte amabilă și încerca să-î

'pătrundă în suflet cu sfredelul ascuțit al observațiilor sale.

— Te găsesc admirabilă, îi zise. Ai făcut adevărate minuni pentru Clifford. Niciodată nu bănuisem că are talent literar. Și iată-l, acum face furori!

Tanti Eva era plină de condescendență față de Clifford; de cărțile lui însă nici nu se sinchisea.

— O, dar n-am nici o contribuție, răspunse Constance.

— Ba da. Cine altcineva să aibă? Și nu socot că ești prea bine răsplătită de el.

— Cum?

Văd că ești închisă aici. I-am spus lui Clifford: „Dacă această copilă va pleca într-o bună zi, vei avea ceea ce meriți!”

— Dar Clifford nu-mi refuză niciodată nimic, zise Constance.

— Ascultă, scumpa mea, - și aici Lady Bennerley apucă brațul Constancei — o femeie trebuie să-și trăiască viața, altfel va veni o zi când se va căi că n-a făcut-o. Crede-mă!

Și tanti Eva dădu peste cap o înghițitură de coniac; aceasta era, pentru ea, o formă a căinței.

— Dar eu nu-mi trăiesc viața?

69

— După părerea mea, nu. Clifford ar trebui să te ducă Londra. Dacă aș fi în locul tău aș cere mai mult. Lași să treacă tinerețea și vei îmbătrâni regretînd-o.

Și femeia de lume recăzu într-o tăcere contemplativă, calmată de coniac.

Dar Constance nu prea dorea să meargă la Londra și să fie prezentată în lumea bună de către Lady Bennerley. Se simțea prea puțin aptă pentru viața de societate. De fapt, pur și simplu **n-o** interesa. Tommy Dukes era la Wragby; mai erau acolo Harry Winterslow și Jack Strangeways cu Olive, nevastă-sa. Conversația era mult mai sobră decât atunci când erau numai vechii prieteni; și se cam plictiseau pentru că timpul era urât, iar ca distracție nu aveau decât biliardul și dansul în sunetele unei pianine.

Olive citea o carte despre o epocă viitoare, când copiii vor fi crescuți în sticle și femeile vor fi sterilizate

— Foarte bună afacere, zise ea. Atunci, femeile vor putea să-și trăiască viața cu adevărat.

Strangeways dorea copii; ea nu.

— Cum, ai vrea să fii sterilizată? întrebă el cu un surîs.

— Nădăjduiesc că sînt, în mod natural. Oricum viitorul va fi mai rezonabil decât prezentul și femeile nu vor fi inoportune de „funcțiunile” lor organice.

— Poate, se amestecă sarcastic Tommy Dukes. Mi se pare că o civilizație demnă de acest nume ar trebui să elimine multe lucruri inutile. Tot jocul acesta al dragostei, de pildă, socot c-ar putea dispărea dacă am face cultură de copii în eprubete.

— Nu, strigă Olive. Pînă și eprubetele ar da prea mult prilej de amuzament.

— Socot, spuse Lady Bennerley, cu un aer gînditor, că~dacă dragostea ar dispărea, altceva i-ar lua locul. Poate morfina. **Puțin** praf de morfină risipit în aer, ar fi un mijloc miraculos de reîmprospătare pentru toată lumea.

— Da, în fiecare sîmbătă guvernul să îmbălsămeze aerul cu eter pentru a pregăti o duminică plăcută! zise Jack. Foarte bine; dar unde vom fi miercuri?

— **Ești** fericit atîta timp cît poți să-ți **uieți trupul**, zise Lady Bennerley; din momentul în care devii conștient de prezența lui, ești nenorocit. Dacă într-adevăr civilizația e bună la ceva, trebuie **cel puțin să ne facă să uităm trupul**; și timpul se va scurge agreabil, fără să ne dăm seama.

— **Să ne ajute atunci să ne debarasăm complet de corpul nostru**, zise Winterslow

— **Ah! Dacă am putea să plutim în aer ca fumul de țigară,**

T

[spuse Constance.

— Nu e nici un pericol, își dădu cu părerea și Dukes. Gîr-

'bova noastră paradă e pe sfîrșite; civilizația noastră o să cadă! O să cadă în prăpăstii fără fund, în abis. Și, credeți-mă, singura , punte întinsă peste acest abis va fi penisul.

— Frumos, generale, mai spune grozăvii din acestea, te rog, ; țipă Olive.

— Da, probabil că civilizația noastră se va prăbuși, reflectă ; și tanti Eva.

— Și ce-o să vină după aceasta? întrebă Clifford.

— Nu știu; ceva totuși o să vină, răspunse bătrîna doamnă.

— Constance a spus că o să devenim ca fumul de țigară, Olive că vor apare femeile sterilizate și copiii născuți în

: eprubete, iar Dukes crede că penisul este puntea care trebuie să facă legătura cu viitorul. Eu mă întreb ce va urma într-adevăr, '■ spuse Clifford.

— O, dar nu trebuie să te frămînti, remarcă Olive. Gră-bește-te să pregătești eprubete pentru cultura copiilor și lasă-ne în pace pe noi, amărîtele de femei.

— Poate că în viitor vor fi oameni adevărați, zise Tommy, bărbați inteligenți și sănătoși, femei zdravene și plăcute! N-ar fi aceasta o schimbare? Noi nu sîntem decît un ritual provizoriu, experiențe mecanice și intelectuale. Poate chiar să survină o civilizație de oameni sănătoși la minte și la trup în locul turmei noastre de păpuși degenerate. Aceasta ar fi și mai surprinzător decît oamenii de fum și copiii în eprubetă.

— Oh! cînd bărbații încep să vorbească despre adevărata femeie, mă retrag din discuție, zise Olive. Singurul lucru care are valoare în noi este spiritul.

— Bah! Spirite! rîse Jack, dînd peste cap paharul de whisky cu sifon.

— Crezi? Eu sînt pentru reînvierea trupurilor, zise Dukes. Dar aceasta va veni numai după ce vom fi înlăturat tot acest balast al spiritului: banul, cu toate consecințele lui. Vom avea atunci o democrație de contact în locul democrației de portmoneu.

În inima Constancei, vibra ceva: „în ce mă privește sînt pentru democrația de contact, sînt pentru învierea trupului!” Nu știa ce vrea să spună Dukes, dar îi făcea bine, așa cum adesea ne fac bine lucrurile incompreensibile! Altfel însă, totul i se părea o imensă tîmpenie, toți o exasperau: și Clifford, și tanti Eva și Olive și Jack, ba chiar și Dukes. Vorbe, vorbe, vorbe.

Apoi, după ce toată lumea a plecat, Constance și-a con-

70

71

tinuat plimbările, dar exasperarea, starea de permanentă iritare o doborau. Zilele treceau sdrîfînd și ea se simțea nespuns de rău Slăbea; băgase de seamă și guvernanta și o întrebase dacă nu e suferindă. Tommy Dukes îi spunea mereu că nu pare sănătoasă Ei însăși începea să-i Ee teamă de sinistrele pietre de mormînt ale cimitirului de pe colina de lîngă conac - mormintele hidoase asemănătoare unor dinți falși, u provoca un sentiment de oroare Simțea apropiindu-se vremea cînd va fi ea însăși îngropată acolo, înglobată în turma sinistă care dormea sub pietre în hidosul Midlands. Avea nevoie de ajutor. O știa și scrisese un mic *cri de coeur* sorei sale Hilda: „Nu mă simt bine de cîtva timp. Nu știu ce am”. Hilda sosi numaidecît din Scoția, unde se instalase. Veni în martie, singură, conducînd ea însăși o mașină cu două locuri. Urcă aleea claxonînd insistent, ocoli rondurile de verdeață, străjuite de doi fagi înalți ce se ridicau în fața casei.

Constance alergase pe scări ca s-o întîlnească. Hilda opri mașina, sări și-și îmbrățișa sora.

— Ei, bine, zise ea, ce ai?

t — Nimic, îi răspunse Constance, puțin jenată. Dar numai ea știa cît o făcuse să sufere aspectul sorei sale în contrast cu al ei. Cele două femei aveau același ten auriu, luminos, același păr brun, aceeași vigoare naturală. Însă Constance era acum ștearsă și pămîntie; gîtul u ieșea din bluză costeliv, veșted.

— Ești bolnavă, micuțo! hotărî Hilda. Era mai mare cu a-proape doi ani decît Constance.

— Nu, nu chiar bolnavă. Poate doar plictisită, zise Constance cu ua ton aproape plîngăreț.

Compasiunea se ivi pe fața Hildei. Avea un aer hotărît, părea foarte sigură de ea, mîndră - o amazoană, incapabilă să se dea unui bărbat.

— Oribil loc! spuse Hilda încet, privind spre Wragby cu un sentiment de adevărată ură.

Se duse să-l găsească pe Clifford. Acesta remarcă amabil că era frumoasă. Rudele soției lui n-aveau același gen de maniere ca el. Le găsea cam deplasate, totuși trebuia să le facă față. Era așezat pe scaunul lui pătrat, se îmbrăcase elegant, părul blond îi strălucea, fața îi era îmbujorată, ochii erau însă

de un albastru prea palid. Avea o expresie absolut corectă, dar Hilda o găsi posacă, stupidă. Ea era gata de luptă; ar fi putut să se afle înaintea Papei sau a regelui și tot nu s-ar fi intimidat.

— Coastance e suferindă, zise ea cu voce scăzută, privin-du-l fix, cu ochii ei căprui, seînteietori. Avea, ca și Constance un aer așa de feciorelnic! El știa însă cîtă încăpățînire se ascunde

72

idărățul acestei aparențe.

— Da, a slăbit puțin, răspunse el.

— Și n-ai încercat nimic?

— Crezi c-ar & necesar? întrebă el țeapăn, cu tonul cel mai Iezesc.

Hilda se uită la el fără să răspundă. Era și ea tot ca soră-sa; tu izbutea să dea o replică rapidă.

— Trebuie s-o vadă un doctor. Cunoști vreunul bun prin iprejurimi?

— Nu.

— O voi duce atunci la Londra. E acolo unul în care avem tată încrederea.

„

Clifford fierbea de mîiaie, dar nu spuse nimic.

— Cred că e bine să rămîn peste noapte aici, zise Hilda, ȳîndu-și mînușile. Mîine dimineată voi pleca cu ea la Londra.

Clifford îngălbenise. Seara, pînă și albul ochilor săi bătea în lben, de parcă suferea de ficat. Hilda se arătă modestă și ȳiorelnică.

— Ar trebui să ai o infirmieră în serviciul tău personal. Sau degrabă un valet, zise ea după masă, cu un calm aparent.

Vocea îi era dulce, aproape suavă. Dar Clifford u simți vor >le ca pe o lovitură de măciucă.

— Crezi? întrebă, rece.

— Desigur. Altfel, va trebui ca eu și tata s-o luăm pe Con-stance la noi pentru cîteva luni. Lucrurile nu mai pot continua Ba.

— Ce nu mai poate continua așa?

— Totul! N-ai văzut în ce stare e biata fată? zise Hilda pri-vindu-l ca pe un enorm rac fiert.

— O să vorbesc cu Constance despre asta, mormăi bărbatul.

— Am vorbit deja cu ea.

Clifford fusese mult timp pe mina infirmierelor Nu-i plăceau fiindcă distrugneau orice urmă de intimitate Iar un valet.. Nu putea suporta prezența unui bărbat lîngă el Prefera o aemeie, oricine ar fi. Dar, mai ales pe Constance.

Cele două surori plecară a doua zi dimineată. Constance, [lîngă Hilda - care era la volan - avea aerul unui miel de Paști.

Sir Malcolm nu era la Londra, dar cabinetul din Kensington era deschis. Doctorul o consultă atent pe Constance și-i ceru tot [felul de amănunte asupra felului ei de viață.

— Văd adesea în reviste fotografia dumneavoastră și a domnului Clifford. Sînteți niște celebrități. Și iată ce devin fetele cuminiți - căci «u sînteți decît o fată cuminte cu toată

73

notorietatea din jurnale. Nu, nu e o boală organică! Totuși, lucrurile nu mai pot continua astfel!

Spuneți-i demnului Clifford că trebuie să vă trimită la Londra sau în străinătate. Trebuie să vă distrați, să trăiți! Aveți foarte puțină vitalitate. Nervii sînt rău zdruncinați. O lună la Cannes sau la Biaritz și vă veți face bine. Nu trebuie s-o mai duceți așa; altfel nu pot răspunde de urmări. Vă cheltuiți viața fără s-o reîmprospătați. Nu mai merge așa.

Michaelis auzi că ele au venit la Londra și se prezentă cu un maldăr de trandafiri.

- Dar ce ai, se miră el. Pari a fi propria-ți umbră. N-am văzut niciodată o astfel de schimbare! De ce nu mi-ai spus nimic? Hai cu mine la Nisa! Sau _mai bine în Sicilia! Vino cu mine în Sicilia! îți trebuie soare! îți trebuie viață! Altfel pieri! Putem merge în Africa! Dă-l dracului pe Clifford! Lasă-l acolo și hai cu mine. Imediat ce divorțezi te voi lua de soție. Vino și încearcă să trăiești. Dumnezeule, Wragby și Midlands! Sinistre locuri, înspăimîntătoare! Soare, asta-ți trebuie, și puțină viață ordonată.

Constance nu se putea obișnui însă cu gîndul să-l părăsească pe Clifford. Nu putea. Nu! Trebuia să se înapoieze la Wragby,

Michaelis plecă furios. Hilda nu-l iubea, dar l-ar fi preferat lui Clifford. Pînă la urmă, cele două surori se înapoiară în Midlands.

Hilda îi vorbi lui Clifford, care trebui să asculte tot ce avea ea de spus și ceea ce spusese doctorul pe deasupra. Și ascultă ultimatumul fără să scoată un cuvînt.

- Iată adresa unui bun valet care a fost în serviciul unui bolnav pe care îl îngrijea doctorul și care a murit acum o lună. E un excelent servitor.! Va veni cu siguranță.

- Dar eu nu sînt bolnav, și deci, nu-mi trebuie îngrijitor, zise Clifford.

- Iată și adresele a două femei; pe una din ele am văzut-o. Ar fi foarte bună; e o femeie de aproape cincizeci de ani, liniștită, drăguță și, în felul ei, cultivată...

Clifford sta îmbufnat; refuza să răspundă...

- Foarte bine, Clifford. Dacă nu hotărî nimic pînă mîine, voi telegrafia tatii și o vom lua pe Constanța noi.

- Și ea va pleca? întrebă Clifford.

- Ea n-ar vrea, dar știe că trebuie s-o facă. Mama noastră a murit în urma unor asemenea depresii. N-am vrea să mai vedem odată întîmplîndu-se așa ceva.

A doua zi, Clifford rosti numele doamnei Bolton, infirmiera parohială din Travershall. Era îngrijitoarea la care se gîndise mai

74

I

de mult. Doamna Bolton era pe cale, de altfel, să părăsească ocupațiile parohiale și să-și caute un loc ca infirmieră particulară. Clifford avea un fel de teamă să se dea pe mîinile unei străine. Dar femeia aceasta îl mai îngrijise odată cînd zăcuse de scarlatină și o cunoștea.

Cele două surori se duseră numaidecît s-o vadă pe doamna Bolton, care locuia într-o casă aproape nouă pe o stradă foarte elegantă pentru o localitate ca Travershall. Găsiră o femeie cam de patruzeci de ani, destul de frumoasă, îmbrăcată în uniformă de infirmieră, cu guler și șorț alb. Se pregătea tocmai să facă un ceai. Era foarte atentă și foarte politicoasă, arăta destul de bine, vorbea cu accent dar corect; și pentru a se face ascultată de către minerii bolnavi, pe care-i îngrijise de-a lungul anilor, își crease o excelentă imagine despre sine. În felul ei modest reprezenta clasa conducătoare a satului și era foarte respectată. Adevărat, Lady Chatterley arată rău. Cum se poate? S-a istovit în timpul iernii! Bietul Clifford! Ah, războiul acesta a cauzat atîtea nenorociri!

Doamna Bolton făgădui să vină numaidecît la Wragby, dacă doctorul Shadlow putea să se lipsească de ea. Mai avea de lucru la parohie încă cinsprezece zile, dar se putea găsi între timp o înlocuitoare.

Hilda se duse să-l vadă pe doctorul Shadlow; o săptămînă mai tîrziu, infirmiera sosi la Wragby, într-o trăsură, cu două geamantane. Hilda stătu mult timp de vorbă cu ea. Doamna Bolton era totdeauna dispusă la taifas.

Soțul ei, Ted Bolton, murise cu douăzeci de ani în urmă lăsînd-o singură, cu două fete. Cea mai mare, Edith, era acum măritată cu un farmacist din Sheffield. Cealaltă, profesoară la o școală din Chesterfield, venea s-o vadă două zile pe săptămînă, de sîmbătă pînă luni, dacă nu era invitată într-altă parte.

Ted Bolton, povestea văduva lui, avea douăzeci și opt de ani cînd fusese omorît de o explozie în mină. Cel care era înaintea grupului le strigase celorlalți să se arunce la pămînt și toți o făcuseră, în afară de Ted. La anchetă, avocatul patronilor susținuse că lui Ted îi fusese teamă, că încercase să fugă, și deci murise din propria-i greșală. Și patronii n-au vrut să-i plătească întreaga despăgubire deodată.

Doamna Bolton ar fi dorit să cumpere o prăvălioară. Dar ei spusese că ar cheltui banii pe băutură! A trebuit să se mulțumească numai cu cîte treizeci de shilingi pe săptămînă. Mama lui Ted o ajutase foarte mult. Cînd fetițele începuseră să meargă le lua adesea la ea și Ivy Bolton s-a putut duce la Sheffield, la cursul de infirmiere. După patru ani a mai urmat un curs de supraveghetorie și obținuse și o diplomă.

75

Era hotărîtă să nu depindă de nimeni și să-și crească singură copii. Fusese cîtva timp asistentă la spitalul din Uthwaite. Cînd Compania de mine din Travershall, în realitate Sir Geoffrey, văzuse că e atît de vrednică și se descurcă i-a oferit un post în parohie și a susținut-o tot timpul. Dar slujba devenise de la un timp obositoare pentru ea. E atîta alergătură peatru o infirmieră de parohie!

— Da, Compania s-a arătat foarte bună față de mine, recunosc. Dar nu voi uita niciodată ce-au spus despre Ted, cum l-au acuzat de lașitate, cînd era mort și nu putea să se apere.

Vorbele ei trădau un curios amestec de sentimente. Îi iubea atîta pe minerii pe care-i •îngrijise multă vreme; însă se considera superioară-lor. Simțea că face parte din clasa conducătoare dar, în același timp, mocnea în ea un resentiment față de această clasă. Patronii! De cîte ori se isca un conflict între lucrători și patroni era totdeauna de partea celor dintu. Dar cînd toate mergeau bine, dorea cu înfrigurare să fie deasupra lor, să facă parte din clasa suspusă. Aristocrații o fascinau, ațîtau în ea acea pasiune specific englezească pentru înalta societate. Era încîntată că a venit la Wragby, că poate să vorbească cu Lady Chatterley și cu sora ei, femei cu totul altfel decît soțiile minerilor. Le iubea sincer. Și totuși simțea încolțind în ea o minie surdă contra Chat-terley-lor, a patronilor.

— Desigur, Lady Chatterley trebuie să fie surmenată. E o șansă că a avut o soră care să-i vină în ajutor. Bărbații nu se gîndesc la asta. Toți sînt la fel; găsesc foarte natural tot ce fac femeile pentru ei. Le-am spus asta de multe ori minerilor. Pentru domnul Clifford, infirm cum este, e foarte neplăcut, într-adevăr Ei, Chatterley-ii, au fost întotdeauna mîndri, totdeauna i-au privit de sus pe oameni. Poate că era dreptul lor, poate că nu. Și deodată să primești o astfel de lovitură! Și e neplăcut și pentru Lady Chatterley. E lipsită de atîtea bucurii! Eu n-am trăit cu Ted decît trei ani, dar, pe cuvîntul meu, atît timp cît am fost împreună, am avut un soț pe care nu-l voi uita niciodată. Nu-i găseai pereche într-o mie și era veșnic vesel ca o zi frumoasă. Cui i-ar fi trecut prin gînd că o să moară? Nici astăzi parcă nu-mi vine să cred. N-am putut crede niciodată, deși eu însumi i-am scăldat trupul pentru ultima oară. Pentru mine, Ted n-a murit!

Vocea, prezența aceasta erau noi la Wragby. Doamna Bol-ton o interesa pe Constance, care o asculta cu un interes din ce în ce mai mare.

La început doamna Bolton fusese foarte stînjinită la Wrag-by își pierduse încrederea în sine, tonul autoritar, devenise chiar temătoare. Cu Clifford era timidă, aproape înspăimîntată. Lui îi

76

învenea modul acesta de a se comporta, și își reluă curînd jată stăpînirea de sine, lăsînd-o să se ocupe de el aproape fără i-i dea atenție.

— E o nutilitate utilă, spunea el.

Constance deschidea ochii mari, dar nu-l contrazicea. Cum liferă părerile de la un om la altul!

Clifford se purta tot mai senioral, dar doamna Bolton se jtepta la aceasta. Minerii păreau niște copii cînd erau bolnavi iu își povesteau păsurile, iar ea le făcea pansamente și u icuraja. Se simțise întotdeauna o femeie superioară atunci cînd venea în ajutor! Acum, pe Ungă Clifford, se vedea umilită, ase-îeni unei servitoare. Accepta situația fără să scoată un cuvînt, icercînd să se adapteze. Venea tăcută, cu ochii în pămînt, să-i >ună la dispoziție serviciile sale. Și i se adresa foarte respec-

pioasă:

— Să fac asta acum, domnule Clifford?

— Nu, lasă mai tîrziu.

Am înțeles, domnule Clifford. Revino peste o jumătate de oră. Am înțeles, domnule Clifford.

— Ia, te rog, hîrțiile astea de aici.

— Da, domnule Clifford.

Pleca în vîrful picioarelor și, peste o jumătate de oră,

■■evenea tot în vîrful picioarelor. El o repezea cîteodată, dar Hoamnei Bolton nu-i prea păsa. N-avea împotriva lui Clifford nici ură, nici antipatie. El făcea parte dintr-o lume necunoscută de ea pînă acum, dar pe care trebuia să învețe s-o cunoască. Cu ;.Lady Chatterley era mai în apele ei; și, la drept vorbind, ea era ptăpîna casei.

Doamna Bolton îl ajuta pe Clifford să se urce seara în pat,

■ormea într-o odaie separată de a lui printr-un coridor și venea la poruncă dacă o suna în timpul nopții. Tot ea îl ajuta dimineța, ba de la un timp îi făcea toată toaleta, bărbierindu-l, ftieptănindu-l. Era o femeie bună, foarte îndemînică și se pricepea cum să-i facă omului pe voie. De altfel, Clifford nu părea altfel decît minerii, atunci cînd avea obraji acoperiți cu Iclăbuc de săpun..

Desigur, în adîncul inimii, Clifford nu-i ierta Constancei faptul de a fi încredințat unor mîini străine îngrijirile pe care i le dădea altădată. Constance strivise, zicea el, floarea fragedă a intimității. Însă ea îl

asculta plictisită, indiferentă. Acea faimoasă floare nu era decît un parazit lipit pe trunchiul vieții ei, ca un lichen sau o ciupercă. Acum, cînd avea mai multă libertate, putea să cînte în voie la pian și să fredoneze:

77

N-atingeți mărăcinii; dacă nu știți nu-i greu de spus Rădăcinile dragostei sînt cu neputință de smuls. Acum, slavă Domnului, era liberă! Nu era nevoită să vorbească mereu cu Clifford, să-l vadă mereu și era fericită. Singur, Clifford bătea într-una la mașina de scris; cînd Constance se iveau prin preajmă însă, Clifford vorbea, vorbea mereu; despre tot felul de oameni și de lucruri, motive, caractere, personaje. Altă dată, de-a **lungul atîtor ani, Constance** gustase acest gen de discuții, acum nu le **mai putea suporta**. I se părea că mii și mii de rădăcini și de mici filamente strinse în adîncul ambelor ființe, se încurcaseră într-o masă compactă, care se uscaseră. Acum, în liniște, ea încerca să le descurce, adesea rupîndu-le una cîte una, grăbită să fie cu adevărat fericită, desprinsă de el. Clifford voia să aibă, ca altădată, discuții intime cu Constance: conversații sau lectură cu glas tare. Iar ea o ruga mereu pe doamna Bolton să vină să-i întrerupă. Astfel, la ora zece, Constance^ putea să treacă în odaia ei, să fie singură. Clifford rămînea în paza îngrijitoarei. Doamna Bolton lua masa cu doamna Betts în camera guvernantei. Acest aranjament le convenea la toți. Guvernanta venea adesea în camera doamnei Bolton și Constance le auzea vorbind încet. Simțea palpitînd în casă o altă viață, viața oamenilor de serviciu, care invadea pînă și camerele de primire, atunci cînd ea și Clifford nu se cîntau din ale lor. O mare schimbare pentru Wragby, dar și pentru Constance care, parca, respira altfel. Se întreba uneori cu teamă, cîte din rădăcinile ei, poate încă viguroase rămîneau împletite cu cele ale lui Clifford. Însă viața ei intrase într-o nouă fază și nimeni nu mai putea întoarce puhoiul din drum.

CAPITOLUL VIII

Doamna Bolton o privea pe Constance cu ochi materni. 'Simțea că este de datoria ei să-i dea stăpînei casei tot ajutorul, nu doar ca infirmieră dar și ca femeie. O sfătuia mereu să se plimbe, pînă la Uthwaite, ori prin pădure. Constance se deprinsese să rămînă în odaie, lîngă cămin, prefăcîndu-se că citește sau coase și neieșind aproape deloc.

Într-o zi posomorită, la puțin timp după plecarea Hildei, doamna Bolton îi zise:

De ce nu mergeți în pădure, să vedeți florile din spatele casei pădurarului? E cel mai frumos loc de pe lume. Ați putea lua flori pentru camera dumneavoastră. Sînt așa de frumoase narcisele sălbatice. Nu credeți?

Constance ascultă cu luare-aminte. Poate că doamna Bolton avea dreptate. De ce să se usuce în propria-i solitudine? Venea primăvara. Își recîstigase puterile. Putea să meargă cu mai multă ușurință, iar vîntul n-ar obosi-o atîta în pădure, cît în parc, unde i se părea că se încolăcește în juru-i, de parcă voia s-o doboare, s-o golească de viață.

„Trebuie să te naști a doua oară! Dacă bobul de gnu aruncat în pămînt nu moare, rămîne singur... Cînd va veni ceasul așteptat eu mă voi înălța și voi vedea soarele". În vîntul de martie, fraze fără sens îi treceau prin minte. Soarele fulgera la marginea pădurii; pe sub aluni, flori și buruieni străluceau ca niște mici fluturi galbeni. Și pădurea era liniștită, așa de liniștită... îi amintea de versul lui Swiburne: „Lumea a veștejit sub răsuflarea ta". Copacii oftau și parcă auzea oftatul Per-sefonei, ieșită din Infern într-o dimineață friguroasă.

Bătea un vînt rece, tăios, șuierînd, încercînd să se smulgă dintre crengi, scuturînd mugurii care abia se deschiseseră. Constance mergea repede. Două pete trandafirii îi apăruseră în obraji, simțea inima bătîndu-i mai tare, sîngele curgîndu-i mai iute, încălzindu-i tot trupul.

Ajunse în sfîrșit la marginea pădurii și văzu casa pădurarului, cu zidurile de piatră maronie scăldate în razele soarelui.

79

Era și o mare pată luminoasă de iasomie lîngă poarta închisă. Dar casa era tăcută și ea o ocoli în vîrful picioarelor. Avea, ce-i drept, scuza că venise după narcise; căci erau acolo, strălucitoare, pline de viață, neștiind cum să-și ascundă fața mîngîiată de vînt.

Constance privi o vreme florile care tremurau, zvîcneau ca într-un spasm de plăcere; poate că le plăcea să fie frămîntate atît de brutal, poate că... Se așeză pe trunchiul unui brad tînăr, care, sub greutatea ei, palpită. Soarele îi încălzea genunchii, mîinile. O năpădea mereu mireasma tare a florilor. Simțea că reînvie, că reintră în torentul propriului ei destin. Fusesse legată de Clifford, prizoniera conveniențelor. Acum, era liberă.

...Se făcuse frig. Florile se scufundau în iarba năpădită de umbră; Constance se ridică, puțin înțepenită, rupse câteva și se depărta. Nu-i plăcea să omoare florile; dar voia să aibă una sau două, așa, ca să-i țină de urît. Trebuia să se înapoieze la Wragby, acasă. Și cât de mult ura casa aceea cu pereți groși, impersonali, ca de mormînt.

Acasă, Clifford o întrebă:

— Unde-ai fost?

— În pădure! Privește, nu sînt nemaipomenite narcisele astea? Și cînd te gîndești că ies din pămînt!

— Trăiesc mai mult din aer și din soare, zise el.

— Dar se nasc în pămînt, replică ea, uimită de promitu-dinea cu care-i venise răspunsul.

A doua zi, după-amiază, se duse din nou în pădure. O luă pe poteca cea largă, care ducea printre molizi pînă la un izvor, numit John's Well. Pe aci era răcoare și, în umbra deasă, nu se zăreau flori. Izvorul sălta gălăgios, peste pietrele curate, de-o albeață trandafirie. Ce limpede și rece era! Pădurarul așezase, desigur, pietrele mai noi.... Auzea susurul apei care se revărsa și curgea în josul coastei. Era deasupra rumorii grele a pădurii de molizi, ce răspîndeau pînă departe întunericul făpturii lor foșnitoare; dezfrunzită și sălbatică, pădurea contrasta cu ctotul clopoțelilor de apă. Copacii erau umezi, chiar și poiana îngustă din jurul izvorului era friguroasă și tristă.

Constance se ridică și o luă încet spre castel. După o vreme auzi un zgomot și se opri să asculte. Era o lovitură de ciocan sau de topor? Își continuă drumul, pînă ce dădu de o potecă strîmtă, urcînd printre brazi spre un crîng impunător de stejari. Ciocăniturile veneau dintr-acolo. În sfîrșit ajunse într-o poiană ascunsă, în mijlocul căreia era o colibă de lemn: fazaneria. Pădurarul, cu mînele suflecate, stătea în genunchi și bătea cuie în niște scîndurele. Cîin.ele se apropie cu un lătrat scurt, stăpînul

80

ridică ochii, aproape înspăimîntat. Sări în picioare și o salută militărește, dar imediat, păru să șovăie.

— Mă întrebam de unde vin ciocăniturile, zise ea, oarecum intimidată de bărbatul care-o privea drept în față.

— Pregătesc panerașele pentru păsări, răspunse Mellors, în dialectu-i aspru.

Ea nu știa ce să-i spună. Era obosită.

— Aș vrea să mă așez puțin, îndrăzni, în cele din urmă. Luați loc, aici, înăuntru, o pofti el. O luă înainte, dădu la

o parte niște așchii mari, proaspăt cioplite și-i arătă un fel de culcuș făcut din nuiiele de alun.

Nu doriți să fac focul? o întrebă. Nu, nu, nu-i nevoie, îi răspunse ea.

Dar Mellors îi văzuse mîinile vinete. Îndesă câteva vreascuri în soba de cărămidă, și, îndată, o flacăra izbucni în vatră.

Îi făcu loc lîngă foc:

Vă rog, încălziți-vă puțin.

Constance primi. Pădurarul avea acea autoritate și bunătate protectoare care te fac să te supui numaidecît. Se așeză și își apropie mîinile de flacăra. Mai puse câteva lemne pe foc, în timp ce omul își reluase treaba afară, bătînd cu ciocanul în scînduri și înfigînd pari în pămînt. Ea n-ar fi vrut să rămînă înghesuită într-un colț, lîngă foc. Ar fi preferat să-l privească lucrînd; dar rămase înăuntru.

Coliba părea confortabilă; era îmbrăcată cu scînduri de brad, negeluite,, avea podea .dar nu și ferestre, așa că lumina venea pe ușă în afară de scaun mai erau o masă mică și un scăunel, o masă de dulgher, o ladă, niște scînduri trase la rindea, cuie și tot felul de alte lucruri: o bardă, curse de vînat, niște saci, o vestă.

Constance se încălzise lîngă focul pe care-l ațîțase tare. Îi era chiar prea cald acum, Se așeză pe scăunaș, aproape de ușă, și se uită la Mellors. Părea că n-o observă. Se aplecase și încerca tăria vergelelor unui soi de colivie Cîteva l se rupseră în mîini și el începu să scoată cuiele, apoi răsuci colivia ca s-o încerce iarăși fără să ia în seamă prezența strămă. Constance îl privea, gîn-ditoare de ce l se făcuse milă de omul acela, de ce îi păsa de sufletul zbuciumat, care fugea de orice contact omenesc. Chiar și atunci, pe tăcute, încet, el se îndepărta de ea Era în firea lui multă liniște și o răbdare nesfîrșită, care impresiona. Era în el ceva de om care știe să rabde Simțea că experiența lui fusese mai profundă decît a ei, mai întinsă și, poate, mai dureroasă

Era atît de absentă, și de frumoasă.. însă el nu se gîndea acum decît la clipa cînd va rămîne din nou singur îl enerva

6Comanda ir 520

nerușinarea ei liniștită, de femeie de lume, sigură de sine. Căci, el nu era decât un servitor și știa asta. Se lăsa seara și totuși Constance nu voia să plece. Se apropie de el, care o privi aspru, fără bunăvoință.

— E atât de plăcut aici, atât de odihnitor, spuse ea. N-am mai fost niciodată.

— Nu?

— Sper să mai vin, din când în când. Încui ușa când nu ești acasă?

— Da, doamnă.

— Nu s-ar putea să am și eu o cheie, ca să pot intra câteodată? Nu sînt două chei?

— După câte știu, nu!

Constance șovăi; el i se împotriva. Dar nu era, oare, coliba lor?

— Nu putem să avem și noi o altă cheie? Întrebă, ea cu un glas duios, ce ascundea¹ tonul hotărît al unei femei care vrea să aibă ceea ce cere.

— O altă cheie? repetă pădurarul supărat și batjocoritor în același timp.

— Da, o altă cheie, spuse ea înroșindu-se.

— Poate că are Sir Clifford una, veni răspunsul posac.

— Da, poate să mai aibă el; dacă nu, putem face încă o cheie, după a dumatăle. Nu ne va trebui decât o zi pentru asta. Poți să mi-o împrumuți o dată?

— N-aș putea să vă spun, doamnă. Și nu cunosc nici un lăcătuș prin împrejurimi.

Constance se înroși și mai tare.

— Foarte bine, zise ea, am să găsesc eu un lăcătuș

— Cum vrea doamna.

Privirile li se încrucișară. Ochii pădurarului erau reci, plini de antipatie, de dispreț și nepăsare față de cele ce se vor întîmpla; ochii Constancei străluceau de mînie

— Bună ziua!

— Bună ziua, doamnă!

Salută, se întoarce și plecă. În el se deșteptase o furie care dormea, furia împotriva femeii îndărătnice. Și n-avea nici-o putere, nici cea mai mică putere!

Constance se întoarce acasă pusă pe ceartă.

O găsi pe doamna Bolton care o aștepta sub fagul cel mare.

— Mă întrebam dacă mai veniți, doamnă, spuse ea vesel.

— Am întîrziat? Întrebă Constance.

— Oh! nu. Dar Sir Clifford își așteaptă ceaiul.

— De ce nu i l-ai făcut dumneata?

82

— Oh! dar nu se poate, doamnă. Cred că Sir Clifford n-ar fi mulțumit!

— Nu înțeleg de ce, se răsti Constance.

Intră în casă și-l găsi pe Clifford la birou. Samovarul fierbea.

— Am întîrziat, Clifford? Întrebă ea. Puse cele câteva flori pe care le culesese și luă cutia de ceai; sta în fața lui cu pălăria pe cap și cu fularul la gît.

— Sînt supărată. De ce nu i-ai spus doamnei Bolton să-ți facă ceaiul?

— Nu m-am gîndit la asta, remarcă el ironic. Nu prea cred că i-ar sta bine prezidînd la masă.

— O, dar nu e nimic sacrosant în ceainicul de argint, nu crezi?

El o privi curios.

-T- Ce-ai făcut o după-amiază întreagă?

— M-am plimbat și am stat într-un loc adăpostit.

Își scoase fularul și pălăria și se așeză să pregătească aiul. Abia după ce puse capacul pe ceainic, se ridică să caute pahar pentru violete. Bietele flori își plecaseră capul, deja ite.

— Se vor înviora, spuse ea împingînd paharul spre el ca să miroase florile.

— „Mai dulci decât pleoapele Junonei”, recită el.

— Nu vîd legătura între acest vers și violetele mele. Mai este vreo cheie pentru coliba cea mică, care-i aproape de John's Well și unde se cresc fazani?

— Posibil. De ce?

— Am descoperit azi, din întîmplare, coliba. N-o mai văzusem înainte. Mi se pare că este un loc foarte plăcut. Aș putea să mă duc pe acolo câteodată, nu-i așa?

Mellors era acolo?

Da. Ciocăniturile lui m-au călăuzit spre colibă. Nu prea părea mulțumit de venirea mea. A fost aproape

grosolan cînd i-am cerut o cheie

— Ce-a spus?

— O, nimic. E felul lui de-a fi, și apoi mi-a spus că a ține chei de rezervă nu intră în atribuțiile lui. Poate să mai fie una în biroul tatălui meu. Betts le știe pe toate; am să-i spun să caute.

— Te rog, zise ea.

— Așadar, Mellors a fost cam grosolan!

— Nu merită să mai vorbim de asta! Dar nu cred că-i va' conveni ca eu să am intrare liberă în cetatea lui.

83

— Nu, desigur.

— Dar de ce? Mai întîi, nu-i casa lui și nu văd de ce nu m-aș duce acolo oricînd îmi place.

— Într-adevăr, zise Clifford, omul acesta se gîndește prea mult la el însuși.

— Crezi?

— Sînt sigur. Își închipuie că este o excepție. Am aflat cîlc ceva despre el. A avut o soție cu care nu se înțelegea, astfel că în 1915 s-a înrolat și a fost trimis în Indii. A fost, mi se pare, soldat în cavaleria din Egipt; a avut întotdeauna de-a face cu caii și se pricepe. Apoi, un colonel al armatei din Indii l-a luat sub protecția lui și l-a înaintat locotenent. A făcut deci din el un ofițer. Mellors s-a reîntors în Indii cu colonelul și a primit un post la frontiera de nord-vest. S-a îmbolnăvit. I s-a acordat o pensie. A demisionat din armată, anul trecut, cred. Și, natural, nu îi e ușor să revină la ceea ce a fost altădată. Este conștiincios și muncitor; nu am de ce mă plînge; numai că nu vreau să-l văd prea des pe locotenentul Mellors"

Cum a ajuns ofițer? Mai vorbește încă în dialect..

— Numai atunci cînd vrea. Cunoaște perfect engleza cultă, dar își închipuie probabil că, pierzîndu-și statutul social, trebuie să vorbească în consecință.

— De ce nu mi-ai spus asta pînă acum?

— Istoriile astea romantice mă plictisesc de moarte. Sînt cangrena oricărei ordini. Este regretabil că se întîmplă cu adevărat.

Constance era foarte dispusă să gîndească la fel. La ce bun aceste nemulțumiri care nu-și au nicăieri locul?

...Timpul continua să fie frumos. Clifford se hotărî să meargă și el în pădure. În ziua aceea, soarele era cald și plin de viață, și amîndoi plecară de dimineată.

— Extraordinar, remarcă ea, ce bine ne simțim într-o zi fru moașă De obicei, aerul pare a fi mort.

Oamenii sînt pe cale de a ucide și aerul.

Crezi?

Da. Valul de plictiseală, de nemulțumire, de ură ce por nește de la oameni, ucide vietățile, ca și aerul. Sînt sigură de asta.

— Oare nu aerul viciat este cel care afectează rezistența oamenilor?

— Nu. Omul e cel care otrăvește, distruge natura.

— Atunci își otrăvește propriul cuib, spuse Clifford.

În desișul alunilor atîrnau ciucuri de aur și, în locurile înSORITE, pădurea exulta de bucuria de a trăi, ca în zilele de altădată, cînd oamenii se puteau bucura o dată cu ea. Se simțea

84

mirosul florilor sălbatice de mai. Constance culese cîteva pentru Clifford, care le luă, le examina curios și recită:

— „O tu, soție încă neviolată a liniștii..." Aceasta se potrivește florilor mai mult decît vaselor grecești.

Ea se supără: obiceiul lui de a reduce totul la cuvinte... Unele flori erau pleoapele Junonei; altele, soții neviolati. Cît de mult ura cuvintele ce se puneau între ea și viață, care sugeau seva din tot ce era viu! Acum, îl ura pe Clifford cu toată puterea instinctului ei de femeie. Voia să se elibereze de el și, mai ales, de cuvintele lui, de obsesia pe care o avea pentru el însuși, acea obsesie monotonă, nesfîșită, care o măcina și îl măcina...

A doua zi, începu iar să plouă, dar ea se duse în pădure. Și, odată ajunsă, porni spre colibă.

Pătrunse în poiană. Nu era nimeni. Ușa colibei era încuiată. Dar ea se așeză pe prag, și privi în tăcere ploaia, ascultînd straniile suspine ale vîntului. Stejarii bătrîni ridicau în jur coloane cenușii și puternice, întinzînd în toate părțile brațele ca niște arcade. Pămîntul era aproape văduvit de iarbă;

începuseră să apară însă câteva flori, încă timide între ferigile atot-stăpînitoare. Ploaia încetă, în cele din urmă. Constance voia să plece. Îi era frig, dar o inerție de neînvins, o lehamite cumplită, o rețineau acolo ca paralizată. Poate să fie cineva violat fără să fie măcar atins? Violat de cuvintele moarte, devenite nedemne și de ideile moarte, devenite obsesii?!

Un câine negru, ud, veni în goană, fără să latre, dînd din coadă. Pădurarul îl urma, îmbrăcat într-o haină lucind de apă, cu fața puțin aprinsă. Ea observă o oarecare șovăire în mersul lui atunci cînd o zări. Se ridică, în spațiul strîmt ce rămăsese uscat sub streșină. El salută, apropiindu-se încet.

— Voiam să plec, spuse ea.

— Ați fi dorit să intrați?

Se uita la colibă și nu la Constance.

— Nu, m-am adăpostit pentru un timp, spuse ea cu o liniște forțată.

El o privi.

— Atunci, Sir Clifford nu mai are o cheie?

— Nu. Dar nu-i nimic. Pot să stau foarte bine și afară. Bună ziua!

Dar bărbatul vîrî mîna în buzunarul pantalonilor și scoase o cheie.

— Poate e mai bine s-o luați. Voi găsi altă colibă pentru fazani.

Ea întrebă, scurt: Ce vrei să spui?

85

— Vreau să spun că aș putea găsi alt loc pentru păsări. Dacă ați veni aici nu v-ar face plăcere să mă vedeți tot timpul robotind prin jurul dumneavoastră.

Ea nu înțelegea prea multe din cauza accentului tot mai pronunțat și a expresiilor de dialect.

— De ce nu vorbești engleza, pentru Dumnezeu?!

— Eu? Credeam că aceasta este engleză. Ea tăcu.

— Atunci, dacă vreți cheia, puteți s-o luați. Sau mai bine să v-o dau mîine, după ce curăț pe aici.

Ea se supără și mai mult.

— N-am nevoie de cheie, spuse ea. Nu vreau să te lipsești de un lucru al duminică, oricare ar fi el. N-am nici un chef să-ți iau coliba. Mulțumesc. Voiam doar să pot sta cîteodată aici, ca astăzi bunăoară.

Dar pot foarte bine să stau afară sau în pădure Așa că, dacă vrei, să nu mai vorbim despre asta

El o mai privea încă, cu ochii săi albaștri, răutăcioși.

Dar, începu, greoi, doamna este binevenită în colibă Cheia este a domniei sale, ca și tot ce se află aici. Numai că, în anotimpul acesta trebuie să mă ocup de păsări. Iarna abia dacă mă apropii de colibă. Dar acum e primăvară și Sir Clifford vrea să crească fazani... iar doamna n-ar dori să tot fiu în jurul ei cînd vine pe aici.

Constance îl asculta cu un fel de vagă mirare.

— De ce mi-ar dispăcea coliba cînd ești dumneata aici? Deodată se înroși.

— Foarte bine, n-am să te mai deranjez. Nu, n-am să te mai tulbur, nu te teme. Dumneata ești pădurarul lui Sir Clifford și nu al meu.

Fraza păru ciudată, nici ea nu știa de ce.

Nu, doamnă. E coliba dumneavoastră. Cum doriți dum neavoastră. Mă puteți da afară în opt zile.

— Dar de ce? Nu ești o ființă civilizată? Crezi că trebuie să-mi fie frică de dumneata? De ce vrei să mă ocup de dumneata și să mă impresioneze faptul că ești sau nu aici? Are aceasta vreo importanță?

— Nu, doamnă, n-are nici o importanță, admise el sarcastic.

— Atunci?

— Să fac o altă cheie pentru doamna?

— Nu, mulțumesc.

— O voi face totuși. E mai bine să fie două chei.

— Ce obraznicie! zise Constance, scoasă din sărute.

— Nu, nu, se apăra el. Nu spuneți asta. N-am vrut să fiu impertinent. Mă gîndeam numai că dacă vreți să mai veniți aici,

86

ar fi trebuit să mă mut și ar fi o muncă prea mare ca să instalăm fazaneria altundeva. Dar dacă doamna nu se ocupă de mine... Coliba este a lui Sir Clifford, și totul e la dispoziția doamnei, numai doamna să nu se uite la mine în timp ce-mi fac slujba...

Constance se îndeapa-tă, grăbită. Nu știa dacă fusese sau nu insultată, ofensată. De fapt, fusese! Ca și cînd s-ar fi gîndit ea vreodată la Mellors! Ca și cînd Mellors și stupida-i persoană ar interesa-o cîtuși

de puțin!

Se întoarse acasă tulburată, neștiind ce gîdea, ce simțea.

i

CAPITOLUL IX

Constance era surprinsă de aversiunea ei față de Clifford. Mai mult, simțea că totdeauna i-a fost antipatic. Nu era ură: nu punea nici o pasiune în aversiunea aceea. Era o mare antipatie fizică. I se părea că se căsătorise cu el tocmai fiindcă îi displăcea. De fapt o făcuse doar pentru că o atrăgea inteligența lui. I se păruse superior ei, însă acum acest sentiment se irosise, nu mai rămăsese decât scîrba fizică. Și asta o rodea pe dinăuntru, mistuindu-i viața.

Se simțea slabă și părăsită. Ar fi binecuvîntat un ajutor, dar, în lumea întreagă nu afla vreunul. Era amorțită, obosită. Din fericire, Clifford își exercita tot mai mult tirania asupra doamnei Bolton, și asta era ceva. El nu-și dădea seama. Ca la mulți oameni lipsiți de simțire, demența i se putea măsura prin numărul mare de lucruri de care nu era conștient, prin spațiile goale ale conștiinței.

Doamna Bolton, era, în multe privințe, admirabilă. Însă avea acel gust curios, acea nevoie de a se afirma, care este unul din semnele nebuniei la unele femei. Se socotea devotată trup și suflet altora. Clifford o îneînta, pentru că, întotdeauna, o împiedica să facă ceea ce voia.

Ce zi frumoasă, spunea bunăoară doamna Bolton. Cred că o plimbare v-ar face bine.

— Da? Vrei să-mi dai cartea aceea? Și aș dori să dispară de aici aceste zambile.

— Oh! dar sînt atît de frumoase! Și parfumul lor e mmm nat.

— E tocmai parfumul care nu-mi place! Mi se pare că are un iz funerar.-

— Credeți?! exclama ea, surprinsă, puțin jignită, dar impresionată.

Și luă zambilele.

— Doriți să vă bărbieresc, în dimineața asta sau preferați să o faceți singur?

Mereu aceeași voce dulce, mîngîietoare, serviabilă.

— Nu știu. Vrei să aștepti puțin? Am să sun cînd voi fi la.

— Foarte bine, Sir Clifford, spunea ea, atît de duios, atît de expusă, retrăgîndu-se. Dar fiecăare refuz făcea să crească în ea provizia de voință.

Cînd suna, apărea numaidecît. Atunci el îi spunea:

— Aș vrea să mă bărbierești dumneata.

Ea răspundea, cu mai multă blîndețe decît înainte:

— Foarte bine, Sir Clifford!

Avea mult tact, o mîină ușoară și nu se zorea. Întîia oară cînd pînea mîna ei atît de molatecă, atunci cînd îi atîngea fața. cum, o punea să-l bărbierească aproape în fiecare zi. Ea își ipropia fața de a lui, atentă la ceea ce făcea. Și, încetul cu icetul, învăță să cunoască perfect obrajii și buzele, bărbia și uii lui Clifford. El se hrănea bine; avea tenul frumos; și era un ntleman.

Doamna Bolton era frumoasă, deși cam palidă. Avea chipul al și ochi strălucitori, care nu scăpau nimic. Puțin cîte puțin, o blîndețe inînită, ea începu să-l mîngîie, și el primi totul. îi făcea acum aproape toată toaleta, iar Clifford se simțea în largul lui cu ea decît cu Constance, și mai puțin jeaat în accepta micile servicii intime. Ei îi plăcea să-l îngrijească. îi use într-o zi Coastancei:

— Toți bărbații sînt copii, cînd pătrunzi în intimitatea lor. am îngrijit pe cei mai duri de la minele din Tavershall. Cum li

întîmpla ceva și aveau nevoie de îngrijirea mea, se prefăceau niște adevărați copii. Oh! toți bărbații sînt la fel.

La început, doamna Bolton crezuse că va găsi ceva deosebit a un gentleman, un adevărat gentleman ca Sir Clifford. Un mare avantaj al lui Clifford asupra ei. Dar, cînd îl cunoscuse, văzu că ste la fel ca și ceilalți, un copil în trupul unui bărbat; dar un ftopil înzestrat cu umor, cu bune maniere, și cu tot felul de lunoștințe curioase, de care ea n-avusese cea mai mică idee, și Jde care el se slujea ca s-o domine. Constancei îi venea cîteodată să-i spună lui Clifford:

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu te încredința atît de mplet în mîinile acestei femei!

Păstrasera obișnuința să petreacă seara împreună, pînă la ra zece. Vorbeau, citeau, se uitau pe manuscrise. Însă farmecul irosise. Povestirile lui o plectiseau pe Constance. Ea i le mai ctilografia încă, din datorie. Dar curînd avea să o facă doamna olton; chiar Constance îi sugerase să învețe să scrie la mașină. Și doamna Bolton, totdeauna gata la toate, începuse pe dată și [muncea cu străduință. Clifford îi dicta uneori cîte o scrisoare, pe

care ea o scria cam încet, dar fără greșeli. El avea multă răbdare, îi silabisea cuvintele sau frazele franțuzești, când se întâmplau să apară. Începuse să o învețe franceza și Constance pretexta tot mai des o migrenă, spre a se putea urca în camera ei după masă..

— Poate că doamna Bolton va vrea să facă o partidă de pichet cu tine? îl întreba ea pe Clifford.

— Da, poafe... Du-te și te odihnește, dragă!

Dar abia pleca și el o suna pe doamna Bolton, ca să joace împreună o partidă de pichet sau de șah. O învățase o mulțime de jocuri. Și Constancei nu-i plăcea s-o vadă pe doamna Bolton cum, roșie ca o copilă, atinge regina cu un deget nesigur, apoi își retrăgea mîna. Însă Clifford, zîmbind vag, cu un aer de superioritate, zicea:

— Trebuie să spui; „nu mut!”

Doamna Bolton îl privea cu ochi strălucitori, surprinsă și murmură sfioasă, ascultătoare:

— Nu mut!

Da, el îi făcea educația. Iar ea era captivată. Își însușea tot ceea ce cunosc oamenii de lume, tot ceea ce, pe lângă bani îi făcea puternici. Iar Clifford dorea ca ea să stea aproape de el, să fie mereu prezentă; mulțumirea ei, era o subtilă lingușire, însă era sinceră.

Pentru Constance, Clifford începea abia acum să capete adevărata-i înfățișare: vulgar, comun, fără geniu. Festele pe care i le juca doamnei Bolton erau destul de evidente. Dar ceea ce o mira pe Constance, era plăcerea pe care această femeie o simțea lângă Clifford. Nu s-ar fi putut spune că se îndrăgostise de el: era tulburată, încântată de contactul cu acest om de societate, cu gentlemanul veritabil, cu omul ce scrie cărți și poeme și a cărui fotografie apărea în ziare.

Toate astea trezeau în ea o stranie pasiune, iar lecțiile lui deșteptau o încântare și o emulație, care mergea mai departe decît orice atracție fizică. În realitate, faptul că între ei nu putea exista o iubire fizică, o făcea să vibreze pînă în măduva oaselor de acea curioasă pasiune de a ști totul, așa cum știa și el. Era îndrăgostită de Clifford, dar numai în acest fel și arăta adesea o ciudată satisfacție, era aproape triumfătoare. Ah! cît de mult ura Constance spectacolul intimității lor!

Nu era de mirare că și Clifford fusese prins în mrejele acestei femei! Ea îl adora, i se dăruia în întregime, îl lăsa s-o folosească cum voia.

Constance îi auzea adesea vorbind. De fapt, doamna Bolton vorbea. Îi dezvăluia cancanurile din Tavershall. Tot ceea ce

spuneau doamna Gaskell, George Eliot și Miss Mitford, și multe alte lucruri, pe care atîtea înțelepte doamne le uitaseră. De îndată ce se pornea, doamna Bolton deschidea, parcă, o enciclopedie despre viața ținutului. Îi cunoștea atît de bine pe toți, lua parte la problemele lor cu atîta interes, cu atîta căldură!

Era minunat să stai și s-o ascuți, chiar dacă unele lucruri erau cam vulgare. La început, nu se aventurase să vorbească despre Tavershall. Clifford căuta „material” și găsea la ea atît cît îi trebuia. Constance înțelese că pretinsul lui geniu consta tocmai în spiritul ager, ce nota și folosea trîncănelile tuturor. Or, doamna Bolton, avea materiale pentru duzini de volume, Chiar și Constance o asculta încîntată. Dar pe urmă simțea un fel de rușine. Ea n-ar fi trebuit să fie atît de curioasă. Și problemele oamenilor pot fi spuse cu respect, cu un spirit delicat și atent pentru cei ce luptă și suferă, pentru sufletele lor. Căci satira însăși este o formă a simpatiei. Și de aici, imensa importanță a romanului. El poate canaliza valul simpatiei spre nou, poate descopea tainele vieții.

Dar romanul, ca și flecăreala, poate deștepta în suflet și simpatii și dispreț, poate glorifica sentimentele cele mai corupte, atîta timp cît ele rămîn, convențional, „pure”. În mod asemănător, povestirile doamnei Bolton dădeau o nouă înfățișare Tavershall-ului. Ce cîFoacă îngrozitoare! Clifford îi cunoștea din vedere aproape pe toți eroii acestor povestiri, Constance numai pe unii. Însă, auzindu-le, se credeau mai curînd într-o junglă africană decît într-un sat englez.

Cred că ați auzit că Miss Allsopp, s-a măritat săptămîna trecută. Miss Allsopp, fiica bătrînului James Allsopp, cizmarul... Știți că și-a clădit o casă la Pye Croft. Bătrînul a murit anul trecut; la optzeci de ani era la fel de sprinten ca în tinerețe, dar a alunecat pe colina de la Bestwood, pe o pistă de zăpadă făcută de copii și și-a rupt oasele; așa s-a sfîrșit bietul de el! Ce nenorocire! Ei bine, a lăsat toți banii pentru Tattie; nici un gologan băieților! Și Tattie, știți bine, a împlinit cincizeci și trei de ani toamna trecută. Și ce oameni religioși erau ăștia, pe cuvîntul meu de onoare! Urmase calea bisericii timp de treizeci de ani, pînă la moartea moșneagului. După aceea, a început să aibă legături cu un bărbat din Kinbrook; nu știu dacă-l cunoașteți, un bătrîn și el, cam închipuit, un oarecare Willcock, care lucrează

la chereștegia lui Harison. Ei bine, el are șaiszeci și cinci de ani, cel puțin, și totuși i-ai lua drept o pereche de porumbei văzîndu-i sărutîndu-se, iar ea se așează pe genunchii lui la fereastră, chiar în fața șoselei Pye Croft, de unde pot fi văzuți de lume. Și el are fii trecuți de patruzeci de ani, și nu și-a

90

91

pierdut nevasta decît acum doi ani! Dacă bătrînul James Allsopp nu s-a sculat încă din mormînt, aceasta e **fiindcă** n-o poate face. Acum Tattie s-a măritat și se spune că umblă doar în capot de dimineața pînă seara; un adevărat scandal! Bătrînii sînt mai răi și mai dezgustători decît cei tineri. După mine, vina este a cinematografului. Eu le spun mereu: duceți-vă la un film instructiv, și lăsați, pentru Dumnezeu, toate acele melodrame și filme de iubire. În tot cazul, copiii n-ar trebui să le vadă! Dar, iată: oamenii mari sînt mai răi decît copiii, și bătrînii sînt mai răi decît toți. Să le vorbești de morală! Nu te ascultă nimeni, oamenii fac ceea ce vor. Ar trebui să-și ia seama, acum cînd minele lucrează atît de prost, și cînd n-au bani! E îngrozitor, mai ales cu femeile! Bărbații sînt mai chibzuți, mai răbdători! Ce pot ei să facă, sărmanii? Dar femeile! Cînd le spun „fii mulțumite că aveți ce mîraca și sînteți bine îmbrăcate, chiar fără zorzoanele după care tînjiți”, ele îmi răspund: „Dar de ce oare prințesa Mary nu se mulțumește cu vechile-i zdrențe? Femeile ca ea primesc căruțe întregi de haine, și eu nu pot avea măcar un mantou nou de primăvară. E o rușine! O prințesă! Și ce-i cu asta? Banul e totul; și fiindcă ea are mulți, poate să facă de toate! Mie nu-mi dă nimeni, și eu am dreptul să doresc la fel ca oricare alta. Nu-mi mai vorbi de educație. Banul este totul! Am nevoie de un mantou nou de primăvară și n-am să-l am, fiindcă bărbatul meu n-are bani”. Pentru ele numai toaletele există pe lume: găsesc foarte natural să dea șapte sau opt guinee pentru o haină de iarnă - simple fiice de mineri - și două guinee pentru o pălărie de copil. Și se duc la biserică, cu pălăria de două guinee, da, copilele astea care în vremea mea erau mulțumite cînd aveau o pălărie de trei pence și jumătate! Anul aceasta va fi aniversarea bisericii metodiste, și se va clădi o tribună înaltă pentru copiii de la școala de Duminică. Ei bine, am auzit-o pe Miss Thompson, care conduce clasa întîi de fete, că se vor vedea atunci haine noi de mai multe mii de lire! Și timpurile sînt cum sînt! Dar nu le poți opri. Sînt nebune după toalete. Și băieții tot așa: cheltuiesc ultima lescaie pentru haine, țigări, băutură, curse la Sheffield de două sau trei ori pe săptămîină. Ah! cum s-a mai schimbat lumea! Și nu le e teamă de nimic, nu respectă nimic! Bătrînii sînt atît de chibzuți, atît de răbdători; ei dau totul femeilor. Și uite unde se ajunge. Femeile sînt adevărați diavoli. Dar tinerii nu se lipsesc de nimic. Dacă le spui că trebuie să pună ceva de o parte pentru căsătorie, îți răspund: „e timp; vreau să mă distrez, cît mai pot. Restul poate aștepta”. Ah! cît de brutali și de egoiști sînt. Totul cade pe capul bătrînilor; și totul merge prost pretutindeni. Clifford începea să vadă satul lui sub un aspect nou.

92

— Sînt socialiști și bolșevici printre săteni? Întrebă el.

— Oh, răspunse doamna Bolton, unii flecăresc. Doar feme-ji le ascultă; au datorii. Bărbații nu le dau nici o atenție. Nu

red ca oamenii din Tavershall să devină vreodată bolșevici. Sînt ^rea cinstiți. Și în fond, puțin le pasă.

Tot ce vor ei este să aibă bani de cheltuială la cîrciumă sau să se poată duce să-și piardă

împul la Sheffield. Cînd n-au bani, ascultă discursurile

șitatorilor; dar nimeni nu crede în ele.

— Atunci, nu-i nici o primejdie?

— **Nu.** Atît timp cît vor merge afacerile, putem să nu ne pmem de nimic. **Dar** dacă treburile vor merge prost vreme mai idelungată, tinerii s-ar răzvrăti poate. Sînt însă egoiști, copii tricați. Și nu-i văd în stare să facă ceva. N-au nimic serios în ei, fără de plăcerea de a poza în automobil sau a dansa la Shef-jield. Cei mai înstăriți îmbracă smokinguri și se duc cu fete, ansînd charleston sau Dumnezeu știe ce. Cîteodată, autobuzul e de acești băieți în smoking, copii de mineri, în drum spre ancîngun, fără a mai vorbi de cei care se duc în mașini sau pe lotociclete. Nu iau nimic în serios, în afară de cursele de la Joncaster și cele pentru Derby; căci toți joacă la curse. Și fot balul. Dar nici fotbalul nu mai este ceea ce era, li se pare prea nolen. Nu, Duminica, după-amiază, preferă să se ducă la Shef-peld sau Nottingham, să se distreze.

— Dar ce fac acolo? De ce se duc?

— Se plimbă, iau ceaiul într-un local șic, ca Mikado-ul, se hic la dancinguri ori la cinema, sau la

Imperial. Fetele sînt la fel *te* libere ca băieții. Fac tot ce le place.

Și ce fac, cînd n-au bani pentru toate astea? Fac ei rost de undeva, întotdeauna.

Auzind-o, Constance își spunea că și oamenii de jos se semănau întru totul cu aristocrații. Mereu, același lucru Taver înall, Mayfair sau Kensington, nu au decît o clasă, cea a famenilor cu bani. Nu diferă decît prin suma de bani pe care o sau de care au nevoie aceștia.

Sub influența doamnei Bolton, Clifford începu a arăta din iu interes pentru minele sale. De fapt, era adevăratul stăpîn la Tavershall și minele se identificau cu el. îi dădeau un sentiment putere, ceva de care pînă atunci se depărtase cu teamă.

Nu mai erau decît două mine la Tavershall: aceea din favershall-ul propriu-zis și cea de la New London. Tavershall jsesse odinioară o mină celebră și adusese cîștiguri fantastice.)ar zilele ei de glorie trecuseră. New London nu fusese nicio-**[dată]** prea bogată: mergea bine, fără excedente. Dar acum, vre-fmurile erau grele, și minele ca New London trebuiau părăsite

93

— Mulți oameni din Tavershall au plecat la Stacks Gate și la Whiteover, spunea doamna Bolton. N-ați văzut uzinele de la Stacks Gate, construite după război, Sir Clifford? Oh! Trebuie să vă duceți acolo odată! E ceva cu totul nou. O mare uzină chimică, deasupra puțurilor; n-are deloc înfățișarea unei mine de cărbuni. Se spune» că scot bani mai mulți de pe urma produselor chimice decît de pe cărbune. Și case noi pentru mineri, adevărate palate! Mulți oameni din Tavershall s-au dus acolo, și-și cîștigă bine pîinea, mai bine decît minerii noștri. Se spune că s-a sfîrșit cu Tavershall-ul. Cîțiva ani, și va trebui să se închidă. Iar New London... Vai, cînd mă gîhdesc că minele din Tavershall nu vor mai funcționa! în timp de grevă e destul de rău, dar pe onoarea mea, dacă se vor opri pentru totdeauna, aceasta va însemna sfîrșitul lumii. Oh! S-au cîștigat bani buni la Tavershall! Și acum minerii spun că este o corabie care se scufundă și că a venit vremea s-o părăsească. Nu-i îngrozitor? Dar, desigur, sînt mulți care nu vor pleca pînă ce nu vor fi siliți s-o facă. Lor nu le plac minele noi, adînci, lucrate cu mașina. Unii sînt îngroziți de acești oameni de fier, cum numesc ei mașinile de spart cărbunii. La fel a fost cînd au trebuit să părăsească vechea meserie a țesutului ciorapilor. Dar, pe cuvîntul meu, cu cît sînt mai multe mașini, cu atît apar mai mulți oameni! Se spune că nu se pot extrage din cărbunele de la Tavershall, aceleași materii chimice ca din acela de la Stacks Gate, lucru curios, deoarece minele sînt la trei mile una de alta. în sfîrșit, așa se vorbește. Dar toată lumea spune că e rău că nu se întreprinde ceva astfel ca oamenii să trăiască mai bine, și să fie angajate și fetele. Vai, fetele astea care se duc toată ziua la Sheffield! Pe onoarea mea, ce surpriză ar fi dacă mina din Tavershall și-ar relua viața-i de altădată, acum cînd toată lumea spune că-i pe sfîrșite, că e o corabie în care intră apa, și că trebuie s-o părăsim asemenea șoarecilor. Lucrurile au mers prost după război. înainte, Sir Geoffrey și-a scos banii pentru un secol, cel puțin așa se spune! Dar acum patronii și proprietarii nu cîștigă mare lucru. E greu de crezut, nu-i așa? Am socotit întotdeauna că minele vor dăinui pe vecie. Dar New England s-a închis, și Colwick Wood la fel. Da, e o priveriște tristă să trexi prin pădure și să vezi cum a fost părăsit Colwick Wood: puțuri printre copaci, năpădite de ierburi, șine ruginite. O mină de cărbuni moartă. Doamne! ce vom deveni noi dacă Tavershall-ul se va închide? Nici nu te poți gîndi! Nici în timpul grevelor nu se șoma atît! Totul se schimbă, an de an, și nu mai știm unde o să ajungem. Discursul doamnei Bolton ațîță în Clifford un nou spirit de luptă. Venitul lui, datorită moștenirii instituite de tatăl lui, e'a

94

asigurat, dacă nu considerabil. în fond, minele nu-l interesaseră prea mult. El dorise să cîștige cealaltă lume, cea a literaturii și a gloriei: lumea succesului. Și reușise. Dar mai era și poporul, împovărat de griji, sinistru, înfricoșător. Și acest popor cerea un om care să se îngrijească de el. Căci, în timp ce el își scria povestirile și „parvenea”, Tavershall se afunda tot mai în adînc. înțelegea acum că zeița-cătea a succesului avea două mari pofte: cea de măgulire, de laudă, lucruri pe care i le ofereau artiștii și scriitorii și cealaltă, de carne, de viață, satisfăcută de oamenii de jos, ce lucrau ca niște animale. Da, în urma zeței-cătea, goneau două haite de cîini, a lingușitorilor, a celor care oferă distracții, povestiri, filme, comedii; și cealaltă haită, mai oarbă, mai sălbatică, fiarele pămîntului. Cîinii frumoși și ageri ai plăcerii își arătau dinții și se certau între ei pentru favorurile zeței-cătea. Dar ei nu însemnau nimic față de războiul pe viață și pe moarte al dulăilor ce voiau banul. Și Clifford nutrea dorința de a intra în această nouă luptă, de a pune stăpmîre pe zeița-cătea, prin mijlocul brutal al producției industriale. Doamna Bolton făcuse din el un om, cum nu putuse face niciodată Constance! Constance îl făcea sensibil, conștient de el însuși și de propriile-i stări sufletești. Doamna Bolton nu-l făcea să se in-

tereseze decît de lucrurile exterioare. Sufletul lui începea a se moleși, dar trupul abia începea să existe. Se strădui chiar să intre în mine, și cînd ajunse la puțuri, fu dus prin toate culoarele. Lucruri văzute înainte de război, și pe care părea că le uitase, îi reveneau acum în memorie. Se sui în ascensor, iar directorul îi arăta filonul la lumina unei lămpi puternice. Vorbi puțin. Dar mintea lui începea să lucreze.

Reluă tratatele tehnice pentru industria minelor de cărbuni; studie rapoartele guvernului, citi cu atenție ultimile publicații germane asupra minelor, chimia cărbunelui, Desigur, descoperirile mai profitabile erau pe cît posibil ținute în secret. Dar cînd începi să faci cercetări în domeniul industriei miniere, un studiu al metodelor, mijloacelor și a tuturor posibilităților chimice ale cărbunelui, rămîi înmărmurit în fața ingeniozității și abilității aproape drăcești a spiritului tehnic modern. Era mai interesantă această știință a industriei decît arta și literatura, subiecte păcătoase, supuse emoțiilor și bune doar pentru cei cu spiritul slab. Ceea ce-l preocupa acum pe Clifford era tehnica industrială, ridicarea producției la Tavershall.

Zilnic se ducea la puțuri și studia; îi pune pe toți directorii și inginerii la o încercare pe care ei nu și-o închipuiseră vreodată. Puterea! Un nou sentiment: al puterii asupra oamenilor, acestor sute de mineri. Căuta și găsea ceea ce-i trebuia și i se

95

părea că renaște. Se văzuse murind încetul cu încetul lîngă Con stance, în viața solitară de artist și de suflet conștient. Acum, toate astea nu-l mai priveau, îl plectiseau. Simțea viața cărbunelui, viața minelor. Iar aerul puturos al minei i se părea cel mai bun oxigen, și-i dădea un sentiment de putere. Acum făcea ceva. Mergea spre biruință, învingea! Nu cum învinsese în literatură, o biată victorie a reclamei, după o mare epuizare de eaergie, ci o victorie bărbătească.

La început socoti că a găsit soluția problemei: prefacerea cărbunelui în forță electrică. Apoi avu o altă idee. Germanii inventaseră o locomotivă cu un nou combustibil, ce ardea încet și mult, și degaja o căldură intensă; asta stîrni interesul lui Clifford începu să facă experiențe, își luă ca ajutor un tînăr care făcuse studii strălucite de chimie.

Se apropia de triumf. Ieșise în sfîrșit din carapacea eului său. Arta nu-i slujise la nimic; arta nu făcuse altceva decît să îngreuneze lucrurile. Acum, își realizase dorința.

Nici nu știa cît îl susținea doamna Bolton, cît de mult depindea de ea. Dar nu era mai puțin evident că, îndată ce era aproape de ea, glasul lui căpăta o notă de intimitate facilă aproape vulgară. Față de Constance, arăta mai puțină căldură. Simțea totuși că îi datora ceva, o trata cu tot respectul, întreaga considerație posibilă, pe cînd ea-i arăta un simplu respect exterior. Plin de o teamă pe jumătate conștientă, se arăta foarte amabil cu ea. Dar glasul lui era cam încordat cînd îi vorbea; și rămînea adesea tăcut cînd erau împreună. Doar cu doamna Bolton, se simțea într-adevăr stăpîn și flecărea aproape cu aceeași ușurință și limbuție ca și ea. Acum o lăsa să-l bărbierească, de parcă ar fi fost cu adevărat un copil. I se abandona cu totul, chiar fără s-o știe

CAPITOLUL X

Constance era acum tot mai des singură. Veneau puțini oameni la Wragby. Clifford nu mai dorea vizite. Prefera radioul pe care-l instalase cu destulă cheltuială și care sfîrșise prin a funcționa destul de bine. Prindea cîteodată Madridul sau Frankfurtul, cu toată atmosfera încărcată a ținutului Midlands. Putea să rămînă ore întregi ascultînd radioul. Constance se săturase să-l vadă stînd, cu privirea goală, pîrînd că ascultă. Asculta oare cu adevărat? Constance n-o știa. Cîteodată se speria de nebunia ce mvdadase omenirea civilizată. De cînd Clifford se preocupa de mine, devenind aidoma uneia din acele ciudate făpturi, crab sau homar cu carapace de oțel și carne moale înăuntru, Constance se simțea pierdută. Nu era nici măcar liberă, căci Clifford o voia lîngă el, se crispa de teamă să nu-l părăsească, avea nevoie de prezența ei. Trebuia deci să fie acolo, la Wragby, Lady Chatterley, soția lui. Fără ea, Clifford ar fi fost ca un orb pierdut într-un pustiu.

Constance pricepea că este prizonieră și îl detesta înțelegea ca Sir Chfford să vorbească autoritar directorilor în consiliul de administrație, tinerilor savanți și era uimită de perspicacitatea și de puterea lui asupra acestor oameni practici. Clifford devenise un adevărat stăpîn și Constance vedea în această fază a vieții lui influența doamnei Bolton. Dar acest om pătrunzător și practic se prefăcea într-un idiot cînd era vorba de viața sa. O adora pe Constance ca pe o divinitate. Fejnea lui era o ființă superioară, căreia îi închina, ca un sălbatic, abjecta idolatrie a unui cult fondat pe frica imensă și chiar pe ura ce i-o inspira puterea idolului său. Tot ce voia era să nu-l părăsească.

- CHfford, îi zise ea în ziua cînd obținuse cheia colibei, ai vrea cu adevărat să am un copil?

Ochii lui trădară o oarecare neliniște.

- Mi-ar fi indiferent, dacă nu s-ar schimba nimic între soi.
- Cum nimic?
- Nimic schimbat între mine și tine, în dragostea unuia pentru celălalt. De altfel, ai putea să ai cu mine un copil.

7Comanda nr.520

97

Ea îl privi nedumerită

Vreau să spun că s-ar putea întâmpla din nou, într-o zi Ea simți că-i vine rău.

Atunci n-ai fi nemulțumit dacă aş avea un copil? . — Nu cer decât ca dragostea ta pentru mine să nu fie a Unsă; altfel, mă opun.

Constance, înghețată de teamă și dispreț nu putea să tacă Asemenea cuvinte erau flecăreală de idiot. El nu știa ce spune

— O, asta n-ar schimba cu nimic sentimentele mele pentru tine, îl încredința, cu oarecare ironie.

— Bine, în acest caz nu văd nici un inconvenient Ar fi în cântător să avem un copil care să tropăie prin casă și să simtă că l se va asigura un viitor Eforturile mele vor avea un scop; și aş ști că e copilul tău, nu-i așa, draga mea? Și mi s-ar părea că e și al meu, fiindcă în această privință tu contezi. Asta e și părerea ta, nu? Eu n-am importanță. Tu ești singura care contează. Nu e așa?

Constance îl asculta cu repulsie. Ceea ce spunea el era una din mîrșăviile pe jumătate adevărate care otrăvesc existența omenească. Ar putea un om cu bun simț să spună asemenea lucruri unei femei?

De altfel, o oră mai târziu, Constance a auzea pe Clifford vorbind, însuflețit, cu doamna Bolton. Punea atîta căldură și pasiune de parcă i-ar fi fost pe jumătate metresă, pe jumătate doică. Și doamna Bolton a îmbrăca pentru masa de seară, căci aveau ca invitați niște oameni de afaceri. Pe Constance, succesul lui Clifford o înspăimînta, iar cultul pe care acesta pretindea că-l are pentru ea o teroriza. Nu mai era nimic între ei. Nici nu se mai atingeau măcar. El nu-i lua niciodată mîna, nici măcar amical. Și pentru că erau atît de perfect separați, o torturau declarațiile lui de idolatrie. Trăia cruzimea neputinței totale și știa că va ajunge să-și piardă mințile sau să moară. Se furișa tot mai des în pădure.

Într-o după-amiază, cum sta privind apa care spumega răcoroasă în John's Well, pădurarul apărui deodată lîngă ea.

— V-am făcut o cheie, doamnă. Și i-o întinse.

— Mulțumesc, șopti ea.

— Coliba nu prea e în ordine. Să mă scuzați. Am făcut tot ce am putut.

— Dar nu voiam să te deranjezi.

— Nu e nici un deranj. O să instalez acolo găinile în sâp-tămîna ce vine. Sper că n-or să se teamă de dumneavoastră. Va trebui să mă ocup de ele dimineața și seara; însă mă veți vedea

98

cît mai puțin cu putință

Dar nu mă deranjezi deloc, insistă ea. Prefer să nu mai intru niciodată în colibă dacă eu sînt aceea care te deranjează.

El o privi cu ochii săi vii, albaștri. Avea un aer atît de neajutorat! Cel puțin era sănătos trupește și sufletește, deși arăta o suferință ascunsă... El tuși.

— Tușești? întrebă ea.

— Nu e nimic. Ultima răceală mî-a lăsat o tuse; dar nu e nimic.

Sta departe refuzînd să se apropie de ea. Fără îndoială că o evita într-adins. Voia să-și păstreze singurătatea și libertatea.

Pusese ordine în colibă, așezase măsuta și scăunelul lîngă cămin, lăsase o grămadă de lemne și așchii, împinsese uneltele și capcanele într-un colț. Afară, lîngă luminiș, ridicase un mic șopron din stuf și paie pentru adăpostul fazanilor, sub care se aflau cele cinci cotețe.

Într-o zi, Constance găsi două găini negre, aproape sălbatice, așezate pe ouă de fazan, meditănd la puii ce vor ieși cu toată căldura sîngelui lor de femele. Constance își simți mima zdrobită. Era atît de fără rost, nici măcar o femelă, numai o sărmană ființă inutilă...

În curînd cele cinci cotețe fură ocupate. Erau trei găini negre, una cenușie și una brună. Toate cinci se strîngeau pe ouă, se ghemuiau să-și îndeplinească greaua misiune; cu ochi strălucitori și penele zburlete o supravegheau pe Constance care îngenunchea în fața lor. Scoteau mici cîrîituri de mînie și teamă, crezîndu-se amenințate. Constance găsi grăunțe în colibă. Le oferi din mîna, dar ele nu voiau

să le ia. Una din găini o ciupi, ceea ce o înfricoșă. Dar ea murea de dorința să le dea ceva acestor mame, care nu mâncau, nici nu beau. Le aduse apă într-un blid și fu încântată când una bău o înghițitură.

Acum venea în fiecare zi să vadă găinile. Acesta era singurul lucru din lume care-i încălzea inima. Protestele lui Clifford o enervau din creștet până-n tălpi. Glasul doamnei Bolton o îngheța, la fel ca și vocile oamenilor de afaceri de care era casa plină. Scrisorile pe care le primea câteodată de la Michaelis îi provocau un fior de greață. Simțea că merge grăbit spre moarte dacă nu intervine ceva în viața ei.

Totuși era primăvară și clopoțeli înfloreau în pădure, mugurii alunilor se deschideau și semănau cu o ploaie de picături verzi. Într-o zi cu soare și cu flori pe sub tufișuri, când nenumărate violete brodau potecile, ea sosi la colibă; și în fața unui coteț, un pușor obraznic mergea cu pași mărunți, iar cloșca se tîlguia speriată. Pușorul era gri cu pete mai închise, și

99

părea singura ființă vie din acel loc, în acea clipă. Constance se aplecă spre el, pierdută într-un fel de extaz. Viața cea nouă, pură, strălucitoare, fără teamă! Chiar când intra orbecăind în coteț și dispăru sub penele cloștii, supunându-se chemărilor alare ale acesteia, nu-l era deloc teamă, se bucura numai de viață. O clipă, prin fulgii negri aurii ai găinii, se ivi un căpșoi contemplînd universul. Constance era încântată și în același timp, niciodată nu simțise mai mult disperarea ei de femeie părăsită.

Se trezea dimineața cu o singură dorință să ajungă mai repede în poiana din pădure. Restul nu era decît un vis penibil. Când era reținută întreaga noapte la Wragby de îndatoririle de stăpînire a casei, nu se părea că se golea, devenea lipsită de orice simțire.

Într-o seară, fără a-i păsa dacă veneau sau nu musafiri după ceai, ieși. Era tîrziu. Alergă prin parc ca și cum s-ar fi temut să nu fie chemată înapoi. Când intra în pădure soarele asfințea. Dar ea zori printre flori. Lumina mai dura încă.

Ajunse în poiană asudată și pe jumătate amărită. Pădurarul era acasă, fără haină, și închidea cotețele ca să-i stea în siguranță păsările tinere doar cîțiva pușori mai umblau încă minuscule creaturi cenușii și pline de viață, nevoind să asculte chemările cloștii.

Nu m-am putut stăpîni să nu vin să văd puii! spuse Constance aruncînd priviri sfioase spre pădurar. Au mai ieșit și alții! Treizeci și șase pînă acum. Nu-i rău.

Constance se opri în fața cotețului. Pun intraseră, dar capetele lor se iveau încă, obraznice, de sub penele galbene ale cloștii.

Aș dori să-i iau în mînă.

Își trecu degetele prin gratiile cotețului. Dar cloșca o ciupi și Constance se dădu înapoi, surprinsă și îaspăimîntată.

— Cum mă ciupește! Mă urăște! spuse ea cu un aer mirat. Dar a-am să le fac nici un rău!

Pădurarul, începu să rîdă, apoi se aplecă și băgă mîna printre gratii fără teamă. Cloșca bătrînă îl ciupi, dar cu mai puțină furie. Și încet, blînd, scormoni pe sub fulgii cloștii și scoase în pumnul închis pe jumătate, un pușor care se uita speriat de sub degetele lui.

— Iată-l, spuse el întinzînd puiul.

Ea îl luă în mînă; puiul sta nesigur pe picioarele lui ca niște chibrituri, iar fărîma lui de viață tremura în mîna Constancei. Dar puiul își înălță căpșorul frumos, aruncă priviri agere în jur și piui încet.

— E adorabil!

100

Pădurarul, pe vine, alături, se uita la Bltta. Spt'ură ^pccsn ea o ținea în mînă. Deodată văzu o lacrimă ce-i căzu în pumn. Și se trezi îndreptîndu-se spre celălalt coteț. Simțise vechea flacără care îi străbătea rărunchii și pe care o socotise stinsă pentru totdeauna. Luptă împotriva ei, întorcînd spatele Constancei. Dar flacără se urca, apoi cobora, și-i înmuia genunchii.

Se întoarse spre femeie ca s-o privească. Îngenunchiase și întinsese încet mîinile, ca puiul să se întoarcă la cloșcă. Și în ea se afla ceva mut, pierdut, încît se simți mișcat în fața acestei scene. Fără a ști ce face, se apropie deodată, îngenunchie iar. Ungă ea, luă puiul, fiindcă ei îi era teamă de cloșcă, și-l puse în coteț. Și înăuntrul său, focul acela izbucni iar, biruitor.

Se uită la ea cu teamă. Constance întorsese capul și plîngea pe ascuns cu tot chinul unei tinereți irosite. Inima lui se muie brusc întinsă mîna și-i atinse genunchiul. Nu plîngeți.

Atunci, ea își ascunse fața în mîini, cu inima frîntă, ui diferență la toate.

El îi puse mîna pe umăr și, ușor, și-o trecu de-a lungul spatelui ei, într-o mînguire oarbă, pînă la curbura șalelor. Și apoi, blînd, îi pipăi șoldurile.

Ea își găsisese batista și încerca să-și șteargă ochii. Veniți în colibă, spuse el cu glas liniștit și neutru. Și apudhd-o cu o mîna de partea de sus a brațului, o ridică și o coaduse în colibă, nelăsînd-o pînă ce nu intră. Apoi dădu la o parte masa și scaunul scoase din ladă o pătură militară și o întinse pe pămînt. Ea sta nemișcată și se uita la chipul lui.

El avea fața palidă, fără expresie, ca aceea a unui om ce se supune soartei.

Culcați-vă aici. Și închise ușa, astfel că în colibă se făcu noapte

Ascultîndu-l, fără să se mire, Constance se întinse pe pătură. Atunci simți mma care rățăcea, lacomă pînă la disperare, atingîndu-i trupul și căutîndu-i fața. Mîna lui îi mîhgîi» acum obrazul, liniștitoare; în sfîrșit simți atingerea sărutului pe buze.

Ea sta întinsă, toropită, între somn și visare. Apoi tresări, simțindu-i mîna cum alunecă, printre veștminte, cu o ciudată șovăială. Și totuși, mîna știa cum s-o dezbrace, cum s-o pipăie. El îi lăsă m jos combinezonul de mătase, încet, cu grijă. Apoi, cu un freamăt intens de plăcere se lipi de trupul ei cald, intră în

cu femeia fu un moment de

pîntecele ei, și această^jnjjatf —eRerfectă.

-'econstanceJâsR

de somnolență. Totul pornea Iacă nimic. Chiar strînsoarea

brațelor, chiar intensa crispăre a corpului și valul de sămîntă revărsat în ea, totul nu era decît o amorțeală din care nu se trezi decît atunci cînd bărbatul încetă, suflînd greu.

Atunci se miră și se întrebă vag: pentru ce? De ce fusese nevoie de de asta? Pentru ce i se ridicase acum greutatea care o apăsa și i se dăduse pacea? Era cu puțință să fie adevărat?

Bărbatul sta lungit, nemișcat. Ce sentimente încerca el? La ce se gîndea? Era un străin, nu-l cunoștea. Nu putea decît să aștepte, căci nu cuteza să-i tulbure tihna, gîndurile. El se afla acolo, cu brațele în jurul ei, cu trupul lipit de al ei.

Ea nu-l înțelese, cînd, la sfîrșit, se îndepărtă brusc. Ca și eum ar fi părăsit-o; dar el îi acoperi picioarele cu rochia și stătu alături, punîndu-și hainele. Apoi deschise ușa și ieși. Constance văzu o lună mică ce lucea deasupra asfințitului, deasupra stejarilor. Se sculă și se îmbracă. Apoi se îndreptă spre ușa colibei.

Pădurea era aproape în întuneric. Totuși, deasupra, cerul rămînea de cristal. Din umbră se apropie fața lui Mellors, ridicîndu-se asemenea unei pete palide.

— Vii cu mine?

— Unde?

— Am să te însoțesc pînă la grilaj.

Rîndui lucrurile după cum avea obiceiul, încuie ușa colibei cu cheia și o urmă.

— Nu-ți pare rău? întrebă el în timp ce mergeau alături.

— Nu, nu! Dar dumitale?

— Să regret? Nu.

Apoi, după o clipă adăugă:

— Însă rămîne restul. Sir Clifford. Cealaltă lume. Toate complicațiile.

— Ce complicații? întrebă ea decepționată.

— Totdeauna se întîmplă la fel. Pentru dumneata ca și pentru mine. Totdeauna există complicații.

V - Regreți?

— într-un anumit sens, răspunse el, privind cerul. Socoteam că sfîrșisem cu toate aceste lucruri. Acum am reînceput.

— Ce-ai reînceput?

— Viața.

— Viața! repetă Constance cu un fior ciudat.

— Viața. Nu există un mijloc de a o evita. De altfel s-o eviți înseamnă să mori.

Ea nu vedea lucrurile în același chip. Dar...

— Aceasta-i iubirea.

— Oricare ar fi lucrul care se numește așa, răspunse eL

102

înaintau în tăcere, prin pădurea tot mai întunecată, pînă ce ajunseră la grilaj

Nu mă urăști? Întrebă ea neliniștită. Nu, nu!

Și deodată el o strânse iarăși tare la piept, cu vechea pasiune care unește ființele fericite.

- Nu, pentru mine totul a fost minunat. Dar pentru dumneata?

Da, și pentru mine, răspunse ea, nu prea sincer, căci nu simțise mare lucru.

El o îmbrățișa cu o căldură plină de tandrețe.

Numai dacă n-ar fi atîția alți oameni pe lume, murmură trist

Ea rîse. Ajunseseră la grilajul parcului. El deschise poarta. Ea îi întinse mîna, bărbatul i-o prinse în palme. Să mă mai întorc? Da, da!

Îl părăsi și traversă parcul.

Rămas în urmă, el o privi cum trecea sprintenă, spre paloarea orizontului. Se uita la ea cum se duce, cu amărăciune. Ea 3 legase iarăși de omenire, îi răpise această amară independență a omului ce nu mai vrea decît să rămînă singur.

Se afundă în întunericul pădurii. Totul era liniștit; luna asfîțise. Dar auzea zgomotele nopții, mașinile de la Stacks Gate, circulația pe șosea. Sui încet colina pleșuvă. Din creștetul ei putea vedea ținutul; șiruri strălucitoare de lumini la Stacks Gate, lumini mici la puțurile din Tavershall, lumini peste toată întinderea, împreună cu roșul îndepărtat al furnalelor înalte. Luminile electrice, vii și rele, de la Stacks Gate! Și veșnica teamă de nopțile industriale din Midlands. Auzea macaralele cu vapori din Stacks Gate, care coborau echipele de la ora șapte.

Se întoarse în umbra pădurii. Dar știa că singurătatea copacilor era iluzorie. Zgomotele industriei o tulburau; luminile, deși invizibile aici, își rîdeau de orice solitudine. Nu putea fi vorba de singurătate pentru nimeni, nici de izolare. Lumea nu mai îngăduia pustniciei. Iar acum el o luase pe această femeie și își atrăsese un nou ciclu de suferințe...

Nu era greșeala femeii, și nici a iubirii. Era numai vina acelor răutăcioase lumini. În vacarmul' drăcesc al mașinilor, în lumea aceea de o lăcomie mecanică, vomitînd metal și irumpînd în miile de zgomote, acolo se afla Răul, gata să distrugă tot ceea ce nu i se adaptează. În curînd va omorî pădurea, poienile nu vor mai înflori.

Se gîndi la Constance cu o duioșie nesfîrșită. Sărmana

103

ființă pierdută, valora mai mult decît se prețuia ea însăși, și cît de puțin însemna pentru clica vulgară în care era silită să trăiască. Avea ceva din delicatețea vulnerabilă a florilor sălbatice; nu era din cauciuc și platină ca femeia modernă. Și ei vor fi mai tari decît ea, cum sînt mai tari decît orice formă de viață naturală... Era în ea o duioșie și o finețe care nu mai avea cum să existe în celuloidul femeii moderne. Dar el o va apăra cu inima lui cîtăva vreme, pînă ce lumea de fier, lumea poștei mecanizate, îi vor înfrînge, și pe ea și pe el.

Se întoarse cu dinele și cu pușca la colibă, aprinse lampa, făcu focul, își luă cina alcătuită din pîine, brînză, ceapă verde și bere. Era singur într-o tăcere pe care o iubea. Odaia lui era curată, în ordine, dar poate puțin cam rece. Și totuși, focul scînteia în cămin, lampa cu petrol suspendată deasupra mesei își răspîndea lumina pe mușamaua albă. Încercă să dtească o carte despre India, dar în seara aceasta nu putea. Rămase lîngă foc, în cămașă, fără să fumeze, cu un pahar de bere în mîna. Și se gîndi la Coastance.

La drept vorbind, regreta ceea ce se întîmplase, mai mult pentru ea decît pentru el. Vedea în asta o prevestire și nicidecum un rău sau un păcat; conștiința nu i se tulburase. Știa că de cele mai multe ori conștiința nu e decît frica față de societate sau față de sine însuși. Dar îi era frică de societate, ca de o dihanie pusă pe rele, pe jumătate nebună.

Femeia! Dacă s-ar fi putut să fie aici cu el și fără altul pe lume! Dorința i se trezi din nou. Penisul începu să-i freamăte ca o pasăre vie. Dar în același timp se simțea împovărat de teama de a se expune și a o expune și pe ea... Se destinse, căscînd prelung. Trăise singur, fără tovărășia bărbaților și a femeilor, timp de patru ani; ridieîndu-se, își reluă haina și pușca, micșoră lampa, și ieși cu crimele în noaptea înstelată. Îi plăceau mult tenebrele și se înfășură în ele. Erau potrivite cu încordarea dorinței lui, care totuși, era o bogăție; focul frămîntat din răunchii săi! Oh, dacă s-ar putea uni cu alți oameni ca să înfrîngă acel spirit strălucitor și electric, ca să apere calma bucurie a vieții, a femeilor, firescul dorinței! Dar oamenii erau toți acolo, afară, îmbătați de spiritul răuvoitor, triumfători sau înfrînti sub valul de poftă mecanizată, de mecanisme nesățioase.

Constance se întorsese în grabă pria parc. Nu se gîndea la nimic. Era încă destulă vreme pînă la cină. Totuși găsi poarta încuiată și trebui să sune. Doamna Bolton veni să deschidă.

— Ah! Bine că vă văd, doamnă! începusem să mă întreb dacă nu v-ați rătădit. Spuse aceasta cu un pic de răutate. Domnul Clifford n-a întrebat de dumneavoastră. Stă de vorbă cu domnul

104

Linley despre nu știu ce Cred că va rămîne la cină, nu-i așa doamnă⁷

Probabil, spune Constance

Să întîrziem masa cu un sfert de oră⁹ Asta vă va lăsa timp să vă puneți altă rochie Poate ar fi mai bine Domnul Linley era director general al minelor, un om din nord, mai în vîrstă și puțin cam molatec, nu prea la curent cu evenimentele Nu se adaptase condițiilor vieții de după război Constancei îi plăcea domnul Linley, dar nu și soția lui

Linley rămase la masă și Constance se dovedi genul de stăpîină a casei care place atît de mult bărbaților, modestă și totuși plină de atenții, cu ochi ei albaștri și cu aerul ei dulce care ascundea îndeajuns ceea ce gîndea cu adevărat Constance jucase de atîtea ori rolul acesta încît îi devenise o a doua natură.

Așteptă cu răbdare momentul cînd trebuia să se urce în odaia ei, unde își putea depăna în tihnă propriile gînduri

Cînd se închise în cameră, era dezorientată, tulburată Nu știa ce să creadă. Ce fel de om era el, în realitate⁹ Ținea la ea, împr-adevăr? Asta nu o credea deloc Cu toate acestea era ceva în el, un fel de căldură și tandrețe aproape stranii, care sileau sufletul și trupul ei de femeie să se deschidă. Dar Constance știa, simțea că această tandrețe putea fi dăruită oricărei alte femei.

Și totuși, chiar și așa, era plăcut Bărbatul acela se dovedea priceput și pasionat Poate că ar fi fost la fel cu orice femeie Poate că ea nu era, pentru bărbatul tînăr, viguros, decît un pîntece în care să-și verse sămînța. Și poate că era mai bine așa La urma urmei, el iubea în ea femeia, ceea ce nimeni nu făcuse pînă atunci. Oamenii văzuseră doar aparențele și nu femeia din ea, pe care o disprețuiseră. Oamenii se plecau înaintea Constancei Reid sau a Lady-ei Chatterley; dar îi ignorau trupul Iar lui, nu-i păsa de Constance sau de Lady Chatterley; dar știa să-i mîngîie șoldurile și sînii.

A doua zi, se duse în pădure. Era o după-amiază cenușie și caldă; iarba de un verde închis dormea sub crengile de alun; toți arborii se străduiau, în liniște, să-și deschidă mugurii. Simțea în sîngele ei fluxul sevei care urca în arborii masivi, mai sus, mereu mai sus, pînă în vîrfurile mugurilor, spre a izbucni, în sfîrșit, în mici frunze aidoma unor flăcări de aramă. Era ca o mare care urca și se desfășura pe cer.

Ajunse în luminiș. Aștepta și nu voia să-l întîlnească. Puișorii alergau, departe de cuștile în care cloști galbene se foiau neliniștite. Constance se așeză ca să le privească și așteptă.

105

Atîta doar aștepta Nici măcar nu vedea puișorii Aștepta

Timpu trecea greu și el nu venea Nu venea niciodată după amiaza Trebuia să se întoarcă acasă pentru ceai Dar trebui să facă un efort ca să se poată întoarce În drum spre casă începu să plouă mărunț Plouă iar⁹ întrebă Chfford vîzînd-o că-și scutură pală na

Puțin Burnițază

în tăcere, turnă ceaiul în cești și îl bău cu un fel de încăpățîinare Voia să-l vadă neapărat astăzi pe pădurar să afle care erau adevăratele lui sentimente față de ea Vrei să-ți citesc⁹ întrebă Clifford Ea îl privi Bănuia ceva⁹

Aș fi vrut să mă odihnesc puțin Cum vrei Nu ești cumva bolnavă⁹

Nu. Sînt doar puțin obosită. Din pricina primăverii Vrei să o chem pe doamna Bolton să jucați ceva împreună? Nu. Cred că voi asculta radioul.

Remarcă un ciudat accent de satisfacție în vocea lui. Se urcă în camera ei. Își îmbracă vechea manta violetă de ploaie și se strecură afară.

Burnița cădea peste lume ca un văl misterios. Se încălzi în timpul mersului grăbit prin parc. Trebui să-și descheie haina de ploaie

Pădurea era tăcută și tainică în burnița serii, plină de misterul germenilor, al mugurilor pe jumătate desfăcuți și florilor întredeschise Arborii străluceau sumbru, ca și cînd ar fi fost despuiați

în luminiș nu era încă nimeni. Aproape toți puișorii se întorseseră sub penele cloștilor: doar unul, doi, mai aventuroși, ciuguleau pe ici pe colo, la adăpostul acoperișului de stuf. Totuși nu se simțeau prea siguri pe ei.

El nu venise. Dar Constance era decisă să aștepte. Descuie ușa colibei. Totul era în ordine, grăunțele în banițe, cuverturile bine împăturate pe măsută, paiele orînduite într-un colț. Lanterna atîrna de un cui.

Masa și scaunele fuseseră puse acolo unde ea se culcase.

Se așeză pe un scaun în fața ușii. Ce liniște pretutindeni! Ploaia cădea cu picuri mărunți, iar vântul nu făcea nici un zgomot. Arborii se înălțau ca niște ființe puternice, crepusculare. Câtă viață pretutindeni! Noaptea se apropia din nou. Ar fi trebuit să plece.

Dar, deodată, el se arătă, intră cu pași mari în luminiș, îmbrăcat cu o haină de mușama, strălucind de umezeală. Aruncă

106

o privire iute spre colibă, schiță o jumătate de salut, se întoarse și se apropie de cotețe. Le controla pe toate, apoi închise găinile și puii la adăpost, pentru noapte.

În sfârșit se apropie de Constance. Ea continuă să stea jos. El rămase înaintea ei, în ușă.

— Ai venit.

— Da, răspunse ea, privindu-l. Ai întârziat.

El întoarse ochii spre pădure și ea se ridică încet, împin-gînd scaunul.

— Voiai să intri?

Mellors îi aruncă o privire pătrunzătoare.

— N-o să se creadă cine știe ce dacă vii aici în fiecare seară?

— De ce? Ea îl privi fără să înțeleagă. Am spus că voi veni. Nu știe nimeni.

— O să afle curînd. Și atunci? Ea nu știa ce să răspundă.

— De ce s-ar afla?

— Așa este întotdeauna, replică el cu un ton hotărît. Buzele ei tremurau. Șovăia.

— Ei bine, ce pot face?

— Poți să nu vii, dacă vrei.

— Nu.

El tăcu, cu privirile ațintite spre pădure.

— Ce te vei face cînd se va ști? Gîndește-te, ce umilintă! Un servitor al bărbatului dumitale...

Ea își întoarse fața.

— Oare, șopti, nu mă mai vrei?

— Gîndește-te: Sir Clifford și... și toată lumea.

— Ei bine, voi putea pleca.

— Unde?

— Indiferent unde. Am averea mea. Mama mi-a lăsat douăzeci de mii de livre; banii aceștia nu pot fi atinși de Clifford.

— Dar dacă nu ai vrea să pleci?

— Puțin îmi pasă de ce s-ar putea întîmpla.

— Ah! așa crezi! Îți va păsa totuși. Oricui îi pasă. Nu uita că ești Lady Chatterley și eu doar un pădurar. Ar fi cu totul altfel dacă eu aș fi un gentleman. Nu, nu îți va fi indiferent.

— Ba da. Nu-mi pasă că sînt Lady Chatterley: dimpotrivă, suit sătulă. De fiecare dată cînd mi se spune mylady, simt că nimeni nu o ia în serios. Nici dumneata nu o iei în serios cînd îmi spui astfel.

— Eu?

Pentru întîia oară o privi drept în față.

107

Eu nu rîd de dumneata

Ea observă că ochii lui cu pupilele dilatate se întunecau **tot** mai mult

Vrei să înfrunți orice risc⁷ N-ar trebui să faci asta Nu aștepta să fie prea tîrziu.

Era în vocea lui o rugăminte ciudată, un avertisment

Dar n-am nimic de pierdut Dacă ai pricepe despre ce e vorba, ai ști că eu nu vreau altceva decît să pierd Dar ți-e frică poate pentru dumneata⁹

Da Mi-e frică Mi-e frică de o mulțime de lucruri Care lucruri⁹ El își răsuci capul ca să arate lumea din afară

Toate lucrurile astea¹ Lumea' Oamenii' Apoi se aplecă și deodată îi sărută buzele

Bine, spuse, puțin îmi pasă' Hai mai bine să uităm de toate Dar, dacă într-o zi vei regreta.

Nu mă respinge, se rugă Constance El îi atinse fața cu degetele și o sărută din nou

Lasă-mă să intru, șopti. Și scoate-ți mantaua, își atîrnă pușca, își dezbracă haina udă și luă păturile de pe masă.

Am adus altă cuvertură, ca să ne putem înveli. Nu pot sta mult, cina e la șapte și jumătate El își privi

ceasul.

Foarte bine.

Închise ușa și aprinse o lanternă.

Orîndui cu grijă cuverturile, una îndoită **ca o pernă** pentru capul ei. Apoi se așează pe scaun și **o** trase spre el; cu **o mînă o ținea strîns, cu cealaltă îi căuta trupul**. Ea **îl** auzi ținîndu-și respirația: sub fusta subțire, **era** goală.

— **Ah! Ce bine e să te simt!** spuse el, **mîngîindu-i pielea caldă a mijlocului și a coapselor. Își lăsă capul în jos și, cu obrazul, îi frecă pîntecele. Și încă o dată ea se miră de vraja în care părea că e adîncit. Nu înțelegea plăcerea pe care o găsea el în atingerea corpului ei, extazul provocat de frumusețe. Numai pasiunea poate pricepe aceasta. Și, cînd pasiunea e absentă sau moartă, atunci frumusețea e de neînțeles și chiar de disprețuit.**

Simți pe pîntecele, pe fesele sale, alunecarea obrazului și frecarea aspră a mustăților și a părului; și genunchii începură să-i tremure. Foarte departe, adine în ea însăși, simți palpitînd ceva nou. Și îi fu aproape frică. Ar fi vrut ca el să nu o mai mîngîie astfel. Se simțea încercuită, prinsă. Și totuși aștepta, aștepta.

Și cînd el o pătrunse cu o intensitate care era o adevărată eliberare, ea aștepta încă. Se simțea neluată în seamă. Și știa că era, în parte, vina ei. Ea voia să-și păstreze astfel distanța. Poate că era condamnată să o păstreze întotdeauna. Stătea nemișcată; îl simțea, simți și fiorul brusc care îl străbătu cînd se vărsă în ea, apoi, simți în pîntecele ei ritmul nou, mai lent, mai calm. Acea mișcare a feselor nu era oare ridicolă? Dacă ești femeie și privești totul cu detașare, opintirile bărbatului par jenante; ba chiar, în general, bărbatul e profund ridicol în această poziție.

Dar ea rămase neclintită, răbdîndu-l. Chiar cînd el sfîrși. Nu se învioră spre a încerca să obțină proprii-i satisfacție așa cum făcuse cu Michaelis; stătea nemișcată și lacrimile îi umpleau cu încetul ochii și începeau să se reverse.

El o ținea strîns și încerca să-i încălzească picioarele, acoperindu-le cu ale sale. Stătea culcat peste ea și o învăluia cu o căldură care nu lăsa loc nici unei îndoieli.

Ți-e frig⁹ întrebă cu o voce tandră ca și cînd ea ar fi fost aproape, foarte aproape, pe cîtă vreme ea se simțea îndepărtată, absentă

Nu! Dar trebuie să plec

El suspină, o strînse mai tare, apoi îi dădu drumul. Nu-i ghicise lacrimile. O credea lîngă el.

— Trebuie să plec, repetă Constance.

Se ridică, îngenunchie lîngă ea o clipă, îi sărută coapsele, îi rase în jos fusta, își îndreptă propriile veșminte fără să se gîndească la nimic, fără măcar să se întoarcă, în slaba lumină a lanternei.

Trebuie să vii într-o zi la pavilion, spuse rugător

Dar ea sta merta, îl privea și se gîdea. Un străin. Nimic mai mult.

Mellors își îmbracă haina, își caută pălăria care căzuse, își atîrnă pușca de umăr. Hai vino!

Se ridică încet. N-avea chef să plece. Dar nu voia nici să rămînă. El o ajută să-și pună mantaua subțire de ploaie. După aceea deschise ușa. Se întunecase de-a binelea. Clinele care-l aștepta în poartă se ridică bucurosi văzîndu-l. Burnița cădea cenușie peste tenebre.

— Trebuie să iei lanterna.

Mergea drept înaintea ei pe cărarea strîmtă, clătînd lanterna aproape de pămînt, dezvăluind iarba udă, rădăcinile strălucitoare **ca niște șerpi, florile palide**.

— Trebuie să vii **o dată la pavilion**. E tot **una** să-ți lege ștreangul de gît pentru un miel sau pentru o oaie.

108

109

Era surprinsă văzîndu-l că o dorește cu atîta stăruință; și îi era puțin ciudă pe argoul lui: „trebuie să mi te-
aduci” - în dialectul acela grosolan părea că se adresează unei vulgare fete din popor.

— „E șapte fără un sfert. Vei ajunge la vreme.

își schimbase vocea, ca și cum i-ar fi simțit înstrăinarea. Cînd ajunseră la ultima cotitură a aleii, drept în fața alunișului și a grilajului, stîns lanterna.

— De aici se poate vedea, u spuse apucînd-o de braț.

Nu era ușor. Dar el găsea drumul pipăind: era obișnuit. La grilaj, îi dădu lanterna.

— Era ceva mai multă lumină în parc. Ia lanterna ca să nu rătăcești drumul.

Era adevărat. În parc fusese o lumină cenușie, fantomatică. Brusc o trase spre el, își lunecă din nou mîna umedă sub rochie, pe trupul ei cald.

— Ah! Să poți atinge o femeie ca tine. Mă înnebunești! Îi șopti cu o voce răgușită. Dacă ai mai putea rămîne o clipă...

— Nu, trebuie să alerg, îi răspunse, puțin speriată.

— Bine, spuse el schimbînd tonul și lăsînd-o să plece. Ea plecă, dar se întoarse după o clipă.

— Sărută-mă.

Nevăzut, se aplecă peste ea și o sărută pe ochiul stîng. Ea întinse buzele și el le sărută, apoi își retrase capul. Nu putea suferi sărutările pe gură.

— Voi veni mîine, spuse ea îndepărtîndu-se. Și adaugă: Dacă voi putea.

— Da, dar nu așa de tîrziu, șopti el din întuneric. Ea nu-l mai vedea deloc.

— Bună seara.

— Bună seara, doamnă. Ea se opri și privi în umbra udă. Putea doar să-i deslușească silueta în noapte.

— De ce ai spus așa?

— Nu știu. Așadar, bună seara.

Ea se afundă în noaptea sumbră și materială. Găsi porțița deschisă și se strecură pînă în odaia ei fără să fie văzută. Tocmai închidea ușa cînd auzi sunînd gongul. Dar era hotărîtă să-și facă întîi baia. Nu putea renunța la baia ei. „Dar e ultima oară că sînt în întîrziere. E prea enervant”.

A doua zi nu se duse în pădure. îl însoți pe Clifford la Uth-waite. Clifford putea acum să iasă cîteodată în automobil. Avea un șofer voinic care Q ajuta la coborît. Dorea să-l vadă pe Leslie Winter care locuia la Shipley Hall lîngă Uthwaite. Winter era unul din bogații proprietari de mine care se înmulțiseră sub

110

domnia regelui Eduard. Regele Eduard venise de multe ori la Shipley, pentru vînătoare. Castelul era împărțit și mobilat cu multă eleganță, căci Winter, holtei bătrîn, se mîndrea cu ordinea gospodăriei sale. Leslie Winter avea oarecare afecțiune pentru Clifford; dar nu-l prețuia prea mult, din pricina literaturii lui. Bătrînul era din școala regelui Eduard și credea că viața e **viață**, dar ca să mîzgălești hîrtia e cu totul alt lucru. Față de Con-stance, Winter se arăta totdeauna cavaler. O găsea atrăgătoare, rezervată și prea bună pentru Clifford. Păcat însă că nu-i putea dărui nici un moștenitor pentru Wragby. El însuși nu avea moștenitori.

Constance se întreba ce-ar spune Winter dacă ar ști că pădurarul lui Clifford îi era amant și îi spunea în dialect: „trebuie să mi te-aduci într-o zi la pavilion”. Ar disprețui-o desigur, căci simțea în el ura împotriva celor din altă clasă. **Dacă** ar fi avut un amant din clasa lui, n-ar fi disprețuit-o, căci Con-stance avea o înfățișare de feciorelnică modestie și de supunere, și părea făcută pentru dragoste.

Constance era tot mai **preocupată de legătura ei cu pădurarul**. La urma urmei, **domnul Winter, care era într-adevăr un gentleman și un om de lume, o trata ca pe o ființă distinsă**.

Nu se duse în pădure **nici a doua zi, și nici în ziua următoare**. Nu se duse atîta vreme cît simți că **omul o aștepta, o dorea**. Dar a treia zi fu tulburată și agitată. Nu voia însă să se ducă în pădure și să-și desfacă picioarele **înaintea acestui om**. Căută tot ce ar fi putut să-i ocupe timpul: **un drum la Sheffield, vizite la vecini, însă numai gîndul la acele lucruri îi făcea silă**. În sfîrșit, se hotărî **pentru o plimbare, nu în pădure ci în direcția opusă**; se va duce la Marehay, trecînd prin mica poartă de fier, de cealaltă parte a parcului. Era o zi de primăvară, calmă și cenușie, aproape caldă. Mergea fără să privească în jur, cufundată în gînduri de care de-abia dacă își dădea seama. Fu brusc trezită din visare de lătrăturile zgomotoase ale cîinelui fie la ferma Marehay.

Pășunile sale se întindeau pînă la barierele parcului Wragby, astfel încît proprietarii îi erau vecini. Dar trecuse destulă vreme de cînd Constance nu-i mai vizitase.

- Bell! strigă ea marelui bull-terrier alb. Bell! m-ai uitat? nu mă mai recunoști? îi era frică de cuni. Bell se dădea înapoi lătrînd; și ea ar fi vrut să treacă prin curtea fermei ca să ajungă la drumul domeniului.

Apăru doamna Flint. Era o femeie de vîrsta Constancei. Fusese institutoare; Constance o considera cam ipocrită.

- Cum, a venit Lady Chatterley?

111

Și ochii Doamnei Flint străluciră pe cînd fața i se înroși ca aceea a unei domnișoare.

— Bell! Bell! Ce înseamnă asta? Latri la Lady Chatterley! Bell! Stai cuminte.

Alergă și lovi dinele cu un șervet pe care îl ținea în mînă; apoi se apropie de Constance.

— Mă cunoștea altădată, spuse Constance întinzîndu-i mîna.

— Desigur că o cunoaște pe doamna. Vrea numai să fie luat în seamă, răspunse doamna Flint, primitoare și privind-o pe Constance cu emoție. Dar e atîta vreme de cînd nu v-am văzut! Și nădăjduiesc că vă e mai bine.

— Mulțumesc, mă simt foarte bine.

— Nu v-am văzut aproape toată iarna. Vreți să intrați să vedeți copilașul?

— Sînt... zise Constance șovăind. Bine, dar numai pentru o clipă.

Doamna Flint intră repede în casă pentru a face ordine și Constance o urmă, întîrziind puțin în bucătăria întv .ecoasă unde ceainicul fierbea pe foc. Doamna Flint reapăru:

— Scuzați-mă, vă rog. Vreți să treceți pe aici?

Intrară în sufragerie, unde un copilaș stătea pe covorul dinaintea căminului, iar masa era servită neglijent pentru ceai. O tînă servitoare, timidă și sîngace, se retrăgea pe culoar.

Copilașul era o făptură foarte vioaie, de aproape un an, cu părul roșu ca al tatălui său și cu ochii de un albastru deschis. Era o fetiță. Stătea între perne, jucîndu-se cu păpușile.

— Ce dulce e, zise Constance. Și cum a crescut. S-a făcut o adevărată domnișoară.

La naștere îi dăruise copilului un șal, iar de Crăciun niște rațe de celuloid.

— Ei, Josefine! Cine a venit să te vadă? Lady Chatterley? Tu o cunoști pe Lady Chatterley, nu-i așa? Mica vietate o privea liniștită pe Constance. Titlul de Lady nu-i făcea încă nici o impresie.

— Nu vrei să vii la mine?

Copilașul arătînd o desăvîrșită indiferență, Constance îl luă de pe jos și-l puse pe genunchi.

„Ce plăcut și ce cald e să ai un copil pe genunchi. Micile brațe, micile piciorușe, lovind, impertinente” se gîndi.

— Tocmai luam ceaiul. Luc s-a dus la tîrg, așa încît pot lua ceaiul cînd vreau. Nu vreți să sorbiți o ceașcă, Lady Chatterley? Cred că sînteți obișnuită cu lucruri mai bune, dar în sfîrșit...

Constance acceptă, cu toate că nu-i făcu nici o plăcere

această aluzie la obiceiurile ei. Fură scoase la iveală cele mai bune cești și cel mai frumos ceainic.

De ce atîta osteneală?

Constance luă o ceașcă de ceai, care era puțin cam tare cîteva excelente tartine și dulceață de prune.

Doamna Flint radia de mulțumire.

E un ceai cam modest.

E mai bine decît acasă, mărturisi Constance cu sinceritate

O exclamă doamna Flint, care firește, nu l dădu crezare

Constance se ridică

Trebuie să plec Soțul meu nu știe unde sînt Nici n-o să-i treacă prin minte că sînteți aici! exclamă doamna Flint înecîntată.

Rămîi cu bine, Josefine, spuse Constance sărutînd copilașul și mîngîindu-i buclele roșii.

Doamna Flint ținu neapărat să deschidă ușa cea mare care era zăvorîtă și Constance trecu în grădinița ce se întindea înaintea casei și pe care o împrejmuia un gard de nuiele. De-a lungul cărării se ridicau două rînduri de răsaduri

Ce flori frumoase, spuse Constance. Doamna Flint începu să culeagă în grabă

Destul, destul!

Ajunseră la micul grilaj al grădinii În ce parte mergeți? Prin domemu

Stați puțin.. Ah, da, grilajul e închis O să trebuiască să-sănți

Știu să mă cațăr.

— Aș putea să vă însoțesc pînă la marginea îngrăditurii. Străbătură pășunea săracă, devastată de iepuri. în pădure

păsările își cîntau cîntecul lor de seară. Un om chema cele din urmă vaci care mergeau leneșe pe pășunea tocită ca o șosea.

— Au întîrziat astă-seară cu mulsul. Au aflat că Luc se va întoarce abia la noapte.

Ajunseră la îngrăditura în spatele căreia se întindea pădurea de brazi tineri.

în iarbă era o sticlă goală.

— Asta e sticla pădurarului; e pentru lapte. l-l aducem pînă aici și el vine să și-l ia.

— Cînd? întrebă Constance.

— Cînd trece pe aici. Cîteodată dimineața. La revedere, Lady Chatterley. Și mai veniți pe la noi. Mi-ați făcut o mare

112

8Comanda nr.520

113

plăcere.

Constance se cațără pe gard și porni pe cărarea strimță dintre brazi. Doamna Flint-se înapoie în fugă prin pășune sub largă ei pălărie de institutoare. Constancei nu-i plăcea partea aceasta a pădurii; o găsea prea deasă, tristă, sufocantă. Se grăbea, cu capul în jos, gândindu-se la copilașul doamnei Flint. Era adorabil, dar va avea picioarele cam scurte, la fel ca tatăl său. Ce bucurie să ai un copil și ce mândră era doamna Flint! Avea un lucru pe care nu-l avea Constance, pe care pe cât se părea cel puțin, nu putea să-l aibă. Da, doamna Flint se mândrea cu maternitatea ei. Și Constance fusese puțin geloasă. Fu brusc smulsă din visare și scoase un strigăt. Un om se afla dinaintea ei. Era pădurarul.

— Cum, dumneata? spuse el, mirat.

— Când ai venit? întrebă ea gîfîind.

— Dar dumneata? Ai fost la colibă?

— Nu, nu, am fost la Marehay.

Se uită la ea, cu o privire curioasă; și ea își plecă fruntea cu un vag sentiment de vină.

— Și mergeai acum la colibă?

— Nu, mi-e cu neputință. M-am oprit la Marehay Nimeni nu știe unde sînt. Am întîrziat. Trebuie să mă grăbesc.

— Mă părăsești, spuse el cu un surîs vag, ironic.

— Nu, nu. Nu asta. Numai că...

— Ce? Atunci ce?

Și se apropie de ea cuprinzînd-o cu brațele.

— Oh! nu acum, nu acum, strigă Constance, încercînd să-l respingă.

— De ce nu? Nu e decît șase. Ai timp o jumătate de oră și te vreau.

O ținea strîns și ea îi simțea graba, dorința. Vechiul instinct o îndemna să lupte, dar acum era în ea ceva mort, greu. Trupul bărbatului o voia; și ea nu avea tăria de a se împotrivi.

— Vino, pe aici, șopti el, trăgînd-o spre brazii tineri și deși. Se întoarse o clipă și ea îi văzu ochii strălucitori, sălbatici.

Dar simțea că-și pierduse orice voință. O greutate stranie îi apăsa pieptul și se lăsă în voia lui.

O conduse printre copacii plini de ace, pînă într-un loc unde era rariște, cu o grămadă de tufișuri moarte. Așternu cîteva crengi pe jos, își puse haina deasupra și o sili să se așeze acolo, sub copaci, ca un animal, în vreme ce el, în cămașă și în pantaloni, aștepta privind-o ca hipnotizat. Se aplecă deasupra-i, și o cuprinse rupîndu-i centura, dar femeia stătea, parcă indiferentă, fără vlagă și nu se clinti, nici nu gemu cînd el o

114

pătrunse. O clipă rămase nemișcat, încordat, fremătînd. Apoi, odată cu prima lui opintire, fiorii se treziră și o străbătură, făcînd-o să freamăte la rîndul ei. Era ca un sunet de clopot suind din val în val spre un pisc tot mai depărtat. Ea stătea nemișcată, fără să-și audă strigătele pe care nu le conținea o clipă, pînă la sfîrșit. Dar sfîrșitul veni prea repede: de data asta era altfel, cu totul altfel. Nu se putea încorda și agăța de el, nu putea decît să aștepte, să aștepte și să geamă, în timp ce îl simțea depărtîndu-se, sătul, gata să alunece afară din ea. Și sexul ei rămînea deschis ca o anemonă de mare sub flux, se căznea să mai întîrzie înăuntru carnea aceea străină, fremătătoare. Și Constance simți ritmuri stranii urcînd în ea, întinzîndu-se, umplînd golul căscat al sufletului ei și atunci reîncepu inefabila mișcare, care nu mai era cu adevărat o mișcare ci niște vârtejuri de senzații ce pătrundeau tot mai adînc în carnea ei, pînă cînd nu mai fu decît un val concentric de senzații, și își auzi strigătele ieșite din cele mai adînci întunecimi ale vieții. Bărbatul se sperie ascultînd vocea aceea de nerecunoscut, simțind zvicnetele trupului în care se golea, dar nu se putea opri. Tîrziu, foarte tîrziu se desprinseră unul de altul și rămaseră acolo nemaîștiind nimic, departe de lume.

Dar în cele din urmă el o sărută, o acoperi și începu să se îmbrace. Ea rămăsese întinsă privind arborii, incapabilă să se miște. El stătea în picioare, trăgîndu-și pantalonii, uitîndu-se împrejur. Totul era liniștit și mort în afară de căteaua care stătea întinsă cu botul pe labe.

El se așeză iar în desiș, strîhse în tăcere brațul Constancei.

— Ce bine e așa. Cei mai mulți oameni își sfîrșesc viața fără să fi cunoscut cu adevărat plăcerea, spuse, vorbind ca într-un vis.

— Adevărat? Ești fericit? Își întoarse ochii spre ea.

— Fericit, da. Se aplecă și o sărută; și ea simți că va trebui întotdeauna să o sărute astfel.

în sfârșit se ridică și ea.

— Se întâmplă rar ca un bărbat și o femeie să cunoască plăcerea în același timp?

— Destul de rar. Asta se vede după aerul rece și plictisit al oamenilor.

Vorbea parcă fără voie, regretând că începuse.

— Ai simțit plăcerea asta și cu alte femei, tot așa? O privi amuzat.

— Nu știu.

Ea înțelese că el nu-i va spune decât ceea ce va vrea să-i spună. îl privi și pasiunea o cutremură pînă în măruntaie.

115

Rezistă pe cît putu, simțind însă că e cu desăvîrșire pierdută

El își puse vesta și htuna și își tăie drum printre brazi pînă

la cărare

Ultimele raze ale soarelui atingeau pădurea.

Pleacă singură. E mai bine așa.

Ei nu-i venea să-l lase să plece Dar cîinele aștepta nerăbdător, iar bărbatul nu mai părea să aibă nimic de spus.

Constance se înapoie încet, înțelegînd profunzimea acelui „altceva” care se desăvîrșea în ființa ei. Un alt „eu” trăia în ea, topit, arzător, și din întreg acest „eu” își adora amantul. Îi adora pînă în a și simți genunchii slăbindu-i în mers. Era fericită, vie vulnerabilă, aidoma celei mai naive femei. Era ca și cînd ar fi avut un copil în ea Ca și cum ființa l s ar fi umplut cu o viață nouă care era ca o povară și totuși atît de plăcută

Dacă aș avea un copil, își spuse Și brațele l se muiau la gîndul ăsta și înțelegea imensa diferență între a avea un copil numai pentru sine și a avea un copil de la un bărbat pentru care pîntecele l se înfioară de dorință. Ideea de a avea un copil de la un bărbat pe care îl adora părea să o transforme, s-o facă să se adîncească pînă în centrul cel mai profund al feminității, pînă în somnul creațiunii

Nu numai pasiunea ei era nouă, ci și această avidă adorare De asta îi fusese întotdeauna teamă, știind că și-ar putea pierde toată stăpînirea; îi era frică să nu se piardă pe sine, să nu se șteargă, și ea nu voia aceasta, nu voia să devină o sclavă. Îi era teamă de această adorare și totuși nu voia să lupte împotriva ei Știa că ar putea să lupte Avea în ea un diavol al încăpățînării care ar fi putut să înfrunte crescînda dorință din măruntaiele ei și să o înfrîngă Și acum încă ar mai putea învinge, cel puțin așa credea, și ar putea stăpîni pasiunea și ar putea-o modela după voința ei

Am mers pînă la Marehay și-am luat ceaiul cu doamna Flint, îi spuse lui Clifford. Vroiam să văd copilul. Era adorabil, un îngerăș! Flint era în tîrg, așa că ea și cu mine am luat ceaiu) împreună. Te-ai întrebat unde am fost?

Da, m-am întrebat, dar mi-am închipuit că ai rămas un deva la ceai, spuse Clifford cu gelozie. Simțea ceva nou în ea, ceva ce nu putea pricepe; dar punea totul pe seama copilașului. Credea că ceea ce o făcea să sufere pe Constance era faptul că n-avea și ea un copil.

— V-am văzut străbătînd parcul pînă la grilajul de fier doamnă, interveni doamna Bolton; așa că m-am gîadit că ați făcut o vizită la parohie.

— Am vrut să merg, dar pe urmă m-am dus la Marehay.

116

Privirile celor două femei se întîlniră. Ochii doamnei Bolton, cenușii și severi, aceia ai Constahcei albaștri, straniu de frumoși. Doamna Bolton era aproape sigură că Constance avea un amant; dar cum de era cu puțință? Unde găsise un bărbat?

Oh! E așa de bine pentru dumneavoastră să ieșiți și să faceți vizite cîteodată. Chiar îi spuneam domnului Clifford că l-ar prinde extrem de bme doamnei dacă ar mai ieși în lume.

Da, sînt foarte fericită că am fost la Marehay, și ce iăger de copil. Are părul de un roșu închis și ochi de porțelan albastru Desigur, e o fetiță, altfel n-ar fi așa de îndrăzneță

Aveți dreptate doamnă; toți cei din familia Flint au fost îndrăzneți și șireți

N-ai vrea să-i vezi, Clifford⁹ I-am invitat la un ceai ca să-i poți vedea.

Pe cine? întrebă el în silă, privind-o pe Constance

Pe doamna Flint cu copilașul, pentru luna viitoare

îi poți primi sus, la tine.

Cum, nu vrei **să** vezi copilul?

Ba da, vreau, dar nu-mi trece prin minte să stau cu ei tot timpul la ceai.

— Oh! exclamă Constance privindu-l cu ochii mari, voalați. Nu-l mai vedea cu adevărat. Devenise parcă un altul.

O să fie un ceai foarte plăcut la dumneavoastră, doamnă, și doamna Flint o să se simtă mai bine dacă Sir Clifford nu va fi de față.

Doamna Bolton era sigură că Constance avea un amant. Dar cine era? Cine? Poate că doamna Flint o va ajuta să afle.

Constance nu voi să facă baie în seara aceea. Gîndul de a fi fost atinsă de mîiniJe **Iui**, amintirea cărnii lui lipite de a ei, îi deveniseră ceva scump.

Clifford părea indispus. N-o lăsă să plece după masă; și ea, care ar fi vrut atît de **mult să fie singură!**

— Citește-mi ceva, H rugă Constance.

— Ce vrei, versuri, proză sau teatru?

— Citește-mi din Racine.

Fusese pe **vremuri o specialitate al lui de a citi din Racine cu toată pompa** marelui stil francez. Dar acum **părea intimidat. Ar fi preferat să asculte radioul. Constance se apucase de cusut; lucra la o hăinuță de mătase galbenă tăiată dintr-una din rochiile ei, pentru copilașul doamnei Flint. O croise în timpul dintre** întoarcerea ei de la plimbare **și cină; și lucra, în timp ce el continua să citească.** În adîncul ei simțea zbuciumul pasiunii ca ecoul unor dangăte profunde.

Clifford îi spuse ceva despre **Racine. Ea prinse prea tîrziu**

117

înțelesul cuvintelor lui.

— Da, spuse ridicîndu-și ochii înspre el, e admirabil.

El fu înfricoșat de strălucirea ciudată a ochilor ei. Ședea acolo și nu păruse niciodată atît de imobilă. Îl fascina, îi lua parcă puterile, îl amețea ca un parfum. Fără vlagă, își continuă lectura. Și sunetul gutural al limbii franceze era pentru ea ca un vînt prin hornuri. Nu izbutea să prindă nici o silabă din Racine. Plutea în fericirea propriilor sale visuri, ca o pădure care simte apropierea unei primăveri înmugurite. Și simțea alături de ea, în această lume nouă, bărbatul, bărbatul fără de nume.

Dar vocea lui Clifford se auzea mereu cu sunete gîlgîite. Ce extraordinar părea, aplecat peste carte, civilizat, cu umerii lui largi, și fără picioare. Ce ființă stranie, înzestrată cu o voință puternică, rece, inflexibilă, dar fără nici o căldură. Una din ființele fără suflet ale viitorului. Se înfiora. Numai că dulcea flacăra a vieții era mai puternică decît teama de el.

Lectura se sfîrșise. Ridică ochii și tresări văzîndu-l pe Clifford că o privește palid și încruntat, cu o expresie plină de ură.

— Citești atît de bine din Racine...

— Aproape tot atît de bine pe cît știi tu să ascuți, spuse el cu cruzime. La ce lucrezi?

— Fac o hăinuță pentru copilașul doamnei Flint.

El își întoarse capul. Un copil, un copil. Nu încetase deci să se gîndească la asta.

— La urma urmei, continuă el pe un ton declamator, poți găsi în Racine orice vrei. Emoțiile ordonate și stilizate sînt mai utile decît emoțiile primare.

— Da, sigur.

— Lumea modernă n-a făcut decît să vulgarizeze sentimentele lăsînd să slăbească hăturile rațiunii. jCeea ce ne trebuie e controlul spiritului clasic.

— Da, repetă ea; și a privea cum asculta radioul cu o față lipsită de expresie. Oamenii se prefac că au emoții și, în realitate, nu simt absolut nimic. Iată ce înseamnă să fi romantic.

La drept vorbind, Clifford se simțea fără vlagă. Seara asta îl obosise. Ar fi preferat tovărășia cărților lui tehnice, pe aceea a directorului din minele sale, sau pe a radioului.

Doamna Bolton intră în odaie, aducînd două pahare cu lapte; unul era pentru Clifford, celălalt pentru Constance, care fu încîntată să poată pleca după ce își bău laptele și să nu fie obligată să-l ajute pe Clifford să se culce.

— Noapte bună Clifford. Somn ușor. Versurile lui Racine te pătrund ca un vis. Noapte bună.

Ajunsesse la ușă. Plecă fără să-i fi dat sărutul de fiecare

seară. Clifford o privi cu asprime și din nou fu cuprins de spaima nopții. Nu era decît un pachet de nervi. Și cînd nu se încorda în muncă cu o revărsare subită de energie, sau cînd nu era adîncit în ascultarea radioului ca într-o plutire, atunci îl apuca spaima, sentimentul unui gol primejdios. Îi era

frică. Constance ar fi putut să-l apere dacă ar fi vrut. Dar ea nu voia. Era rece, nesimțitoare la tot ce făcea pentru ea. El îi dăruia viața lui și ea era atât de nedreaptă...

Acum era obsedată de gândul unui copil. Ar fi vrut să fie un copil al ei, numai al ei. De ce nu și al lui? La urma urmei, Clifford era sănătos. Arăta foarte bine, cu fața roșie, cu umerii solizi, cu pieptul larg. Se îngrașă. Și totuși, îi era frică de moarte. Un gol grozav părea să-l amenințe, o prăpastie.

Ochii lui căpătaseră o privire ciudată, piezișă. Era curios aerul acesta de sfidare, ca și cum ar fi învins viața împotriva vieții: „Cine poate cunoaște misterele voinței, căci aceasta e mai puternică chiar decât îngerii”. Ceea ce îl înspăimînta cel mai mult erau nopțile în care nu putea dormi. Atunci era într-adevăr îngrozitor: neantul 2 asalta din toate părțile.

Dar acum putea să o sune pe doamna Bolton. Venea tot deauna, în rochie de casă, cu părul împletit în coadă pe spate, cu o înfățișare feciorelnică, cu toate că părul ei brun avea fire albe. Îi făcea cafea sau ceai, juca cu el șah ori pichet. Avea acea ușurință feminină pentru jocuri, și chiar pe jumătate adormită juca destul de bine șah pentru ca el să o găsească vrednică de osteneala de a o bate. Stăteau așa, în tăcuta intimitate a nopții, sau ea ședea și el sta întins pe pat sub lumina lămpii de birou, ea ființă de somn, el de spaimă; și jucau. Apoi luau o ceașcă de cafea și un biscuit, schimbînd cîte o vorbă în liniștea nopții. Dar în noaptea asta, ea se întreba cine putea fi amantul doamnei Chatterley. Se gîndea la Ted al ei, mort de atîta vreme, dar niciodată cu adevărat mort pentru ea. Și cînd se gîndea la el, vechea ei ură împotriva lumii se deștepta din nou, mai ales împotriva stăpînilor pe care îi acuza că-l omorîseră. Nu era adevărat. Dar pentru ea, sentimental vorbind, era. În somnolența ei, gîndul la Ted și gîndul la amantul doamnei Chatterley se amestecau; simțea că avea de împărțit cu cealaltă femeie o mare nemulțumire împotriva lui Sir Cufford și a întregii ordini pe care o reprezenta el. Și în același timp juca pichet cu el; și era un izvor de adevărată plăcere să joci pichet cu un baron.

La cărți, el juca totdeauna pe bani. Asta îl ajuta să se uite pe sine: și de obicei cîștiga; în seara asta de pildă cîștiga. Așa că n-ar fi vrut să se culce înainte de a veni zorii. Din fericire, zorii

118

119

se arătau pe la patru și jumătate

Constance era în pat, dormind adînc în timpul acesta. Dar pădurarul nu putea să doarmă. Închisese cotețele, făcuse rondul prin pădure și se întorsese acasă pentru cină

Stătea lîngă foc. Se gîndea la copilăria lui, la Tavershall și la cei cinci-șase ani de căsătorie. Se gîndea la nevastă-sa cu amărăciune, ca întotdeauna. Nu o mai revăzuse din 1915 primăvara cînd intrase în armată. Și ea trăia acolo, la mai puțin de trei mile depărtare. Nădăjduia să nu o mai revadă niciodată. Se gîndea la viața lui departe, în Indu, în Egipt și iar în Indu viața fără griji, alături de cai, colonelul care ținea la el și pe care îl iubea, cei cîțiva ani cîți a fost ofițer, locotenent, gata să devină căpitan. Apoi, moartea colonelului doborât de o pneumonie și marea primejdie în care fusese el însuși, sănătatea lui distrusă, demisia din armată și întoarcerea în Anglia.

Amînase mereu viața. Își închipuise că va fi în siguranță, măcar cîtăva vreme, în pădure. Rolul lui se reducea la a crește fazani. Credea că va fi singur, în afara vieții, și nu dorea nimic altceva. Oricum trebuia să se stabilească undeva, și acesta era locul în care se născuse. Maică-sa trăia încă: și asta era ceva, cu toate că niciodată nu ținuse prea mult la ea. Ar fi putut continua să trăiască fără să se vadă cu nimeni și fără speranță.

Era cu totul descumpănit. De cînd fusese ofițer și se amestecase cu ceilalți ofițeri și funcționari civili, cu femeile și familiile lor, pierduse orice ambiție de „a ajunge”. Exista în clasa de sus și în clasa mijlocie, așa cum le cunoscuse, o lipsă de viață care îl îngheța și îl făcea să-și dea seama cît era de diferit de oamenii aceia.

Atunci se întorsese în clasa lui. Ca să găsească ceea ce uitase în anii de absență, o micime a sentimentelor și o vulgaritate care i se păreau greu de suportat.

Acum admitea marea însemnătate a felului de a fi. Recunoștea cît de important era să te prefaci că puțin îți pasă de bani și de alte amănunte ale vieții. Dar între oamenii din popor nu exista prefăcătorie. O pence mai mult sau mai puțin la prețul slăninei era mai importantă decît o schimbare a Evangheliei. Și totuși, dacă ești sărac și nenorocit, nu se poate să nu te gîndești la asta... Oricum, aceasta părea să fie singura preocupare a oamenilor. Grijă banului, ca un imens caiber, îi rodea pe indivizii tuturor claselor. El refuza însă să se preocupe de bani.

Și atunci? Ce mai putea oferi existența în afara grijilor pentru bani? Nimic.

Totuși putea trăi numai cu palidă satisfacție de a fi singur și de a crește fazani care vor sfîrși pria a fi

uciși pentru un prînz
de boieri. Cîtă zădărnicie..

Dar la ce bun să te mai gîndești? Trăise fără gîndun, fără griji pînă cînd intrase în viața lui femeia aceasta. Era cu zece ani mai bătrîn decît ea; și avea o mie de ani de experiență în plus Legătura dintre ei se strîngea; vedea apropiindu-se clipa în care nu se vor mai putea dezlega și vor fi siliți să-și refacă viața unul prin celălalt.

Ce se va întîmpla atunci? Va trebui să o ia de la capăt fără nimic din ceea ce trebuie ca să o iei de la capăt⁹ Va trebui s-o tragă după sine pe Lady Constance? Va trebui să aibă o groaznică ceartă cu soțul infirm și o ceartă oribilă cu propria lui nevastă care îl ura? Ce mizerie, Doamne, ce mizerie! Și nu mai era tînăr Nu era nici de felul acelora care nu-și fac nici o grijă

Dar chiar dacă ar scăpa, ea de Sir Clifford și el de nevaS' tă-sa, dacă și-ar obține libertatea, ce vor face? Cum își vor trăi viața? Nu putea să fie un fel de parazit trăind din averea acestei femei și din modesta lui pensie..

Nu izbutea să se odihnească, nici măcar să stea culcat După ce stătuse pînă aproape de miezul nopții pierdut în gîndurile lui amare se ridică deodată, își luă haina și pușca.

Vino, fetițo, spuse cățelei, o să ne simțim mai bine afară.

Noaptea era înstelată, dar fără lună. Făcu un rond lent, pășind fără zgomot. Singurul lucru de care trebuia să se ferească erau cursele pe care minerii, mai ales cei de la Stacks-Gate le puneau iepurilor, în partea dinspre Marehay. Însă era anotimpul iubirii și chiar și minerii îl respectau. Totuși, acest rond în căutarea braconierilor îi mai calmă nervii.

Dar, după ce făcuse, prudent, înconjurul întregului său domeniu - era o plimbare de aproape cinci mile - se simți obosit. Se urcă pe vîrfurile colinei și privi împrejur. Nici un zgomot - doar vuietul vag și neregulat al minei de la Stacks-Gate, unde munca nu se întrerupea niciodată. Și nu se vedea nici o lumină, în afară de șirul strălucitor al celor de la uzine. Lumea dormea, întunecată. Se făcuse două și jumătate.

Era frig. Tuși. Un curent rece sufla peste colină. Se gîndea la femeie. Acum ar fi dat tot ce avea, tot ce ar fi putut vreodată să posede, numai să o aibă lîngă el, să stea amîndoi sub o singură cuvertură!

Se duse la colibă, se înveli și se întinse pe jos ca să doarmă. Nu putu. Îi era frig. Și apoi simțea dureros sărăcia singurătății sale. O voia pe Constance: să o poată atinge, să o țină strîns lîngă el într-o clipă de plinătate și somn...

Se sculă și ieși, îndreptîndu-se de data asta spre grilajul parcului, apoi o luă încet pe cărarea spre castel. Era aproape ora

120

121

patru, văzduhul avea o limpezime rece, dar .zoru nu se arătau încă. Era atît de obișnuit cu întunericul încît vedea împrejurul lui fără nici o greutate. Castelul îl atrăgea ca un magnet. Voia să fie aproape de femeie. Poate că ar putea-o chema la el sau ar găsi un mijloc să ajungă pînă la ea. Urcă spre castel.

Ajunse în vîrfurile colinei, înconjură marii arbori, intră pe aleea care făcea o curbă acoperită de iarbă dinaintea intrării. De aici, putea să vadă mărăștii fagi ce se înălțau pe platoul din fața casei și se detașau sumbru în aerul dimineții. Mai încolo, clădirea joasă, lungă, întunecoasă cu o singură lumină la parter: camera lui Sir Clif

ford.

Dar era acolo femeia în a cărei mînă se găsea capătul firului subțire ce îl trăgea atît de înduplecat? Nu știa.

Se apropie puțin, cu pușca în mînă, supraveghind casa Poate că și acum ar mai putea s-o găsească, să ajungă pînă la ea, într-un fel oarecare. Nu părea greu de pătruns în casă: se simțea la fel de îndemînatec ca un spărgător. De ce să nu se ducă pînă la ea?

Stătea acolo, nemișcat, în așteptare, în timp ce aurora limpezea cerul în spatele lui. Văzu stingîndu-se singura lumină. Dar nu o văzu pe doamna Bolton apropiindu-se de fereastră, îndepărtînd perdelele de mătase, pentru ca Sir Clifford să fie sigur că ziua venise. Stătea acolo, orbită de somn, și deodată tresări: jos, pe alee, era un om. Se trezi de tot și începu să pîndească, dar fără să facă nici cel mai mic zgomot care l-ar fi putut tulbura pe Sir Clifford.

Lumina zilei începuse să inunde lumea și silueta de afară părea să se facă mai mică și să se precizeze. Deosebi pușca, ghetrele, haina prea largă. Nu cumva era Olivier Mellors, pădurarul? Ba da, căci alături

era dinele lui, mirosind ici-colo și așteptându-și stăpînul.

Dar ce voia? Să-i trezească pe cei din casă? De ce stătea înfîpt acolo, ca tras în țepă, cu ochii la castel?

Dumnezeule! Adevărul o străbătu ca un fulger. El era amantul doamnei Chatterley! El, el! Ce întîmplare! Dar și ea, Ivy Bolton fusese puțin îndrăgostită de el; Mellors avea pe atunci șaisprezece ani și ea douăzeci și șase. Era pe vremea cînd își făcea studiile de infirmieră; o ajutase mult la anatomie și la alte materii pe care trebuia să le învețe. Era deștept, obținuse o bursă la colegiul din Sheffield; și apoi, după toate acestea, devenise potcovar fiindcă, spunea el, îi plăceau caii, dar în realitate pentru că îi era frică să înfrunte viața; dar asta n-ar fi mărturisit-o pentru nimic în lume.

Era însă un băiat drăguț și se pricepea să explice orice

lucru. Tot atît de inteligent ca Sir Clifford; se avea întotdeauna bine cu femeile, mai bine decît cu bărbații, cel puțin așa se spunea. Și la urmă se însurase prosteste cu acea Bertha Coutts. Nu era de mirare că lucrurile n-au mers. El a fost plecat ani de-a rîndul, în tot timpul războiului; devenise locotenent. Și să te întorci la Tavershall ca pădurar! Sînt într-adevăr oameni care nu știu să-și folosească norocul!

Vorbea din nou dialectul poporului, deși ea, Ivy Bolton, știa că atunci cînd voia, putea vorbi ca un gentleman.

Așadar, Lady Chatterley se lăsase cucerită de farmecul lui. Ei bine, nu era cea dintîi. Dar, oricît! Un băjat din Tavershall, născut și crescut în sat, amantul doamnei Chatterley din Wragby Hali! Pe legea mea, ce palmă pentru acești mari și puternici Chatterley!

Afară, Mellors înțelegea că toate astea sînt fără folos. „Să vrei să ieși din singurătatea ta nu servește la nimic; trebuie să te agăți de ea toată viața, iar golul nu va fi umplut decît din timp în timp!”

Deodată, dorința aprinsă care îl atrăgea spre femeie muri. O zdrobise pentru că așa voia. Fiecare trebuia să facă un pas către celălalt. Dacă ea nu se apropia de el, nu o va urma. Nu trebuia s-o facă. Se pregăti să plece, acceptîndu-și din nou singurătatea. Știa că era mai bine așa. Ea trebuia să vină la el; nu folosea la nimic să se tîrască la picioarele ei.

Doamna Bolton îl văzu îndepărtîndu-se, cu dinele alergînd după el.

— Bine, bine, își spuse. Nu mă gîndisem de loc la Mellors și tocmai la el ar fi trebuit să mă gîndesc. A fost foarte drăguț cu mine cînd l-am pierdut pe Ted. Dar el ce-ar spune dacă ar ști?

Aruncă o privire victorioasă spre Clifford, care adormise, și ieși încet din cameră.

122

CAPITOLUL XI

Constance se duse să facă puțină ordine într-urii din poduri. În Wragby se aflau mai multe. Castelul era o adevărată magazie de mobile; nu se vindea niciodată nimic. Tatăl lui Sîr Geoffrey iubise pictura, iar mama lui mobilele italiene din secolul XVI. Sir Geoffrey apreciasse vechile scrinuri sculptate, de biserică. Și tot așa, din generație în generație - Clifford colecționa tablouri moderne la prețuri foarte modeste. Se aflau în pod tablouri urîte de Landseer și cuiburi triste de păsări de William Henry Hunt - o îngîmădire de academism mediocru. Constance se hotărî să revizuiască toate acestea și să facă ordine.

Găsi învelit cu grijă spre a fi pus la adăpost de lovituri și de colb vechiul leagăn de familie din lemn de palisandru. îl despacheta. Avea un anume farmec. îl privi îndelung.

— Ce păcat că nu poate servi la nimic, spuse doamna Bolton, care o ajuta pe Constance; cu toate că un leagăn ca acesta e astăzi demodat.

Ar putea servi încă, aș mai putea avea un copil, spuse Constance, cu un aer indiferent, ca și cînd ar fi fost vorba de o pălărie nouă.

— Vreți să spuneți că starea lui Clifford s-ar putea îmbunătăți, bolborosi doamna Bolton.

— Nu, chiar în starea în care e, la urma urmei n-are decît o paralizie mușchiulară. Nu e atins *el însuși*, spuse Constance, mințind așa cum ai respira.

Clifford îi băgase această idee în cap: „De bună seamă mai pot avea încă un copil. Nu sînt într-adevăr mutilat. Impotența ar putea foarte ușor să înceteze, chiar dacă mușchii șalelor și ai picioarelor vor rămîne paralizați”. Căci, uneori i se părea - mai ales în perioadele de energie, cînd muncea cu atîta rîvnă la problema minelor - că neputința lui sexuală trebuia să înceteze. Constance îl privise cu groază. Dar era destul de inteligentă ca să găsească o armă în această sugestie a lui Clifford. Căci ea va avea un copil dacă va putea; dar nu al baronului Chatterley.

124

Doamna Bolton se opri o clipă uimită, cu respirația tăiată. Apoi își dădu seama că era numai o viclenie că nu trebuia să se încreadă.

Foarte bine, doamnă, eu nu pot decât să sper și să mă rog ca așa ceva să se întâmple. Ce bucurie pentru dumneavoastră și pentru toată lumea. Doamne, un copil la Wragby¹. Ce schimbare ar aduce!

Nu-i așa⁹ spuse Constance.

Și alese trei tablouri înrămate pe care avea să le trimită ducesei de Shortlands pentru vitorul său bazar de binefacere. Aceasta era supranumită „Ducesa bazarurilor” și cerea întotdeauna întregului comitet să-i trimită obiecte pentru vânzările sale. Va fi desigur încântată de cadrele acestea și de semnăturile de academicieni regali. Va veni, poate, să-i facă o vizită de mulțumire. Cum îl înfunau vizitele acestea pe Clifford.

Dar, Dumnezeu, se gîndea doamna Bolton, te pregătești oare pentru copilul lui Ollivier Mellors⁹. Doamne, Doamne, va fi într-adevăr un copil din Tavershall într-un leagăn din Wragby¹.

Printre monstruozițările care stăteau vraște în pod se găsea și o cutie veche, din lac negru, în care se aflau toate lucrurile imaginabile perii, flacoane, oglinzi, piepteni, și chiar trei mici bnciuri în niște cutiute de siguranță, castronașe pentru săpun și tot ce mai trebuie pentru bărbierit. Tot înăuntru era un fel de mapă de scris: sugative, penițe, călimări, hîrtie, plicuri, bloc notesuri, dedesupt o cutie completă pentru cusut, cu foarfeci de trei mărimi, degetare, mătase și ață, toate acestea de cea mai bună calitate și de cea mai frumoasă lucrătură. Apoi, o mică far macie cu sticlute goale dar ale căror etichete indicau laudanum, tinctură de Myrrha, esență de cuișoare. Nimic nu fusese folosit. Și toată cutia, cînd era închisă, avea mărimea unei genți.

Necesarul era admirabil combinat și executat, o adevărată operă de meșteșugar din epoca reginei Victoria. Și cu toate acestea părea monstruos. Acel Chatterley din ordinul căruia fusese lucrat își dăduse și el seamă de asta, căci nu-l folosise niciodată.

Totuși, doamna Bolton era în extaz:

— Priviți periile acestea frumoase, atît de costisitoare; sînt pînă și periute pentru barbă. Și foarfecel! Nu s-ar putea face nimic mai frumos. E o minune.

— Așa crezi? zise Constance. Ei bine, ia-l.

— Oh! Nu, nu, doamnă.

— Ba da! Vrei să rămînă aici pînă la judecata de apoi? Dacă nu-l vrei dumneata, îl voi trimite ducesei, odată cu tablourile; Și ar fi prea mult. Da, da, ia-l.

125

Vai, doamnă! Nu știu cum să vă mulțumesc. Ei bine, nu-mi mulțumi, zise rîzînd Constance. Și doamna Bolton coborî maiestuos scările, cu marea cutie în brațe, roșie de fericire.

Domnul Betts o conduse în trăsură acasă. Adusesese și cutia pe care mai mulți prieteni fură invitați să o admire: institutoarea, nevasta farmacistului și doamna Weedon, nevasta ajutorului de casier. După ce cutia fu destul de admirată, începu să se șoptească că doamna Chatterley va avea un copil.

— Minunile nu vor înceta niciodată, zise doamna Weedon. Dar doamna Bolton părea încredințată că, dacă se va naște

un copil, va fi al lui Sir Clifford.

Puțin timp după acestea, preotul îi șopti lui Clifford.

— Putem spera într-adevăr să căpătăm un moștenitor la Wragby? Ar fi o dovadă a bunătății divine.

— Desigur, zise Clifford cu o vagă ironie și în același timp cu oarecare convingere.

Începea să creadă că copilul ar putea fi al lui.

Apoi, într-o după amiază sosi sir Winter; șaptezeci de ani, slab, imaculat, gentleman din cap pînă-n picioare, după cum îi spusese doamna Bolton doamnei Betts. Cu accentul lui cam demodat, părea un senior de altădată.

Vorbiră despre mine. Ideia lui Clifford era că din cărbuni, chiar de cea mai proastă calitate, se putea obține un combustibil concentrat care ar putea da o căldură foarte mare, dacă ar fi fost îmbibat cu aer umed, la o mare presiune. Se băgase de seamă de mai multă vreme, că sub acțiunea unui vînt puternic și umed, mina degaja o flacără strălucitoare și aproape fără miros, lăsînd numai un praf fin de cenușă.

— Dar de unde vei lua mașinile făcute ca să consume acest combustibil? întrebă Winter.

— Le voi fabrica tot eu. Sînt sigur că se pot face.

— Dacă reușești, e perfect, băiete. Și dacă îți pot fi de vreun folos, voi fi încântat. Mi-e teamă însă, că nu prea sîntem la curent cu noutățile nici eu, nici minele mele. Dar cine știe? Asta va da de lucru tuturor lucrătorilor și nu va mai fi nevoie să ne temem dacă vindem sau nu cărbunii. Excelentă idee și sper că va reuși. Dacă aș avea fii, aceștia ar avea de bună seamă proiecte pentru Shipley. În paranteză, e ceva adevărat în ceea ce se spune? Putem spera să avem un moștenitor la Wragby?

— Se spune așa ceva?

— Ei bine, dragul meu, Marshall din Fillingwood m-a întrebat, pe mine dacă e adevărat. E tot ce știu. De bună seamă, pentru nimic în lume n-aș vrea să repet așa ceva dacă nu are nici

126

o bază reală.

Ei bine, spuse Clifford, cam stîmjenit, dar cu ochii strălucitori, există o speranță.

Winter străbătu camera și îi strînse mîna.

— Copilule drag, ți-ai putea închipui dare cît sînt de bucuroși? Numai gîndul că muncești cu speranța de a avea un fiu, și că poate într-o zi îi vei folosi iar pe toți locuitorii din Tavershall mă încîntă cu adevărat!

Bătrînul era foarte mișcat.

A doua zi, Constance pune lalele galbene într-un vas de sticlă.

Constance, spuse Clifford, știai că se zvonește că vei da un moștenitor Wragby-ului?

Constance se înfiora de spaimă. Dar continuă să se ocupe aparent liniștită de flori.

Nu, răspunse ea. E o glumă sau o calomnie? Clifford tăcu o clipă și apoi răspunse:

— Nici una, nici alta. Sper că e o profeție. Constance continuă să se ocupe de buchet.

— Am primit o scrisoare de la tata, azi dimineață, zise ea. Mă întreabă dacă n-am uitat că am acceptat o invitație a domnului Alexander Cooper, la Veneția pentru iulie și august.

— Iulie și august?

- Oh! Nu voi sta chiar așa de mult. Ești sigur că nu vei putea să vii și tu?

— Nu vreau să călătoresc în afara Angliei, răspunse repede Clifford.

Constance duse florile la fereastră:

— Te supără dacă plec? zise ea. Știi că promisesem pentru vara asta.

— Cît timp vei rămîne?

— Vreo trei săptămîni. Urmară cîteva clipe de tăcere.

— Ei bine, zise Clifford încet și cu puțină tristețe, cred că voi putea suporta o absență de trei săptămîni. Dacă aș fi sigur că vei vrea să te întorci.

— Sigur că o să mă întorc, răspunse ea cu o simplitate liniștită, plină de convingere, fiindcă se gîndea la celălalt.

Clifford îi simți sinceritatea și o crezu. Crezu că se gîndea la el. Fu cu totul ușurat, și deodată, fericit.

— În cazul acesta, totul va fi bine. Schimbarea asta o să-ți facă glăcere?

Îl privi cu ochii ei albaștri.

— M-ar bucura mult să revăd Veneția, insulele din lagună,

127

cu malurile acoperite de pietre. Dar știi că detest Lido. Și nu cred că-mi va plăcea prea mult compania domnului Alexander Cooper și a doamnei Cooper. Însă, dacă va veni și Hilda și dacă vom avea o gondolă numai pentru noi, va fi foarte plăcut. Aș vrea așa de mult să vii și tu.

O spunea sincer. Ar fi vrut să-l facă fericit prin mici lucruri de felul acesta.

- Oh! Dar mă vezi pe mine la Gara de Nord sau pe cheiul de la Calais?

De ce nu? De altfel vom face întreaga călătorie în automobil.

Ar trebui să luăm doi servitori.

Nicidecum. Vom putea să ne descurcăm numai cu Field. * om găsi în orice caz încă un servitor acolo.

Clifford dădu din cap.

Nu anul ăsta, draga mea, nu anul ăsta. La anul, da, voi încerca.

Constance plecă tristă. Ce o să-i aducă anul viitor? Nici ea n-ar fi vrut să meargă la Veneția; nu acum, cînd exista celălalt. Dar se ducea, oarecum din spirit de disciplină. Și apoi, dacă va avea un copil, Clifford își va închipui că a avut un amant la

Veneția.

Era în luna mai; o lună mai umedă și rece. Constance trebui să se ducă la Uthwaite. Cu tot anotimpul, cîmpia era plină de melancolie Era destul de frig; peste șes pluteau aburi.

Automobilul condus de Field sui cu greutate pe străzile din Favershall, printre casele de cărămizi afumate, acoperișurile de țiglă lucitoare, prin noroiul negru de cărbuni, pe pavajele umede Tristețea părea să le fi muiat pe toate. Grămezile de săpunuri în băcării, foile de revent și lămîile la fructării, hidoasele pălării ale modistelor, defilau în toată urîtenia lor, urmate de oroarea din ipsos și aur a cinematografului ale cărei afișe anunțau: „Iubirea unei femei”. Mai încolo, capela wesleyană zidită din cărămizi înegrite, se înălța în dosul grilajului de fier și a unor boschete uscate. Capela congregațională care se socotea mai nobilă era zidită în stil rustic și avea clopotniță. În față se afla noua clădire a școlii, construită din cărămizi roșii, cu o curte cu pietriș, închisă cu grilaj de fier, totul extrem de impunător, alăturînd noțiunii de biserică pe aceea de închisoare.

O căruță cu cărbuni cobora strada, în ploaie, cu un vuiet de fiare vechi. Field, șoferul, o luă pe cealaltă parte, trecînd pe dinaintea magazinelor posomorite, prin fața Poștei și intrînd în mica piață a tîrgului, de unde Sam Balck din poarta „Soarelui” -local ce își spunea han și nu circiumă - supraveghea trecătorii și

128

salută automobilul doamnei Chatterley.

Mașina străbătu străzile cenușii, triste, ajungînd în cele din unnă pe șoseaua care ducea spre Stacks Gatte, printre gardurile sumbre și pajiștile de un verde întunecat.

Tavershall! Țasta era Tavershall! Vesela Anglie? Anglia lui Shakespeare? Nu, -desigur, doar Anglia de astăzi!

Constance văzu trecînd camioane mari, pline de lucrători de la oțelăriile din Sheffield, sărmane ființe nenorocite, încovoiate, abia semănmd a oameni, în drumul lor spre Matlock și se simți îndurerată pînă în adîncul sufletului. Și Mellors ieșise tot de aici. Da, dar el era tot atît de deosebit ca și ea însăși.

Automobilul urca spre Stacks Gatte. Ploaia se potolea; și aerul era străbătut de o frumoasă și stranie lumină. Cîmpia se desfăcea în ondulări lungi la sud spre Peak, la est spre Mansfield și Nottingham. În timp ce automobilul suia pe colină, văzu la stînga, pe o înălțime care domina întinderea cîmpiei, conturul lui Warsop Castle, de un cenușiu întunecat, avînd la bază petele roșiatice ale locuințelor de lucrători, și, mai jos, panașele de fum întunecos și aburi albi ale marii uzine care aducea în fiecare an un număr precis de mii de livre în buzunarul ducelui și al celorlalți acționari. Bătrînul și puternicul castel era o ruină; și totuși silueta lui desprinsă de zarea joasă, mai domina încă împrejurimile.

Drumul făcea o cotitură și înainta pe colina care ducea spre Stacks Gatte, care, văzut de pe șosea nu era decît o imensă clădire nouă, dreaptă, în culori roșii, albe și aurite, într-o izolare sălbatică. Dar, dacă priveai mai bine deosebeai la stînga, rînduri de case așezate ca piesele unui domino și despărțite unele de altele prin grădini. Și dincolo de ele se înălțau surprinzătoarele construcții ale unei mine într-adevăr moderne, și ale uzinei chimice.

Acesta era Stacks Gatte care apăruse la suprafața pămîntului după război. C) jumătate de milă mai jos de orașel, se afla vechiul Stacks Gatte, cu mina cea mică și vechile locuințe din cărămizi negre, capela, cîteva prăvălii, una sau două circiumi.

De fapt, cel nou se ridicase după sosirea Constancei la Wragby; și locuințele model se umpluseră cu haimanale venite din toate părțile, care practicau printre alte sporturi și pe acela de a braconă pe moșia lui Clifford.

Din automobilul care mergea pe colină, Constance vedea desfășurîndu-se Comitatul în toată întinderea lui. Dinaintea ei, ca într-un miraj se înălța imensul și magnificul Chadwick Hali, dantelat de ferestre, unul din celebrele castele de pe timpul reginei Elisabeta. Veghea singur și maiestuos deasupra unui vast

SComanda nr.520

129

parc. Acesta era trecutul. Prezentul se desfășura dedesubt. Cît despre viitor, doar Dumnezeu știa unde se află... Mașina ajunsese pe drumul întortocheat care cobora printre casele mici și negre ale minerilor Iar Uthwaite, în ziua aceasta umedă, își desfășura largile-i panașe de fum și de aburi. Zăcînd acolo, în fundul văii, străbătut de toate firele de oțel ale căilor ferate care duc la Sheffield, cu minele sale de cărbuni și cu oțelăriile ce își suflă fumurile, cu melancolica și mica sa clopotniță gata să se dărîme, Uthwaite o emoționa întotdeauna pe Constance. Era un oraș vechi și unul din hanurile principale se numea „Chatterley Arms” Orașenii spuneau „Wragby”, ca și cum Wragby ar fi fost o țară întreagă și

nu numai o casă. Erau, totuși, oameni ai locului și asta aveau să rămână. Casele înegrite se înălțau deasupra pavajului, strâmte ca toate locuințele de mineri cu o vechime mai mare de un secol. Mărgineau șoseaua, și astfel șoseaua devenise o stradă; intrînd, uitai de marea cîmpie deschisă în care castelele se mai ridicau încă, dar numai ca niște fantome. Acum Constance ajunsese tocmai deasupra șinelor de fier; furnale și tot soiul de uzine se ridicau din toate părțile, așa încît nu mai vedea nimic împrejur decît ziduri. Fierul răsuna cumplit, camioane i-mense zguduiau pămîntul; sirenele urlau. Într-un colț, un gardist ridică mîna; trei camioane, încărcate cu fiare, treceau zguduind bisericuța bătrînă. Și numai după ce plecaseră camioanele, gardistul o putu saluta pe doamna Chat terley.

Pe vechile străzi întortocheate ale orașului se înghesuia hoarda caselor minerilor; după ele venea șirul de bloculețe lipite de povîrnișurile văii; erau locuințele funcționarilor, mai moderne. Mai departe, pe cîmpia castelelor, fumul se amesteca între valurile de aburi, și nenumărate pete de cărămizi, roșii și crude, arătau locurile noilor loturi miniere, desprinzîndu-se din conturul colinelor. Și în mijlocul tuturor acestora, se vedeau resturile zdrențuite ale vechii Anglii, ale Angliei lui Robin Hood.

Dar care era Anglia? Nobilele castele și fortărețe mențineau o legătură iluzorie între oamenii noi și cei din timpul Elisabetei. Vechile conace erau la fel ca pe vremea bunei regine Ana și a lui Tom Jones. Dar fumul înegrise stucaturile, care de mult pierduseră culoarea galben-aurie. Și, unul cîte unul conacele erau lăsate în părăsire, ca și nobilele castele; unele chiar dărîmate. Cît despre casele Angliei, ele nu erau decît mar forme de cărămizi pe cîmpia dezolantă.

Acum se dărîmau castelele; chiar cele din timpul regelui Gcorge dispăreau încet. Fritchley, o magnifică locuință din timpul regelui Georgic era în curs de demolare. Fusesse în perfect'

130

stare¹ pînă la război, Weatherley o locuise cu tot fastul. Dar acum devenise prea costisitoare, cu vecinătăți prea antipatice. Nobilimea se ducea în localități mai plăcute, unde își putea cheltui banii fără să vadă de unde și-i procură.

Așa e istoria. O Anglie o înghite pe cealaltă. Și continuitatea nu e organică, ci mecanică.

Constance, care aparținea clasei bogate, se agățase de resturile vechii Anglii. Îi trebuiseră ani de-a rîndul ca să poată pricepe că în realitate vechea Anglie fusese învinsă de această teribilă și nouă Anglie. Fritchley dispăruse. Eastwood dispăruse. Shipley era pe care să le urmeze.

Constance se opri o clipă la Shipley. Grilajul parcului din dosul casei se deschidea în dreptul pasajului Tninei, care, la Shipley era tocmai în spatele arborilor. Grilajul era deschis, deoarece prin parc exista o cărare cu drept de trecere, de care se foloseau minerii. Automobilul încetini dinaintea pîrului în care aceștia își aruncau hîrțile murdare și intră pe aleea particulară care ducea la castel. Era o frumoasă locuință cu stucatură din mijlocul secolului al XVM-lea. Mai avea încă un dublu șir de arbori magnifici, care duceau pe vremuri la o casă mai veche; alături, clădirea, desfășurîndu-și fațada cu o nobilă seninătate surîdea parcă din toate ferestrele sale.

Interiorul îi plăcea Constancei mai mult decît cel de la Wragby. Era mai viu, plin de o elegantă discreție. Odăile erau căptușite cu lambriuri pictate în cafeniu deschis, plafonurile date cu aur. Pretutindeni domnea ordinea și bunul gust; împărțirea era admirabilă; la nimic nu se făcuse economie. Pînă și culoarele erau largi și atrăgătoare.

Dar Leslie Winter locuia singur. Își iubise cu pasiune casa. Parcul era mărginit de trei din minele sale. Avusese concepții generoase. Minerii fuseseră bine veniți pe domeniul său. Nu-l îmbogățiseră ei? Astfel, de cîte ori vedea grupurile de oameni plimbîndu-se în jurul bazinelor lui cu apă (nu chiar în grădina lui particulară, pînă acolo nu-și împingea bunăvoința) spunea: „minerii nu sînt chiar atît de decorativi cum sînt căprioarele, dar sînt mult mai productivi". Era pe timpul celei de a doua jumătăți a domniei reginei Victoria: o epocă de aur din punct de vedere financiar. Minerii erau, pe atunci, „muncitori cînștiți". Winter își ținuse micul discurs ca să se scuze față de oaspetele său, Prințul de Walles. Și Prințul răspunsese, cu engleza lui puțin guturală:

— Aveți dreptate. Dacă ar fi cărbuni sub parcul din Sandringham, aș deschide în peluză o mină și cred că aș face cel ȳiai bun grădinărit. Pentru un asemenea preț, nu cer nimic mai mult decît să-mi dau căprioarele în schimbul minerilor. După cît

131

se parc, lucrătorii dumneavoastră sînt oameni cumsecade.

Prințul exagera puțin frumusețea banilor și binefacerile industriei.

Iar „lucrătorii cumsecade" erau pe cale să asedieze Shipley. Lîngă parc se înmulțeau satele noi și

„squire”-ul vedea că populația îi devenea tot mai străină. Altădată, cu bună dispoziție și condescendență se simțea domnul și stăpînul propriului său domeniu și al minerilor. Acum sufla un vînt nou; stăpînul fusese înlăturat. El era acela care nu mai aparținea domeniului. Nu te puteai înșela: minele, industria, aveau voința lor proprie: și această voință se împotriva proprietarului.

„Squire” Winter, care fusese soldat, se ținuse bine. Dar nu-i mai trecea prin minte să se plimbe prin parc după-amiază. Aproape că stătea ascuns în casă. Într-o seară o însoțise pe Constance pînă aproape de grilaj. Era cu capul gol, cu pantofi de lac și ciorapi de mătase violetă. Dar cînd trebuia să treacă printre grupurile de mineri care nici măcar nu-l mai salutau, Constance îl simți pe bătrîn înfiorîndu-se dinaintea privirii indiscrete a vulgului. Minerii nu îi erau ostili, fără îndoială. Dar întregul lor spirit îi sta împotrivă. Și în adîncul sufletului le era necaz pe el. În urîtenia lor, le era ciudă pe această existență elegantă,

distinsă, cultă. „Cine e el?”

Sir Winter se simțea oarecum vinovat de a avea toate avantajele. Dar era reprezentantul unui sistem și nu voia să se lase înlăturat. Decît prin moarte. (Și moartea îl luă dintr-o dată, la puțin timp după vizita Constancei. În testamentul lui, nu-l uitase pe Clifford. Moștenitorii deciseră să dărîme Shipley. Întreținerea clădirii, a parcului costa prea mult și nimeni nu voia să locuiască în ținutul acesta. Castelul fu dărîmat. Copacii din lungul frumoasei alei, ca și cei din parc au fost rețezați. Proprietatea, care era destul de aproape de Uthwaite, fu parcelată. În acest straniu deșert, acest nou „no man's land” fură construite șiruri de mici vile „cu tot confortul”: domeniul Shipley-Hall. La un an după vizita Constancei totul era gata. Domeniul Shipley-Hall se transformase într-o desfășurare de case, de gălăgie, de străzi noi. Nimeni n-ar mai fi putut crede că, douăsprezece luni mai înainte, aici fusese un castel splendid. Era noua perioadă a grădinaritului regelui Eduard, în care o mină de cărbuni împodobește o pajiște.)

O Anglie înlocuiește altă Anglie. Anglia seniorilor Winter

și a Wragby-Hall-ului, se sfîrșise, murise.

Ce se va întîmpla acum? Constance nu-și putea închipui. Nu vedea decît noile străzi de cărămidă desfășurîndu-se pe cîmpie, noile construcții înălțîndu-se în jurul minelor, noile lu-

132

crătoare cu ciorapi de mătase, noii mineri dueîndu-se la „Palatul Dansului”. Noua generație nu cunoștea nimic din vechea Anglie. Era o oprire în mersul conștiinței; o oprire aproape americană, industrială. Și Constancei i se părea că nu exista nici un viitor. Ax fi vrut să-și ascundă capul în nisip; sau cel puțin, la pieptul unui om viu.

Lumea era atît de complicată, de stranie, de sinistră. Poporul era atît de numeros și așa de neînduplecat. Astfel se gîndea, întoreîndu-se spre casă și văzînd minerii îndepărtîndu-se de puțuri, frînți, cu un umăr mai ridicat decît celălalt, în zgomotul făcut de bocancii grei. Fețe cenușii, dintr-o lume subterană, ochi care își arătau albul arareori, grumaji încovoiați de acoperișurile puțurilor, umeri diformi. În unele privințe oameni răbdători și buni; în altele însă, inexistenți. Ceva fusese extirpat din sufletul lor. Și totuși erau oameni. Făceau copii. Erau buni și amabili. Dar nu erau decît niște jumătăți cenușii de ființe. Pînă acum fuseseră „cuminți” - era însă cumințenia insuficienței lor. Ah! dacă acești morți s-ar deștepta vreodată! Dar nu, ar fi prea cumplit. Constance se temea grozav de ei: îi păreau atît de neînțelese. O viață fără măcar o umbră de frumusețe, fără intuiție, veșnic „în puțuri”.

Și totuși Mellors era fiul unui om dintre aceștia. Patruzeci de ani însemnase o diferență, e enormă diferență în omenire. Fierul și cărbunele sfîșiaseră adînc trupul și sufletul oamenilor. Și totuși aceste încarnări ale urîteniei trăiau. Poate că odată cu dispariția cărbunelui, vor dispărea și ele de pe suprafața pămîntului. Stranie faună, care apăruse la chemarea cărbunelui. Creaturi din altă lume, servitori ai cărbunelui, așa cum lucrătorii metalului erau servitorii fierului. Oameni care nu erau oameni ci spirite ale cărbunelui, fierului, argilei. Faună a elementelor: carbon, fier, siliciu. Elementari ei înșiși, aveau ceva din strania și inumana frumusețe a mineralelor, greutatea, albăstrimea, rezistența fierului, transparența sticlei! Creaturi stranii și chinuite ale lumii minerale! Țineau de cărbune, de fier, de argilă, așa cum peștii țin de mare și viermii de lemnul uscat.

Constance fu fericită de a se putea întoarce să-și înfunde capul în nisip. Fu fericită chiar să poată sta de vorbă cu Clifford. Căci spaima de acești fauni ai fierului și minelor îi cotopea tot trupul, ca o gripă.

Firește, a trebuit să iau ceaiul în prăvălia lui Miss Bentley.

— Adevărat? Winter ți-ar fi putut oferi un ceai.

— Desigur; dar n-am vrut să o supăr pe Miss Bentley. Miss Bentley era o fată bătrână, îngălbenită, înzestrată cu

133

un nas mare și un temperament romantic, care servea ceaiul ca o împărtășanie, cu o pasiune plină de atenție.

— A întrebat de mine? zise Clifford.

— Firește. „Aș putea îndrăzni să o întreb pe doamna cum îi merge lui Sir Clifford?” Cred că te stimează mai mult chiar j **decil** pe Miss Cavell.

— Și sper că ai răspuns că mă simt cât se poate de bine.

— Da! Și a fost tot așa de încântată ca și când i-aș fi anunțat că ți s-au deschis cerurile. I-am spus că dacă vine vreodată la Tavershall, să treacă neapărat să te vadă.

— Și crezi că va veni?

— Oh! S-a înroșit și s-a făcut aproape frumoasă timp de cupă, biata ființă. De ce nu se căsătoresc bărbații cu femeile care i-ar adora într-adevăr?

— Femeile încep să adore prea târziu. Dar a spus ea că are să vină?

— Oh! zise Constance imitând vocea întretăiată a lui Miss Bentley. „Oh! Doamnă, cum aș putea îndrăzni?”.

— Să îndrăznească! Ce absurditate! Dar sper că nu o să ne pomenim cu ea într-o zi. Cum a fost ceaiul?

— Oh! ceai Lipton, și foarte tare. Dai știi că ești „le roman de la rose” pentru Miss Bentley și o mulțime de alte fete bătrâne?

— Crezi că asta mă încântă?

— Ele păstrează ca pe niște adevărate comori portretele tale care apar în jurnale; și probabil că se roagă pentru tine în fiecare seară.

Se sui în camera ei, să se schimbe.

În seara aceea, el îi spuse:

— Găsești, nu-i așa, că e ceva etern în căsătorie?

Ea îl privi.

— Dar bine, tu vorbești despre căsătorie ca despre un lung lanț care trebuie tras după tine cât de departe poți merge.

El păru agasat.

— Am vrut să spun că, dacă te duci la Veneția nu o faci cu speranța vreunei aventuri pe care s-o iei în serios, nu?

— O aventură la Veneția? Nu, te asigur. Nu voi avea la Veneția decît o aventură mică, mică de tot... Avea un ton de dispreț. El încrunță sprîncenele, și tăcu. A doua zi, coborînd din odaia ei, găsi cățeaua pădurarului, Flossie, stînd pe coridor dinaintea ușii lui Clifford și gemînd slab.

— Flossie, zise ea încet, ce faci tu aici? Și deschise ușa Clifford ședea în pat, cu măsuta și mașina de scris împinse la °

134

parte. Pădurarul stătea nemișcat, lîngă perete; Flossie intră alergînd. Cu un gest al mîinii, Mellors o goni și cățeaua se furișă afară.

— Bună ziua, zise Constance. Nu știam că ești ocupat Clifford.

Apoi se întoarse spre pădurar și îi spuse bună ziua. Acesta șopti ceva, privind-o cu un aer vag. Dar, numai din prezența lui, emană pînă la ea un efluvii de pasiune.

— V-am întrerupt? Scuzați-mă.

Ieși din cameră și urcă în budoarul albastru de la primul etaj. Se opri la fereastră; îl văzu pe Mellors coborînd pe alee cu mersul lui ciudat. Avea un fel de distincție liniștită, de orgoliu distant, și, de asemeni, un anume aer de delicatețe. Doar un servitor? Unul din servitorii lui Clifford?

...Era o zi frumoasă. Constance lucra în grădină și doamna Bolton o ajuta. Dintr-o pricină obscură, se

apropiaseră mult, în-tr-una din acele inexplicabile simpatii care apar uneori între femei. Legau garoafele de bețișoare și plantau mici flori de vară.

— Sînt mulți ani de cînd ți-ai pierdut soțul? întrebă Constance.

— Douăzeci și trei! zise doamna Bolton, separînd două tulpini de garoafe. Douăzeci și trei de ani de cînd mi l-au adus acasă.

Inima Constancei tresări dinaintea teribilei fatalități a celui „adus acasă”.

— De ce s-o fi lăsat ucis, nu era fericit cu dumneata?

Era o întrebare de la femeie la femeie. Doamna Bolton își potrivi o șuviță de păr rebelă.

— Nu știu. Nu voia niciodată să cedeze; nu voia să fie ca toți ceilalți. Avea un fel de încăpăținare: mai bine să moară decît să cedeze. N-ar fi trebuit să coboare în mină. Dar tatăl lui îl forțase; și, cînd ai mai mult de douăzeci de ani, nu e ușor să te schimbi.

— Ți-a spus el că nu-i plăcea să coboare în mină?

— O, nu. N-a spus niciodată că nu-i plăcea ceva. Numai că făcea o mutră curioasă. Era dintre cei ce nu *vor* să fie prevăzători; ca tinerii care au plecat cei dintîi la război și au fost prunii uciși. Eu îi spuneam: „Tu nu ții la nimic și la nimeni!” Dar nu era adevărat. O! tăcerea și imobilitatea lui cînd am avut primul copil, și privirea lui, după ce lucrurile se terminaseră. Suferisem mult, dar el era acela care trebuia încurajat. I-am zis, «totul e bine, dragul meu», dar el m-a privit cu surîsul lui ciudat. Nu mi-a spus nimic. Dar cred că, după aceea n-a mai simțit vreo Plăcere cu mine. Îi spuneam: „Haide, dă-ți și tu osteneala!” Se

135

străduia, însă nu voia sau nu putea să-și dea drumul. Nu voia să am alți copii. Am condamnat-o întotdeauna pe mama lui fiindcă l-a lăsat să intre în cameră. N-ar fi trebuit să fie de față. Bărbații exagerează orice de îndată ce încep să gîndească.

Îl impresionase chiar așa de mult?

- Da, nu putea găsi firească toată această durere. Și asta strica orice plăcere pe care ar fi putut-o găsi în iubirea conjugală. Degeaba îi spuneam eu: „Dacă mie mi-e indiferent, ce te interesează pe tine, mi se pare că asta nu mă privește decît pe mine” El îmi răspundea doar: „N-ai dreptate”.

— Poate că era prea sensibil, zise Constance.

— Așa e, cînd începi să cunoști bărbații, observi că ei sînt prea sensibili tocmai cînd n-ar trebui să fie. Și cred că, fără să-și dea seama ura mina, o ura îngrozitor. Avea un aer așa de senin după moarte, ca și cum s-ar fi eliberat, ca și cînd ar fi dorit să

moară. Mi s-a rupt inima.

Vărsă cîteva lacrimi amare, iar Constance plînsese și ea. Era o zi de primăvară, caldă, plină de miros de pămînt și flori galbene; totul înmugurea și seva însăși a soarelui inunda grădina liniștită.

— Ce groaznic a fost pentru dumneata, zise Constance.

— O, la început n-am putut pricepe. Nu puteam decît să repet: scumpul meu, de ce ai vrut să mă părăsești? Nu găseam nimic altceva. Și nu mă puteam împiedica să cred că se va întoarce.

— Dar nu-i adevărat; nu voia să te părăsească!

— O nu, doamnă. Strigam asta din prostie. Mă trezeam a-deseori și mă gîndeam, de ce nu e lîngă mine în pat? Era ca și cînd sufletul meu nu voia să creadă în acea moarte. Trebuia să vină, să se culce lîngă mine și eu să-l simt mereu alături. Era tot ce ceream, să-l simt acolo, fierbinte, lîngă mine. Ah, ce mult **tîmp** mi-a trebuit pînă să înțeleg că nu se va mai întoarce; mi-au trebuit ani. Nu m-am înzdrăvenit nici astăzi, și nu mă voi înzdrăveni vreodată. Și dacă există un cer, el are să fie acolo și se va culca lîngă mine, ca să pot dormi.

Constance privea cu spaimă această față frumoasă pierdută în gînduri. Încă o ființă a pasiunii, ieșită din Tavershall. „Legăturile iubirii sînt greu de dezlegat”.

— E grozav să-ți intre un bărbat țin sînge, zise ea.

— O, doamnă. Ne dă atîta amărăciune. Simți că ceilalți ar vrea ca el să fie ucis. Simți că mina ar vrea să-l **ucidă**. **Da, toți** vor să despartă un bărbat și o femeie care sînt împreună.

O ură ciudată clocotea în ea.

— O atingere poate să dureze atît de mult? întrebă Con-

136

stance. E posibil să o fi simțit atîta vreme?

— Ce altceva ar putea dura? Copiii cresc și ne părăsesc. Dar bărbatul, ah... însă pînă și gîndul acestei atingeri, ar voi ceilalți să-l ucidă în tine. Chiar proprii tăi copii. Cine știe? Am fi putut să ne despărțim. Dar iubirea nu e doar căsnicie, este cu totul altceva. Poate c-ar fi mai bine să nu ții niciodată la nimeni, însă cînd văd femei care n-au fost niciodată încălzite din cap pînă-n picioare de un bărbat, îmi par niște biete bufnițe. Degeaba se acoperă cu dantele și fac pe pretențioasele. Nimic nu mă va face să-mi schimb gîndul — nu sînt decît biete făpturi fără de noroc.

CAPITOLUL XII

Constance se duse iar în pădure, îndată după masă. Era o zi minunată. Păpădiile păreau ca niște sori în iarbă, printre albastrelele palide. Crengile se umpluseră de o dantelărie de frunze întredeschise.

"Dediței înfloreau pretutindeni; era galbenul puternic al verii care începe. Pretutindeni, muguri și elan de viață.

Mellors nu era în colibă - nu găsi decît liniștea și puișorii ce alergau prin iarbă. Constance se duse la casa pădurarului. Poarta era larg deschisă. Așadar era acasă... Soarele cădea pe lespezile de cărămidă roșie; pe cînd străbătea grădina, îl văzu pe fereastră, așezat la masă, fără haină, mîncînd. Cîinele mîrîia încet și dădea din coadă.

El se ridică, veni la poartă ștergîndu-și gura cu o batistă roșie, mestecînd încă.

— Pot intra? întrebă ea.

— Te rog.

Soarele strălucea în odaia goală în care rămăsese mirosul cotletului prăjit. Soba era încinsă; alături se aflau un castron cu cartofi pus pe o bucată de hîrtie și un ceainic care bolborosea.

Pe masă era farfuria lui cu cartofi, și resturile cotletului; mai era un coșuleț cu pîine și un pahar cu bere.

— Ai întîrziat, spuse ea, așezîndu-se pe un scaun, în soare, aproape de ușă.

— A trebuit să merg la Uthwaite. Vrei să îmbuci ceva? o întrebă trecînd la dialect. Vrei o ceașcă de ceai? Apa fierbe.

— Numai dacă mă lași să-l fac eu, zise Constance sculîndu-se.

— Ei bine, ceainicul e acolo. Și ceștile deasemeni. Ceaiul e pe marginea căminului.

Ea luă ceainicul negru, îl clăti cu apă caldă și se opri o clipă, căutînd unde s-o verse.

— Vars-o afară, zise bărbatul văzîndu-i nehotărîrea, e apă curată.

Se duse la ușă și aruncă apa pe alee. Ce farmec avea acest

138

loc! Stejarii desfăceau frunze mici de culoarea cărămizii. Privi pragul casei, pe care de abia îl trecuse.

— Este minunat aici. Ce lume plină de viață!

El nu răspunse. Mîncă încet și oarecum în silă și ea îl simțea mîhnit. Făcu ceaiul în tăcere și puse ceainicul pe marginea căminului, cum i se părea că se face de obicei. El lăsă jos furculița și ieși o clipă; se auzi zgomotul unui zăvor, apoi se întoarse cu o farfurie plină cu brînză și unt. Constance așeză ceștile pe masă; nu erau decît două.

— Zahărul e în dulap, laptele în cămară, zise el. Constance se duse în spatele bucătăriei, în șopron și văzu

spre stînga o ușă, desigur a cămării. O deschise și nu-și putu opri un surîs, văzînd ceea ce numea el cămară: nu- era decît un dulap lung, strîmt, văruiat în alb. Luă puțin lapte dintr-un castron ciobit. Cum îți procuri laptele? întrebă, cînd fu din nou la masă. De la Flint. Așează o sticlă la capătul drumului, acolo unde te-am întîlnit.

Păru că a auzit un zgomot și privi atent prin ușa deschisă.

— Cred că e mai bine s-o închidem.

— Păcat. N-o să vină nimeni, nu-i așa?

— Ar fi un caz la o mie, dar nu poți ști niciodată.

— Și dacă ar veni cineva, ce? Nu e vorba decît de-o ceașcă de ceai. Unde sînt lingurițele?

El se aplecă și deschise sertarul mesei. Constance ședea la masă, în plin soare.

— Flossie, zise el cățelei, care stătea culcată pe un covoraș lângă scară, du-te și pîndește, du-te! Îi arătă ușa cu degetul. Cîinele plecă în patrule.

— Ești trist astăzi.

— Trist nu, plictisit. A trebuit să trimit somații la doi braconieri pe care i-am prins și nu-mi place deloc soiul acesta de lucruri.

Vorbea într-o engleză rece și corectă și avea mînie în glas.

— Nu-ți place să fii pădurar? Întrebă ea.

— Să fiu pădurar? Ba da. Atîta vreme cît sînt lăsat în pace. Dar cînd trebuie să alerg în mod stupid la poliție și în diferite alte locuri și să aștept ca o grămadă de imbecili să binevoiască a se ocupa de mine, ei bine, devin furios. Și surise, oarecum ironic.

— N-ai putea fi într-adevăr independent?

— Eu? Fără îndoială, dacă prin independent înțelegi să găsec mijlocul de a trăi din pensia mea. Aș putea. Dar simt nevoia să lucrez: altfel aș muri. Și sînt prea leneș ca să pot munci

139

numai pentru mine. Îmi trebuie o slujbă la altcineva, altfel las totul baltă după o lună, din plictiseală. Așa că, la urma urmei, e foarte bine aici. Mai cu seamă în ultima vreme.

— Dar de ce ești indispus? Vrei să spui că ești totdeauna indispus?

— Aproape totdeauna, recunosc el rîzînd.

Ea tăcu decepționată. Nu părea s-o ia în serios. Zise:

— Plec luna viitoare.

— Pleci? Unde?

— La Veneția.

— Cu Sir Clifford? Pentru cît timp?

— O lună. Clifford nu vine cu mine.

— Rămîne aici?

— Da. Nu poate suferi să călătorească în starea în care se află.

— Da, bietul băiat, zise el cu simpatie.

Urmă o tăcere.

— N-ai să mă uiți în timpul lipsei mele, nu-i așa? Întrebă ea.

El ridică ochii și o privi.

— Să te uit! Știi bine că nu te pot uita. Nu e o chestie de memorie.

Constance ar fi vrut să întrebe „dar atunci de ce?” dar se reținu. Îi zise cu o voce sugrumată:

— I-am spus lui Clifford că poate voi avea un copil. Bărbatul se uită la ea cu o vie curiozitate.

— I-ai spus asta? Și ce-a răspuns?

— O, i-ar fi egal; ar fi chiar mulțumit, numai să pară că e copilul lui.

Nu îndrăznea să-și ridice ochii. Pădurarul tăcu îndelung, apoi o privi din nou, în față.

— Nici o vorbă despre mine, firește.

— Firește.

— Cred că i-ar veni greu să mă admită ca înlocuitor. Atunci de unde o să creadă că ai copilul?

— Aș putea să am o aventură la Veneția.

— Adevărat. Pentru asta te duci la Veneția?

— O, nu, nu, zise ea, privindu-l cu un aer rugător.

— Aha, aparențele.

Mellors avu un zîmbet pe jumătate batjocoritor, pe jumătate amar.

— N-ai luat ... precauții, ca să n-ai copil? Întrebă deodată, pentru că cu n-am luat nici una.

— Nu, am oroare de asta.

El își întoarse ochii spre fereastră. În sfârșit, se întoarse, și-i zise cu un ton sarcastic:

— Pentru asta m-ai vrut? Ca să ai un copil? Ea își plecă fruntea.

— Nu.

— Atunci?...

Ea îl privi cu un aer de dojana.

— Nu știu.

El izbucni în râs:

— Ei bine, să mă ia dracu dacă eu știu. Apoi, rece, liniștit:

— Bine, va fi cum dorește doamna. Dacă vei avea un copil, voi fi fericit să-l ofer lui Sir Clifford. Nu voi avea nimic de pierdut. Dimpotrivă: am avut o aventură foarte plăcută, extrem de plăcută.

Se întinse, cu un căscat fals, demonstrativ.

— Dacă te-ai folosit de mine, asta nu mi se întâmplă pentru prima oară și nu cred să fi fost vreodată mai plăcut, cu toate că nu e prea măgulitor pentru demnitatea mea.

Se întinse iar, într-un fel ciudat, cu mușchii tremurând, cu fălcile strânse.

— Dar nu te-am folosit. Îmi plăcea corpul tău și...

— Adevărat? Ei bine, atunci sîntem chît. Căci și mie mi-a plăcut corpul doamnei.

O privi cu ochi stranii, întunecați.

— Vrei să urcăm acum? Întrebă cu o voce sugrumată.

— Nu, nu aici. Nu acum, spuse ea apăsător.

Și totuși, dacă ar fi insistat cît de puțin, i-ar fi cedat, căci nu i se putea împotrivi.

Dar bărbatul își întoarse din nou capul și păru că o uită.

— Vreau să-ți ating trupul cum mi l-ai atins și tu, spuse ea. Eu nu ți l-am atins niciodată cu adevărat.

El surise din nou.

— Cum te ating eu?

— Mă mîngîi

— Și îți place?

— Da. Și ție?

— Oh, mie! Și apoi, schimbînd tonul: da, știi bine, fără să fie nevoie să ți-o mai spun.

Și era adevărat.

Se ridică și își luă pălăria.

— Trebuie să plec, zise ea.

Ar fi vrut să o mîngîie, să-i spună ceva, însă Mellors nu ^sPunea nimic. Aștepta.

— Mulțumesc pentru ceai, mai șopti Constance. Coborî pe alee și el rămase în prag cu un surîs vag.

Flossie veni în goană, cu coada în aer. Și Constance merse în tăcere pînă în pădure, știind că el stătea acolo, în picioare, privind-o, cu zîmbetul acela de neînțeles pe obraz.

Intră în casă foarte descurajată și plictisită. De ce îi spusese că l-a folosit? Dintr-un punct de vedere era adevărat. Dar n-ar fi trebuit s-o spună. Încă odată se simțea împărțită între două sentimente: supărarea împotriva lui și nevoia de a se împăca.

După ceai, care fu penibil și enervant, sui în dormitorul ei. Dar nu putea sta la un loc. Trebuia să facă ceva: trebuia să se ducă din nou la el; dacă nu-l găsea, cu atît mai bine.

Se furișă afară și merse drept spre colibă. Cînd ajunse în luminiș se simți extrem de tulburată. Dar el era acolo, în cămașă, aplecat, deschizînd cotețele ca să dea drumul găinilor printre puișori.

Se duse drept spre el.

— Vezi că am venit? Întrebă, cu o siguranță pe care n-o simțea.

»

— Da, rîse el, sculîndu-se și privind-o amuzat.

— Scoți găinile?

— Da: au stat nemișcate pînă ce nu le-a mai rămas decît pielea pe oase. Și acum n-au nici o poftă să iasă și să se hrănească. Cloșca nu trăiește decît prin ouăle și puii ei.

Bietele cloști! Ce iubire oarbă! Și încă pentru niște ouă care nici nu sînt ale lor. Constance le privea cu milă. O tăcere grea se lăsă între bărbat și femeie.

— Intrăm în colibă? Întrebă Mellors.

— Mă dorești? șopti ea cu un fel de neîncredere.

— Da.

Intrară în colibă. Când el închise ușa se făcu întuneric, așa că trebui să aprindă o lanternă, ca și data trecută. Întinse păturile pe jos; ea își scoase pălăria, scuturându-și bucelele.

— întinde-te, spuse Mellors, cu un glas ciudat. Ea ascultă în tăcere și el se culcă alături, trăgând cuvertura peste amândoi.

După o vreme îi ridică rochia pînă ce îi putu atinge sînii, apoi îi sărută, strîngînd sfîrcurile între buze, mușcîndu-le ușor.

— Ah, cît ești de dulce, șopti bărbatul, frecîndu-și fața de pîntecele ei.

Și ea își trecu brațele pe sub cămașa lui; însă îi era frică de trupul acela subțire, neted și gol, care părea atît de puternic.

Ceva se înfiora în ea, sufletul i se strînse, gata să reziste, să se împotrivească acestei intimități fizice, acestei ciudate gTabe de a posedea. Și, de data aceasta nu mai fu amețită de extazul

142

in

opriei p_{as}iuni. Stătea așa, inertă, cu mîinile pe corpul lui îi Inișcare; orice ar fi făcut, nu se putea împiedica să contemple rece, ceea ce se petrecea. Mișcarea șalelor lui îi părea comică și tot așa frenezia penisului căznindu-se să obțină mica sa plăcere. Da aceasta era dragostea, această ridicolă tresăltare a feselor și această sfîrșeală a bietului penis muiat. Aceasta era divina dragoste! La urma urmei aveau dreptate cei care o disprețuiau, căci nu era decît o comedie. Pînă și Maupassant considera iubirea fizică drept o umilire...

Batjocoritor, spiritul ei rămînea treaz, așa încît, cu toate că stătea complet nemișcată, instinctul o îndemna să-și ridice șalele, să-l arunce afară pe bărbat, să scape îmbrățișării brutale, loviturilor de foaie ale coapselor care o călăreau. Bărbatul era un lucru absurd, nerușinat, imperfect, desgustător, neterminat, grosolan. Desigur, o omenire perfect evoluată îl va elimina...

Și totuși, după ce el sfîrși, cînd rămase întins, atît de liniștit, cufundat în tăcerea lui, într-o îndepărtare stranie și imobilă, dincolo de orice ar fi putut să-l atingă, ea fu dezolată. Îi simțea părăsind-o, uitînd-o ca pe o pietricică pe plajă.

Cuprinsă de o adevărată durere începu să plîngă. El nu-i dădu nici o atenție; poate că nici nu știa că plînge. Furtuna din ea se»ridică însă, și îi scutură pe amândoi.

— Da, șopti el, am dat greș de data asta. Erai absentă. Așadar știa. Ea plînse mai tare.

— Dar ce ai? Se întîmplă din cînd în cînd.

— Nu pot... nu pot să te iubesc, răspunse Constance plîn-gînd, cu inima sfișiată.

— Ei bine, nu există nici o lege care să te oblige. Ia lucrurile așa cum sînt.

Ea plîngea amarnic.

— Dar aș vrea să te iubesc și nu pot. Ah, toate acestea sînt îngrozitoare.

Mellors rîse, jumătate trist, jumătate amuzat.^

— Nu e îngrozitor, chiar dacă tu așa crezi. Într-un coș cu nuci se află totdeauna și o nucă stricată.

Trebuie s-o primești pe cea stricată, odată cu cele bune.

Brusc, ea se simți, într-un fel răutăcios, satisfăcută. Îi detesta dialectul; acel fel de a vorbi cu „tu”, „tine”, și „ție”. Putea să se scoale, să stea în picioare înaintea unei femei, încheindu-se la pantaloni.

Cel puțin Michaelis avusese decența să-i întoarcă spatele. Omul acesta era așa de sigur 'de el, încît nici nu bănuia că putea fi socotit grosolan.

Dar cînd el se ridică și dădu să o părăsească, țipă îngrozită.

— Nu pleca! Nu pleca! Nu mă lăsa! Nu fi supărat pe mine!

143

Strînge-mă. Strînge-mă tare, striga cu o frenezie oarbă, fără să-și dea seama ce spune, și agățîndu-se de el cu un fel de nebunie. Ar fi vrut s-o salveze de ea însăși, de această înverșunare, de împotrivirea pe care nu și-o putea înfrînge.

El o cuprinse iar, o trase jos și, deodată, ea se. simți mică, mică. Împotrivirea se sfîrșise, se topea într-o pace miraculoasă. El o privi cum i se ghemuia în brațe și îi păru extrem de atrăgătoare. Și încet, cu acea amețitoare mîngîiere însuflețită de dorință îi atinse șalele, fesele, îi frămîntă carnea moale și caldă. Ea gemu, apoi, cînd o mînă îi pipăi rădăcina coapselor, i se lăsă în voie. Simți penisul tare împlîntîndu-se în ea cu o putere extraordinară și desfăcu picioarele, scuturată de un fior care semăna

cu moartea. Bărbatul se încorda și carnea străină îi pătrunse adânc în pîntece, despicînd-o ca o lovitură de sabie. Se agăță de el, pradă unei spaime grozave. Dar el u sărută sfîrcurile cu o stranie tandrețe și groaza i se potoli. Se destinse ca în voia unui val. Și i se păru că era într-adevăr pe o mare ridicîndu-se și umflîndu-se în valuri puternice; apoi toată ființa ei se preschimbă într-un ocean ce-și rostogolea apele în tăcere și, adînc, în ea însăși, apele acelea se desfăceau, goneau tot mai departe, se roteau, deveneau un sorb care-o trăgea într-o prăpastie de negură, nar valurile se dădeau parcă în lături, lăsînd-o să cadă. Venit brusc, spasmul o făcu să tresară atît de puternic că aproape îl scutură pe bărbat. Ah! era prea frumos! Deodată pricepu toată această frumusețe și se agăță orbește de omul necunoscut care se retrăgea încet, părăsindu-i pîntecele, parcă golind-o de sînge și de vlagă.

Dar el nu zise nimic; o sărută încet, și ea gemu într-un fel de beție, ca o muribundă sau ca o ființă abia născută.

Și acum i se trezi strania mirare pe care i-o inspira bărbatul, dudata putere a virilității asupra-i. Își plimba mîinile pe trupul lui, puțin temătoare dinaintea acestui lucru ciudat, ostil, oarecum respingător, pe care îl reprezentase pînă acum bărbatul pentru ea. Dar iată, îl atinge, și parcă era Prima Femeie cu Primul Bărbat, undeva în Paradisul Pierdut.

Se agăță de el, cu un suspin care era aproape un strigăt de durere. El o strînse, dar nu spunea nimic. Ca întotdeauna. Se lipi și mai mult de el, pînă ce simți din nou, lenta ridicare a penisului și inima i se topi într-o groază amestecată - ciudat - cu nerăbdare.

De data asta o pătrunse și o avu cu o nespusă delicatețe - parcă o învăluia o adiere și, curînd, Constance nu mai știu nimic. Se dezmetici tîrziu, fără să-și amintească decît un vîrtej amețit '

144

și rămase complet nemișcată, o veșnide. Nici Mellors nu se din-tea, cufundat într-o tăcere fără leac.

Cînd își veni puțin în fire, se agăță de el șoptind: „Dragul meu! Dragul meu!", iar bărbatul o strînse în brațe, ca pe o floare stranie, fragilă. Constance șopti:

— Unde ești? Vorbește-mi! Spune-mi ceva! El o sărută și zise:

— Copil scump!

Constance nu înțelegea ce a vrut să spună. Părea, în altă lume, pierdut, departe de ea.

— Mă iubești, nu-i așa? șopti ea.

— Desigur, doar știi bine.

— Dar spune-mi-o, îl imploră.

— Da, da, n-ai simțit-o? zise el, cu duioșie și siguranță. Și o strînse mai tare.

— Nu-i așa că mă iubești? întrebă din nou Constance, obsedată încă de teama de a nu lăsa să-i scape iubirea.

— Da, zise el, cu gîndul aiurea, și ea simți că întrebîndu-l astfel îl îndepărta.

Îl îmbrățișa, cu tristețea unei femei care renunță la o clipă de fericire.

El se ridică, aprinse lanterna și începu să se îmbrace; fu gata foarte repede. Și stătu acolo, deasupra ei, încheindu-și pantalonii, cu părul în dezordine, ciudat de frumos în lumina vagă a lanternei. Ea rămase întinsă pe cuvertură, dezgolită pînă deasupra pîntecelui, iar el nu-și dădea deloc seama ce-i cu ea, deși îi părea dulce și minunată, o mîreagă lume în care putea să intre și să se piardă, să uite de orice.

Se aplecă și u sărută coapsele, le mîngîie, dar nu le acoperi.

— Și nu mă vei părăsi niciodată?

— Nu întreba așa ceva, spuse el, cam a«pru.

— Dar crezi, nu-i așa, că te iubesc?

— Mă iubești în clipa asta mai mult decît ai crezut vreodată că mă vei iubi. Însă cine poate ști ce se va întîmpla mai tîrziu?

— Nu, nu spune asta. Și nu mai crezi că am vrut să mă folosesc de tine?

— Cum?

— Ca să am un copil.

— În zilele noastre oricine poate avea un copil, zise el așezîndu-se pentru a-și fixa jambierele.

Ea nu se mișca. El deschise încet ușa. Cerul era profund albastru, cu o margine cristalină, de culoarea peruzelei. Mellors ieși ca să închidă găinile. Vorbea încet cîinelui. Și Constance se gîndea la miracolul vieții.

Cînd se întoarse, ea sta tot întinsă, nerușinată, ca o țigancă.

O să vii pentru o noapte la mine înainte de a pleca la Veneția? întrebă el deodată.

Da.

Și vei dormi cu mine Trebuie... Când vii? Când să vin? zise ea, imitându-i dialectul. Tu nu știi să vorbești în dialect; dar când vii? Poate duminică Bine

Rîse

Nu, nu mă poți imita.

Da de ce? El rîse iarăși Era așa de comică atunci când voia să-l imite

Vino Trebuie să plecăm. Ea se ridică și-l sărută între ochii întunecați de o inefabilă căldură

Mă iubești? El o sărută fără să-i răspundă, și-i zise;

Pleacă. Acum' Te rog.

Pe când se întorcea acasă, alergînd în amurg, lumea îi păru Constancei un vis; copacii parcului se umflau și se înălțau ca pînzele unei corăbii ancorate, și panta care urca spre castel îi păru lină, ușoară, ca niciodată

CAPITOLUL XIII

Duminică, Clifford dori să se ducă în pădure. Era o dimineață senină; florile de păr apăruseră toate, cu albul lor minunat.

Pentru Clifford era dureros faptul că, în vreme ce lumea înflorește, el trebuia să fie dus într-un fotoliu cu roțile. Constance suferea și mai mult, văzînd cum sînt ridicate și așezate picioarele lui fără viață. D-na Bolton sau Field se ocupau acum de el,

îl aștepta la capătul aleii, la marginea șirului de fagi. El înainta în geamătul motorului, cu toată încetineala unui bolnav de mare importanță.

Cînd o întâlni pe soția sa, îi spuse:

— Sir Clifford, pe armăsarul lui care spumegă!

— Nechează cel puțin! zise ea, rîzînd.

El se opri și privi fațada casei lungi, joase și negre.

— Wragby nu s-a încruntat. Și de ce s-ar încrunta? Umblu pe o capodoperă a spiritului omenesc; și asta face cît un cal.

— Aparent. Și sufletul lui Platon, ce se urca odinioară într-un car tras de doi cai, s-ar ridica acum într-un Ford.

— Sau un Rolls! Platon era un aristocrat.

— E adevărat. Platon nu și-ar fi imaginat niciodată că vom alerga mai repede decît armăsarul lui și că nu vom mai avea cai, ci numai motoare.

— Sper că voi face niște reparații casei noastre la anul. Am o mie de livre pentru asta; dar lucrul se plătește atît de scump!

— Oh, da. Numai să nu fie o altă grevă!

— Ce nevoie ar avea muncitorii să mai facă o grevă? Ar ruina industria, cel puțin ceea ce rămîne din ea.

— Poate că lor nu le pasă.

— Ah! nu vorbi ca o femeie! Industria le dă să mănînce, chiar dacă nu le umple buzunarele.

— Dar nu-mi spuneai ieri că ești un anarhist-conservator?

— Și n-ai înțeles ceea ce voiam să spun? Voiam să spun numai că poți fi, simți și acționa cum vrei, numai să păstrezi in-

tactele formele și mecanismul vieții.

Constance făcu cîțiva pași în tăcere. Apoi reluă, îndrîjnită:

— E ca și cum ai spune că un ou poate sta stricat oricît, numai să-și păstreze coaja întreagă. Dar ouăle stricate plesnesc singure.

— Nu cred ca oamenii să fie ouă, nici chiar ouă de înger, draga mea.

Era bine dispus în dimineața asta. Ciocîrliile trimiteau

triluri pe deasupra parcului; în vale, din mină se ridicau aburi albi. Ai fi crezut că reveniseră zilele de

altădată, dinaintea războiului. Dar Constance n-avea poftă de discuție. Și nici chef să meargă în pădure cu Clifford. îl însoțea plictisită, cu gândurile departe.

— Nu, spuse el, nu vor mai fi greve, atîta timp cît lucrurile vor merge bine.

— Și de ce nu?

— Fiindcă, puțin cîte puțin, grevele vor deveni imposibile - vor apare legi în sensul ăsta.

— Dar lucrătorii o să tolereze?

— Noi nu le cerem sfatul. Acționăm pentru binele lor, pentru salvarea industriei.

— Și pentru binele tău.

— Natural!

Se uitară spre valea unde se afla mina, iar în spatele ei casele, cu acoperișurile negre din Tavershall. Dinspre bătrîna biserică venea glasul clopotelor.

— Muncitorii vor îngădui să li se impună asemenea condiții?

— Vor fi siliți.

— Trebuie oare ca tu să ai supremația în industrie?

— Nu. Dar atîta timp cît o am sînt dator să fac ceea ce trebuie. Problema proprietății a devenit acum una religioasă. Nu se mai poate spune: împarte-ți averea săracilor; ci: folosește tot ce ai pentru a încuraja industria și a da de lucru celor săraci. E singurul mijloc de a hrăni și îmbrăca atîția oameni. A-ți dona averea, înseamnă să aduci foametea. Și foametea universală nu este un scop spre care să tindem tocmai noi. Sărăcia universală n-are nimic plăcut în ea.

— Dar inegalitatea?

— Așa e soarta omenească. De ce Jupiter e mai mare decît Neptun? Există pe de-o parte lucrători, există și industriași care le dau de lucru. Trebuie să fie întotdeauna și un păzitor la turmă.

Urmă o lungă tăcere.

148

— Mi se pare că nu prea există buni păzitori, zise Constance.

— Ei bine, spune-le ce trebuie să facă!

— Nu-și iau în serios rolul de șefi.

Ei îl iau mai în serios decît îți iei tu condiția de Lady...

— Dar situația aceasta îmi este impusă. N-o doresc deloc, continuă ea, aproape fără să se gîndească. El opri scaunul și se uită la Constance.

— Ah! dar asta înseamnă lașitate. Condiția de Lady ți-a dat-o soarta. Trebuie s-o păstrezi. Cine le-a dat minerilor ceea ce au, bun și rău, întreaga libertate politică și educația, condițiile în care trăiesc, cărțile lor? Iată responsabilitatea noastră, care e și a ta.

Constance se înroși ascultîndu-l.

— Aș vrea să le dau ceva, dar nu mi se îngăduie. Totul este vîndut și cumpărat acum; și toate lucrurile de care-mi vorbeai, Wragby și Shipley se vînd cu bani buni. Și de altfel, cine a răpit poporului viața naturală în schimbul acestor orori industriale? Cine a făcut toate acestea?

— Și ce vrei tu să fac? rosti el, devenind palid. Să-i chem pe lucrători și să-i îndemn să mă jefuiască?

— De ce Tavershall-ul e atît de hidos? De ce viața lor e atît de tristă?

— Ei singuri au clădit Tavershall-ul. E și ăsta un fel de a-și arăta libertatea!

— Dar tu îi pui să lucreze pentru tine. Ei trăiesc viața minei tale.

— Deloc. Fiecare insectă își găsește hrana. Nu e un singur miner care să fie silit să lucreze pentru mine.

— Viața lor este industrializată și tristă; a noastră, la fel!

— Nu cred că e așa. Ceea ce spui nu e decît o figură retorică, un rest de romantism. N-ai deloc în această clipă aerul unei eroine dezolate, draga mea Constance.

Și era adevărat. Căci ochii aceia albaștri aruncau fulgere, plini de o furie opusă disperării. Constance se întreba de ce oare, auzindu-l pe Clifford spunînd lucruri nedrepte, nu era în stare să-i arate că nu are dreptate.

— Nu e de mirare că oamenii te urăsc, spuse în cele din urmă.

— Nu mă urăsc. Și să știi, aceștia nu-s „oameni” în sensul pe care îl dai acestui cuvânt. Sînt animale pe care nu le înțelegi, nu le vei înțelege niciodată. Nu împrumuta iluziile tale altora. Masele au fost totdeauna la fel, și așa vor fi mereu. Slavii lui Nero se deosebeau prea puțin de mineri noștri sau de mecanicii

149

lui Ford. Aceștia alcătuiesc masele; nu pot evada. Un individ poate să-și depășească starea, condiția, dar nu este decît o excepție care nu schimbă nimic. Masele nu vor decît pîine și jocuri. Iar educația modernă nu este decît un prost substitut al

circului roman!

Cînd Clifford își arăta adevăratele sentimente cu privire la popor, Constancei îi era teamă. Era ceva înspăimîntător de adevărat în ceea ce spunea - o simțea, chiar dacă nu era de acord cu el.

Clifford, văzînd-o palidă și tăcută, își puse scaunul în mișcare. Nu mai vorbiră pînă la marginea pădurii.

Masele au fost stăpînite de la începutul veacurilor și pînă la sfîrșit va fi tot așa. E o ipocrizie să spui că se pot conduce singure.

— Dar ești în stare să le guvernezi?

— Eu? Desigur. Nici spiritul și nici voința mea nu sînt paralizate. Nu conduc cu picioarele. Îmi pot îndeplini partea mea în conducere. Și dacă-mi dai un fiu, el va ști s-o preia după mine.

— Dar nu va fi copilul tău; sau poate că nu va aparține clasei tale conducătoare.

— Nu mă interesează tatăl. Dă-mi un fiu de la orice om sănătos, normal, inteligent, și voi face din el un Chatterley capabil să-mi ia locul. Ceea ce contează nu este omul ce ne-a dat viață, ci locul pe care soarta ni l-a hărăzit. Așează un copil oarecare în clasele conducătoare și va deveni un stăpîn. Așează copii de regi sau de duci în popor, și vor ajunge niște mici plebei. E influența irezistibilă a mediului.

— Atunci poporul nu este o rasă decăzută și aristocrații nu sînt un sînge deosebit?

— Nu. Totul e o iluzie romantică. Individul nu contează decît prea puțin. Cu adevărat important este scopul pentru care ai fost crescut, la care ai fost adaptat.

— Atunci nu există nici o comuniune între oameni?

— Cu toții trebuie să ne hrănim, să respirăm. Dar cînd e vorba de rolul social, atunci este o prăpastie absolută între clasele conducătoare și cele care servesc. Cele două scopuri sînt opuse. Și scopul e cel care îl determină pe individ.

Constance îl privea uluită.

El puse scaunul în mișcare. Spusese ceea ce voise să spună. Cădea acum în apatia pe care Constance o găsea atît de supărătoare. Iar ea se hotărîse ca în nici un caz să nu mai discute în

pădure.

În fața lor se afla aleea pentru călărit, între copaci și zidul

150

alunilor. Clifford își conducea scaunul prin mijloc, pe acolo unde nașii trecătorilor făcuseră o potecă printre flori. Constance, care mergea în urmă, se uita la roțile ce striveau florile și iarba mătăsoasă. Acum, roțile făceau o dîră prin „nu-mă-uita”.

— Ai dreptate. E frumos aici, spuse Clifford. Ce poate fi mai minunat decît o primăvară engleză!

Auzind aceste cuvinte Constance i se părea că și primăvara înflorea printr-un act al Parlamentului. O primăvară engleză! De ce nu irlandeză ori scoțiană?!

Clifford înainta pînă pe vîrfurile colinei. Constance îl urmă încet. Mugurii fagilor se deschideau, pufoși și bruni. Chiar stejarii bătrîni înfrunzeau. De ce oare oamenii n-aveau în ei nici prospețime, mei capacitatea de a întineri?

Clifford opri trăsura pe creștetul colinei și privi dedesubt. Clopoștii inundau cu valurile lor aleea, și umpleau partea de jos a colinei cu o lumină caldă și albastră.

— E o culoare foarte frumoasă în sine; dar nu poate fi folosită într-un tablou.

— Așa este! spuse Constance, fără a lua în seamă ceea ce spunea.

— Să mă aventurez oare pînă la izvor?

— Poate să se urce scaunul mai sus?

— Să încercăm. Dacă nu riști, nu câștigi.

Și trăsură coborî încet, înotînd prin largă și măreața alee, inundată de zambilele albastre. Calm și mulțumit, Clifford conducea, îmbrăcat într-un veston de tweed, cu o pălărie neagră, respectabil și prudent.

Trecură pe lângă drumul ce ducea la colibă. Nu era îndeajuns de tare spre a putea trece scaunul cu roți... Scaunul ajunsese în vale și dispăru. Constance auzi în spate un șuierat înăbușit.

Se întoarse: pădurarul cobora în vale, spre ea, cu dînele după el.

— Sir Clifford se duce la casa din pădure? Întrebă el privind-o în ochi.

— Nu, numai pînă la izvor.

— Ah! cu atît mai bine! Nu e nevoie să mă arăt. Dar am să te văd astă seară. Te aștept la grilajul parcului, la zece.

— Da, spuse ea, ezitînd puțin.

Se auzea chemarea claxonului. Constance îi răspunse cu un strigăt. O încruntare se ivi pe fața pădurarului; Constance începu să coboare, strigînd mereu ca să fie auzită de Clifford. Omul o privea de sus; apoi se afundă în desiș.

Clifford era gata să coboare la izvor, cînd Constance îl

151

ajunse. O așteptă.

— A mers bine pînă aici.

Constance privea frunzele cenușii de brusture care creșteau la marginea pădurii de molizi. Ce liniște și melancolie era în jurul fîntîinii! Pe de lături, pămîntul galben se mișca: o cîrțiță! Ieși, oarbă, dînd din labele ei roze și mișcîndu-și botișorul, cu nasul ridicat în sus.

— Ai zice că vede cu vîrful nasului, spuse Constance.

— Mai bine decît cu ochii! Vrei să bei apă?

— Dar tu?

Ea luă un pahar mic ce atîrna pe o ramură și se plecă să-l umple. El bău de mai multe ori. Pe urmă se aplecă și ea și bău la rîndul ei.

— Ce rece e! spuse, abia suflînd.

— E bună, nu-i așa? Ti-ai pus ceva în gînd?

— Dar tu?

— Da, eu mi-am pus. Dar nu vreau să spun ce.

Se auzea un vînt iscat printre molizi. Nori albi străbăteau cerul de azur.

— Mă întreb dacă va ploua.

— De ce? Ai vrea să plouă?

Se întoarseră spre casă. Clifford conducea repede, deși cobora panta. Ajunși jos o luară spre dreapta, și, după cîteva minute începură să urce dealul.

Urcușul fu greu și scaunul mergea încet, cu zdruncinături. Totuși sosiră curînd într-un loc plin cu zambile. Scaunul părea că se agață în flori; se oprea mereu.

— Ar fi mai bine să suni din claxon, să vină pădurarul. El ar putea să împingă puțin.

— Las motorul să se odihnească. Poți să pui o piedică sub roate?

Constance găsi o piatră. Și așteptară. Peste puțin, Clifford puse în mișcare motorul, care se opintea, scoțînd zgomote ciudate.

— Lasă-mă să împing eu, îl rugă Constance.

— Nu! Nu împinge! spuse el mînios. La ce servește blestemata asta de mașină, dacă trebuie s-o tîrîm? Pune piatra dedesubt!

O nouă oprire; o nouă plecare, mai slabă decît cea dintîi.

— Trebuie să mă lași să împing. Sau claxonează să vină pădurarul.

— Așteaptă!

Ea așteaptă. El mai încercă o dată, zadarnic.

— Sună, dacă nu vrei să împing scaunul! Clifford, strici

152

complet mașina, fără să mai vorbim că te enervezi degeaba.

— De ce nu pot să mă dau jos și să văd ce are această blestemată mașină! strigă el exasperat. Și sună violent.

Așteptară, printre florile strivite, sub un cer care se acoperea încet de nori. În tăcerea mohorâtă, un porumbel își începu gunguritul. Clifford, cu un claxonat, îl făcu să tacă.

Pădurarul apărură în marginea drumului. Salută și întreabă ce s-a întâmplat.

— Te pricepi la motoare?

— Mă tem că nu. S-a stricat scaunul?

— Așa se pare.

Omul se lăsa pe vine, lîngă roți și privi motorul.

— Din nefericire nu mă pricep la mecanică, Sir*Clifford. Dacă are ulei și benzină de-ajuns...

— Vezi dacă nu s-a spart ceva! porunci Clifford, scurt. Omul își rezemă pușca de un pom, își scoase haina și o

aruncă alături. Cățeaua neagră se așeză cu botul pe labe. Apoi Mellors se plecă în jos, pe vine, și se uită la motor, îl pipăi, supărat că-și păta cămașa de duminică.

— Nu s-a spart nimic.

Se ridică, își puse pălăria.

— Uită-te bine dedesubt să nu se fi rupt ceva. Pădurarul se lungi la pămînt, se strecură sub scaun.

— Totul e în bună stare.

Și se ridică, așezîndu-se în felul minerilor. Clifford puse motorul în mișcare; dar scaunul nu porni din loc.

— Porniți mai repede motorul, sugeră pădurarul. Această intervenție îl supără pe Clifford. Totuși, încercă.

— Cred că va porni. Scaunul înainta încet.

— Dacă am să-l împing puțin va merge, zise pădurarul, tre-cînd în spatele scaunului.

— Nu-l atinge! strigă Clifford. O să meargă singur.

— Dar, Clifford, interveni Constance, care rămăsese lîngă izvor, doar vezi că nu merge. De ce atîta încăpățîinare?

Clifford era palid de mînie. Puse mașina în mișcare cu violență. Scaunul o luă repede la drum, dîtîva metri, apoi se opri într-o tufă de clopoței.

— S-a sfîrșit, spuse pădurarul. N-are destulă forță!

— Dar cum a mers pînă aici? rosti rece Clifford.

— De data asta nu va mai înainta, spuse Mellors. Clifford nu mai zise nimic. Încercă să manevreze motorul,

accelerînd și încetinindu-l, ca și cum ar fi vrut să scoată din el o

153

melodie. Ecoul pădurii răspundea la aceste sunete ciudate. Apoi motorul se înecă.

— Are să se strice, fl preveni pădurarul.

Scaunul coti spre șanț.

— Clifford! țipă Constance, alergînd spre el.

Dar pădurarul îl prinsese de bară. Clifford se întoarse pe alee și încercă să suie la deal. Mellors îl împingea din urmă; iar motorul urca cu ușurință, ca pentru a se reabilita acum.

— Iată că merge, zise Clifford triumfător, uitîndu-se în urmă. Atunci văzu capul pădurarului.

— îl împingi dumneata?

— Altfel n-ar merge!

— Lasă-l în pace! Ți-am spus să nu-l atingi!

— Altfel nu merge!

— Lasă-l să încerce! spuse Clifford cu emfază. Pădurarul se retrase și se duse să-și caute haina și pușca.

Imediat motorul păru că e sugrumat. Se opri. Clifford, prizonier în scaun, era palid de umilință. Apăsă

cu mîna pedalele, căci picioarele nu-i slujeau la nimic. Plin de nerăbdare, puse în mișcare manivelele, dar nu obținu decît zgomote stranii. Motorul refuza să pornească. îl opri și rămase acolo, îndîrjit în mînia lui.

Constance se uită la biete florilor strivite. „Nimic nu e mai frumos ca o primăvară engleză!” „Eu aș putea să-mi îndeplinesc rolul de stăpînitor!”

Pădurarul se apropie, cu haina și pușca în mînă. Flossie îl urma, prudentă. Clifford îl rugă din nou să umble la motor. Constance stătea la marginea izvorului ca și cum n-ar fi fost prezentă. Pădurarul se întinse la pămînt, rămase o vreme sub scaun.

Se ridică și spuse încet:

— Mai încercați.

Vorbea calm, ca unui copil.

Clifford încercă motorul și Mellors se duse în spate, începînd să împingă. Scaunul pornise din loc.

Mergea: motorul făcea jumătate din treabă, iar omul restul.

Clifford întoarse capul.

— Te rog să lași scaunul în pace! Pădurarul se supuse.

Clifford adăugă?

— Cum aș putea afla dacă merge? Omul puse jos pușca și se îmbracă.

— Clifford, frînele! exclamă Constance. Scaunul se opri. Fu un moment de tăcere.

— Desigur, sînt la bunul plac al tuturor, zise Clifford.

154

Nici un răspuns. Mellors își puse pușca la umăr, cu fața lipsită de expresie. Căteaua Flossie stătea aproape lipită de picioarele pădurarului și se uita bănuitoare în jur. Nimeni nu spunea nimic.

— Cred că e nevoie să împingi, spuse în sfîrșit Clifford. Nici un răspuns. Cu fața palidă, Mellors părea că n-a auzit nimic. Constance îl privea neliniștită. Clifford se întoarse și el, nerăbdător.

— Vrei să împingi pînă la castel, Mellors? Cred că nu ți-am spus nimic care să te jignească, adăugă, distant.

— Nimic, Sir Clifford. Doriți să vă împing?

— Te rog.

Omul se apropie; dar de data asta fu în zadar. Frînele erau blocate. Pădurarul ridică scaunul și încercă să pună în mișcare roțile, Clifford se ținea încheștat de rezemătoare. Omul gîfîia sub greutate.

— De ce faci asta? strigă Constance.

— Puteți să împingeți roata din partea cealaltă? Așa! zise el, arătîndu-i cum.

— Nu, nu ridică scaunul. Nu-i bine așa, spuse ea roșie acum de mînie.

Dar el o privi drept în ochi și-i făcu semn. Și ea fu silită să apuce de roată, gata să-i ajute. El ridică scaunul, pe cînd Constance trăgea de roată; scaunul se clătină.

— Pentru numele lui Dumnezeu! țipă îngrozit Clifford. Dar totul mergea bine. Frîna se eliberase.

Pădurarul puse o

piatră sub roată și se duse să se așeze la marginea izvorului, istovit de efortul pe care-l făcuse.

Constance se uita la el și-i văzu mîinile care tremurau.

— Te doare ceva? îl întrebă, apropiindu-se.

— Nu, nu!

Se întoarse, aproape mînios.

Tăcere de moarte. Capul blond al lui Clifford nu se clintea. Chiar și căteaua sta nemișcată. Cerul se acoperise de nori. În sfîrșit, pădurarul răsuflă adînc și se șterse cu batista lui roșie.

— Pneumonia aceea mi-a luat mult din putere. Mellors se ridică.

— Sînteți gata, Sir Clifford?

— Cînd ești și dumneata!

Se aplecă, ridică piatra și împinse din răsputeri. Niciodată Constance nu-l văzuse atît de palid. Clifford era greu și panta abruptă. Constance mergea pe lîngă pădurar.

— Am să împing și eu.

155

Și începu să-i ajute, cu întreaga energie a unei femei mînioase. Scaunul înainta mai repede. •Clifford se întoarse.

— Mai era nevoie și de tine?

— Mare nevoie. Vrei să-l ucidem pe omul acesta? Dacă ai fi lăsat să meargă motorul când mai putea încă...

Nu mai împinse. Sufla greu. Efortul era prea mare.

— Haide! nu așa de tare! zîmbi pădurarul.

— Ești sigur că n-ai pățit nimic? întrebă ea, încruntată.

El dădu din cap. Ea-i privea mâinile bronzate. Mâinile acestea îi dăduseră acea plăcută înfiorare...

împingînd scaunul cu mîna stîngă, pădurarul o puse pe cea dreaptă pe mîna rotundă și albă a Constancei, înconjurîndu-i-o ca într-o mîngîiere. Și o flacără de putere îi coborî în trup. Iar Constance se plecă deodată și-i sărută mîna. Totuși, ceafa lui Clifford străjuia, nemișcată, în fața lor.

Sus, pe colină, se odihniră, iar Constance se simți mulțumită. Visase cîteodată la o prietenie între acești doi bărbați; unul, soțul ei, celălalt, tatăl copilului ei. Vedeă acum absurditatea visurilor ei. Acești doi oameni erau dușmani, ca focul și apa. Ei luptau să se distrugă unul pe altul. Și înțelese pentru înțîia oară ciudățenia și subtilitatea acelei uri. Pentru înțîia oară, îl ura pe Clifford; ar fi vrut să-l vadă șters de pe fața pămîntului. Și, lucru curios, faptul că-l ura și-și mărturisea ura, îi dădea o senzație de libertate.

„Acum, cînd îl urăsc, n-aș mai putea să trăiesc cu el". Acesta era gîndul care-o obseda.

Pe podiș, pădurarul putu să împingă singur scaunul.

Clifford vorbi puțin cu Constance, pentru a-i arăta că era bine dispus; îi povesti de mătușa Eve care era la Dieppe și de Sir Malcolm care le scrisese ca să-i întrebe dacă Constance u va însoți la Veneția în micul său automobil sau dacă va merge cu Hilda.

— Aș prefera să merg cu trenul, zise Constance. Nu-mi plac drumurile lungi în automobil, mai ales cînd e praf. Dar voi vedeă ce vrea să facă Hilda.

Trecu în urma scaunului și îl împinse alături de pădurar de-a lungul potecii cu trandafiri. Puțin îi păsa dacă o vedeă sau nu cineva.

— De ce nu mă lași să aștept pînă cînd te duci să-l cauți pe Field? E destul de puternic ca să împingă singur, spuse Clifford.

— E atît de aproape, zise ea gîfîind.

Cînd ajunseră în vîrf, și ea și Mellors își șterseră sudoarea de pe față. Acest efort în comun îPapropiase unul de altul.

— Îți mulțumesc Mellors, zise Clifford, cînd ajunseră la ușa castelului. Va trebui să schimb motorul. Nu vrei să te duci la

156

gust.

bucătărie să mănînci ceva? Trebuie să fie vremea mesei.

— Vă mulțumesc, Sir Clifford, dar azi e duminică. Mă duc să iau masa la mama.

— Cum vrei.

Mellors își luă vesta, o privi pe Constance, salută și dispăru.

Constance, furioasă, se urcă la ea. La dejun nu putu să-și rețină mînia.

— Pentru ce nu ai puțin respect, Clifford?!

— Pentru cine?

— Pentru pădurar! Dacă asta este purtarea a ceea ce numiți voi clasele conducătoare, te plîng.

— Pentru ce?

— Un om care a fost bolnav și care nu e deloc puternic! Pe cuvîntul meu, dacă eram în locul lui, te-aș fi făcut să aștepți mult și bine serviciile mele!

— Nu sînt deloc convins de asta.

— Dacă el ar avea picioarele paralizate, ce-ai face pentru el?

Scumpa mea, această confuzie de persoane este de prost

și lipsa ta de sentimente umane cum este?

— Și la ce ar trebui să mă oblighe noblețea? Să încerc o grămadă de emoții stupide?

— Cum, el nu e un om ca și tine?

— Da, dar este pădurarul meu, pe care-l plătesc cu două lire pe săptămîină, și căruia îi dau o casă.

— Îl plătești? Ce crezi că plătești cu două lire pe săptămîină și cu o casă?

— Serviciile sale.

— în locul lui, te-aș sfătui să-ți păstrezi cele două lire și casa.

— El ar fi, fără îndoială, înecat să mi-o spună. Dar este un lux pe care nu și-l poate permite.

— Tu și dominația ta! zise ea. Tu nu domini, degeaba-ți "aci iluzii. Ai numai mai mulți bani decît ceilalți pe care-i silești >ă lucreze pentru două lire, pentru a nu muri de foame. Tot ceea ■^o faci este să profiți de

alții, mulțumită banilor tăi.

— Te exprimi cu eleganță, Lady Chatterley!...

— Și tu la fel. Te asigur că ești de-o supremă eleganță, mai ales în pădure. Mi-e rușine pentru tine.

El sună ca s-o cheme pe doamna Bolton, livid de furie. Constance se urcă la ea. își zicea: „El cumpără oamenii! Ei bine, pe mine nu mă va cumpăra, și nici nu mai trebuie să rămih

157

cu el".

își făcu planul pentru noapte și se hotărî să nu se mai gîndească la Clifford. Nu voia să-l urască. Nu voia să se simtă unită cu el prin nimic, nici măcar prin ură. Această ceartă asupra atitudinii ei față de servitori nu era prima. El o găsea prea familiară; ea îl considera stupid și insensibil, prea dur cînd era vorba de alții.

La ora mesei coborî calmă în salon. El era încă galben; începea să aibă una din crizele de rinichi care îl făceau atît de irascibil. Citea o carte în franceză.

— Ai citit ceva din Proust? întrebă el.

— Am încercat, însă mă plictisește.

— Dar e cu adevărat extraordinar.

— Se poate! Dar pe mine mă plictisesc toate aceste complicații! N-are sentimente; n-are decît valuri de cuvinte privitoare la sentimente. Sînt obosită de aceste genii care se admiră singure.

— Preferi animalitatea care se admiră?

— Poate. Dar nu s-ar putea găsi cineva care să nu se admire pe sine însăși?

— Mie îmi place subtilitatea lui Proust, anarhia sa bine crescută.

— Oh! Asta îl face să nu simtă viața.

Așa începeau eternele lor discuții. Dar ea nu putea să se împiedice să-l combată. El sta acolo, emițînd o veche rea-voință. I se părea că simte cum scheletul lui o apucă și o strînge într-o colivie de oase.

Se urcă imediat ce-i fu cu puțință și se lungi în pat. La ora nouă și jumătate se sculă și ieși să

pîndească. Nu se auzea nici un zgomot. își puse o rochie de casă și coborî. Clifford și doamna Bolton jucau cărți. Vor continua, desigur, pînă la miezul nopții.

Constance urcă din nou în camera ei, își aruncă pijamaua pe patul desfăcut, își puse o cămașă subțire și deasupra o rochie de lînă. Se încălță cu pantofii de tenis și-și luă un mantou ușor. Dacă întîlnea pe cineva va spune că a ieșit pentru o scurtă plimbare. Și dimineața, cînd se va întoarce, ar fi putut pretinde că a fost să se plimbe în iarba plină de rouă, cum făcea adesea înainte de dejun. Exista un Singur pericol: să vină cineva în camera ei în timpul nopții. însă era foarte puțin probabil; o șansă la o sută.

Betts nu închisese încă ușile. Zăvora casa la ora zece și descuia la șapte dimineața. Constance se furișă afară fără să fie văzută, nici auzită. O jumătate de lună strălucea pe cer, atît cît să

158

lumineze puțin pămîntul, fără să o trăiească, e înfășurată în mantou! său întunecat Trave Jr H'''

atît din nerăbdarea de a ajunge U JE c"î PC de parcul nu pătimea ce-i ardea sufletul intlmre, c,t a unei răzvrătiri

CAPITOLUL XTV

lînd fu aproape de grilajul parcului, auzi scrîșnetul V^broaștei. Mellors era acolo și o văzuse.

— Vii la vreme, zise el. Totul a mers bine?

— Foarte bine.

închise încet poarta după ea. Lanterna azvîrlea o pată de lumină pe pămînt, luminînd florile galbene, încă deschise în noapte. Mergeau în tăcere, la distanță unul de altul.

— Ești sigur că nu ți-ai făcut rău în dimineața asta? întrebă

ea.

— Nu, n-am nimic.

— N-ar trebui să faci eforturi.

— Nu se întîmplă des.

— L-ai urît pe Clifford?

— Nu! Am întîlnit prea mulți ca el ca să-mi dau osteneala să-l urăsc. Doar că nu-mi place tipul ăsta de oameni.

— Ce fel de oameni? întrebă ea, enervată.

— Se spune despre un bărbat că n-are creier cînd este animal; că n-are inimă cînd e bătăran; și cînd n-are nici o scînteie de virilitate, spui că n-are testicule. Cînd e domesticit...

— Clifford? Domesticit?!

— Da. Și foarte periculos în același timp; ca majoritatea acestor oameni, cînd li te împotrivesți.

— Și tu nu ești așa?

— Poate că nu în întregime.

Ea continua să meargă, iritată, fără a-l atinge. Mellors deschise ușa și intrară; apoi o zăvorî.

— Ca într-o închisoare! spuse Constance.

Ceainicul cînta lîngă focul ce pîlpîia roșu; pe masă se aflau cești.

— Trebuie să-mi scot pantofii. Sînt uzi...

Își așeză picisarele pe scaunelul din fața sobei. El se duse să pună masa: pîine, unt și limbă afumată.

Constancei îi era cald. Își scoase mantoul, iar el îl atîrnă de ușă.

— Vrei ceai sau cafea? o întrebă.

160

— N-am poftă de nimic, mulțumesc. Dar măcîncă tu. . — Nu. Îi voi da cățelei să mănînce.

Se ducea și venea pe pardoseala de lut, cu calmul lui obișnuit, pregătind o strachină cu mîncare pentru căteaua care-l privea liniștită.

Puse strachina lîngă scară și se așeză pe un scaun, lîngă zid, ca să-și scoată jambierele și încălțăminte.

Căteaua, în loc să mănînce, se apropie și se așeză la picioarele lui.

Își scoase încet jambierele. Flossie se apropie și mai mult.

— Ce ai? Te miri că e ceva aici? Du-te și mănîncă.

O mîngîie pe cap, iar căteaua își frecă botul de el. O trase de lungile-i urechi mătăsoase.

— Acolo, spuse el, acolo! Du-te și mănîncă. Întoarse scaunul spre strachină, iar Flossie se aplecă umilă și începu să mănînce.

— Îți plac dinii? întrebă Constance.

— Nu prea mult. Îmi par prea domesticiți.

Constance se uita în jur. Cît de goală era odăița! Pe un perete atîrna o fotografie mărită, care înfățișa doi tineri, el și o femeie cam vulgară.

— Tu ești? întrebă Constance.

El se întoarse și privi tabloul care-i atîrna deasupra capului.

— Fotografia asta a fost făcută înaintea căsătoriei noastre.

— Ții la ea? întrebă Constance.

— Nu mi-a plăcut niciodată.

— Atunci de ce o mai păstrezi? El o privi lung.

— Nu mă uit niciodată la ea. Uitasem că este aici. Stă agățat acolo de cînd am venit în casa asta.

— De ce n-o arunci?

— Da, asta n-ar fi o idee rea.

Se urcă pe scaun și desprinsese fotografia de pe perete. Un pătrat mare, decolorat, apărură pe tapetul verzui.

— Iar am ridicat praf, spuse el, așezînd fotografia lîngă perete.

Se duse să aducă un ciocan și un clește. Se așeză pe un scaun și începu să scoată hîrtia din ramă. Lucra încet, absorbi. **așa cum** avea obiceiul.

Desprinsese țintele. Scoase rama de carton, apoi fotografi. O privi zîmbind.

— Uite cum eram, spuse, ca un popă tînăr, și uite cum t ea: o fanfaroană.

— Lasă-mă să văd și eu.

HComanda nr.520

161

Mellors avea o înfățișare foarte firească: unul din tinerii de acum douăzeci de ani. Dar, chiar în fotografie, ochii îi rămîneau tot neîmblîniți. Și chiar femeia avea un aer care impresiona.

— N-ar trebui să păstrezi asemenea lucruri, spuse Constance.

— Să nu le păstrez? N-ar fi trebuit să le fac vreodată! Rupse pe genunchi fotografia și rama, iar cînd bucățile fură

destul de mici le aruncă în flăcări.

— Numai că asta va strica focul, spuse el. După ce puse masa se așează pe scaun.

— Îți iubești nevasta? întrebă Constance.

— Tu-l iubești pe Sir Clifford? Ea se făcu că nu aude.

— "Ții la ea?

— Eu? Ochii i se măriră. Nici nu mă pot gândi la ea!

— De ce?

Dar el nu răspunse, dînd numai din cap.

— Atunci de ce nu divorțezi? Ea se va întoarce într-o zi, spuse Constance. O privi aprins.

— Pentru nimic în lume! Mă urăște mai mult decît o urăsc

— Ai să vezi c-o să se întoarcă.

— Niciodată. S-a sfîrșit. Mi-ar fi groază s-o văd.

— O vei vedea. Și nici măcar nu sînteți separați legal, nu-i eu.

așa¹;

— Nu.

— Atunci se va întoarce. Și vei fi silit s-o primești înapoi. El scutură capul cu acea mișcare de mînz încăpățînat.

— Poate că ai dreptate. Am fost un imbecil că m-am întors aici. Dar mă simțeam sfîrșit, pierdut; trebuia să mă duc undeva. Nimic nu-i mai trist decît să fii vagabond... Ai dreptate, voi obține divorțul și libertatea. Mi-e groază de toate lucrurile acestea: funcționari, tribunale, predicatori. E însă necesar să recurgem la ele. Voi divorța.

Scrîșni. Constance era mulțumită, dar nu se potolise încă.

— De ce te-ai căsătorit cu ea? Îți era" inferioară. Doamna Bolton mi-a vorbit de ea, spunînd că n-a putut niciodată să înțeleagă de ce ai luat-o de nevastă.

El o privi fix.

— Ara să-ți spun. La șaisprezece ani am avut o iubită. Era fiica unui învățător din Ollerton. Era plăcută, frumoasă chiar. Aveam reputația de tînr inteligent; mă întorsesem din colegiul de la Sheffield, știam puțin franțuzește și nemțește și eram sigur

162

de superioritatea mea... Ea era romantică și îi dispăcea tot ceea ce e „comun”. M-a atras spre poezie și lectură, într-un cuvînt, m-a format. Am citit și am gîndit cu disperare. Eram un tînr impiegat în birourile lui Butterley, subțire, palid, clocotind de entuziasm. Îi vorbeam despre toate, absolut despre toate. Conversațiile noastre ne duceau de la Persepolis la Timbuctu. Dacă ai fi căutat în zece provincii și n-ai fi găsit o pereche mai literară, mai cultă decît a noastră. Pluteam în nori. Și ea mă adora. Dar rămînea problema sexuală. Ea n-avea nici un temperament, nimic, acolo unde te-ai fi așteptat să găsești ceva. Deveneam din ce în ce mai slab și mai nebun. Atunci i-am spus că trebuie să fim amănți. Căutam s-o conving cu tot felul de argumente. Dar ea n-avea nici poftă, nici nevoie de mine. Mă adora, îi plăcea să mă audă vorbind, se lăsa sărutată uneori. Cît despre rest, nu voia. Asta a dus la ruptura dintre noi. Am fost crud și am părăsit-o. Atunci am avut o legătură cu o altă femeie, o profesoară, eroina unui mare scandal monden: fusese amanta unui bărbat căsătorit, pe care-l făcuse să-și piardă mințile. Era mai în vîrstă decît mine. Și era un demon, îi plăcea totul în iubire, în afară de iubirea însăși. Era dtzmierdătoare și blîndă: însă cîteodată scrîșnea din dinți și izbucnea în crize de furie. Am fost decepționat. Ceea ce-mi trebuia era o femeie care să mă dorească. Atunci veni rîndul Berthei Coutts. Familia Coutts ne fusese vecină, astfel că o cunoșteam bine. Bertha fusese la Birmingham, ca damă de companie, pretindea ea; dar toată lumea spunea că fusese fată în casă. Oricum, Bertha se întorsese acasă cu aere de cucoană, grații și toalete șic, și un fel de strălucire senzuală. Eu mi-am părăsit slujba, căci găseam munca de funcționar nedemnă pentru mine, și m-am angajat ca maestru fierar la Tavershall. Trebuia să potcovesc ^caii. Aceasta fusese meseria tatei, cu care lucrasem totdeauna. Îmi plăcea să am cai prin preajmă; mă simțeam în largul meu. Încetasem de a mai vorbi elegant, și mă întorceam la dialect. Continuam să citesc, acasă, dar potcoveam caii și-aveam doi ponei pentru mine. Tata mi-a lăsat trei sute de lire moștenire. Atunci am început relațiile cu **Bertha, și-mi** plăcea că e o femeie obișnuită. Voiam să fiu și eu la fel. Am luat-o de nevastă și la, **început, totul a** mers bine. Ținea la mine și eu mă simțeam în rai. **Era** ceea ce doream: o femeie care voia să fie

sărutată, să fie posedată. Era cam delăsătoare, dar avea totdeauna o masă acceptabilă, pe care să mi-o ofere cînd mă întorceam de la lucru. Uneori ne certam, ea îmi arunca o ceașcă în cap, iar eu o luam de gît și aproape o sugrumam. Apoi a început cu mizeriile. Ajunsese curînd a nu mai voi să se culce cu mine cînd aveam poftă. Mă respingea,

163

totdeauna brutal. Și cînd mă desgusta și n-o mai doream, venea cu rugăminți, iar dacă îi cedam, nu orgasma la vreme. Niciodată! Aștepta. Dacă rezistam o jumătate de oră, ea se abținea pînă ce sfîrșeam apoi se urca pe mine și se zbuciuma ca un animal, scoțînd țipete de plăcere care mă îngreșau. Pînă într-un tîrziu, cînd orgasma, trăgînd de mine, lovindu-mă. Așa se spune că erau vechile curtezane. O încăpăținare josnică, dementă, ca la o femeie bețivă. Pînă la urmă n-am mai putut rezista. Nici ea nu mai dorea să mă vadă, pretindea că o tiranizez, și voia să aibă camera ei. După un an n-am mai primit-o în patul meu. N-o mai doream. Mi-era groază, silă. Și ei îi era groază de mine. O, Doamne, cît de mult mă ura, chiar și înainte de nașterea acestui copil! Mă gîndesc cîteodată că l-am conceput din ură. Apoi a venit războiul și eu am plecat pe front. Și cînd m-am întors, am aflat că trăiește cu un tip din Stacks Gate. Se opri, palid de tot.

— Și cum este acest om? întrebă Constance.

— Un uriaș, foarte murdar. O brută, dar i se supune. Ea îl bate și pe urmă beau amîndoi.

— Ah! Și dacă Bertha se întoarce la tine?

— Am să plec pentru totdeauna.

Tăcerea se lăsă din nou. Bucata de carton nu mai era decît cenușă.

— Deci cînd ai găsit, în sfîrșit femeia care să te dorească, spuse Constance, te-ai plictisit foarte repede de ea.

— Da! Da! Și totuși am iubit-o mai mult pe Bertha decît pe celelalte.

— Celelalte?

— Cele „pure”. Cred că majoritatea femeilor sînt așa: doresc un bărbat dar nu și partea fizică a iubirii; se resemnează la asta ca la un rău necesar. Unele rămîn pasive, te lasă să faci totul singur. Altele se prefac că-s pasionate și că încearcă florii cei mari. Dar nu-i decît teatru. Apoi vin cele care iubesc totul, toate senzațiile, toate mîngîierile. Și cele ca Bertha, care orgasmează pe cont propriu. Vor să joace rolul activ, te silesc să încetezi înainte de a fi ejaculat și continuă a mișca din șolduri pînă ce orgasmează, lipindu-se de coapsele tale. Lesbiennele sînt așa. E uimitor cît de mult femei sînt lesbiene, conștient sau inconștient.

— De ce ți se pare că lesbienele sînt mai rele decît homosexualii?

— Fiindcă am suferit eu însumi. În teorie nu știu nimic despre asta. Cînd întîlnesc' o asemenea femeie, văd roșu înaintea ochilor. Dacă aș ști că este cu adevărat lesbiană, aș omorî-o.

164

Era palid, cu fruntea încrețită.

— Dar eu? întrebă Constance.

— Mă tem de orice ar veni din afară, complicațiile, acuzațiile, tot urîtul inevitabil ce ne așteaptă. Mă gîndesc la asta în clipele de depresiune. Dar cînd sîngele meu se reînsuflește, atunci sînt fericit. Eram gata să mă umplu de moarte, de amărăciune. Socoteam că nu mai există iubire, că nu mai sînt femei adevărate...

— Și ești mulțumit de mine?

— Da! Cînd pot uita restul. Vezi, nu m-am putut niciodată înșela. Cea mai mare parte din bărbați acceptă minciuna. Dar eu știam ce voiam de la o femeie; și n-am putut niciodată să-mi spun că am obținut.

— Dar acum?

— Aproape că da.

— Atunci de ce ești atît de palid și de ursuz?

— Am prea multe amintiri! Și-apoi mi-e teamă de mine însumi.

Ea rămase tăcută. Se făcuse tîrziu. În cele din urmă spuse:

— Și crezi că acesta-i un lucru care contează?

— Pentru mine nu e nimic mai important decît să ai raporturi firești cu o femeie.

Ea se gîndi o clipă, apoi întrebă:

— Și crezi că te-ai purtat întotdeauna bine cu femeile?

— Nu! Eu i-am îngăduit soției mele să ajungă acolo unde este; în mare parte greșeala a fost a mea. Și de aceea sînt foarte neîncrezător. Poate că și eu vreau să mă amăgesc.

— N-ai încredere? Dar cîhd sîngele îți fierbe în vine? Nu-i așa că atunci nu-ți lipsește încrederea? Căteaua, neliniștită, mîrîi. Focul se înăbușea în cenușă.

— Sîntem o pereche de războinici învinși, spuse Constance.

— Tu, învinsă? zise el rîzînd.

— Da, mi-e teamă.

— Să nu-ți fie.

Se ridică, puse pantofii Constancei să se usuce, își șterse și ghetetele lui și le așeză lîngă sobă. Scormoni în foc pentru a risipi cenușa cartonului.

— Și arsă e tot urîță. Constance șopti:

— Vreau să ies puțin.

Ieși singură, în beznă. Pe cer se vedeau stele. Simțea mirosul florilor își aerul nopții. Și mai simțea că picioarele i' se uduu iarăși. Dar avea chef să fie departe de el. Și de toată lumea.

Era frig. Se întoarse înăuntru. El se așezase lîngă focul ce

165

murea.

— Mi-e frig! spuse ea, tremurînd.

El puse surcele pe foc, pînă ce soba fu roșie. Flăcările dansau, înalte, încălzindu-le fața și sufletul. Dar Mellors era tot tăcut și depărtat.

— Nu te tulbura, zîmbi ea, luîndu-l de mînă. Facem și noi ce putem.

El suspină, chinuit.

Ea se lipi de pieptul lui.

— Uită, te rog, uită. Poate că femeile ar fi dorit să se apropie de tine și să te iubească cu adevărat, numai că nu puteau. Poate nu era numai din vina lor.

— Știu. Tu poate crezi că eu nu-mi dau seama de ceea ce eram eu însumi; un biet șarpe călcat în picioare, cu șira spinării ruptă.

Ea-l strînse mai tare. Nu voise să reînceapă discuția. Dar o pornire nestăpînită o făcea să nu tacă.

— Dar acum nu mai ești așa.

— Nu știu ce sînt. Vor veni zile rele pentru noi și pentru toată lumea, spuse el cu o melancolie, profetică.

— Nu trebuie să spui asta.

Bărbatul tăcu. Dar ea îi ghicea deznădejdea. Era moartea oricărei dorințe, a oricărei iubiri; disperarea îi era asemenea unei peșteri sumbre, în care sufletul i se pierdea pe vecie.

— De ce vorbești atît de rece despre sex? îl zgîndări ea. Ca și cum n-ai fi căutat decît propria-ți satisfacție!

Se înverșunase.

— Nu. Voiam plăceri, însă voiam ca și ele să le aibă pe ale lor în același timp. Și n-am obținut niciodată așa ceva.

— Nu ai crezut în femeile pe care le-ai avuî. Nu te încrezi nici în mine.

— Nu știu ce să mai cred despre femei.

— Vezi, iată răul!

Sta ghemuită pe genunchii lui. Dar el nu era acolo, cu ea.

Și tot ce îi spunea, îl îndepărta, parcă. Tăcură. Apoi el se însufleți și spuse:

— Da. Cred totuși în ceva. În nevoia de-a avea o inimă bună, de a fi bun în dragoste. Cred că dacă bărbații și femeile ar fi sinceri unii cu alții, totul ar merge bine. Dar aceste atitudini glaciale, convenționale, nu înseamnă decît moarte,

— **Dar** tu **nu** mă săruți cu răceală și fără inimă?

— **Acum** n-am chef să te sărut deloc. Unde e dragostea **ta pentru mine? îți rîzi** de mine, ca un cîine

de o pisică. Mi-ar plăcea **mai mult** să murim decît să urmăm a ce împreună astfel,

166

fără căldură, fără pasiune. Ea se sculă.

— Și crezi că eu vreau asta?

— Sper că nu. Dar acum du-te și te culcă sus. Eu voi dormi aici.

Era palid, cu fruntea întunecată. Ea se înfiora.

— Nu mă pot întoarce acasă înainte de a se lumina.

— Nu. Du-te sus și culcă-te. E unu fără un sfert. Eu voi ieși puțin,

începu să se încalțe. Ea-l privea fix.

— Așteaptă, șopti! Ce s-a întîmplat? El sta aplecat și nu răspundea.

Minutele treceau. Pe Constance o cuprinse o senzație ciudată; credea că va leșina. Rămase acolo, cu ochii deschiși, dar fără să vadă nimic împrejur.

El ridică fruntea și o văzu cu ochii mari, pierdută. Și, ca biciuit, se îndreptă spre ea, o luă în brațe, o strîhse și o ținu **asa** multă vreme. Apoi, treptat, mîinile lui o mînguară pe sub haine, acolo unde era moale și fierbinte.

— Micuța mea, murmură în dialect, să nu ne mai certăm niciodată. Te iubesc, îmi place să te am aproape. Nu mă lua în seamă. Să fim mereu împreună.

Ea ridică fruntea.

— Nu te tulbura, spuse el liniștit. N-duce nici un folos. Vrei într-adevăr să fim împreună?

Ea-l privi aproape cu spaimă. El se aplecă, stătu apoi nemișcat și întoarse capul. Dar nu se îndepărtă.

— Așa? spuse ea, cu ochii plini de lacrimi.

— Da. Să fim o inimă și un trup.

El zîmbi; în ochii lui juca o scînteie de ironie și un strop de amărăciune.

Se urcară în pat și se culcară, căci începea să fie frig. Constance se ghemui în brațele lui și adormiră imediat, pierduți amîndoi în același somn, fără să se miște, pînă ce soarele se urcă deasupra pădurii.

Mellors se sculă și privi lumina. Perdelele erau trase. Ascultă chemările mierlelor și ale sturzilor. Era cinci și jumătate, ora la care se trezea de obicei. Cît de adînc dormise! Ea rămăsese ghemuită în somnul acela adînc. Își trecu mîna peste șoldul ei, iar ea deschise ochii albaștri, mirați, și u zîmbi.

— Te-ai sculat, îi zise.

El o îmbrățișă. Și deodată ea se trezi de-a binelea și se așeză pe marginea **patului**.

— **Cine-ar crede că sînt aici?!**

167

Se uită în jur prin camera spoită cu var, cu tavanul oblic, la fereastra deschisă. Odaia n-avea multe mobile: o noptieră vopsită în galben, un scaun și patul mic în care dormise.

El îi mîngîia sîinii peste cămașa subțire. I se părea atît de fragedă și de tînără. Ca o floare.

— Vreau să scot asta, ase, apucînd brusc cămașa și trăgîndu-i-o peste cap.

Ea rămase goală, cu sîinii puțin muiați, căzuți spre coaste, ca niște fructe aurii, cu vîrfuri de un cafeniu închis, aproape negru.

- Trebuie să te dezbraci și tu, rîse Constance.

- Nu.

- Ba da.

El își scoase cămașa de bumbac și pantalonii. În afară de mîini, gît și față, era alb ca laptele, iar Constance îl găsi frumos, fascinant de frumos, la fel ca în dimineața cînd îl văzuse spălîndu-se.

Razele soarelui atinseră perdelele, le incendiară, de parcă soarele voia să-i ardă pe amanții care nu se fereau de el.

Mellors alunecă din pat, cu spatele spre Constance, și se duse la fereastră. Dădu la o parte perdelele și privi afară. Trupul lui era subțire, fin, de o delicată virilitate; vădea o forță interioară, nu una de suprafață.

— Dar tu ești frumos, spuse ea. Ca un efeb! Vino la mine! întinse brațele.

Lui îi era rușine să se întoarcă, din cauza goliciunii. Își luă

„Papa pleacă la Londra săptămîna asta și voi veni să te văd pe 17 iunie. Fii gata ca să putem pleca

repede. Nu vreau să pierd timpul la Wragby. E un loc oribil. Voi sta noaptea la Retford, probabil la familia Coleman, așa că ne vom vedea joi, la dejun. Vom putea pleca după ceai și vom dormi la Grantham. E inutil să petrec o seară cu Clifford; asta nu i-ar face nici o plăcere și nici mie".

Lui Clifford nu-i plăcea s-o vadă pe Constance plecând. Prezența ei, nu știa nici el de ce, îi dădea un sentiment de siguranță. Se simțea liber să meargă la treburile lui. Astfel, se ducea adesea la mine; se lupta cu problema, aproape insolubilă, de a scoate cărbunii cât mai economic și apoi de a-i vinde. Știa că trebuie să găsească un mijloc ca să folosească el însuși cărbunii sau să-i transforme în altceva. Dar dacă-i preschimba în energie electrică, ar putea oare să se servească de această energie sau s-o vîndă? Cît despre schimbarea lor în ulei, pentru moment ar fi fost prea costisitor, prea greu. Ca să faci să trăiască o industrie trebuie să crezi întotdeauna noi industrii. Era ca un fel de nebunie. Da, și numai un nebun ar fi reușit asta.

Ei bine, nu era nebun? Constance așa credea. Căldura și subtilitatea pe care le punea în afaceri u păreau o manifestare de nebunie.

El îi vorbea despre toate proiectele lui și ea-l asculta cu un fel de uimire. Apoi, cînd valul de cuvinte înceta, el se întorcea spre radio și nu mai spunea nimic, în vreme ce proiectele se zămisleau în el ca într-o transă.

În fiecare seară juca ponton cu doamna Bolton, pe șase pence. Și, cînd juca, se pierdea într-un fel de inconștiență. Constance nu suferea să-l vadă așa. Se ducea sus să se culce, iar el și doamna Bolton jucau cîteodată pînă la două sau trei dimineața. Doamna Bolton se lăsa antrenată de joc la fel de mult ca Clifford, deși pierdea aproape întotdeauna. Într-o zi îi spuse Con-

171

stancei:

— Am pierdut douăzeci și trei de șilingi jucînd cu Sir Clifford azi noapte.

— Și el ți-a luat banii?

— Natural, doamnă. Datorie de onoare!

Constance îi certa des pe amîndoi. Rezultatul fu că Sir Clifford mări salariul anual al doamnei Bolton la o sută de lire; ea putea acum să joace și să piardă. Totuși, Constancei i se păru că Clifford devenea din ce în ce mai ciudat. Îi spuse că pleca pe 17.

— Și cînd te întorci?

— În iulie.

El o privi cu spaima unui copil, dar totodată cu șiretenia unui bătrîn.

— N-ai să mă părăsești?

— Nu.

— Nu-i așa că pot fi sigur că te vei întoarce?

— Sînt mai sigură de asta decît de orice pe lume.

— Atunci, pe 20 te aștept.

O privea așa de ciudat! Și totuși, dorea ca ea să plece, să-și aibă micile-i aventuri, și poate să se întoarcă însărcinată. În același timp u părea rău că pleacă.

Ea tremura; aștepta ceasul plecării definitive; aștepta ca I pînă și timpul să îmbătrînească.

Vorbea într-o zi cu Mellors despre călătoria ei.

— Și atunci, cînd mă voi întoarce, îi voi putea spune lui I Clifford că-l părăsesc. Vom pleca amîndoi. În Africa sau în I Australia. Nimeni nu va trebui să știe cine ești. Vrei?

Era entuziasmată de proiectele astea.

— N-ai fost niciodată în Colonii? întrebă el.

— Nu, dar tu?

— Am fost în Indii, în Africa de Sud și în Egipt.

— De ce n-am merge în Africa de Sud?

— Mi-e indiferent. Orice mi s-ar întîmpla, nu-mi pasă.

— Nu-ți face plăcere? De ce oare? Nu vom fi săraci. Eu am aproape șase sute de lire rentă. Am cerut informații la bancă. Nu e mult. Dar e deajuns, nu-i așa?

— E o avere pentru mine.

— O, atunci totul e minunat.

— Dar trebuie să obțin divorțul și tu la fel... Erau multe de gîndit acum.

într-o altă n ea-l întrebă despre viața lui. Se aflau în colibă, în timpul unei furtuni.

— Erai mulțumit în armată?

— Da. Colonelul ținea la mine.

172

— Spune-mi câte ceva despre el.

— Avea cultul armelor. Și nu se căsătorise. Era cu douăzeci de ani mai în vârstă decât mine. Era un om foarte inteligent și solitar, cum se întâmpla întotdeauna cu oameni de acest fel; și un ofițer foarte priceput. Cât am fost cu el am trăit sub farmecul lui. Îl lăsam să mă conducă în viață. Și nu regret că am făcut-o.

— Când a murit ai suferit mult?

— Eram și eu aproape de moarte. Dar când mi-am revenit am înțeles că o parte din mine se sfîrșise. Toate lucrurile sfîrșesc, de altfel, cu moartea.

Ea sta pe gânduri. Tunetul bubuia afară. Avea impresia că se află într-o corabie pe vremea Potopului.

— Pari a fi lăsat atîtea lucruri în urmă!

— Găsești? Mie îmi pare că am murit o dată sau de două ori. Și totuși, iată-mă aici, gata să primesc alte lovituri și alte nenorociri.

El sta acolo, în colibă, cu fața plină de ironie și bațjocură, ascultînd zgomotele furtunii care-i dădea o impresie de singurătate.

— Dar asta nu se va sfîrși, odată? întrebă Constance.

— Desigur. Lumea își va găsi scăparea. Când ultimul om, cu adevărat om, va fi ucis, iar ceilalți toți vor fi domesticiți, preschimbați în animale blînde, de toate culorile, albe, negre, galbene, atunci fiecare își va pregăti un autodafc. Știai că „autodafc” înseamnă „act de credință”? Ei bine, ei vor face marele lor act de credință, se vor arde unul pe altul. Da, draga mea. În felul cum trăim noi, într-o sută de ani, nu vor mai fi zece mii de locuitori în insula aceasta; nu vor mai fi poate nici doi. Și ultimii se vor elimina unul pe altul.

Bubuiturile tunetului se îndepărtau.

— Nimic nu-i mai liniștitor decât să-ți imaginezi exterminarea speței umane și lungul interval ce se va scurge pînă la nașterea altei rase. Și dacă va continua așa, dacă toată lumea, intelectuali, artiști, guverne, industriași, muncitori, - dacă toată lumea va continua să ucidă cu frenezie tot ceea ce mai rămîne din sentimentele omenești, ultima urmă de intuiție, ultimul instinct bun, atunci putem să spunem adio speciei omenești.

Constance rîdea, dar fără veselie.

— În cazul ăsta trebuie să fii mulțumit că toți grăbesc sfîrșitul.

— Sînt îh_cîntat! Nu-i opresc. Și n-aș vrea chiar dacă aș putea.

— Atunci de ce ești atît de nefericit?

173

— Nu sînt deloc nefericit! Dacă va cînta cocoșul pentru ultima oară, nu-mi pasă!

— Dar dacă ai avea un copil? El își plecă fruntea.

— Mi se pare că nu-i bine să dai drumul unui copil într-o lume ca a noastră.

— Să nu mai spui asta! Cred că voi avea un copil. Spune-mi dacă ai să fii fericit.

Ea își lăsă mîna pe a lui.

— Sînt mulțumit că ești tu fericită. Dar, în ce mă privește, mi se pare un act de sinistră trădare față de această ființă ce se va naște.

— A, nu! Atunci înseamnă că nu mai poți să mă dorești, că nu mă vrei cu adevărat.

*

El tăcu și se întunecă. Afară, ploaia răsuna tot mai tare.

— Nu-i adevărat, murmură el, nu-i chiar așa. Există și alt adevăr.

Constance știa că, în clipa aceea, el se gîndea numai la plecarea ei la Veneția. Și asta o făcea fericită.

j

îi descheie hainele, îi dezgoli pieptul și-l sărută, apoi își lipi ț obrazul de el. Erau singuri în mijlocul Potopului.

'

— Spune-mi dacă vrei un copil, șopti ea, mîngîindu-l.

J

— Ei bine, da, zise el în cele din urmă, și ea simți schim- | barea ciudată, destinderea stranie care trecea prin trupul bărbatului, înfiorându-l. Mă gîndeam cîteodată că ar fi bine să crească aici, printre mineri. Ei nu prea au de lucru acum, și cîștigă puțin. Dacă le-ar spune cineva: gîndiți-vă de-acum încolo la altceva decît la bani. Voi n-aveți nevoie de mult. Nu mai trăiți doar pentru bani...

Ea-și freca obrazul de pîntecele lui și-i lua testiculele în mînă. Penisul se mișcă încet, dar nu se ridică.

— Să trăim pentru altceva. Să nu mai avem un singur scop, banul; nici pentru noi, nici pentru altcineva. Acum, sîntem siliți să cîștigăm ceva bani pentru noi și mulți pentru patron. Sa renunțăm la asta fără ură sau nebulie. Încetul cu încetul să părăsim viața industrială și să ne întoarcem înapoi, la cea adevărată.

El se opri o clipă. Apoi continuă.

— Le-aș spune: uitați-vă la Joe; uitați-vă cum vine și pleacă, vioi și vesel. Uitați-vă la Jonas. E gras și urît fiindcă nu se entuziasmează niciodată. Priviți-vă și pe voi: un umăr mai ridicat¹ decît celălalt, picioare umflate după atîta muncă. V-ați cufunda¹ tot mai mult în prăpastie. Dezbrăcați-vă și priviți-vă. Ar fi trebuit să fiți sprinteni și frumoși și sînteți urîți și pe jumătate morți. Să

174

dărimăm Tavershall-ul și să clădim șiruri de case frumoase care ne-ar adăposti pe toți! Să curățim ținutul! Și să n-avem copii mulți fiindcă lumea e deja suprapopulată. Dar nu voi predica oamenilor. Îi voi pune să stea goi și le voi spune: Priviți-vă! Iată ce înseamnă să munciți pentru bani! Priviți Tavershall-ul. E groaznic! Priviți-vă femeile. Nu mai țin la voi, cum nici voi nu mai țineți la ele. Și numai fiindcă v-ați petrecut timpul muncind și nu v-a păsat decît de bani. Nu puteți nici să vorbiți, nici să vă mișcați, nici să trăiți; sînteți incapabili să vă bucurați de o femeie. Nu sînteți vii. Priviți-vă! Urmă un moment de tăcere. Constance îl asculta numai pe jumătate, iar afară lumea se liniștise și se răcorise.

— Nu te interesează viitorul, draga mea?

— Oh, da, și încă foarte mult, răspunse ea întorcîndu-și privirea.

— Cînd văd că specia omenească s-a condamnat ea însăși prin josnicia ei, mă gîndesc că nu sînt așa de departe nici coloniile, nici chiar luna. Căci și de acolo ai putea vedea pămîntul, murdar, josnic, insipid printre stele, întinat de oameni. Atunci simt că am înghițit fiere și că nici un loc nu-i îndeajuns de îndepărtat spre a mă refugia. Și totuși, e o rușine ceea ce s-a făcut în acești ultimi o sută de ani: oamenii preschimbați în insecte pentru munca, lipsiți de orice virilitate, de întreaga lor viață. Aș mătura de pe suprafața pămîntului mașinile și aș sfîrși cu era industrială, ca și cînd ea n-ar fi fost decît o eroare. Dar fiindcă nu pot, și fiindcă nimeni nu poate, nu-mi rămîne decît să stau liniștit și să încerc să-mi trăiesc viața mea - dacă am o viață de trăit, ceea ce mă cam îndoiesc.

Tunetele încetaseră afară. Ploaia, care se mai potolise, se întee din nou; fulgera, ultima răbufnire a furtunii ce se depărta. Constance nu era mulțumită. El vorbise atît de mult, și, în fond, numai pentru el. Părea cu totul copleșit de disperare, în vreme ce ea se simțea fericită.

Deschise ușa și se uită la ploaia deasă, asemeni unei perdele de oțel, și-i veni poftă să se arunce în ploaie; să iasă și să fugă. Dar nu așa ci goală, ca Eva, ca prima femeie de pe lume.

Se ridică și-și scoase întîi ciorapii, apoi rochia și rufăria de dedesupt. Sîinii ei cu vîrfuri ascuțite spintecau aerul la fiecare mișcare. Era toată de culoarea fildeşului în lumina verde. Își puse pantofii de cauciuc și ieși afară, rîzînd, scuturîndu-și sîinii în ploaia caldă, întinzînd brațele și dansînd unul din acele dan-

r stranii pe care le învățase cu ani în urmă la Dresda. Apărea, ărea, ca o ciudată formă palidă, ridicîndu-se, aplecîndu-se și indu-se, iar apa șiroia și strălucea pe șoldurile ei pline; apoi

175

își arunca înainte sîinii, își umfla pîntecele, și iarăși se pleca în așa fel că numai fesele și șoldurile i se ofereau bărbatului cu fel de sălbatică supunere.

El rîse, se dezbracă și veni spre ea. Cățeaua îi sărea înainte, lătrînd, Constance se întoarse și-l văzu; ochii ei albaștri scînteiară și se avîntă pe cărare, printre tufișurile ude. Într-o clipă, bărbatul nu mai văzu decît părul ei ud leocă, un spate plin de apă, plecat înainte și fesele rotunde strălucind în ploaie; o admirabilă goliciune de statuie care fuge.

Ajunsesese aproape de larga alee pentru călăreți, cînd el o cuprinse pe după mijloc. Ea țipă, mai făcu doi

pași, apoi căzu cu palmele și genunchii în noroi. Bărbatul o încleșta brutal, strângând, frământând carnea moale, pe care atingerea lui o făcea să se înfierbînte. Ploaia cădea peste ei în torente, astfel că trupurile păreau să fumege. El apucă sîinii grei ai femeii, îi stoarse pînă ce gemetele ei se prefăcură în țipăt și, înfîgîndu-i o mîină în ceafă, aplecîndu-i umerii spre pămînt o avu acolo, în mocirlă și-n ploaie, cu o poftă de sălbăticiune.

Într-un tîrziu se ridicară, ștergîndu-se de apa care îi orbea. — Să ne întoarcem, spuse el.

Și începură să alerge spre casă. Lui nu-i plăcea ploaia. Dar ea venea încet, culegînd flori, alergînd o clipă, apoi oprindu-se iarăși spre a-l vedea pe el depărtîndu-se.

Cînd ajunseră la căsuță, focul se stingea și trebuiră să aducă lemne.

Sîinii ei se ridicau și cădeau, părul i se lipise de obrazii roșii, trupul îi lucea ca al unui șarpe. De altfel, așa, cu ochii larg deschiși, cu pîntecele pulsînd ca o inimă, cu coapsele depărtate, șiroind de apă, părea o ființă din altă lume.

El luă vechiul cearceaf din pat și o șterse de sus pînă jos; ea sta liniștită ca un copil. Apoi se șterse și el, după ce închise ușa colibei. Focul se înălța în flăcări mari. Ea luă un colț al cearceafului și-și șterse părul.

— Ne ștergem amîndoi pe același prosop, spuse el. O să ne certăm.

Ea își întoarse pentru o clipă capul spre el:

— Nu, căci asta nu e prosop, ci cearceaf.

Acoperiți fiecare cu cîte o pătură militară dar cu partea din față a trupului goală, se așezară alături pe o buturugă, în fața flăcărilor.

Constance nu suferea atingerea păturii pe piele; dar cearceaful era ud de tot. Lăsă să-i cadă pătura și îngenunche pe vatra de lut, întinzînd capul spre foc și scuturîndu-și părul pentru a-l usca. După o vreme se întoarse, se sui pe genunchii

176

bărbatului și se lipi de el.

— Sărută-mă, murmură.

Înțelesese că ideea despărțirii le zăcea în fundul inimilor și o adîncă tristețe îi sfîșia sufletul. Sta pe genunchii iubitelui, cu capul pe pieptul lui, cu picioarele depărtate, și focul arunca spre ea lumini inegale. El privea lucirile de pe trupul femeii, fuiorul de păr moale, negru, care atîrna ca un smoc, între coapsele deschise, întinse mîna spre masă și luă buchetul de flori pe care le culesese ea, pline încă de picăturile de ploaie ce cădeau din ele.

— Florile rămîn totdeauna afară; ele n-au casă.

— Nici măcar colibă, murmură ea.

Cu mișcări leneșe, bărbatul îi presăra petale în fuiorul negru de pe pubis.

— Aici! spuse el. Iată unde trebuie puse florile de „nu mă uita”.

Ea privi florile micuțe, lucind albastru printre firele de păr.

Deodată se sculă, se răsuci și rămase ghemuită, cu umerii și fruntea lipite de podea, cu chipul acoperit de șuvițele jilave, cu șalele ridicate nefiresc. Bărbatul se uită o vreme la pernele rotunde de carne; pe urmă se aplecă încet, își lipi buzele de ele, își plimbă degetele în șanțul care le despărțea. Clipe lungi nu se auzi decît ropotul ploii și trosnetul flăcărilor. Apoi, răsuflarea întretăiată a Constancei se curmă cu un scîncet de nerăbdare cînd degetele lui atinseră izvorul vieții, se afundară înăuntru și începură a se îndesa ritmic. Intrau, ieșeau, intrau din nou, tot mai adînc și femeia gemea slab, înăbușit, dar nu se clintea. A-tunci el îi desfăcu fesele și pipăi ochiul mic, strîns spasmodic, ascuns între ele; vîrî un deget, al doilea, desfăcu inelul rozaliu, apoi își împinse sexul iar cînd Constance icni, dînd să se răsucescă, u prinse șoldurile ca într-o menghină. Și în vreme ce ea se zvîrcolea, scăldată în sudoare, încleștîndu-și dinții ca să nu țipe, bărbatul se pornea s-o aibă, iar afară furtuna se dezlănțuia biruitoare.

... La Wragby, luminile erau aprinse toate și Ciifford se ducea de la fereastră la ușă și înapoi, fără să ia seama că palmele i se înroșiseră de la împinsul roților, că vinele îi zvîcneau la gît, sub tîmple din cauza efortului. Cînd trăsnetul lovi, departe, în pădure, rămase o clipă locului, ascultînd, apoi își reluă preumblarea chinuitoare, de fiară în cușcă, sub ochii temători ai doamnei Bolton.

— Pentru Dumnezeu, dar unde poate să fie?! izbucni el în sfîrșit. O jumătate de zi și acum furtuna... Cheamă-i pe servitori, să ia felinare și să pornească după ea. M-am săturat de toanele astea infantile,

m-am săturat de toate...

12Comanda nr.520

177

— Oh! nu faceți asta! strigă doamna Bolton. Au să creadă că s-a sinucis sau cine știe ce! Nu trimiteți pe nimeni! Lăsați-mă pe mine să mă duc până la colibă și să văd dacă nu-i acolo... Am s-o gădesc, sînt sigură...

Răsuflînd greu, Clifford tăcu. După o vreme făcu un gest care putea să însemne orice și doamna Bolton ieși, tremurînd, șocată. Constance o găsi pe alea cea mare, palidă și neîndrăznind să înainteze.

— Am venit să vă caut! Sir Clifford nu mai putea aștepta! Credea că ați fost trăsănită sau ucisă de căderea unui copac. Și se hotărîse să-i trimită pe Field și Betts în pădure, să vă caute. Atunci m-am gîndit c-ar fi mai bine să vin eu decît să se facă atîta zgomot în jurul plecării dumneavoastră.

Vorbea nervos. Vedeă încă pe fața Constancei duioșia și visarea pasiunii.

— Foarte bine, zise Constance. Și nu găsi altceva să-i spună.

Cele două femei mergeau greu prin noroi. Nu-și spuneau nimic.

Picături mari cădeau cu un zgomot de explozie. Cînd sosiră în parc, Constance o luă înainte. Doamna Bolton cam gîfîia, căci se îngrășase.

— Ce prostie, spuse în sfîrșit Constance.

— Oh! Știți cum sînt bărbații! Dar se va liniști îndată ce vă va vedea.

Constance era foarte supărată că doamna Bolton îi cunoștea acum taina. Se opri pe potecă.

— Nu-mi place să fiu urmărită! spuse ea cu ochii fulgerînd de mînie.

— O, doamnă, de ce spuneți așa? Dacă ar fi trimis pe cei doi și ei ar fi venit drept la colibă? Eu nici nu știam bine unde se află.

La ideea aceasta Constance se înroși. Totuși, nu putea minți. Nu putea nici să arate că între ea și pădurar nu există nimic. Se uita la cealaltă femeie, care stătea cu ochii în jos, și se gîndea că, totuși, i-ar fi putut fi aliată.

— Bine. Dacă-i așa, nu-i nimic!

— N-aveți de ce vă teme, doamnă. V-ați adăpostit în coliba și atîta tot. Ajunseseră la castel.

Constance trecu în biroul lui Clifford; se înfurie cînd îi văzu fața palidă și descompusă, ochii holbați.

— Cu ce drept trimiți servitorii să mă caute?

La rîndul său, izbucni și el.

— Dumnezeu, dar unde ai fost? Ai lipsit ceasuri întregi! Și pe o vreme ca asta! Ce înseamnă expediția de azi în pădure?-

178

Și apoi a trecut destul de cînd a încetat ploaia! Știi cît e ceasul? N-am dreptul să fiu supărat? De unde vii? Ce-ai făcut?

— Și dacă nu vreau să-ți spun?

Își smulse pălăria din cap și-și scutură părul, sfidătoare.

El o privea cu ochii holbați, iar albul lor devenise galben. Supărările acestea îi făceau foarte rău.

Doamna Bolton suferea consecințele toanelor lui zile întregi. Constance simți o umbră de remușcare.

— De ce atîta grijă? spuse, mai potolită. Unde era să fiu? Am stat în colibă în timpul furtunii; am făcut un foc și mi-am petrecut acolo toată vremea, foarte plăcut.

Vorbea cu ușurință acum. De ce să-l mai supere? El o fixa bănuitor.

— Și părul! Și starea în care te afli!

— Da, zise ea liniștită. Am alergat goală prin ploaie. Clifford încremeni, uluit.

— Ai înnebunit?

— De ce? E o nebulie că mi-a plăcut să iac un uuș în ploaie?

— Și dacă venea cineva?

— Cine ar fi putut să vină?

— Oricine ar fi putut să te vadă în pădure! Meilors nu vine pe acolo seară de seară?!

— Da, a venit târziu, după ploaie, să-și hrănească fazanii.

Vorbea cu o ușurință uimitoare. Doamna Bolton, care asculta în odaia cealaltă, o admiră fără voie. O femeie care putea să iasă cu atîta naturalețe din încurcătură!

— Și dacă venea în timp ce alergai prin ploaie, goală de tot, ca o nebună?

— Cred c-ar fi murit de frică sau ar fi fugit.

Clifford o privea mereu, tot mai încurcat; mintea lui nu mai izbutea să cuprindă o idee clară. Primea doar ceea ce i se spunea, fără a reflecta mai departe.

— În tot cazul, ai fi putut să te îmbolnăvești.

— Nu. N-am răcit. Așa că ai făcut atîta tevdură degeaba. Luă o atitudine de regină ofensată și se duse sus, în camera ei, săjse schimbe.

În seara aceea, Clifford își dădu osteneala să fie amabil. Citea o carte recentă, de religie științifică. În el stăruia încă un spirit religios, lipsit însă de sinceritate; era preocupat, în chip egoist, de viața viitoare a propriului său „eu”. Lecturile lui se asemănau cu conversațiile sale literare cu Constance.

— Ce zici? spuse deschizînd cartea. Ai avea mai puțină nevoie să te răcorești în ploaie dacă am avea în urma noastră cîteva

179

sute de ani în plus de evoluție. A, iată: „Universul ne prezintă două aspecte: pe de o parte el se uzează fizic, pe de alta, se dezvoltă din punct de vedere spiritual”.

Constance aștepta urmarea. Dar Clifford nu citi mai departe. Ea îl privi surprinsă.

— Să te uzezi? Te vād îngărășîndu-te, dar eu nu mă uzez de loc. Crezi că soarele e mai mic decît altădată? Nu pentru mine, și îmi închipui că măruł pe care Adam l-a oferit Evei nu era mai mare ca un sîmbure de portocală.

— Ei bine, ascultă urmarea: „Universul trece astfel, cu o încetineală imperceptibilă, spre noi condiții de creație, dintre care lumea fizică, așa cum o cunoaștem noi azi, abia dacă se va putea distinge din neant”...

Ea asculta veselă. Tot felul de necuviințe îi veneau în minte.

Dar spuse numai atît:

— Ce jonglerie stupidă! Ca și cum sărmana lui conștiință ar putea concepe ce se petrece cu o încetineală atît de mare! Toate astea înseamnă că autorul este ratat fizicește și dorește să facă din univers ceva asemănător: o ratare!

— Oh! dar ascultă! Nu întrerupe cuvintele solemne ale marelui om; „Ordinea prezentă a lumii a luat naștere într-un trecut inimaginabil și se va sfîrși într-un viitor tot atît de inimaginabil. Ne răraîne doar regatul inepuizabil al formelor abstracte și forța creatoare, și...”

— „Și prostia fără margini a marelui om”! îl maimuțări Constance, pufnînd apoi într-un rîs pe care nu și-l putea înfrîna

și sărînd în picioare.

Clifford rămăsese cu gura căscată, cu o expresie de stupefacție atît de comică, încît hohotele ei se întetîră, se înroși, îi dădură lacrimile și ieși în fugă, bolborosînd ceva, pe cînd el se uita la cartea din mînă ca la un șarpe. Minute lungi, ecoul rîsului ei mai răsună încă pe hol, în încăpere și bărbatul din scaunul cu roți mari își plecă fruntea, lăsînd cartea să cadă pe covor.

CAPITOLUL XVI

Doamna Bolton aduse ultima rochie - era toată din satin alb și strălucea ca o apă. Constance o luă, își lipi fugar obrazul de materialul lucios, zîmbi unei amintiri și doamna Bolton nu se putu opri să nu simtă o strîngere de inimă: cealaltă era atît de frumoasă...

— Va fi bine pentru doamna să schimbe puțin aerul.

— Da, așa cred. Te vei ocupa cîtva timp singură de Sir Clifford!

— O, da! Mă înțeleg bine cu dînsul. Nu găsîți că se simte mai bine decît altădată?

— Ai făcut adevărate minuni.

— Vai, nu! Dar toți bărbatîi sînt la fel: niște copilași. Și trebuie să-i măgulești, lăsîndu-i să creadă că ceea ce fac, fac de capul lor. Nu-i așa, doamnă?

— Eu nu prea am experiență. Constance se opri din împachetat.

— Dar bărbatul dumitale? A trebuit să-l lauzi și să-l măgulești, ca pe un copîiaș și pe el?

— Da, îmi venea cam greu. Vedeam însă unde voiam să ajung. Și ceda aproape întotdeauna.
 — Nu-și lua niciodată rolul de stăpîn?
 — Nu. Cîteodată avea un aer ciudat și atunci știam că e rîndul meu să cedez.
 — Și ce s-ar fi întîmplat dacă i te împotriveai?
 — Nu știu! N-am încercat niciodată. Chiar cînd n-avea dreptate, dacă-l simțeam supărat, cedam eu. Înțelegeți dumneavoastră, nu voiam să se sfîrșim ceea ce era între noi. Și cînd te încăpățînezi să te împotrivești unui bărbat, atunci totul s-a **sfîrșit**. Dacă iubești un bărbat, trebuie să știi uneori să-i cedezi. Altfel vei obține cu siguranță o ruptură. Dar recunosc că »ed îmi ceda cîteodată, cînd mă vedea botărită, chiar atunci cînd ""ă încăpățînam fără să am dreptate.

^{TM} — Și așa te porți cu toți bcinavii dumitale?

— Oh! aici e altceva. La ei nu țin în același fel. Știu ce le

181

trebuie sau caut să aflu. Și încerc să le fiu pe plac. Cînd iubești un anumit bărbat, poți arăta afecțiune și altcuiva. Cînd ai iubit însă cu adevărat, oare mai poți iubi?

Cuvintele acestea o înspăimîntară pe Constance.

— Crezi că nu se poate iubi decît o singură dată?

— ...Sau niciodată. Cea mai mare parte din femeii nu încep niciodată iubirea. Ele nu știu ce înseamnă. Și bărbații la fel. Eu, cînd văd o femeie care iubește, mi-e milă de ea.

— Și crezi că bărbații se supără ușor?

— Da, cînd îi atingi în orgoliul lor. Dar femeile nu-s oare la fel? Numai că mîndria lor e altfel.

Constance cîntări aceste cuvinte. Se întrebă iarăși dacă era bine să plece. La urma urmei putea ea să-și părăsească bărbatul cu atîta dezinvoltură? Oare Clifford nu se supăra, deși despărțirea avea să fie scurtă?

Și totuși viața omenească este prea adesea determinată de jocul împrejurărilor. Constance n-avea puterea să se elibereze nici pentru cinci minute. Și nici dorința.

Hilda sosi la ceasul hotărît, joi dimineața, cu valiza solid fixată cu curele de mașină. Avea, ca întotdeauna un aer rezervat și feciorelnic; și totodată o mare tenacitate. Soțul ei ceruse divorțul. Ea i-l înlesnea, deși n-avea nici un amant. Pentru moment, bărbații nu-i spuneau nimic. Se mulțumea să fie propria-i stăpînă și educatoarea celor doi copii, pe care avea intenția să-i educe „cum se cade”.

Astfel, ca un mare strateg, Hilda organizase partea materială a călătoriei. Împreună cu Constance, urcă în salonașul

de sus.

— Dar Hilda, începu Constance, cam speriată de ceea ce voia să spună. Noaptea asta voiam s-o petrec aici, pe aproape. Hilda o privi mirată.

— Unde, pe aproape?

— Tu știi, nu-i așa, că iubesc pe cineva?

— Da, am înțeles că se întîmplă ceva cu tine.

— Ei bine, el locuiește aproape. Și vreau să fiu în această ultimă noapte cu el. Trebuie! Am făgăduit. Hilda înclină capul ei de Minervă. Apoi, înălțîndu-și privirea:

— Nu vrei să-mi spui cine este?

— Pădurarul nostru, se bflbîi Constance ca un copil prins asupra faptului.

— Constance! zise Hilda, strîmbînd din nas cu dezgust.

Moștenise gestul de la mama ei.

— Știu. Dar e încîntător, te asigur. Se pricepe și faci

182

dragoste, spuse Constance, încercînd să-și scuze iubitul.

Hilda își aplecă puțin capul și se gîndi. Era foarte supărată, dar nu îndrăznea să se trădeze. Căci Constance, care semăna cu tatăl lor, ar fi reacționat violent.

Desigur, Hilda nu ținea la Clifford, nu-i plăcea ridicola și recea lui îngîmfare și considera că se purta rău cu Constance. Sperase că sora ei îl va părăsi. Dar, aparținînd bunei și solidei burghezii scoțiene, avea oroare de compromisuri sociale.

— Ai să te căiești.
— Nu! exclamă Constance înroșindu-se. Îl iubesc cu adevărat. E un amant neasemuit.
Hilda se gîndea mereu.

— Asta nu ajunge. Te vei scîrbi repede. Îți va fi rușine de tine însăși.
— Nu cred; sper că voi avea un copil de la el.
— Constance! exclamă Hilda, palidă de mînie.
— Am să fac tot posibilul să am un copil de la el. Hilda înțelese inutilitatea discuției.
— Și Clifford nu bănuiește nimic?
— Nu! De ce să bănuiască?
— Unde stă omul ăsta?
— La casa pădurii, dincolo de parc.
— E înșurat?
— Nu, l-a lăsat nevasta.
— Cîți ani are?
— Nu știu. În tot cazul e mai în vîrstă decît mine.

Hilda, la fiecare răspuns al Constancei, devenea tot mai furioasă. Dar se stăpînea încă.

— Aș renunța la escapada din noaptea asta, dacă aș fi în locul tău, o sfătui ea.
— Imposibil! Trebuie să fiu cu el, altfel nu plec la Veneția. Hilda recunoscuse glasul tatălui ei. Și cedă, dar numai din

diplomație. Consimți să meargă cu Constance să ia masa de seară la Mansfield. Pe urmă s-o ducă pe sora ei la drumul ce mergea spre casa pădurarului, cînd se va înopta, și să vină s-o ia a doua zi dimineață. Iar ea va dormi la Mansfield, care se afla la o jumătate de ceas cu automobilul. Era însă furioasă, și, ca s-o necăjească pe Constance, începu să se arate indulgentă față de Clifford. La urma urmei era un om inteligent. Și dacă fizicește era incapabil să facă dragoste, cu atît mai bine. Hildei nu-i plăcea iubirea carnală, cea care-l prefăcea pe om într-un monstru de egoism. Cu Clifford, viața Constancei era mai ușoară decît a Multor femei. Ea nu-și cunoștea fericirea.

Și Clifford era de părere că Hilda este o femeie inteligentă,

183

o parteneră ideală pentru un bărbat ce ar vrea să facă, de e-xemplu, politică. Nu, ea nu făcea copilării asemenea Constancei;

pe ea se putea conta.

Luară ceaiul din vreme, în sufragerie. Toată lumea părea obosită.

— Drum bun, Constance! Să te întorci sănătoasă!
— Rămîi cu bine, Clifford. Da, am să mă întorc repede, spuse Constance cu duioșie.
— Ai grijă de ea, Hilda!
— Am să fiu cu ochii în patru.
— Ai fîgăduit!
— Adio, doamnă Bolton! Sper că vei avea grijă de Sir Clifford?
— Voi face tot ce-mi va sta în putință, doamnă.

Fluturată batistele. Constance se întoarse și-l văzu pe Clifford așezat în fotoliul cu roțile, sus, pe scări. Doamna Chambers ținu poarta deschisă și ură stăpînei sale călătorie frumoasă.

Automobilul lunecă prin desișul parcului pe drumul cel mare, pe unde se întorceau minierii. Fără să fie larg, era bun, fiindcă ducea la Mansfield. Constance își pusese ochelarii. Goneau, în lungul căii ferate, care era deasupra lor. Apoi trecură peste un pod.

— Uite drumul spre casa lui, îi axată Constance.

Hilda privi iritată într-acolo.

— Păcat că nu putem merge drept înainte. Am fi putut ajunge la Pall-Maîl pe la nouă.

— Îmi pare rău, spuse Constance, ascunsă sub ochelari. Sosiră repede la Mansfield, orașul de mineri, altădată

pitoresc, acum grozav de trist. Hilda opri la un hotel, luă o cameră. Întreaga aventură fi părea lipsită de interes, și era prea nervoasă ca să mai vorbească. Dar Constance nu se putu opri să nu-i povestească viața iubitului ei.

— Cum îi spui?

— Nu ne spunem niciodată pe nume. Cîteodată ne alintăm Lady Jane și John Thomas. Dar numele lui e Oliver Mellors.

— Și ți-ar plăcea să fii doamna Mellors, în loc de Lady Chatterley?

— O, foarte mult!

Nu mai era nimic de făcut cu Constance. De altfel, dacă omul acela fusese locotenent în armată timp de patru sau cinci ani, trebuia să fie prezentabil. Hilda începea să se înduplece.

— Dar ai să te plictisești de el. Și atunci are să-ți fie rușine cu o asemenea legătură.

— Bine, dar tu ai fost întotdeauna alături de oamenii din

184

popor!

— Pot să fiu de partea lor într-o criză politică. Dar tocmai fiindcă îi cunosc, îți spun să nu te amesteci printre ei.

Seara trecu încet, apoi veni cina de la hotel. După masă, Constance puse cîteva lucruri într-un săculeț de mătase și-și pieptănă încă o dată părul.

— Oricum, Hilda, spuse ea, iubirea e minunată! Simți că trăiești, că ești în centrul creației.

— Cred că orice insectă gîhdește la fel.

— Crezi? Cu atît mai bine pentru ea.

Seara era luminoasă. Hilda, încruntată, conducea în tăcere. Constance, cu ochelari și caschetă, sta liniștită, nu spunea nimic. Opoziția Hildei o făcea să treacă instinctiv de partea bărbatului pe care-l iubea; și-și spunea că nimic pe lume n-ar putea să-i despartă.

Hilda aprinsese farurile. Calculase că se va întoarce pe drumul de la capătul podului. încetini puțin la cotitură, iar farurile luminară dintr-o dată pămîntul înverzit. Constance văzu o siluetă întunecată.

Deschise ușa, dar Hilda stinsese farurile și întorcea mașina.

— Nu-i nimic pe pod? întrebă ea scurt.

— Nu. Totul e în regulă, spuse omul din drum.

La pod opri, înainta pe sub ulmul plângător, strivind iarba și ferigile. Pe urmă toate luminile se stinseră.

Constance coborî. Omul era în picioare, sub pomi.

— Ai așteptat mult? întrebă Constance.

— Nu prea.

O așteptară și pe Hilda să coboare. însă ea închisese ușa automobilului.

— Ea este sora mea. Și iată-l pe domnul Mellors! Pădurarul își scoase pălăria, dar nu se apropie.

— Hilda, vino cu noi pînă la căsuță. Nu e departe.

— Dar mașina?

— Poate fi lăsată în drum. Ai cheia la tine?

Hilda nu spuse nimic. Se întrebă ce era de făcut. Apoi se uită la drumul din spatele ei.

I — Pot să întorc prin tufișul acela?

— Se poate! răspunse bărbatul.

Ea întoarse, opri mașina și încuie portiera. Coborî. Era noapte și totuși luna dădea lumină destulă. De fiecare a drumeagului părăsit

a oapte și totuși luna dădea lumină destulă. De fiecare 'arte a drumeagului părăsit, se vedeau tufe de mărăcini, înalte și ^atice. în aer plutea un parfum dulce și proaspăt. Pădurarul ^rgea înainte. Constance urma după el, apoi venea Hilda. în °curile unde era mai greu de mers se opreau, iar el lumina

185

drumul cu o lanternă. într-un stejar o bufniță se tînguia încet.

Nimeni nu putea vorbi, n-aveau ce-și spune.

Constance zări în sfîrșit lumina galbenă de la casa pădurii, și inima începu să-i bată mai repede. Continuară drumul înșiruiți

unul după altul. El răsuci cheia, deschise ușa și o luă înainte prin

odăița caldă și aproape fără mobilă.

Masa era pusă. Două farfurii și două pahare, de data asta pe o față albă de masă. Hilda își scutură părul și se uită împrejur, în camera goală. Apoi se uită la pădurar. Era de talie mijlocie, subțire; îl găsi

frumos. Sta însă rezervat și părea că nu vrea să rostească vreun cuvânt.

— Ia loc, Hilda, o rugă Constance.

— Vă rog, zise el. Cu ce vă pot servi? Ceai sau altceva? Sau un pahar de bere? Am bere proaspătă.

— Bere? întrebă Constance.

— Da, bere, dacă vrei, spuse Hilda, cu un fel de timiditate. El luă o oală albastră și trecu în cealaltă cameră. Când se j

întoarse cu berea, fața îi era schimbată.

Constance se așeză lângă ușă, iar Hilda pe scaunul pădurarului, cu spatele la perete, în colțul ferestrei.

— E locul lui! șopti Constance, iar Hilda se ridică repede, ca și cum scaunul ar fi luat foc.

Mellors aduse un pahar pentru Hilda și o servi pe ea

•• — „o

prima.

l.

— Țigări nu am, căci nu fumez. Doriți să gustați ceva? Se întoarse spre Constance.

— Vrei să iei ceva? Tu nu refuzi niciodată puțină mâncare. Vorbea în dialect, cu o ciudată siguranță, ca și cum ar fi

fost patronul unei cârciumi.

— Ce ne dai? întrebă Constance, înroșindu-se.

— Șuncă fiartă, brânză, nuci... Nu mare lucru.

— Bine! spuse Constance. Nu vrei nimic, Hilda?

Hilda se uită la el.

— De ce vorbești în dialectul din Yorkshire?

— Nu-i din Yorkshire, ci din Derby.

— Dar mai înainte vorbeai engleza obișnuită.

-Ei, și nu pot s-o schimb când îmi place? Dați-mi voie să vorbesc în dialectul de aici.

— E cam afectat, spuse Hilda.

— Se prea poate. Dar în Tavershall, dumneavoastră sînteți cea care aveți aerul afectat.

Se duse în cămară, să caute de mâncare.

Surorile tăceau. El aduse încă o farfurie și un tacun. Apo' spuse:

186

— îmi dați voie să-mi scot haina?

Își scoase haina, o agăță în cuier, apoi se așeză la masă, în cămașă.

— Serviți-vă. Nu așteptați să vă rog eu!

Tăie pîinea. Hilda înțelese la fel cum și Constance înțelesese altădată. Îi văzu mîna, mică și sensibilă, așezată neglijent pe masă. Ah! acesta nu pare un simplu lucrător. A avut o viață interesantă, fără îndoială.

Mîncară în tăcere. Hilda îl privea și lua seama la felul lui de a se purta la masă. Se vedea bine, că, din instinct, muica mai delicat decît ea. Căci ea păstrase ceva din grosolănia scoțiană; el însă avea în purtări toată siguranța liniștită a unui englez.

— Și crezi că jocul acesta o să meargă?

— Care joc?

— Escapada aceasta cu sora mea.

Ironia i se ivi iarăși pe față, și spuse în dialect:

— De ce n-o întrebi pe ea? Constance se uită la Hilda.

— Nu mai glumi, Hilda, spuse Constance.

— N-am poftă de glumă. Dar e bine ca, în sfîrșit, cineva să prevadă urmările. Trebuie să existe o continuitate în viață.

Tăcură o clipă.

— Continuitate, rosti el în sfîrșit. Ce vreți să spuneți cu asta? Ce continuitate observați în viața dumneavoastră? Am auzit că sînteți pe cale de a divorța. E numai continuitatea îndîrjirii dumneavoastră!

— Cu ce drept îmi vorbești pe tonul ăsta?

— Dar dumneavoastră cu ce drept pretindeți să vă regăsiți în ceilalți oameni? Lăsați lumea să rămână așa cum este.

— Prietene, crezi că pe mine mă preocupi dumneata?

— Da. Oricum, sînteți mai mult sau mai puțin cumnata mea.

— Oh! n-am ajuns încă pîtaă acolo.

— Eu vă asigur că nu sîntem atît de departe. Și în mine am o continuitate, care are tot atîta valoare ca oricare alta. Și dacă vine la taine Constance, sora dumneavoastră, pentru puțină dragoste și duiosie, ea știe ce face. A fost în patul meu, ceea ce nu e cazul dumneavoastră, mulțumesc lui Dumnezeu, cu toată fermitatea și stabilitatea pe care le aveți.

— Oamenii ca dumneata ar trebui izolați de lume, ca pedeapsă pentru vulgaritatea și egoismul lor, spuse rece Hilda.

— Da, doamnă! E bine totuși că mai există pe lume oameni * mine. Cît despre dumneavoastră, aveți ceea ce meritați: o severă singurătate.

187

& -s § g <g -3

î*''0

.o «s o
■ o o 0
d w, <a

Illl

o
p-a^'2 '
8 ,| 5> <» »ef ^
ca \$ Z " S§ a
■^a   a a -
â d i » 8

jS'fi ° ••? > «2 3 " t tn .tt ««. ^ ^S O >« § ,§ . ^
II
jco
«9 cu

<s

tare, ca pentru a anunța ceva.

Mellors așeză farfuria pe tavă și ieși. Constance îl auzi cum coboară poteca din grădină. Se auzea acum fișăitul roților unei biciclete.

— Bună ziua, Mellors! O scrisoare recomandată.

— Ah! Să văd. Ai un creion?

— Da.

O tăcere scurtă.

— Din Canada! spuse glasul străinului.

— Da. Unul din vechii mei prieteni, stabilit în Columbia Britanică. Ce o Fi trimițînd în plic recomandat?

— Poate o avere. Rîsete.

— Bine. Mulțumesc.

— Bună ziua.

O clipă mai tîrziu el se urcă la Constance.

— A fost poștașul.

— De ce vine atît de devreme?

— Așa e cursa rurală; la ora șapte.

— Prietenul tău nu-ți trimite cumva o avere?
 — Nu! Doar câteva fotografii și niște acte pentru o mica proprietate.
 — Vrei să mergem acolo?
 — Cred că ar fi bine.
 — Da. Se spune că este o țară frumoasă. Era însă supărat din pricina factorului.
 — Mă întreb dacă n-a bănuț ceva.
 — Dar ce ar fi putut bănuț?
 — Trebuie să te pregătești de plecare! Mă duc să mă uit p(j afară.
 Ea-l văzu însoțit de cîine, cu pușca pe umăr, ducîndu-se i recunoaștere. Coborî și-și făcu toaleta. Era gata cînd se întoarsl el. își luă sacul de mătase. Mellors încuie ușa. Ieșiră în grădină.
 — Cînd vom mai trăi oare ca azi-noapte?
 — Cine știe? Dar trebuie să ne gîndim și la restul tim lui...
 — Ne vom croi o viață a noastră.
 — Da. Cînd va veni vremea. Acum, te duci la Veneția cine știe unde!
 Ea-l urmă în tăcere, cu inima strînsă. Oh! cît de rău îi p că pleacă. El se opri în sfîrșit.
 — O s-o iau pe acolo, zise arătînd spre dreapta. Dar ea îl îmbrățișa și se strînse lîngă el.

190

— N-ai să uiți iubirea noastră, nu-i așa?
 El o îmbrățișa și o ținu lipită de el. Apoi suspină și o îmbrățișa iarăși.
 — Trebuie să plec.
 O luă prin ferig și dispăru pentru câteva minute. Pe urmă se întoarse.
 — Mașina n-a sosit încă. Pe drum se află doar căruța brutarului.
 — Ascultă!
 Se auzea un automobil ce se apropia claxonînd. Mersul i se încetini pe pod.
 Constance o luă pe cărarea deschisă în tufișuri și ajunse pînă la un gard viu.
 — Ai să ieși pe aici. Și îi arătă o spărtură în gard. Eu am să rămîh de partea asta.
 îl privi tristă. Dar el o sărută și o împinse ușor. Dezolată, trecu prin deschizătură și se urcă pînă sus, pe drum.
 Hilda se afla acolo, și tocmai cobora din mașină, îngrijorată de lipsa Constancei.
 — Bine că ai venit! Dar el?
 — Nu mai vine!
 Chipul Constancei era plin de lacrimi cînd se urcă în mașină. Cu fața ascunsă, acoperită de mantoul lung, se așeză pe canapea, și Hilda puse mașina în mișcare. Constance se mai întoarse o dată ca să-l vadă, pentru ultima oară. Dar el nu se mai zărea. Lacrimi amare îi curgeau pe obraji. Plecarea venise pe neașteptate. Era ca o moarte.
 — Mulțumesc lui Dumnezeu. Te-ai despărțit de el pentru cîtva timp, spuse Hilda, întorcînd mașina, spre a evita satul Crosshill.

||s^|

exagerată, prin canalele cu pereți verzi și vîscoși, canalele ce trec prin cartierele sărace, unde rufele spălate atîrnă sus, pe frînghie, răspîndind un miros fetid.
 Ajunseră în sfîrșit la un canal mare, mărginit de trotuare, tăiat de poduri boltite. Cele două surori stăteau alături. Omul sta aplecat în spatele lor.
 — Doamnele au să rămînă mult timp la Villa Esmeralda? întrebă el ștergîndu-și fața de sudoare.
 — Vreo douăzeci de zile, spuse Hilda cu glasul ei strident care dădea limbii italiene un accent ciudat.
 — A! douăzeci de zile!
 Urmă o clipă de tăcere, apoi el întrebă:
 — Doamnele nu doresc un gondolier pentru cele douăzeci de zile pe care le vor petrece la Villa

Esmeralda? Cu ziua sau cu săptămîna?

Constance și Hilda șovăiau. La Veneția e bine să ai gondola ta, așa cum pe uscat ai trăsură proprie sau mașină.

— Dar la Villa? Ce fel de bărci au?

— E o barcă cu motor și o gondolă, însă...

Ultimul cuvînt însemna: barca și gondola nu-s pentru dumneavoastră.

— Cît ceri?

Cerea cam treizeci de shilingi pe zi sau două lire pe săptămîna.

— E prețul obișnuit? întrebă Hilda.

— Mai convenabil, signora. Costul obișnuit... Surorile se gîndiră.

— Bine, spuse Hilda. Vino mîine dimineată și vom aranja totul- Cum te numești?

Se numea Giovanni și întrebă la ce oră să vină și de cine trebuia să întrebe. Hilda n-avea cărți de vizită. Constance i-o dădu pe a sa. El se uită la petecul de hîrtie cu ochii aprinși, de un albastru meridional.

— A, spuse el, și fața i se luminează: Mylady!

— Mylady Constance.

— Mylady Constance! repetă el, așezînd respectuos în buzunar cartea de vizită.

Villa Esmeralda era destul de departe, pe marginea lagunei, în fața Chioggiei. Era o casă plăcută, cu terase care dădeau spre lagună și o grădină mare, cu pomi mtunecați, ocrotiți de un zid.

Gazda, un scoțian gras, făcuse o avere frumoasă în Italia înainte de război. Nevasta lui era o femeie palidă, mereu preocupată de escapadele amoroase ale soțului. Dar el fusese

194

bolnav în iarna trecută și acum era mai ușor de supravegheat.

Casa era aproape plină. Pe lîngă Sir Malcolm și fiicele sale se mai aflau șapte invitați: o pereche scoțiană cu doi copii, o tîflără contesă italiană, văduvă, un prinț georgian și un cleric englez, care avea pneumonie și care servea de capelan lui Sir Alexander. Prințul era frumos și fără o lețcaie. Contesa părea o pisicuță alintată. Clericul era un biet om din popor, venit din-tr-un presbiteriu din Bucks; își lăsase soția și cei doi copii acasă. Iar familia scoțiană, Guthrie, aparținînd marii burghezii din Edinburgh, se bucura din plin de toate plăcerile turismului.

Constance și Hilda îl excluseseră îndată din anturajul lor pe prinț. Familia Guthrie era, mai mult sau mai puțin, din aceeași lume cu ele, bogată însă plicticoasă. Capelanul părea un băiat bun, dar de o politețe aproape ceremonioasă. Sir Alexander, după paralizia lui, manifesta o jovialitate exagerată și se arăta în-cîntat de prezența atîtor femei tinere. Lady Cooper, soția lui, era o persoană cam ștearsă, care nu se amuza niciodată și exercita asupra tuturor femeilor o supraveghere devenită pentru ea o a doua natură. Spunea mereu mici răutăți, iar pe servitori u trata cu o calmă și veninoasă tiranie, deși îl făcea pe Sir Alexander să creadă că era singurul stăpîn al casei.

Sir Malcolm începuse să picteze. În fiecare dimineată, pleca în gondolă cu o pînză mare, spre locul lui preferat. Ceva mai tîrziu gondola o ducea în inima orașului pe Lady Cooper, cu albumul și cutia ei de culori. Acuarelistă neobosită, umpluse casa de palate roz, canale sumbre, poduri arcuite, fațade medievale. Apoi familia Guthrie, prințul, contesa, Sir Alexander și uneori Lind, capelanul, se duceau la Lido să facă baie. Toată lumea se întorcea pe la unu și jumătate la masă.

Cele două surori erau mai mult plecate. Tatăl lor le purta pe la expoziții ca să vadă kilometri de tablouri plicticoase; le ducea să-i vadă pe toți cunoscuții lui din Villa Luchesi; serile și le petrecea cu ele, în Piazza, la o masă, la Caffè Florian; le ducea și la teatru să vadă piese de Goldoni. Erau iluminații pe apă și baluri. Un oraș numai pentru vacanță. Lido, cu kilometrii lui de trupuri înroșite de soare, părea o plajă acoperită la nesfîrșit de focuri, venite să se împerecheze. Lume prea multă fii „Piazza”, prea multe gondole, bărci cu motor, prea mulți porumbei, șerbet, servitori așteptînd bacșișul, prea multe limbi străine, soare, mirosul particular al Veneției, bărci pline cu șaluri de mătase, felii de pepene imense în coșuri, prea multe rîsete.

Constance și Hilda umblau peste tot. Cunoșteau o mulțime de oameni. îl întîlniră pe Michaelis. „Unde

locuiești? Vino cu noi să iei o înghețată! Nu ne însoțești în gondolă?" Și Michaelis

195

era bronzat, ca toată lumea de^acok).

Era amuzant în felul său. În tot cazul, cu toate băile de apă și de soare pe nisipul fierbinte, cu toate dansurile în sunet de jazz, în noaptea caldă, și cu toate înghețatele răcoritoare, viața la Veneția era un narcotic. Adică tocmai ceea ce voiau cu toții. Apa leneșă era un drog, soarele la fel, jazzul, țigările, cock-tailurile, înghețatele, vermutul, nu erau altceva decât droguri.

Hildei îi plăceau drogurile. Îi plăcea să privească la toate femeile, să se întrebe ce erau și ce făceau. E frumoasă? Cum se distrează? Bărbații se asemănau în ochii ei cu niște cîini mari în pantaloni de flanelă albă, așteptînd să fie mîngîiați, să se tolănească, să-și frece pîntecele de acela al unei femei, în sunetul jazzului.

Hildei îi plăcea jazzul, îi plăceau toate. Constance se distra mai puțin. Nu voia să danseze, avea oroare de aglomerarea de cărnuri despuiate de la Lido. Nu-i plăceau nici Sir Alexander, nici Lady Cooper. Nu voia să fie însoțită de Michaelis, ori de altcineva. Clipele ei cele mai plăcute erau acelea cînd o convîngea pe Hilda să meargă pe lagună, într-un loc singuratic, pe vreo plajă unde se puteau scălda singure, după ce gondola fusese lăsată de cealaltă parte a malului.

Giovanni își mai luase un ajutor, căci trebuiau să meargă departe, și era foarte cald sub soarele acela de vară. Giovanni era respectos, afectuos în felul italienilor și cu totul lipsit de pasiune. Italienii nu sînt pasionați: pasiunea are rezerve profunde. Ei se emoționează ușor, devin drăgăstoși, dar rareori au o pasiune care să dureze.

Astfel, Giovanni era foarte atașat de cele două doamne, cum fusese atașat de atîtea altele înaintea lor. Era gata să se prostitueze lor, dacă ele ar fi avut poftă; nădăjduia în taină că îi vor face un cadou frumos care va fi binevenit, căci se căsătorea peste puțin timp. Le vorbi de nunta lui, și cele două surori se arătară interesate.

Se gîndea că drumul la o plajă de cealaltă parte a lagunei, era o invitație la iubire. Și-și mai luă un ajutor: la urma urmei erau două doamne.

Ajutorul lui se chema Daniel. Era înalt, bine făcut, cu părul blond, baclat, cu o față frumoasă, virilă, cu ochii mari, puțin depărtați unul de altul. Nu era vorbăreț ca Giovanni și lopăta cu mare ușurință, ca și cum ar fi fost singur pe apă. Doamnele erau doamne, prea departe de el. Nici nu le privea măcar. Se uita mereu în altă parte.

Era un adevărat bărbat. Se revolta atunci cînd Giovanni bea prea mult vin și lopăta prost, pleoscîind în apă. Era un bărbat

196

întreg, asemeni lui Mellors. Constance o deplîngea pe soția lui Giovanni, care era atît de guraliv. Dar soția lui Daniel trebuia să fie una din acele încântătoare venețiene din popor, modeste și semănînd cu florile, cum se mai văd încă în cartierele îndepărtate ale acestui oraș-labirint.

Giovanni ardea de dorința de a se prostitua, i se părea un mare noroc să se dea unei femei, pentru bani. Constance se uita la Veneția cea așezată pe apă. Clădită prin bani, ajunsă la maturitate prin bani și ucisă de bani. Banii! Veșnic banii! Moarte și prostituție!

Totuși, Daniel era încă un om și era capabil de a-și păstra libertatea. Nu purta bluză de gondolier, ci numai un tricou albastru. Era sălbatic și mîndru. Se afla însă în slujba lui Giovanni, la fel cum acesta era în slujba celor două femei.

Cînd se întorcea acasă, pe jumătate hipnotizată de lumina strălucitoare de pe lagună, Constance găsea uneori scrisori de la Wragby. Clifford îi scria regulat, frumos, scrisori care s-ar fi putut publica. De aceea, Constance le găsea plictisitoare.

Ea trăia în învăluirea sărată a mării, și încerca o senzație de amortire a simțurilor. Era binefăcător. Și se lăsa legănată de această stare sufletească, fără să se mai gîndească la nimic. Visul era întregit de sarcina pe care o simțea crescînd în ea, clipă de clipă.

Se afla de cincisprezece zile la Veneția și trebuia să mai rămînă încă zece sau cincisprezece zile.

Soarele îi încurca noțiunea de timp, făcînd uitarea și mai completă. Dar fu trezită de o scrisoare a lui Clifford.

„Am avut și noi micile noastre evenimente locale. Se pare ; că soția lui Mellors pădurarul, a apărut la casa lui dar că n-a fost > prea bine primită. El a dat-o afară și a încuiat ușa. Dar se spune că,

întorcându-se din pădure și-a găsit nevasta instalată în patul f lui. Spărsese un geam și intrase pe fereastră. Neputînd-o alunga din așternut pe această Venus cam obosită, a bătut în retragere, și s-a refugiat în casa mamei lui din Tavershall. Așa se vorbește. / Mellors n-a venit să-mi spună nimic. Am aflat întîmplarea de la ^ doamna Bolton, cea care le știe pe toate. Nu ți-aș fi scris dacă ea i n-ar fi exclamat: «Doamna nu se va mai duce în pădure dacă ț femeia aceea se află acolo!»

îmi place tabloul pe care mi-l descrii, Sir Malcolm, intrînd & în apă, cu părul alb fluturînd în vînt. Invidiez soarele acela. Aici plouă! Ceea ce nu invidiez însă deloc la Sir Malcolm e [neobosita-i pasiune a cărnii. Dar aceasta ține de vîrstă: cu cît unbătrîhim, cu atît devenim mai carnali și mai muritori. Numai I tinerețea gustă nemurirea!"...

197

Noutățile u pricinuiră Constancei o neliniște apropiată de exasperare. Trebuia să se preocupe acum de acea femeie oribilă? Nu primise nimic de la Mellors. Se înțeleseseră să nu-și scrie; dar acum ar fi vrut să afle noutăți directe. Doar el era tatăl copilului pe care îl purta în pîntece. Trebuia să-i scrie!

Nu vorbi de sarcina ei nimănui, nici chiar Hildei. Scrise însă o scrisoare pentru doamna Bolton, în care-i cerea amănunte.

Duncan Forbes, un artist, prieten de-al lor, sosise la Villa Esmeralda, venind de la Roma. Le însoțea acum în gondolă, se scălda cu ele de cealaltă parte a lagunei. Era un om liniștit, aproape taciturn.

Constance primi o scrisoare de la doamna Bolton.

„Veți fi mulțumită, sînt sigură, Doamnă, cînd îl veți vedea pe Sir Clifford. Are un aer înfloritor, lucrează mult și e plin de speranțe. Natural, așteaptă întoarcerea dumneavoastră cu nerăbdare.

în ceea ce îl privește pe Mellors, nu știu ce v-a scris Sir Clifford. Se pare că nevasta lui a venit într-o după-amiază, că a găsit-o stînd în pragul ușii, pe cînd se întorcea din pădure. I-a spus că vrea să-și reia viața în comun cu el fiindu-i soție legitimă, și că nu va divorța. Căci se pare că Mellors a cerut divorțul. N-a vrut să asculte ceea ce-i spunea ea, și nu i-a dat voie să intre în casă; n-a intrat nici el, și s-a întors în pădure, fără să fi deschis ușa.

Dar cînd s-a întors noaptea, a văzut că-i fusese spartă ușa. Urcîndu-se sus a găsit-o pe nevasta lui în pat, goală. I-a oferit bani, dar ea a spus că e soția lui și că trebuie s-o primească. Nu știu ce s-a mai petrecut între ei. Acestea mi le-a povestit mama lui. În sfîrșit, Mellors i-a spus că preferă să moară decît să reînceapă viața cu ea, și-a luat lucrurile și s-a refugiat la mama sa, în Tavershall.

Acolo a stat noaptea, iar dimineața s-a întors în pădure, prin parc, fără a se apropia de casă. Se pare că n-a mai văzut-o pe nevastă-sa, în ziua aceea. Dar a doua zi dimineață ea a mers la fratele său Dan, la Beggarlee, țipînd că e soția legitimă și că Mellors a adus femei în casă, că ea a găsit o sticlută de parfum în cutia lui și capete de țigări de lux în cenușa din sobă. Și se pare că factorul Fred Kirk a povestit că l-a auzit pe Mellors vorbind în cameră cu cineva, într-o dimineață și că a observat urme de automobil pe drumul cel mic.

Mellors a rămas în Tavershall; se duce în pădure prin parc, iar nevasta lui stă în casa pădurii. Ca să sfîrșească cu aceasta Mellors și Tom Philipps au luat aproape tot mobilierul și așternuturile și au deșurubat minerul de la cișmea, astfel ca

198

femeia să fie silită să plece. Dar ea în loc să se întoarcă la Stacks-Gate, locuiește la Doamna Swain, la Beggarlee, fiindcă nevasta lui Dan nu vrea să știe de ea. A fost și la mama lui Mellors, încercînd s-o atragă de partea ei; a jurat că s-a culcat cu el în casa din pădure, iar după aceea s-a dus la un notar să ceară pensie. Repetă peste tot cele mai îngrozitoare lucruri despre el, spunînd că a adus femei în casă, și povestește cum se purta cu ea cînd trăiau împreună și toate jосniciile pe care le-a îndurat, în sfîrșit, nici eu nu mai știu ce. Cît rău poate face o femeie, odată ce-a început să vorbească! Ea spune că Mellors e brutal cu femeile; și oamenii suit gata să creadă ce li se povestește, mai ales cînd e vorba de lucruri de felul acesta. Mai spune că nu-l va lăsa niciodată în pace, atît cît va trăi. Dar mă întreb: dacă a fost așa de îngrozitor, de ce dorește să-l ia iarăși? Desigur, ea se apropie de vîrsta critică... Și femeile acestea violente ajung să fie întotdeauna pe jumătate nebune cînd se apropie de bătrînețe."

Pentru Constance scrisoarea era o mare lovitură. Se supăraseră pe Mellors că nu scăpase de Bertha Coutts și, mai ales, că o luase în căsătorie. Poate că el avea o tendință spre vulgaritate. Constance își aminti de ultima noapte petrecută la el; și se înfiora. Toată această senzualitate el o împărțise cu Bertha Coutts! Era dezgustător.

Constance se revoltă împotriva întregii ei aventuri. Le invidia pe micile Guthrie, pentru neroada lipsă de experiență și pentru stîngaceea lor virginitate. Și acum se temea să nu se afle ceea ce se petrecuse între ea și pădurar. Ce umilință! Era scîrbită, îi era frică, aspira la o viață fără pată. Dacă va afla Clifford? Era înspăimîntată. Voia aproape să scape de copil, să fie la adăpost. Cît despre sticluța de parfum, greșeala era tot a ei! Făcuse nebunia să parfumeze cîteva batiste și cămăși din lada iubitului ei, și lăsase acolo o jumătate de sticluță de Coty. își amintea de parfum. Cît despre țigări, erau ale Hildei. Nu se putu împiedica să nu-i facă mărturisiri lui Duncan Forbes. Nu-i spuse că a fost amanta pădurarului; dar îi povesti viața lui și-i spuse că-l iubea mult.

— Oh! spuse Forbes, o să vezi; fiindcă a refuzat să facă parte din burghezie, cînd a avut ocazia, nu i se va ierta niciodată; și dacă e un om de onoare, atunci e pierdut. Nu e îngăduit să se vorbească despre sex ca despre o funcție naturală și vitală. Așa că îl vor duce pe bietul om la disperare.

Constance încerca acum un sentiment de remușcare. Ce-i făcuse ei? îi oferise o plăcere violentă, o senzație de libertate și de viață; deschisese digurile acelui val sexual, natural și fierbinte, care fusese închis în ea. Și pentru asta să fie adus la disperare?

199

Nu, asta nu se va întîmpla! Ea-l revăzu, gol și alb, cu fața și mîinile încordate, uitîndu-se la ea. fi simți degetele cum o mîngîiau în locurile tainice, o atingeau ca o binecuvîntare. Și o căldură îi trecu prin trup, îi străbătu șalele, iar ea-și spuse: „Nu trebuie să dau înapoi! Nu trebuie să-l părăsesc! Trebuie să-l păstrez și să păstrez ceea ce am de la el, cu orice preț! Nu cunoscusem viața fierbinte, înflăcărată; lui i-o datorez. Nu vreau să-l pierd.”

încercă un demers imprudent. Adăugă un bilet către el în scrisoarea pentru doamna Eolton, rugînd-o să i-l dea. Ea spunea pădurarului: "Sînt tristă aflînd de necazurile pe care ți le-a pricinuit soția ta. Am să mă întorc peste zece zile și sper că toate se vor aranja".

Cîteva zile mai tîrziu primi o scrisoare de la Clifford: „Sînt îhcîntat că te gîndești să părăsești Veneția. E drept că ți se simte lipsa la Wragby. Dar esențialul e să ai porția ta de soare, cum spun reclamele de la Lido. Așa că poți să mai rămîi dacă te simți bine. Doamna Bolton este o foarte bună infirmieră, dar își are ciudățeniile el Cu cît trăiesc mai mult, cu atît îmi dau seama că ființele omenești sînt niște făpturi curioase...

E foarte preocupată de afacerea Mellors; și, dacă o las să înceapă, n-o mai pot opri. Se îndignează împotriva nevestei lui Mellors, pe care se încăpățînează s-o numească Bertha Coutts. Cînd o aud vorbind pe doamna Bolton, simt că mă cufund în adîncimile unde înoată și se zvîrcolesc peștii tainelor omenești. Ai prins o bucată de pradă și apoi te ridici sus, foarte sus, din umezeală îa loc uscat. Ție pot să-ți lămuresc tot acest proces. Dar, cu doamna Bolton nu simt decît cufundarea în adînc, oribilă, printre algele și monștrii livizi din rundul oceanului.

Mi-e teamă că îl vom pierde pe pădurar. Scandalul stîrmit de soția lui, în loc să se domolească, ia proporții din ce în ce mai vaste Soțul este acuzat de fapte ce nu se pot spune, și, lucru curios, femeia a atras de partea ei întreaga populație feminină, iar satul este plin de povești despre el.

Femeia aceasta a răspîndit în jurul ei o enormă cantitate de gaz asfixiant A dat în vileag toate detaliile vieții conjugale care, între bărbat și femeie rămîn îngropate în tăcere. Aflu amănunte de la Linley și doctor, care se distrează pe seama lor. Natural, toate acestea nu înseamnă mare lucru. Omenirea a căutat întotdeauna, cu lăcomie, poziții sexuale extraordinare, și dacă un bărbat ține să-și posede femeia, cum spune Benvenuto Cellini, «în felul italian» de ce să n-o facă? E o problemă de gust. Dar nu credeam ca pădurarul nostru să fie capabil de asemenea isprăvi Fără îndoială, Bertha Coutts l-a învățat la început.

200

Oricum, asta-i privește, și nu-i treaba nimănui să se amestece.

Totuși fiecare ascultă, cum ascult și eu. Acum zece ani pudoarea socială ar fi înăbușit afacerea. Dar pudoarea nu mai există, femeile minerilor sînt pornite și nimic nu le-ar putea face „a tacă. Ai zice că de cincizeci de ani încoace Imaculata Con-cepțiune a prezidat la toate nașterile din Tavershall și că femeile noastre sînt tot atîtea Jeanne d'Arc. Faptul că pădurarul poate avea tendințe rabelaisiene îl face în ochii satului mai scandalos, mai monstruos decît un asasin.

Ceea ce-i mai rău, e că această nerușinată Bertha Coutts țipă peste tot că soțul ei «întreține» femei în casa pădurii și a încercat chiar să spună ce femei au fost. Cîteva nume respectabile au fost astfel tîrîte m noroi; și lucrul a mers atît de departe încît a trebuit să se emită un mandat de arestare împotriva ei. Cum era imposibil s-o împiedic pe femeia lui să se ducă în pădure, am fost silit să am o întrevedere cu

Mellors. Dar el părea a spune ca de obicei: «nu vă ocupați de problemele mele, cum nici eu nu mă ocup de ale dumneavoastră». Și totuși cred că se simte ca un câine cu o tinichea legată de coadă. Mi se spune că în sat femeile îl arată copiilor când trece, ca și cum ar fi marchizul de Sade în persoană. I-am spus că e neplăcut ca femeia lui să se plimbe ca la ea acasă prin pădurea mea; mi-a replicat că n-are nici o putere s-o oprească. Apoi i-am făcut aluzie la scandalul și la turnura pe care au luat-o lucrurile. «Da, a spus el, oamenii ar trebui să se ocupe de propriul lor pat, și atunci ar asculta mai puțin ce se vorbește despre ceilalți».

Mi-a spus asta cu amărăciune, și trebuie să mărturisesc că e oarecum adevărat. Dar felul cum a spus-o nu era nici cuviincios, nici respectuos.

L-am întrebat dacă primea femeia acasă, și mi-a răspuns: «Ce rău ar fi în asta, Sir Clifford?»

I-am spus că aș dori să fie respectate conveniențele pe moșia mea, la care el a răspuns: «Atunci trebuie să închidem gura femeilor!» Și cum îl întrebam despre felul său de viață în pădure, mi-a spus: «S-ar putea inventa istorii despre mine și cățeaua mea Flossie. Iată un subiect frumos!»

L-am întrebat dacă i-ar fi ușor să găsească un alt loc. Mi-a răspuns: «Nimic mai simplu, dacă vrei să mă concediați». Nu s-a pus să plece la sfârșitul săptămânii viitoare, și pare gata să-l ■oțieze pe tânărul Joe Chanibers în toate îndatoririle sale de pînă ^cum. I-am spus că-i dau plata pe o lună înainte. Mi-a răspuns: «Nu-mi datorați nimic în plus, Sir Clifford». * Ei bine, afacerea s-a sfârșit pentru moment, femeia a plecat,

201

căci e amenințată să fie arestată dacă se mai arată prin Taver-shall. Mellors va pleca sîmbătă și lucrurile își vor lua cursul lor obișnuit.

În acest timp, scumpa mea Constance, dacă te amuză rămîi la Veneția pînă la sfârșitul lui august; aș fi fericit dacă te-aș ști departe de această agitație neplăcută; la sfârșitul lunii nu va mai fi nici urmă din toate acestea."

Noua scrisoare a lui Clifford, avu un efect deprimant asupra Constancei. Dar ea fi înțelese mai bine motivele cînd primi de la Mellors următoarea scrisoare:

„Taina noastră a fost descoperită. Ai aflat că soția mea

Bertha s-a întors și și-a făcut domiciliu din casa mea, unde a adulmecat flaconul de Coty. N-a găsit nimic altceva, cel puțin un timp. Apoi a dat peste fotografia arsă, peste geamul tabloului. Din nefericire, în dosul cadrei erau zgîriate niște inițiale, repetate de mai multe ori: C.S.R. Pista asta n-a dus-o la început nicăieri. Dar, curînd, Bertha a pătruns în colibă. Acolo, a descoperit una din cărțile tale, o autobiografie a artistei Judith, cu numele tău, Constance Steward Reid, pe prima pagină. După aceea, cîteva zile a strigat pe la răspîntii că metresa mea nu-i nici mai mult nici mai puțin decît Lady Chatterley. Scandalul a ajuns la urechile preotului Borrough și chiar la Sir Clifford. Ei au luat atunci măsurile legale împotriva soției mele, care, la rîndul ei, a dispărut, deoarece întotdeauna a avut o frică de moarte de poliție.

Sir Clifford a cerut să mă vadă. S-a învîrtit în jurul acestei afaceri necurate, apoi m-a întrebat dacă știu că numele Doamnei Chatterley a circulat în acest scandal. I-am răspuns că n-am ascultat cancanurile și sînt surprins că aud asta chiar din gura lui. A spus că aceasta este, firește, o mare insultă, și eu i-am răspuns că în cabană se află o imagine a reginei pe un calendar și că asta nu înseamnă că Maiestatea Sa face parte din haremul meu. Dar el nu părea să guste gluma. M-a acuzat pe ocolite dar eu am negat totul. La urmă m-a concediat. Plec sîmbătă la Londra, la vechea mea pensiune, de pe Coburg Square 17. Sînt sigur că doamna înger îmi va închiria iarăși o cameră."

Constance fu mîhnită. El ar fi putut să-i spună ceva care s-o încurajeze. Dar înțelese că voia s-o lase liberă, să se întoarcă la Wragby și la Clifford. Și asta o mîhnea. Ar fi vrut ca el să-i fi spus lui Clifford: „Da, mă iubește și e amanta mea." Dar curajul lui nu mergea pînă acolo.

Își continua viața la Veneția ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Se plimba în gondolă cu Duncan Forbes, făcea băi și lăsa zilele să se scurgă. Duncan, care cu zece ani înainte avusese pentru ea o iubire melancolică, era din nou îndrăgostit de Lady Chatterley. Dar ea-i spusese: „Nu cer decît un lucru bărbaților; șa mă lase în pace!"

Așa că Duncan trebui s-o lase în pace și nu fu deloc sup2rat. El răspîndea o iubire ciudată; dorea doar

să fie aproape de ea.

— Te-ai gândit vreodată, îi spuse într-o zi, cât de puține legături sînt între ființele omenești? Uită-te la Daniel: e frumos ca un fiu al soarelui. Dar cîtă singurătate se află în frumusețea lui! Și totuși aş jura că are o soție și o familie pe care nu le-ar părăsi cu nici un preț.

— întreabă-l, sugeră Constance.

Duncan îl întreabă. Daniel răspunse că era căsătorit și că avea doi copii, doi băieți, de nouă și de șapte ani.

— Oamenii capabili de o unire continuă cu alții, sînt tocmai cei care par singuri în univers, spuse Constance. Ceilalți se confundă cu masa, ca Giovanni.

Și adăugă, în gînd: Și ca tine, Duncan!

202

CAPITOLUL XVIII

Trebuia să ia o hotărîre. Să plece de la Veneția într-o săptămîină, ca atunci cînd părăsise Wragby-ul. Va sosi la Londra luna următoare și-l va întîlni pe Mellors. îi scrisese pe adresa de acolo ca să-i trimită o scrisoare la Hotelul Hartland, și să vină s-o vadă luni seara, la ora șapte.

Nu voia să-i mărturisească nimic Hildei, iar Hilda, intrigată de această tăcere, se împrietenise cu o olandeză. Constancei nu-i plăceau intimitățile între femei; Hilda, dimpotrivă, le cultiva cu pasiune.

Sir Malcolm se hotărî să călătorească împreună cu Constance. Duncan se va întoarce cu Hilda.

Bătrînul artist nu se lipsea niciodată de nimic; luă două locuri pentru vagonul de dormit în Orient-Expres, cu tot dezgustul Constancei pentru trenurile de lux. Dar, în felul acesta, călătoria pînă la Paris avea să fie mai scurtă.

Sir Malcolm era întotdeauna prost dispus cînd se întorcea la soția lui de-a doua; la fel fusese și cu cea dinții. Însă trebuia să se întoarcă acasă. Constance, copleșită de gînduri, nici nu observa peisajul.

— Nu prea îți place să te întorci la Wragby, îi spuse tatăl, văzînd-o mîhnită.

— Nu m-am hotărît să mă întorc la Wragby, îi răspunse uitîndu-se la el cu ochii mari, strălucitori.

— Vrei să spui că vei rămîne pentru un timp la Paris?

— Nu! Vreau să spun că nu mă voi întoarce niciodată la Wragby!

El își avea necazurile lui și nădăjduia că nu va trebui să se ocupe și de ale fiicei sale.

— Cum asta? Așa, dintr-o dată?

— Voi avea un copil.

Era înțîia oară cînd spunea cuiva aceste cuvinte, și i se părea că-și despică viața în două.

— Nu e copilul lui Clifford, desigur.

— Nu, e al altui bărbat.

204

Și se amuză să-l încurce puțin.

— îl cunosc? întreabă Sir Malcolm.

— Nu l-ai văzut niciodată. Urmă o lungă tăcere.

— Și care sînt planurile tale?

— N-am nici unul.

— Nu e nici un mijloc de a aranja cu Clifford?

— Cred că ar accepta copilul. Mi-a spus că-i este indiferent cu cine aş avea un copil numai ca totul să se petreacă discret.

— Era singurul lucru sănătos pe care l-ar fi putut spune, date fiind împrejurările. Așa că eu cred că totul se va aranja.

— Cum? întreabă Constance privindu-și tatăl drept în ochi.

— Poți da un moștenitor familiei Chatterley și instalăm alt baronet la Wragby Halli.

Pe chipul lui Sir Malcolm înflorea un zîmbet.

— De ce nu? Te simți legată de altul? Ei bine, copila mea, dacă vrei să-ți spun adevărul, iată-l: viața continuă. Wragby există și va exista. În ce ne privește putem face ceea ce ne place. Emoțiile se schimbă. Poți iubi un bărbat anul acesta, pe un altul la anul. Dar Wragby va continua să existe. Fii credincioasă domeniului Wragby. Cît despre rest, fă cum îți convine. Ai cu ce trăi. Dar la ce ți-ar servi oare despărțirea?

Și Sir Malcolm mai zîmbi o dată. Constance nu răspunse.

— Sper că ai avut de a face cu un bărbat adevărat, spuse el după un timp.

— Da. Aici e greutatea. Nu sînt atîția bărbați adevărați în jurul nostru ca să poți alege.

— Ei, Doamne! spuse el, dus pe gânduri. Desigur că nu! Dar draga mea, îmi închipui, văzîndu-te, că el n-are de ce să se plîngă. Nu vrea, desigur, să-ți producă neplăceri?

— Oh, nu! Mă lasă liberă. Să fac ce vreau eu.

— Natural. Orice bărbat adevărat ar face la fel.

Sir Malcolm era mulțumit. Constance era fiica lui favorită. Îi plăcuse întotdeauna femeia din ea; și era mai puțin legată de maică-sa decît Hilda.

O însoți în trăsura pînă la Hotel Hartland; apoi, după ce se instala, se duse la club; ea îi refuzase invitația la masa de seară.

Găsise o scrisoare de la Mellors:

„Nu pot veni la hotelul tău, dar te voi aștepta la Adam Street, în fața Cocosului de Aur, la șapte.”

Și el se afla acolo, în sfîrșit, zvelt și atît de schimbat, în costum negru, de ocazie. Avea o distincție naturală, dar îi lipsea siguranța oamenilor de lume. Totuși, ea observă imediat că el Putea merge oriunde. Avea o înfățișare frumoasă, ceea ce valora

205

mai mult decît croiala mondenă a veșmintelor.

— Bine ai venit! Arăți minunat!

— Pe cînd tu arăți groaznic.

Ea-i scruta fața neliniștită. Slăbise și pomeții îi ieșiseră în relief. Dar îi zîmbea cu ochii și ea se simțea bine cu el. Apoi, efortarea de a menține aparențele se irosi. Ceva fizic emana din el, ceva care-i dădea sentimentul de a fi în largul ei. Instinctul de femeie ce aștepta fericirea o înștiințase pe dată; iată, sînt fericită ' cînd el e aici! Tot soarele Veneției nu-i dăduse atîta căldură.

— A fost teribil, nu-i așa? îl întrebă, după ce se așezară la o masă, față în față.

Era ostenit. Și ea băgă de seamă îndată. Cît de mult ar fi vrut să-l sărute. Dar nu îndrăznea.

— Oamenii sînt cruzi. Tăcură o vreme.

— Îmi simțai lipsa?

— Eram mulțumit că ești departe de toate întîmplările acelea.

— Dar lumea a crezut într-adevăr ce s-a spus despre noi?

— Nu.

— Și Clifford a crezut?

— S-a silit să nu se gîndească. Dar, natural, de aici i s-a iscat dorința de a nu mă mai vedea niciodată.

— Voi avea un copil.

El îndreptă spre ea ochii adumbriți, a căror privire ea n-o putea pricepe.

— Spune-mi dacă ești mulțumit! îl rugă luîndu-l de mînă. Din el se răspîndi un aer de triumf. Dar acest triumf era pentru ea.

— E viitorul, spuse el.

— Nu trebuie să-ți faci griji. Clifford dorește să ia copilul. Va fi fericit s-o facă.

Îl văzu cum pălește la aceste cuvinte.

— Să mă întorc la Clifford și să instalez un baronet la Wragby?

El o privi distrat.

— N-ai să fii silită să-i spui cine e tatăl?

— Oh! Ar lua copilul chiar dacă i-aș spune. El se gîndi o clipă.

— Da, se poate.

Alte prăpăstii de tăcere îi despărțiră.

— Dar nu vrei să mă întorc la Clifford, nu-i așa?

— Tu ai vrea?

— Vreau să trăiesc cu tine, spuse ea simplu.

206

Fără voia lui, Mellors simți cum flăcări îi străbat pîntecele, auzind aceste cuvinte; o privi pe Constance cu ochi cercetători.

— N-ai avea prea multe de pierdut? Eu n-am nimic să-ți dau.

— Ai mai mult decît cea mai mare parte a bărbaților. Știi doar!

— Da, da, oarecum... Mi se spunea altădată că în mine e ceva feminin. Dar nu e așa. Nu înseamnă că ești femeie, dacă nu-ți place să cîștigi bani și să-ți faci loc în lume. Mi-aș fi putut croi un drum în

armată, foarte ușor. Dar nu-mi plăcea armata. Știam s-o scot la capăt cu oamenii; mă iubeau, mă ascultau. Însă autoritatea superioară, stupidă și mecanică făcea din armată un lucru mort. Iubesc oamenii dar nu pot suferi pretențiile și *flecăreala* celor ce conduc lumea. Iată de ce nu-mi pot face drumul meu. Urăsc banul, disprețuiesc convențiile sociale; și în lumea aceasta, așa cum este ea, ce aș putea oferi unei femei?

— Dar de ce să-i oferi? Nu e un tîfg pe care îl facem. Ne iubim, iată tot ce contează.

— Nu, nu, e ceva mai mult decît asta. A trăi, înseamnă să ai un scop. Viața mea nu vrea să curgă în făgașul normal. Și n-am dreptul să amestec o femeie în existența mea. Un bărbat trebuie să ofere unei femei o viață care să aibă un sens, dacă ea este o femeie adevărată! Nu m-aș putea mărgini să fiu doar amantul tău.

— Dar de ce?

— Fiindcă n-aș putea. De altfel, te-ai plictisi repede de mine.

— Ca și cum n-ai putea conta pe mine, spuse ea. Mellors rinji:

— Banii sînt ai tăi, situația socială îți aparține; numai tu poți decide. Dar eu nu sînt numai peștele doamnei. În ce mă privește nu înțeleg sensul existenței mele proprii, și-mi dau seama că nimeni altcineva nu mă poate înțelege.

— Și existența ta ar avea mai puțin sens, dacă ai trăi cu mine?

Tăcu un răstimp, înainte de a răspunde:

— Poate că da.

Ea se gîndi la rîndu-i.

— Și care-i sensul existenței tale?

— Ți-am spus că nu știu. Nu cred în lume, în bani, în progres, nici în viitorul civilizației. Ca omenirea să aibă un viitor, trebuie ca o mare schimbare să-l producă.

— Și cum va fi adevăratul viitor?

— Dumnezeu știe! Simt ceva în mine, totul amestecat cu

207

mînie. Dar ce înseamnă nu știu.

— Vrei să-ți spun, spuse ea privindu-l, vrei să-ți spun ce ai tu și bărbații ceilalți nu au? Ceva ce poate avea însemnătate pentru viitor?

— Spune.

— E curajul propriei tale iubiri; e ceea ce te face să pui mîna pe șoldul meu și să spui că am un șold frumos.

El zîmbi unei amintiri.

— Așa e!

Apoi tăcu. Ea îi căuta privirea.

— Atunci de ce ți-e teamă de mine?

— Banul mă face să-mi fie teamă; și situația ta socială.

— Dar în mine nu se află destulă dragoste? șopti ea fier-binte.

Mellors o privi, întunecat, preocupat.

— Doresc să mă ții în brațe. Vreau să-mi spui că ești fericit că vom avea un copil.

Era atît de drăgălaș, atît de caldă.

— Cred că putem merge în camera mea. Deși e un act scandalos.

Merseră pe jos pînă în Coburg Square. Camera lui era *într-o* mică mansardă, decentă și în bună orînduială. Își prepara singur mîncarea pe o mașină cu gaz.

Ea se dezbrăcă.

— N-ar trebui să mă ating de tine.

— Ba da. Iubește-mă și spune-mi că mă vei păstra! Spu-
ne-mi că nu mă vei lăsa niciodată să plec, să mă întorc la Wragby sau oriunde!

Se apropie de el, se lipi de trupul lui subțire dar viguros, singurul liman pe care-l cunoscuse vreodată.

— Ei bine, te voi păstra. Dacă tu o dorești, te voi păstra. O strîngea în brațe.

— Și spune-mi dacă te simți fericit că vom avea un copil Sărută-mă. Sărută locul unde se află el.

El șovăia încă.

— Mi-e teamă să dau drumul în lume la copii: mi-e tea pentru... viitorul lor!

— Dar tu mi l-ai dat. Iubește-l!

El se înfiora, căci ceea ce spunea femeia **era** adevărat, în acea clipă nu simțea decît iubire pentru ea. îi

săruta pîntecele pentru a fi mai aproape de pruncul-pe care-l purta.

— Oh! mă iubești, mă iubești! spuse ea cu un țipăt seu asemenea țipetelor de dragoste, înăbușite și nearticulate.

O luă blînd de mîină și ea simți un val de iubire curgî

208

. uwuwu sa-i împiedice să-i ia înapoi ce-i dăduse: dragoste. „Ceea ce reprezintă, este intima cunoaștere a ființelor între ele, își spuse, și atingerea intimă a dragostei. Și ea este iubita mea. Am o femeie, mulțumesc lui Dumnezeu, care este cu mine mereu, iubitoare și mă înțelege, fără să fie nici tiranică, nici proastă”.

Ea se hotărîse definitiv că nu-l va mai părăsi și că nimic nu-i va despărți.

— Ți-e frică de Bertha Coutts? a întrebă;

— Nu-mi mai vorbi de ea.

— Trebuie să-ți vorbesc, pentru că altădată ai iubit-o; altădată ai fost tot atît de intim cu ea, cum ești acum cu mine. De aceea trebuie să-mi spui. Nu e rău s-o urăști după tot ceea ce a fost odinioară între voi?

— Nu știu. Ea părea gata să se întoarcă la mine.

— Te mai iubește tacă?

— Nu, nu! Este pornită împotriva mea și încearcă să-mi facă rău.

— Dar era un timp cînd te iubea?

— Da, uneori, O atrăgeam. Și cred că asta era una din cauzele pentru care mă ura.

— Poate simțea că n-o iubeai cu adevărat și voia să te pedepsească.

— O, Doamne, cum să fie așa?

— Dar tu n-o iubeai, nu?

— Ce puteam să fac? Începusem prin a o iubi. Dar ea... Nu, să nu mai vorbim. Era o ființă destinată să aducă nenorocire. Aș fi ucis-o dacă aș fi avut curajul. Dacă aș fi putut să pun capăt acestei mizerii!

Asta ar trebui să ne fie îngăduit. Cînd o femeie are o voință încăpățînată, ridicată împotriva a toate, atunci devine o ființă nefastă pe care ar trebui să sfîrșim prin a o ucide.

— Și pe bărbați n-ar trebui să-i omorîm cînd ajung posedați de încăpățîinare?

— Da, poate! Dar trebuie să scap de ea definitiv, altfel mă va urmări mereu! Voiam să ți-o spun.

Trebuie să obțin neapărat **divorțul**. Pînă atunci nu trebuie să fim văzuți împreună. N-aș putea îngădui să-ți facă vreo scenă.

Constance se întrista.

— Atunci, noi nu putem trăi împreună?

— Încă nu, poate peste șase luni. Cred că divorțul se va pronunța în septembrie. Va trebui să așteptăm pînă în martie.

14Comanda nr.520

209

— Dar copilul se va naște pe la sfîrșitul lui februarie.

Ar fi trebuit să se ocupe și de alte lucruri. Constance înțelegea că el voia să scape definitiv de Bertha Coutts; îi dădea dreptate. Va trăi singură pînă la primăvară. Poate că va izbuti chiar să divorțeze de Clifford. Dar cum? Dacă numele lui Mel-lors era pronunțat, divorțul va deveni imposibil. Nu putea oare să plece undeva unde să fie liberă?

Constance îi făcu mărturisiri tatălui ei.

— A fost pădurarul lui Clifford; dar el a fost și **ofițer** în armatele din Indii. Numai că a făcut la fel cu colonelul Florence, care a preferat să se retragă.

Sir Malcolm n-avea nici o simpatie pentru vestitul CE. Florence.

— Cine-i pădurarul tău?

— E fiul unui miner din Tavershall. Dar este foarte prezentabil.

— Un miner care a găsit filonul de aur. Și tu ești, după cum se vede, o mină de aur ușor de exploatat.

— Nu, tată. Te înșeli. Dacă l-ai vedea, ai înțelege. Clifford l-a urît totdeauna, tocmai fiindcă nu se umilește.

— Instinctul lui nu l-a înșelat.

Ceea ce Sir Malcolm nu putea îngădui era faptul că se cunoștea legătura fiicei sale cu un pădurar. El nu se ridica împotriva legăturii în sine: suferea doar din pricina scandalului.

— Nu-mi pasă de pădurar. Dar, Doamne, ce va spune lumea! Gîndește-te la soacra ta, la efectul pe

care-l va avea vestea asupra ei.

— Știu, spuse Constance. Flecăreala e un lucru îngrozitor, mai ales în lumea bună. Și apoi, el dorește atât de mult să obțină divorțul! M-am gândit că am putea spune că tatăl copilului este un altul; să nu rostim numele lui Mellors.

— Un altul? Cine?

— Duncan Forbes. A fost întotdeauna prietenul nostru. E un artist cunoscut. Și ține mult la mine.

— Bietul Duncan Forbes! Și ce va câștiga din toate astea?

— Nu știu. Îi va face, poate, plăcere.

— Ah! da! Iată un caraghios! Și cum, tu n-ai fost iubita lui niciodată?

— Nu. Dealtfel nu m-a dorit niciodată. Îi plăcea **numai** să stau lângă el, fără să vrea să mă atingă.

— Dumnezeu, ce generație!

— A vrut să-i servesc drept model. Dar n-am acceptat.

— Totuși, ai prefera să se vorbească despre el în această afacere! mult.

— Știu! E urât. Dar ce putem face?

— Combinații peste combinații! Mi se pare c-am trăit prea

— Haide, tată! Dumneata n-ai făcut combinații de felul acesta, pe vremea dumitale?

— Dar **era** cu totul altceva, te asigur!

— Totdeauna e altceva.

Veni și Hilda, supărată de întorsătura pe care o luaseră evenimentele. Nici ea nu putea suporta ideea ca toată lumea să afle de legătura surorii ei cu un pădurar. Ce umilintă!

— De ce n-am putea să dispărem, fiecare, în Columbia Britanică, fără nici un scandal? întrebă Constance.

Dar asta n-ar fi servit la nimic. Scandalul izbucnea oricum. Și dacă trebuia să pîce cu acest om, Constance trebuia să-l ia în căsătorie. Aceasta era părerea Hildei. Sir Malcolm ezita.

— **Vrei** să-l vezi, tată?

Sir Malcolm nu prea voia. Și sărmanul Mellors nu dorea nici atât. Totuși, întâlnirea avu loc. La o masă, într-o cameră separată de la club. Cei doi bărbați erau singuri.

Sir Malcolm bău whisky; Mellors bău și el. Vorbiră tot timpul despre Indii, pe care tînărul le cunoștea bine.

Conversația dură tot timpul mesei. Cînd se servi cafeaua însă, și chelnerul ieși, Sir Malcolm, aprinzîndu-și țigara, spuse pe un ton cordial:

— Ei, tinere, ce zici de fiica mea?

— Domnule, fiica dumneavoastră...

— I-ai făcut un copil...

— Am avut onoarea, rînji Mellors.

— Onoare! O, Doamne! Sir Malcolm rîse.

— Onoare! repetă el. Cum a mers dragostea? Bine, nu?

— Foarte bine.

— Îmi pun mîha în foc! Ha! ha! Fiica mea e de rasă. Dar acum, să lăsăm gluma; cum ai să aranjezi lucrurile?

Nu ajunseră la nici un rezultat, dar Mellors se menținu în limitele bunei cuviințe.

— Așa, dumneata ești pădurar! Te invidiez, băiete! Cîți ani ai?

— Treizeci și nouă.

Sir Malcolm își încruntă sprîncenele.

— Și s-ar spune că mai ai încă douăzeci de ani activi înainte, judecînd după înfățișare. Pădurar sau orice ai fi, ești un mare ștregar. Nu ca bietul Clifford: un nenorocit, care n-a avut niciodată vreo picătură de energie în vine. Nu, zău, dar cum

210

211

ieșim din încurcătura asta? Lumea e plină de babe blestemate.

Pînă la urmă nu făcură nimic, în afară de stabilirea între ei a vechii francmasonerii masculine.

— Așa, dragă, cînd vei avea nevoie de mine, am să **fac totul** pentru dumneata. Pădurar. E admirabil!

Asta înseamnă că **fiica** mea are gust. Știi, ea are rentele sale, modeste, dar îndeajuns ca să nu moară de foame, și apoi am să-i las ce am **și** eu. **O merită** fiindcă a arătat atîta temperament în mijlocul unei **lumi de babe**. De șaptezeci de ani mă lupt să scap de fustele **babelor**; **și n-am** reușit încă. Dar dumneata ești un om care poți face așa ceva.

— Sînt fericit că aveți o părere atît de bună despre mine. Lumea mă face să cred că sînt o maimuță.

— Oh! natural. Dragul meu, cum oare ai putea să nu pari o maimuță în fața babelor!?

Se despărțiră cei mai buni prieteni.

A doua **zi**, Mellors luă masa cu Constance și Hilda, într-un restaurant discret.

— Mi se pare că era mai bine să fi evitat să aveți **copii**, înainte de **a** fi fost liberi amîndoi și căsătoriți, spuse **Hilda**.

— Dumnezeu a suflat prea repede în scînteie, **replică el**.

— Dumnezeu n-are de-a face aici... Constance are **destui** bani ca să puteți trăi amîndoi; dar situația este totuși dificilă. Dacă ai fi din aceeași clasă socială cu ea...

— Sau dacă aș fi fost într-o cușcă la Zoo... Conversația înceta.

— Ar fi bine ca numele dumitale să nu apară în afacerea asta.

— Dar eu credeam...

— Vorbesc de procedura divorțului.

El o privi mirat. Constance nu îndrăznise să-i vorbească de proiectul cu Duncan.

— Nu înțeleg.

— Avem un prieten care ar consimți poate să fie citat în divorț, ca numele dumitale să nu apară, spuse Hilda.

— Vorbiți de un bărbat?

— Natural!

— Dar ea are pe altul?... Se uită la Constance mirat.

— Nu! nu! spuse ea repede. E doar o prietenie veche, fără **iubire**.

— Dar atunci cum are să ia asupra-și fapta? Dacă nu trage **nici un** folos?

— Există oamem* care sînt cavaleri și nu cer **să** tragă vreun folos de pe urma femeilor.

212

— **Și cine** este eroul?

— **Un prieten, pe care-l cunoaștem din copilărie, din Scoția**. Un artist.

— Duncan Forbes, spuse el numaidecît, **căci Constance îi vorbise de Duncan**. Dar cum îi veți atîrna în spate greșala?

— **Ar trebui să trăiască împreună cu Constance, în același hotel**.

— **Mi se pare prea multă tevdatură pentru nimic**.

— **Și ce propui? îl repezi Hilda**. Dacă apare numele dumitale, nu-ți vei obține divorțul; soția dumitale e o femeie cu care e imposibil de discutat.

— **A, da!** spuse el încrunțindu-se. Am putea pur și simplu să dispărem.

— **Pentru Constance dispariția nu e posibilă**. Clifford e prea cunoscut.

O tăcere apăsătoare.

— Lumea e așa cum este. Dacă vrei să trăiești împreună cu ea, fără a fi persecutat, trebuie s-o iei în căsătorie. Iar ca să vă căsătoriți trebuie să fiți amîndoi divorțați. Ai ceva de zis?

Iarăși tăcere.

— **Și dumneata, ce crezi că este de făcut?**

— **Vom vedea dacă Duncan consimte să-și împrumute numele: 0 vom convinge pe Clifford să ceară divorțul**. Iar divorțul dumitale își va urma cursul, pîhă ce veți fi amîndoi liberi.

— **O casă de nebuni**. Și tăcu, supărat.

— **Bine! Primesc tot ceea ce vreți să faceți**. Lumea este nebună și e mai bine s-o iau ca atare. Da, aveți dreptate. Să facem așa, ca să ieșim din încurcătură.

Se uită la Constance, cu umilință, supărare și mîhnire.

— **Draga mea, îmi pare rău de toate astea**.

Pe Constance însă, aceste planuri o impresionau mai puțin decît pe el.

Duncan fu întrebat. Ceru să-l vadă pe pădurar. Se aranja deci un dejun pentru ei, în apartamentul lui.

Duncan era cam scund, brun, taciturn, cu părul negru și o curioasă vanitate de celt. Mellors socoti arta lui

crudă și respingătoare. Nu îndrăzni să i-o spună, căci Duncan era, în ce privește operele sale de o susceptibilitate bolnăvicioasă. Pentru el arta era un cult personal, o adevărată religie.

I Priviră amîndoi tablourile, în atelier. Duncan îl iscodea necontenit. Voia să știe ce gîndește pădurarul. Cunoștea părerea Constancei și a Hildei.

— **E o adevărată crimă, spuse Mellors.**

213

Duncan nu se aștepta la o asemenea apreciere din partea unui pădurar.

— Și cine este asasinat? întrebă Hilda, cu oarecare răceală.

— Eu! Toată mila din mine se simte asasinată.

Un val de ură porni de la artist. Simțea în glasul lui Mellors o notă de antipatie și dispreț. Mellors sta în picioare, înalt și subțire, cu înfățișarea-i obosită, uitîndu-se la tablouri cu oroare.

Fața artistului deveni palidă; era furios. Fără să spună nimic, întoarse tablourile cu fața la perete.

— Cred că putem trece în sufragerie. Părăsiră atelierul într-o liniște posomorită. După cafea, Duncan zise:

— N-am nimic împotrivă să trec drept tatăl copilului. Dar numai cu condiția ca și Constance să vină să-mi pozeze. De ani de zile doresc asta; dar ea a refuzat întotdeauna.

Vorbise cu o hotărîre aspră, ca un inchiizitor ce anunță arderea pe rug.

— Ah! spuse Mellors, nu primiți decît cu această condiție?

— Desigur!

Artistul încercă să arate în ceea ce spunea cel mai mare dispreț posibil față de Mellors.

— Ar fi mai bine să mă iei și pe mine de model în același timp. Ai putea să creezi un grup: Vulcan și Venus în plasa Artei. Am fost fierar înainte de a fi pădurar.

— Mulțumesc, zise pictorul, nu cred că m-ar interesa. Seara se prelungi, posacă. Duncan se prefăcea că ignoră

prezența lui Mellors și nu vorbi decît cu cele două doamne; vorbea totuși puțin, ca și cum ar fi scos cuvintele cu greutate.

— Nu ți-a plăcut; dar mai bine că a fost așa, observă Constance pe cînd ieșeau.

— E un cățeluș negru care are boala pînzei ondulate, spuse Mellors.

— Mi-e egal! Nu se va apropia de mine. Mi-e egal pentru că putem de acum încolo să trăim împreună.

— Te va batjocori pe o pînză.

— Nu-mi pasă. Va picta propriile sale sentimente față de mine, ceea ce mi-este indiferent. N-aș accepta să se apropie de mine pentru nimic în lume. Dar dacă el crede că face ceva scrup-tîndu-mă cu ochiul lui de bufniță artistică, ei bine, n-are decît să mă vadă goală. N-are decît să întrebuinteze pentru mine atîtea tuburi și pînză ondulată cîte va vrea. Cu atît mai rău pentru el. Te urăște, fiindcă i-ai spus că arta lui tubulară este găunoasă și vanitoasă. Dar ai avut dreptate.

214

CAPITOLUL XIX

ragă Clifford,

Mă tem că ceea ce ai dorit, n-o să se realizeze. Iubesc pe altul. Nădăjduiesc că vei consimți la divorț. Pentru moment, locuiesc la Duncan. Ti-am spus că a fost cu noi la Veneția. Îmi pare rău pentru tine, dar încearcă să privești lucrurile cu calm. În fond tu n-ai nevoie de mine și eu nu vreau să mă întorc la Wragby. Te rog să mă ierți, cere divorțul și caută o soție mai bună decît mine. Eu nu sînt femeia care-ți trebuie; sînt prea nerăbdătoare și prea egoistă. N-aș vrea niciodată să mă întorc și să trăiesc iarăși cu tine. Crede-mă că-mi pare rău. Dar dacă vei privi lucrurile la rece vei vedea că ceea ce am făcut nu este chiar atît de teribil. Tu n-ai ținut niciodată la mine. Iartă-mă deci, te rog, și încearcă să mă uiți". Clifford nu fu mirat cînd primi această scrisoare. În sufletul lui, știa de multă vreme că ea-l va părăsi. Dar își interzisese să se gîndească la asta. În aparență, vestea a fost o lovitură teribilă, căci, la suprafață, încrederea lui în ea nu fusese niciodată atinsă.

Clifford o îngrozi pe doamna Bolton cînd se crispa în pat cu un aer sinistru și cu privirea pierdută.

— Ce s-a întîmplat, Șir Clifford?

Nici un răspuns! Ei îi fu teamă de un atac. Se apropie repede de el, îi pipăi fața, îi luă pulsul.

— Vă doare ceva? Spuneți-mi, unde vă doare? Vă rog, spu-neți-mi!

Nici un răspuns.

— Dumnezeule! Mă duc să telefoniez la Sheffield, să vină doctorul Carrington sau doctorul Lecky. Ajunse la ușă, dar el o opri.

| — Nu!

|" Se întoarse și-l privi mirată. Fața-i era galbenă, fără expresie.

* — Nu doriți să chem doctorul? | — N-am nevoie de el.

215

Urmă o tăcere. Apoi, glasul ca din mormînt rosti:

— Nu suit bolnav. Soția mea nu se va mai întoarce. S-ar fi crezut că vorbește o statuie.

— Nu se va mai întoarce! țipă doamna Bolton, apropiindu-se de pat. N-aveți teamă. Puteți fi sigur că doamna se va întoarce. Aveți încredere în ea.

Statuia așezată în pat se mișcă. Împinse o scrisoare pe pledul ce-o acoperea.

— Citește.

— Dar e o scrisoare de la doamna și sînt sigură că doamna n-ar vrea să citesc ce vă scrie, Sir Clifford. Dar fața cu ochii ficși și albaștri nu se mișcă.

— Citește! repetă glasul.

— Bine, Sir Clifford... Și ea citi scrisoarea.

— Sînt surprinsă de purtarea doamnei. Făgăduise doar că se va întoarce!

Începu să plîngă întîi doamna Bolton. Își ascunse fața în muni și izbucni în mici suspine dezordonate.

— N-aș fi crezut niciodată una ca asta despre doamna, n-aș fi crezut-o! hohoti ea, amintindu-și deodată toată vechea durere, toată nenorocirea ei. Plîngea sincer, căci avea de ce să plîngă.

Clifford se gîndea la felul cum îl înșelase Constance; ochii i se umplură de lacrimi, care începură să-i curgă, nestăvilite. Cînd doamna Bolton văzu lacrimile șiroind pe obrazul acela uscat, își șterse repede propriile lacrimi și se plecă spre Clifford:

— Linișteți-vă, Sir Clifford, îi spuse în culmea emoției. Linișteți-vă! Vă face rău!

El se zgudui deodată, scoțînd un suspin adînc. Ea îl apucă de braț și plînsă mai departe. Clifford se înfiora din nou, ca și cum ar fi fost cuprins de frisoane; ea își petrecu brațul după gîtul lui.

— Hai, linișteți-vă, linișteți-vă, gema printre lacrimi.

Îl trase spre ea și-l luă de gît; iar el își odihni capul pe sînul ei, suspinînd și tremurînd, în timp ce ea îi mîngîia părul blond,

spunîndu-i:

— Hai, linișteți-vă, nu vă mai faceți sînge rău! Iar el o luă de gît și se strînse lîngă ea, ca un copil, udînd cu lacrimi șorțul alb, scrobit, și rochia albastră de bumbac.

Apoi ea îl îmbrățișa și-l legănă la piept, iar în sine ea își spunea: „O, mari și puternici Chatterley! Iată unde ați ajuns!” Și el sfîrși prin a adormi ca un copil. Atunci, istovită, se duse în camera ei și începu să rîdă și să plîngă în același timp. Era atît de ridicol! Și cît era de tulburător...

216

De aci înainte, purtarea lui Sir Clifford față de doamna Bolton, fu aceea a unui copil. O lua de mînă, își rezema capul de pieptul ei. Odată, pe cînd ea-l îmbrățișa ușor, el exclamă: «Da! îmbrățișează-mă!» Iar cînd ea îi freca trupul cu buretele, el repeta: «îmbrățișează-mă!» Iar ea îl îmbrățișa, doar pe jumătate fo glumă.

El sta întins, minunîndu-se ca un copil, pierdut în cultul Madonei. Era o totală abandonare din partea lui, o părăsire a întregii sale virilități, o întoarcere perversă la starea copilăriei își trecea mîinile peste pieptul ei, îi atîngea sîoi, o îmbrățișa exaltat, cu ardoarea unui om ce vrea să creadă că este copil. Doamna Bolton era încîntată și rușinată. Îi plăcea și în același timp ura purtarea lui Clifford. Niciodată nu-l respingea; o tot mai strînsă intimitate fizică se stabilea între ei, iar ea era Mama cea plină de tărie și putere, avîndu-l pe acest bărbat-copil la bunul ei plac.

Lucru curios, bărbatul-copil care era Clifford, atunci cînd ieșea în lume, devenise mai îndemînat decît bărbatul de odinioară. Era un adevărat om de afaceri, iar cînd era vorba de interesele sale, devenea pătrunzător ca un sfredel, impenetrabil ca o bucată de oțel. Cînd se afla cu alți oameni de afaceri arăta o viclenie, o tărie tulburătoare și aproape sinistră.

Se părea că însăși pasivitatea și prostituarea sa față de doamna Bolton u dădeau o viziune mai profundă asupra problemelor lumii materiale, împrumutându-i o forță supraomenească. Din această clocire de emoții intime, din această decădere a virilității sale, părea că scoate o a doua natură, rece, vizionară, perfect adaptată lumii afacerilor. În tranzacții era extraordinar. Și toate o făceau să triumfe pe doamna Bolton. „Cum îi reușesc planurile! își zicea ea cu mândrie. N-ar fi reușit atât de bine pe vremea Lady-ei Chatterley! Ea nu era femeia care să știe să îndrume un bărbat”. În același timp, în străfundul ciudatului ei suflet de femeie, îl disprețuia și-l ura! Pentru ea era monstrul doborât. Și, ajutându-l și încurajându-l din toată puterea, îl disprețuia adânc, fără limite. I Clifford urmă apoi față de Constance o curioasă linie de conduită. Îi ceru cu insistență s-o vadă. Ceva mai mult, o chemă la Wragby. Asupra acestui punct nimic nu-l putu face să-și schimbe hotărârea.

— La ce v-ar sluji asta? spunea doamna Bolton. Nu puteți lăsați să plece?

— Nu! a spus că se va întoarce și trebuie să se țină de Gfrvînt.

217

Doamna Bolton nu mai obiectă. Știa cu cine are de-a face.

„Nu-ți pot spune starea în care m-a adus scrisoarea ta”, îi scrisese el Constancei: „Poate că vei putea să ți-o imaginezi, dacă o să-ți dai puțină osteneală. N-am decât un singur răspuns: trebuie să te văd aici, la Wragby, înainte de a hotărî ceva. Ai făgăduit că te vei întoarce și trebuie să-ți respecti promisiunea. Nu cred nimic și nu pot înțelege nimic, înainte de a te vedea. Nu e nevoie să-ți spun că aici nimeni nu bănuiește nimic, așa că întoarcerea ta ar părea firească. Pe urmă, după ce vom sta de vorbă, dacă nu-ți vei schimba părerea, vom putea fără îndoială să ajungem la un aranjament.”

Constance îi arată scrisoarea lui Mellors.

— Începe să se răzbune, spuse el dându-i-o înapoi. Constance tăcu. Se miră, simțind că-i era teamă de Clifford.

Îi era frică să se apropie de el, de parcă era un răufăcător periculos.

— Ce să fac?

— Nimic.

Ea îi scrisese lui Clifford, încercînd să amîne întrevederea.

El îi răspunse:

„Dacă nu vii la Wragby acum, eu sper totuși că te vei întoarce într-o zi. Voi continua să te aștept aici, chiar dacă va trebui să dureze cincizeci de ani”.

Ei îi fu frică. Era un mod șiret de a profita de situație. Și nu se îndoia că el va face așa cum spunea. Nu va cere divorțul, iar copilul va fi al său... După o vreme, se hotărî să meargă la Wragby. Hilda trebuia s-o însoțească. Îi scrisese mai întîi lui Clifford. El îi răspunse:

„Sora ta nu va fi binevenită, dar nici nu-i voi închide ușa. Nu mă îndoiesc deloc că ea este cea care te-a făcut să uiți de datoria și de responsabilitățile tale; să nu te aștepți deci, că-mi va face plăcere s-o revăd.”

Totuși se duseră împreună la Wragby. Clifford nu era acasă. Le primi doamna Bolton.

— O! doamnă, nu e fericită întoarcere pe care o sperasem noi.

— Adevărat? spuse Constance.

Deci femeia aceasta știa. Ce știau însă, și ce bănuiau ceilalți servitori?

Pătrunse în casa pe care o ura din tot sufletul. Nu mai era stăpîna, ci victima ei.

— Nu pot rămîne mult timp aici, șopti ea cu spaimă Hildei. Ce dureros era să se ducă în camera ei ca și cînd nimic nu se întîmplase! Ura fiecare minut petrecut între zidurile de la

218

Wragby- Nu se întîmîră cu Clifford înainte de masă. Se arată destul de rezervat și foarte cavalier. Fu extrem de curtenitor la masă și făcu amabile încercări de conversație. Însă totul părea fals.

— Ce știi servitorii? întrebă Constance, după ce fata care servea părăsi sufrageria.

— De intențiile tale? Nimic, absolut nimic.

— Doamna Bolton știe!... El se schimbă la față.

— Doamna Bolton nu e servitoare.

— De fapt, puțin îmi pasă!

După o vreme, Hilda spuse că se duce în camera ei.

Clifford și Constance rămaseră tăcuți după plecarea ei. Nici unul, nici celălalt, nu voia să vorbească primul. Constance era foarte mulțumită că el nu dramatiza situația. Căuta, pe cât posibil, să-și păstreze calmul lui aristocratic.

— Cred că nu-ți pare rău că ai venit? Începu în cele din urmă.

— Deloc, murmură ea.

O privi supărat. Era obișnuit cu ea. Făcea parte din viața lui și voia s-o păstreze.

— Și ce te face să părăsești totul?

— Iubirea!

— Pentru Duncan Forbes? Dar omul acesta nu-ți părea demn de tine când m-ai cunoscut. N-ai să mă faci să cred că acum îl iubești mai mult decât orice pe lume?

— Ne schimbăm.

— Se poate! Probabil e un capriciu. Trebuie să mă conving de seriozitatea sentimentelor tale. Totuși, nu-mi vine să cred că tu-l iubești pe Duncan!

— Dar de ce e nevoie să crezi asta? Tot ce ai de făcut este să ceri divorțul, nu să crezi în sentimentele mele.

— Și de ce să cer divorțul?

— Fiindcă eu nu mai vreau să trăiesc aici. Și nici tu cred că nu vrei.

— Eu nu mă schimb. În ceea ce mă privește, fiindcă ești soția mea, aș vrea să rămân în casa mea.

Lăsând problema sentimentelor la o parte, îți mărturisesc că-mi pare rău că vei rupe cu existența la Wragby, cu viața respectabilă, numai și numai ca să-ți satisfaci un capriciu.

Tăcură o clipă; pe urmă ea spuse:

— Nu pot face nimic. Trebuie să plec. Voi avea un copil.

— Și din cauza copilului vrei să pleci? Ea dădu din cap.

— De ce? Duncan Forbes ține la odrasla lui?

219

— Desigur că mai mult decât tine.

— Să fim sinceri! Eu am nevoie de soția mea și n-am nici un motiv s-o las să plece. Dacă-i place să nască sub acoperișul meu, nu văd nici o greutate în asta; copilul va fi binevenit. Numai manierele și bunul mers al vieții să fie respectate. Crezi că Duncan Forbes are mai multă influență asupra ta?

— Dar tu nu înțelegi? Trebuie să te părăsesc, să trăiesc cu bărbatul pe care-l iubesc.

— Nu înțeleg nimic. Nu dau doi bani pe dragostea ta, nici pe bărbatul pe care-l iubești. Nu cred în jargonul sentimental.

— Se poate; dar în ce mă privește, eu cred.

— Așa? Dragă doamnă, ești prea inteligentă ca să crezi în iubirea pentru Duncan Forbes. Crede-mă, cel puțin acum, mă preferi lui. De ce aș ceda acestei absurdități?

Nu se putu împiedica să nu-i dea dreptate; și să spună, în sfârșit, adevărul.

— De ce? Pentru că nu Duncan Forbes e cel pe care-l iubesc, zise ea privindu-l drept în ochi. Am spus că este Duncan numai ca să te cruț.

— Să mă cruți?

— Da! Fiindcă bărbatul pe care-l iubesc este Mellors, cel care a fost pădurarul nostru.

Dacă ar fi putut, Clifford ar fi sărit din scaunul său. Se îngălbeni, ochii îi ieșiră din cap. Pe urmă rămase gemând, cu privirile în tavan.

— E adevărat ce-mi spui?

— Doar știi bine.

— Și de când a început totul?

— Din primăvară!

El tăcu, asemenea unui animal prins în cursă.

— Așadar tu erai cea care se ducea în casa pădurii? De altfel, în sufletul lui, bănuise demult.

— Da!

Sta ghemuit, privind-o ca o fiară încolțită.

— O, Doamne! Femeile ca tine ar trebui ucise!

— De ce? murmură ea. Dar el părea că n-o aude.

— Bădăranul acela cu pretenții! Pungașul acela mizerabil! Și când mă gândesc că ai avut legături cu el aici, când era încă unul din servitorii mei! Dumnezeu! există oare vreo margine pentru vulgaritatea femeilor?

își ieșise din fire.

— Și spui că vrei să ai un copil de la pungașul acesta?

— Da! îl aștept.

220

— îl aștepți! Ești sigură? De când ești sigură! _ Din iunie.

El nu mai putea vorbi. Își reluă ciudata expresie de copil.

— Cum de s-au putut naște asemenea ființe?!

— Ce fel de ființe? întrebă ea.

Clifford o privi rătăcit, fără să-i răspundă. Era evident că nu admitea ca existența lui Mellors să fie amestecată cu a sa. În sufletul lui nu mai sălășluia decît ura.

— Și ai pretenția să te căsătorești cu ei? Să-i porți numele nedemn?

— Da. E ceea ce doresc!

El păru din nou că se prăbușește.

— Da, spuse gînditor. Asta dovedește că e adevărat tot ceea ce am crezut despre tine: nu ești normală; nu ești în toate mințile. Ești una din femeile acelea pervertite care nu se pot opri să nu alerge după depravare, care au nostalgia noroiului.

Deveni deodată foarte moral; se vedea ca o încarnare a binelui, iar pe Constance și pe Mellors, ca pe niște întruchipări ale vulgarității și răului.

— Ei bine, nu crezi că ar trebui să divorțăm, ca să sfîrșim odată?

— Nu! Du-te unde vrei! N-am nici un chef să divorțez.

— De ce?

Clifford tăcea cu încăpățîinare.

— Ai consimți ca noul născut să fie moștenitorul tău legal?

— Nu-mi pasă.

— Dacă este băiat? Atunci va moșteni titlul tău și Wragby.

— Nu mă interesează.

— Dar ar trebui să te intereseze! Voi face tot posibilul ca acest copil să nu-ți aparțină. O să fie nelegitim, al meu, dacă nu poate fi al lui Mellors.

— Fă cum vrei!

Nimic nu l-ar fi putut convinge să-și schimbe părerea.

— Dar de ce nu divorțezi? Duncan poate sluji drept pretext, nu e nevoie să se rostească numele lui Mellors. Duncan e de acord.

— Eu nu voi cere divorțul, spuse el, cu aceeași încăpățîinare.

— Dar de ce?

— Pentru că vreau să procedez după propriul meu plac. Totul era inutil. Constance îi povesti Hildei rezultatul întrevederii.

— E mai bine să plecăm mîine și să-l lăsăm să-și schimbe părerea.

221

Constance petrecu jumătate din noapte împachetîndu-și lucrurile. A doua zi dimineața, își trimise cuferele la gară, fără știrea lui Clifford. Se hotărîse să nu-l mai revadă.

Dar vorbi cu doamna Bolton.

— Trebuie să-ți spun adio, doamnă Bolton. Știi de ce. Dar cred că nu vei destăinui nimănui nimic.

— Oh, puteți avea încredere în mine, doamnă! Ce lovitură ne dați! Dar sper că sînteți fericită cu noul domn.

— E domnul Mellors și pe el îl iubesc. Sir Clifford știe totul. Dacă într-o zi vei crede că Sir Clifford consimte să divorțeze mă vei înștiința, nu-i așa? Aș vrea să mă căsătoresc cu bărbatul pe care-l iubesc.

— Sînt foarte sigură, doamnă! Puteți să vă bizuiți pe mine. Voi fi credincioasă lui Sir Clifford, și dumneavoastră; amîndoi aveți dreptate, fiecare în felul său.

Astfel, Constance părăsi iarăși Wragby-ul și se duse în Scoția cu Hilda. Mellors găsisse de lucru la o fermă. Planul lui era să obțină divorțul, dacă era posibil. Timp de șase luni avea să lucreze din greu, ca mai tîrziu să poată avea cu Constance o fermă a lor. Căci trebuia să-și cîștige pîinea chiar dacă banii Constancei l-ar fi ajutat la început.

Iar ea trebuia să aștepte primăvara, nașterea copilului și întoarcerea primelor zile de vară. După o

vreme primi, în sfârșit, o lungă scrisoare:

„Ferma Grange, 29 Septembrie.

Am găsit de lucru aici, după puțină stăruință, fiindcă îl cunoscusem în armată pe Richards, inginerul Societății. Este o fermă ce aparține Societății miniere Butler și Smitham, și unde se cultivă fîn și ovăz pentru caii din mine. Cîștig treizeci de șilingi pe săptămînă ca muncitor la cîmp. Nu mai știu nimic despre Bertha. Nu-mi explic de ce nu s-a prezentat la divorț; și nu știu unde se află, nici ce uneltește. Dar dacă voi rămîne liniștit pînă-n martie, cred 'că-mi voi obține libertatea. Iar tu să nu te mai preocupi de Sir Clifford. Într-o bună zi va dori el să se descotorosească de noi. A trecut atîta timp de cînd te lasă în

pace...

Minele merg prost. Cîteodată stau de vorbă cu lucrătorii. Ei sînt nemulțumiți, dar nu vor să schimbe nimic. Toată lumea recunoaște: minerii din Notts-Derby au inima la locul său. Atîta doar că nu le prea merge bine, într-o lume care nu mai are nevoie de ei. Vorbesc mult de naționalizare, de cîștiguri venite peste noapte. Vorbesc și de o nouă întrebuintare data

222

cărbunelui, precum încearcă să facă Sir Clifford. Aceasta ar putea reuși în cazuri izolate, dar mă îndoiesc că se va putea face peste tot. Ceea ce se produce trebuie vîndut. Lucrătorii sînt foarte apatici. Ei au impresia că totul merge rău, și eu cred că au dreptate.

Avem o vastă populație industrială pe care s-o hrănim; de aceea blestemata de mașină trebuie să continue să meargă, cu orice preț. Femeile vorbesc mai mult decît bărbații, cu multă siguranță.

Bărbații muncesc, ca și cum n-ar fi nimic de sperat. Și nimeni nu știe prea bine ce e de făcut, cu toate discuțiile inutile. Tinerii sînt înverșunați, fiindcă n-au bani. Viața lor își află rostul doar în risipă; și acum n-au nimic de risipit. Minele lucrează două zile sau două și jumătate pe săptămînă; și nu e nici un semn de ameliorare, nici pentru iarna care vine. Cum să întreții o familie cu un salariu de douăzeci și cinci pînă la treizeci de shillingi?

Toate acestea trebuie să te plictisească. Dar nu vreau să vorbesc numai despre mine; și n-am nimic altceva de povestit. Nu-mi place nici să mă gîndesc mereu la tine: asta nu face decît să ne întristeze pe amîndoi. Dar rămînem înțeleși că scopul vieții mele, în clipa asta, este să putem trăi împreună. În realitate, mi-e teamă. Simt răul în aer; și el încearcă să ne prindă în gheare. Iar tu aștepti un copil de la mine! Toate nenorocirile din lumea asta n-au fost în stare niciodată să stingă inimile; și nici iubirea; astfel că necazurile nu vor reuși să stingă dragostea mea pentru tine, nici luminița ce se află între noi. Vom fi împreună anul viitor. Deși mi-e teamă, cred în fericirea noastră. Omul trebuie să lupte, să se dedice unui scop dincolo de ființa sa. Singura speranță pe care o putem avea pentru viitor, este aceea de a crede în ceea ce e mai bun în noi, în puterea de dincolo de noi. Eu cred în flacăra ce arde în noi. Pentru mine, acum, e singurul lucru de care țin seamă. N-am prieteni, n-am pe nimeni. Numai pe tine. Nu pot suporta faptul că ești departe de mine. Ceva se irosește și se pierde. Avem nevoie de răbdare, mereu de răbdare. Sînt în a patruzecia iarnă a vieții mele. Și nu pot face nimic împotriva tuturor acestor ierni ce au trecut. Dar, în iarna asta, voi sta aproape de flacăra mea cea mică și voi cunoaște liniștea. Și nu voi îngădui lumii să sufle, să o stingă. Și dacă tu ești în Scoția, iar eu în Midlands, și dacă nu te pot ține în brațe, păstrez ceva din tine. Iubindu-ne am dat naștere unei flăcări. Chiar și florile sînt create prin unirea soarelui și a pămîntului. Dar este ceva delicat și cere răbdare și o lungă așteptare. Și astfel, țin la castitatea mea de azi, fiindcă aceasta e pacea ivită din iubirea noastră. Și cînd va sosi adevărata primăvară, cînd va

223

veni unirea noastră, atunci vom putea prin iubire să facem ca flăcăriua să fie mai strălucitoare! Ei bine, iată cîte cuvinte îți scriu, fiindcă nu te pot avea aproape! Dacă aș putea să adorm, ținîndu-te în brațe, cum ar seca cerneala în stilou! Putem fi amîndoi căști, tot așa cum putem iubi. Însă trebuie să fim despărțiți o vreme și, fără îndoială, e cel mai înțelept lucru pe care-l putem face. Dar să nu ne facem sînge rău. Noi credem în flacăra cea mică și în Dumnezeu fără nume care o împiedică să se stingă. E atît de mult din ființa ta aici, încît e rău că nu ești toată cu mine. Nu te teme de Sir Clifford. Dacă nu primești nimic de la el, cu atît mai bine. De altfel, nu-ți poate face nici un rău. Vom găsinoi mijlocul de a nu ne încrucișa drumul cu al lui. Dar va trebui să accepte divorțul. Nu va avea încotro.

Și acum, trebuie să închei scrisoarea, draga mea Constance. John Thomas spune bună-seara Lady-ei Jane, cu capul plecat dar cu inima plină de speranță".

7

..OCTAVIAN

CLUJ

Tehnoredactor: Marria Strungarii

FI 4815

Apărut 1991 Bun de tipar 15.08.91. Format 84x108/32. Coli de tipar conv. 11,76. Tiraj 100000. Comanda nr.520. Prețul 5 rub.

Editura HYPERION ■

277008, Chișinău, b-dul Ștefan cel Mare, 180. Tiparul executat la Tipografia Centrală,

277068, Chișinău, str. Florilor, 1. Departamentul de Stat al Republicii Moldova pentru edituri, poligrafie și comerțul cu cărți.

Ń\ 0. Sep. *Wft*

/

1 1 SEP 2002

18 DEC